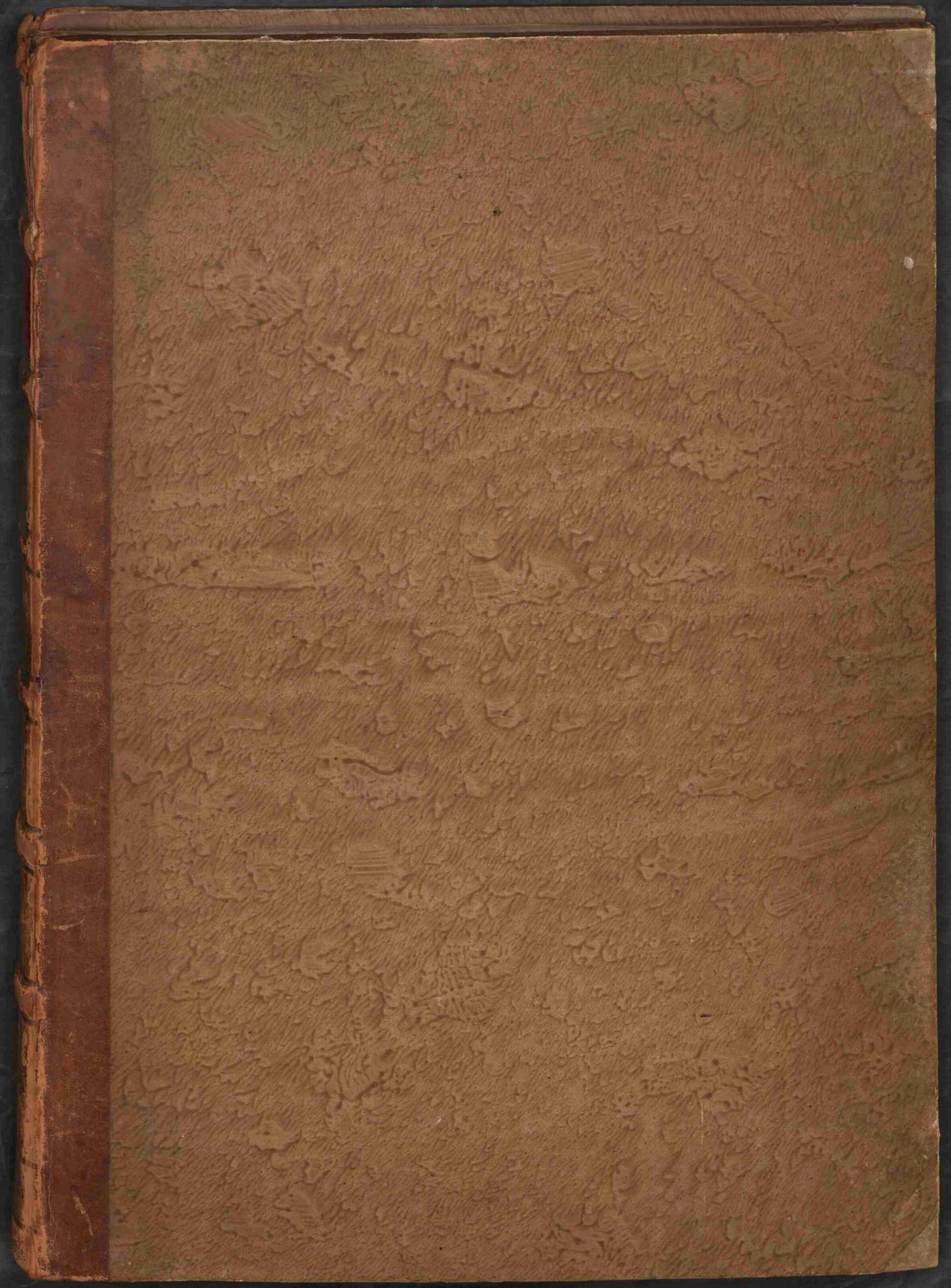

Croniken van den Stichte van Utrecht ende van Hollant

<https://hdl.handle.net/1874/339340>

2316

Hs.
8 C 33

Hs.
Kast 8, Pl. C
N° 33

Kast VIII, pl. C. n° 33

1803

Papier. 381 × 275. 47 fol. Opschriften en beginletters in rood.
XV^{de} eeuw.

Joh. van der Beke, Cronike van den Stichte van Utrecht ende van
Hollant (met vervolg tot 1393).

Fol. 1a—b: Index. Fol. 2a (in rood): Dit sint die Croniken van den gestichte
van Utrecht ende van Hollant." Begint: *Eersamen geduchten vaderen*, enz. Fol.
47b: "... Dit gescede op sente margareten dach in den Jaer voirscreven" (1393.
Uitg. van Matthaeus, p. 294 boven). Het handschrift is doorschoten met witte
bladen, waarop enkele aantekeningen in XVIII^{de} eeuwse hand. Bij S. Muller Fz.,
Lijst van Noord-Nederl. kronieken, wordt het niet vermeld.

Tegelijk met een 19de eeuwse afschrift (337 × 210. 68 fol.) in 1899 aangekocht
op de auctie-Royaards van den Ham, *Catal.*, n. 2316.

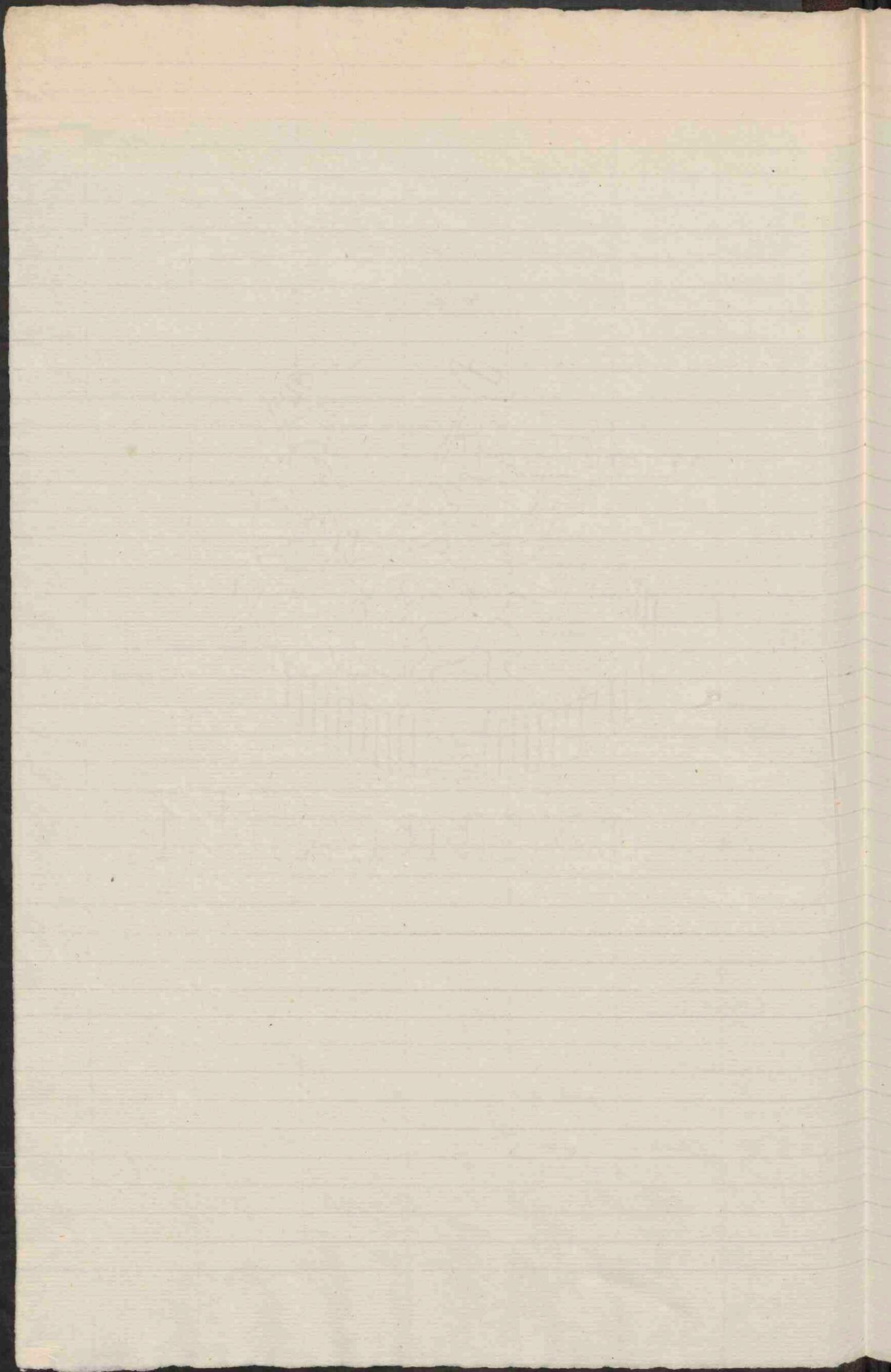
Het testament van Melibromdus is afgevoerd in de Opera Diplomatica
van Mercurius. I. pag 11.

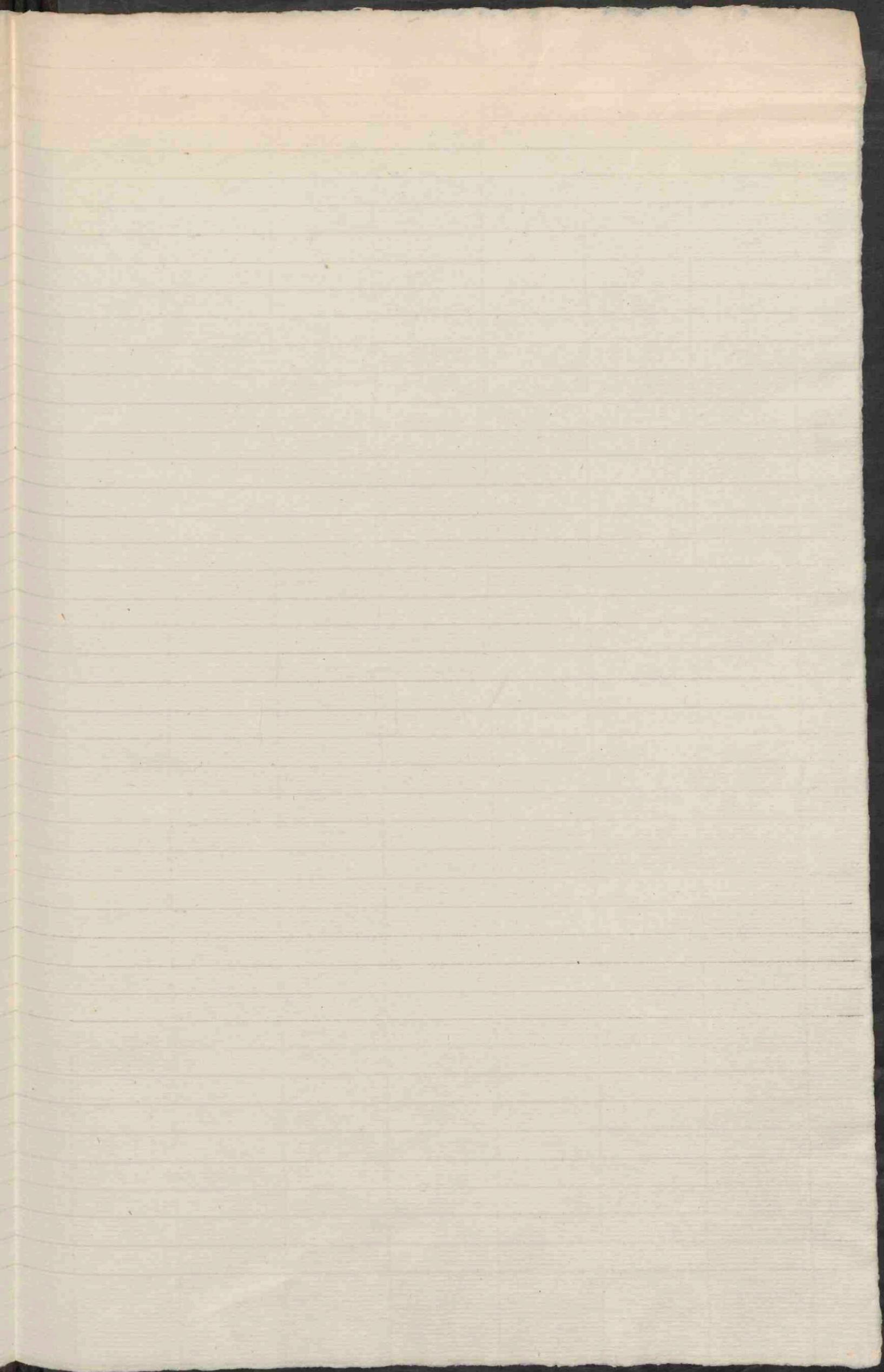
De aanbeveling om Bonifacius tot bisschop te verkozen, door paus Zacharias staat by Mercurius
I. p. 12.

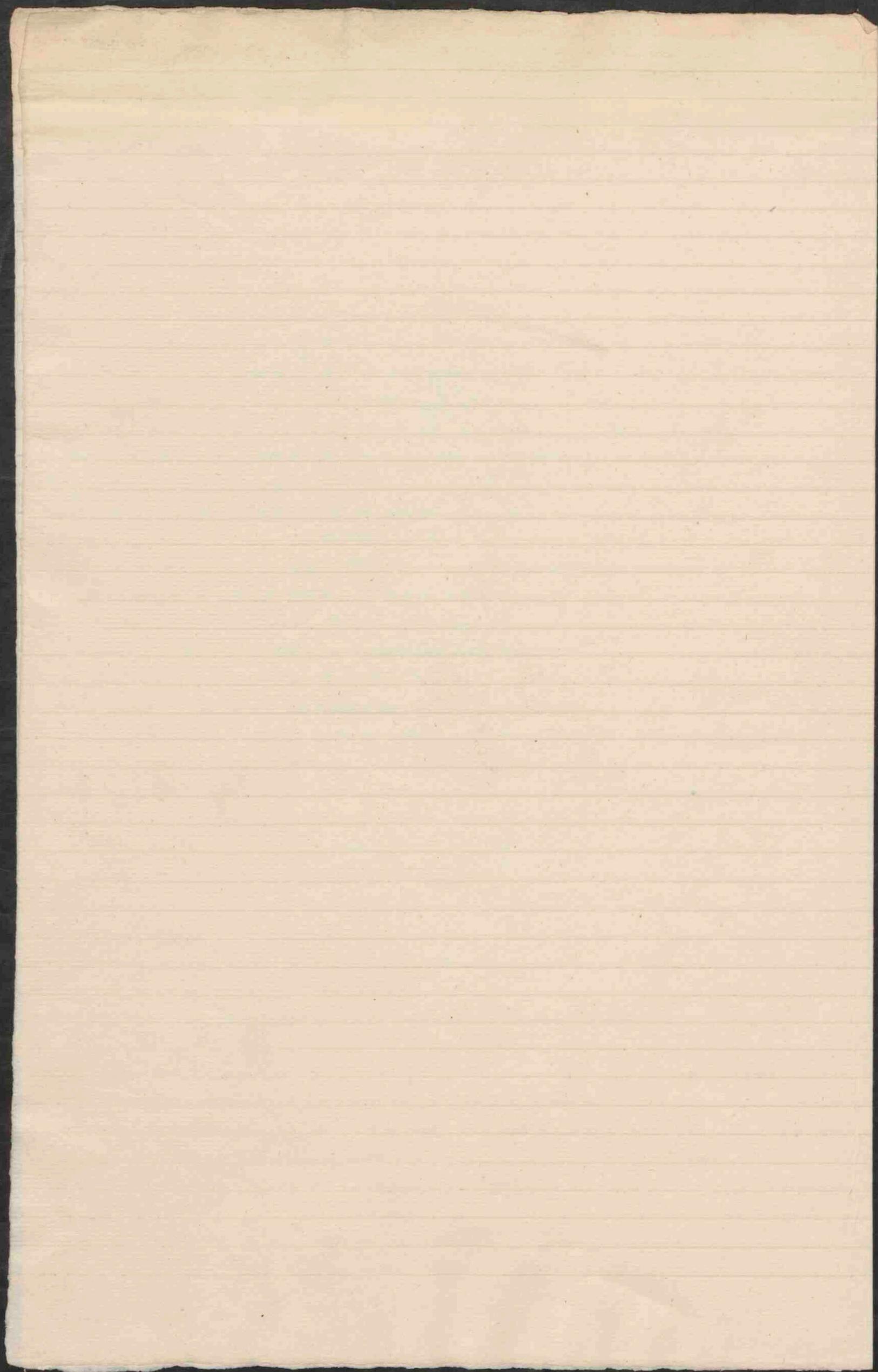
De latijnse brief, door Petrus ^{vertaald,} en zijn Chronyk opgenomen, leest men by Mercurius I. 13

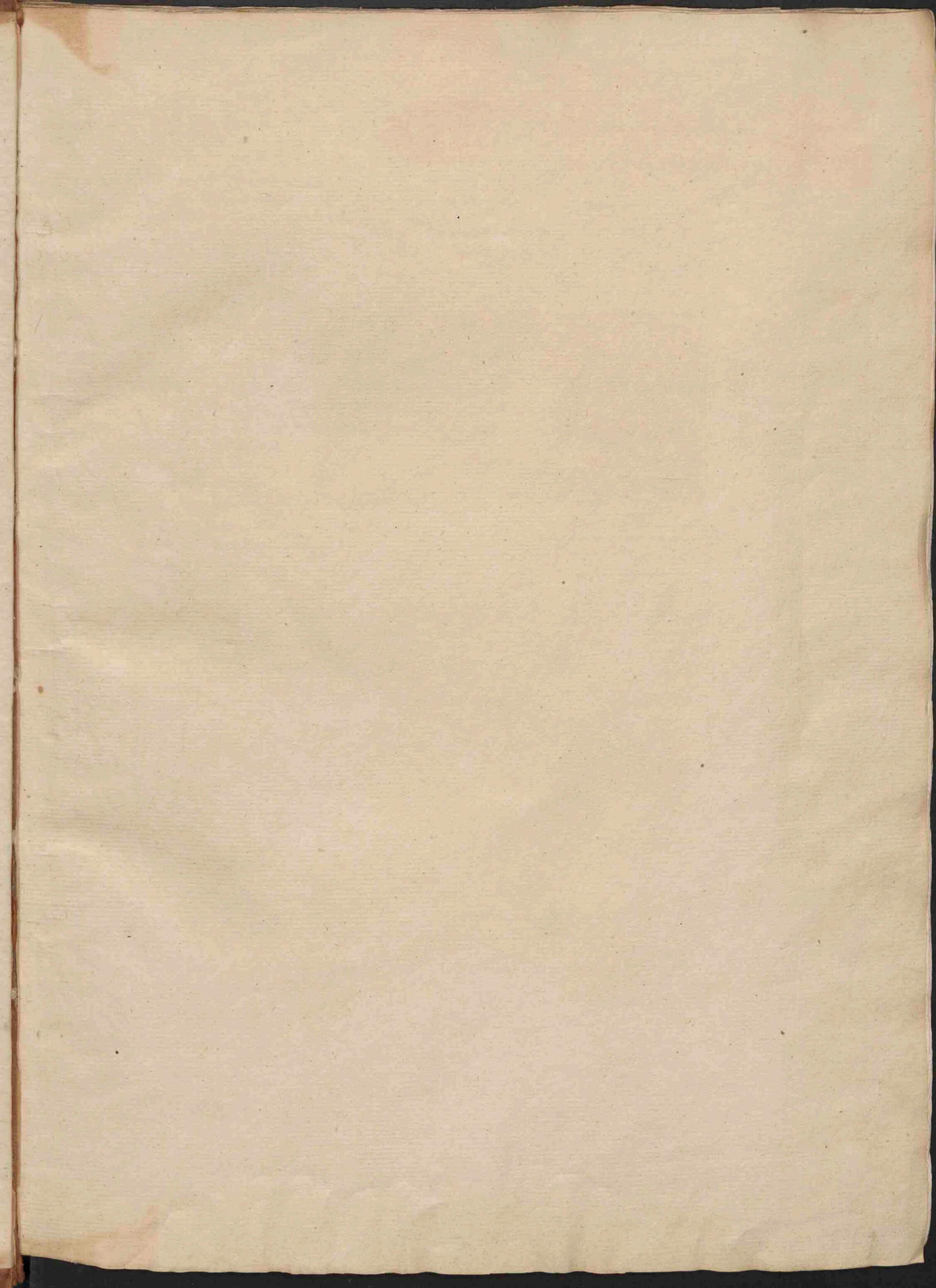
Over de eerste geloofsverklaringen staan belangrijke mededeelingen by A. Foorer van
het Christendom in Nederland.

Het Ito is ongeveer vervaardigd 1400. en met naar aanleiding van het werk van Bartholo-
meus de Glanvilla, de proprietarius zamen waeren in 1400 twee 2 uitgaven bestonden
zonder drukjaar en te Keulen en en te Brussel gedrukt. Vede Hain Het dialect komt
my Geldeesch voor.

T An **J**uchonius die dar laeste **C**astel tynmerde dar is verrecht stiet ennoomder **A**uronia
Hoe die slanen die men wilken her die lancwonen

van **S**igolent den **C**onte die in **D**est-franken was die verrecht tynmerde en die laeste heide

- II** **W**an **S**ente **W**ilbrordus gebuerte
- III** **W**an **S**ente **W**ilbrordus ende synen gesellen wo sie in **D**idestanc quemen
- III** **W**an **V**adodus der vresen **C**onte ende van des **S**uligen **C**ruet **C**apelle
- III** **W**an **S**ente **W**ilbrordus eisebisscap **T**urrecht waert
- III** **W**an den **S**ulichdom dar in der kerken **T**urrecht is
- III** **W**an **S**acit. **A**artelmus. ende **V**adodus
- III** **W**an **S**ente **W**ilbrordus miraculen.
- III** **W**an **S**ente **W**ilbrordus daer ende synre gesellen.
- III** **W**an **S**ente **V**omfacius
- III** **H**oe dar **V**omfacius die ander bisscap **T**urrecht waert
- III** **V**an der **A**lindricherker der kerken van verrecht ende **C**olon.
- V** **W**an **S**ente **V**omfacius ende synre gesellen martire
- V** **W**an **S**ente **G**regorius
- VI** **W**an **A**dalbertus
- VI** **W**an **T**heodardus
- VI** **W**an **A**armaliarius
- VI** **W**an **R**ixfridus
- VI** **W**an **F**redricus
- VII** **W**an **A**lfrikus
- VII** **W**an **S**ugenus
- VIII** **W**an **H**ongenus
- VIII** **H**oe **S**acit die **S**ale **C**onte van **F**rancrie en van **R**ome gaff dar **R**ike den edelen manne de **S**irnefchap van **H**ollant
- X** **W**an **O**delbaldus
- X** **W**an **S**yboldus
- X** **W**an **D**eric den anderen **S**reuen van **H**ollant
- X** **W**an **V**adodus
- X** **W**an **V**aldemarus
- X** **W**an **V**ollicmarus
- X** **W**an **A**rnulfus den **S**erden **S**reuen.
- X** **W**an **V**aldewinus
- X** **W**an **D**eric
- X** **W**an **A**nfridus
- X** **W**an **S**yboldus
- X** **W**an **V**ernulfus
- X** **W**an **D**eric
- X** **W**an **F**lorens
- X** **W**an **A**willom
- XII** **W**an **S**ertinde der **S**ynnen ende **V**abeit oren **S**esten man ende van **H**eroge
- XII** **G**odener mit den **S**oner
- XII** **W**an **C**oemac
- XII** **W**an **D**eric

Die eerste bisscap

Die ander bisscap

Die derde bisp.

Die vierde bisp

Die vyfte.

Die vi

Die vii

Die viii

Die ix

Die x.

Die xi

Die eerste gne

van **H**ollant

Die xii bisscap

Die xiii

Die ander gne

Die xiiii.

Die xv.

Die xvi.

Die xvii

Die xviii

Die xix

Die xx.

Die xxi gne

Die xxii gne

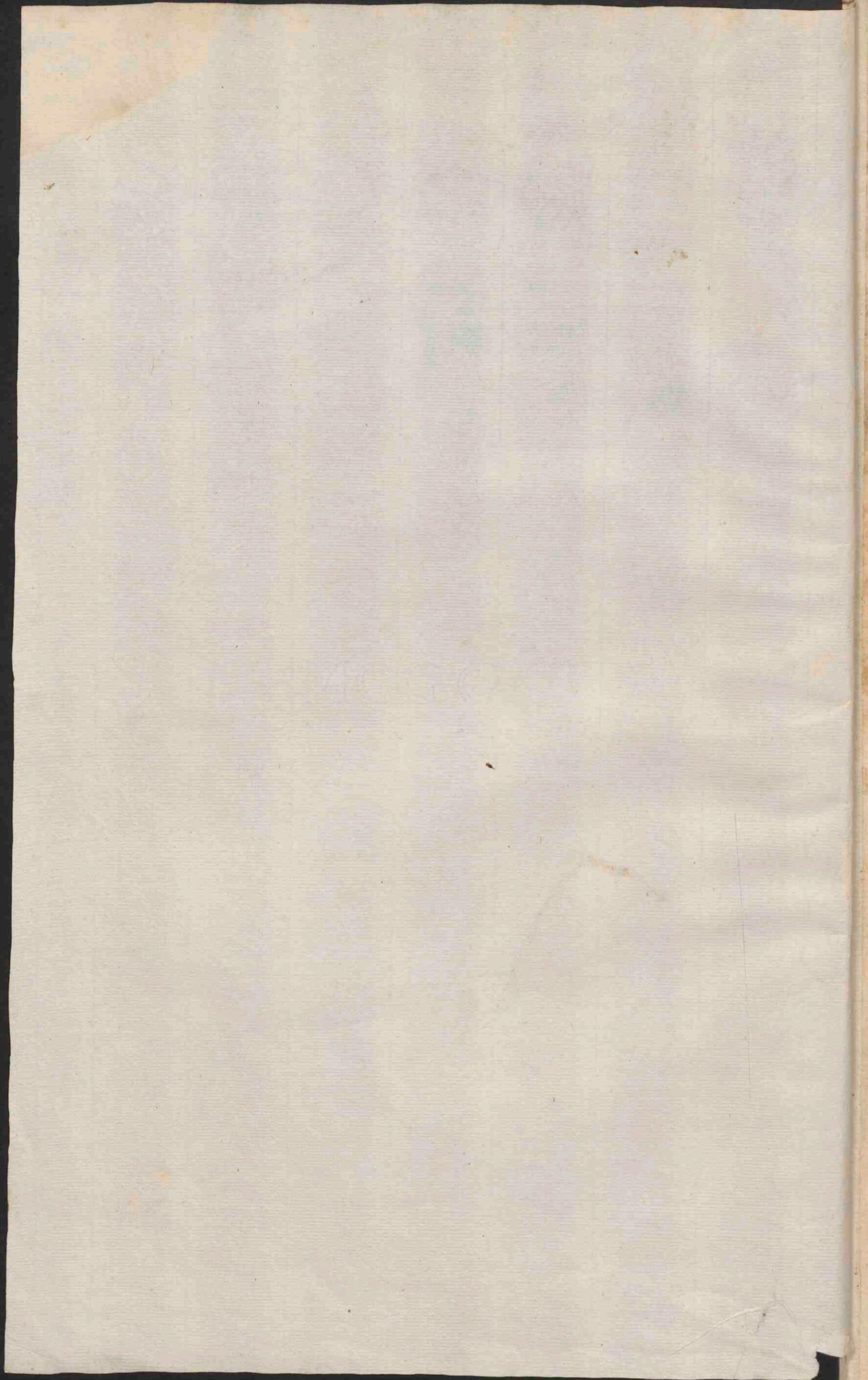
Die xxiii bisp.

Die xxiiii.

Die xxv gne

	Van florens	den vij gien
	Van Gerthardus	den xxv
xiii	Van Godebaldus	den xxviii
	Van Dene	den ix
	Van Andrias van smit	den xxv
xiiii	Van Hardebertus	den xxvi
	Van Hermannus van hoern	den xxviii
xv	Van Gorfrius van Feuen	den xxviiii
	Van florens	den v gien
xvi	Van Faldowinus	den xxix
	Van Dene	den xi gien
xvii	Van Dene	den xxx
xviii	Van Dene	den xxxi
	Van Dene vander Dre	den xxxii
xix	Van Breuen lodowich van loen en van Breuen willem in Oestbriessant	den xii
	Van Otten van Gehr	den xxxiii
xx	Van Otten vander lippe	den xxxiiii
	Van wolter ende van valedym een miracul vanden Cruce te Fensboort	
	Van florens	den viii gien
xxi	Van Willbrandus van Oldenboort	den xxxv
xxii	Van Otten van hollanc	den xxxvi
xxiii	Van willem den greuen ende nae Comte van Almannen	den viii
	Van Gofon van Amstel	den xxxvii
xxiiii	Van Henric van yanen	den xxxviii
	Van florens	den xv
xxv	Van Johan van Nassoude	den xxxix
	Van Johan zynich	den xvi
xxvi	Van willem van mettelen	den xli
xxvii	Van loucher Johan gien florens zone	den xlii gien
xxviii	Van Johan van heugolle. alrede zone des Comte willoms zuster	den xliii
xxix	Van Eren	den xliiii
	Van willem	den xlv
xxx	Van frederic van zynich	den xliiii
xxxi	Van Jacap van oldeshoorn	den xlvi
xxxii	Van Johan van dieft	den xlvii
	Van willem	den xlviii
xxxiii	Van Myrolaes de Caporio	den xlviii
	Van Johan van Arzell	den xlviii
xxxiiii	Van Margareten der keyserswonen	den xx gien
xxxv	Van hertoch willem keiser lodewich zone	den xxi
xxxvi	Van hertoch Albert	den xxii
xxxvii	Van hertoch Jodert van Gehrrende Feynalt sinen broder	
	Van Johan van voneboort	den xlviiii
xxxviii	Van Arne van hoerne	den xlv
xxxix	Van florens van wenselchone	den l bisscop

**Uit hant die Cron-
ken van den gheslachte
te van vrecht ende
van Hollant ..v..**

Soefamen geduchten vaderen-
edelen Prinsen ende heren
heren Johanne Bisscap der
huligen kerken Turrecht en
Willem herrogen en Graven
vanden Pallace ende prince pflans.
van Hollant. Johannes vander Velde
onbeter is pape bisscap ende salicheyt
ende begeert te scriven die dagelic histo-
rie. **W**ant aff wy ullaer heerlijck doen
verstraen. **D**ar wy die geesten ende die
daden der huligen Bisscapen van vrecht
ende der groet oernadiger Prinsen van
Hollant wngadert ende bescreuen hebbe
mit groten wylte ende arbeide ende ghe-
socht vnt Jaerho historien Croniken
Boken. **P**rindogien vnt dichten ende
vnt Vrielen. **D**an wy wil nae sponen Jaer
ome geurbeyt hebben con wynt valbracht
hebben. **O**pp dat die gedencnisse der grun-
der heren onemmits kercheyt deer-
eyt te scriven niet ewelike vergeten en
blinc. **E**nde want die greeke der wouff
Bisscape ende der Prinsen alsde vele
ouder menget sint dat men sie niet licht
te gescyden en mach. behaldelic der gees-
ten oren rechten grinc te holden. **D**ar
me soe hebben wy onssen leuen heren dese
tiegenwoordige historie wngadert ende
bescreuen van hoer beider geesten soe
wy alre haereste ende lichteeste mogen.
Welike historie wy ullaer weerdichet son-
den dan. **S**ime te lesen. **O**me ene dagelic
tyt boekinghe. **E**nde opp dat gy dan in
keert wo gnet ende wo blydelic dat er
is v ende ullaer welke sondoringhe te heb-
ben vrede. **W**ant ullaer vollic als men hinc
nae bescreuen vnt was van conz ghe-
laert ende van conz manieren ende son-
derlinge onderdunnt den Romeischen kei-
ser ende Hollant in ellen waert gedeelt
vanden myken Conyngen in Francke als
in een Bisdum ende Gruescapp. **E**nde dan
ome soe holt ellie mit anderen vrede ende
beloet v vrentscap ende wederstaet v.
vande van bueten ende vereynghe v ende

ulle vollic mit ongeseydener condraet
cristelic. **E**nde ist dat gy condraetliken vrede
ende vrentscap holt. soe en mach amitter-
hulpen goits wment deren. **D**ar gy tot
vole steden in desser Croniken die avaci her
ouderbinden moecht ist dat gy dese histo-
rie verensliken onder sliet. **W**ant orhude
die Philosophen die gheschemissen der werle
denen tyt sint waerachtige tykone der
tiegenwoordiger ende der toe comender tyt.
Zo wil wy gaen tot der matenen de
ses werles. **E**nde wantet waerlike vrecht
is. soe begynne wy alre leyst onse luvin-
ken. **D**ar is die tyt te bescreuen vanden
ghenen die is alre ding begin en oymde

**Van Anthonius die
dat ierste castel omende
dair vrecht. Staet ..**

Der omme vanden Jaer dat onse
ierste vader gescreuen was 607
C on pteip. **O**pp den achteden dach
van Jannarius op den sponendage
nacht waert geboren in Berlehem der
stat in Jnda die verlosse onse hert ihus
xpus want god ende mensche vande
saliger maget vanden in des keysers Octa-
ulianus. **X**lv Jaer die de ierste was den
men Augustus heet. **E**nde was con ghe-
beder oner al die werle. **D**ese Octavia-
nus heet mit reden Augustus dat is te
overstaene die een ding moerret ende alre
wat dat. **T**ulius Cesar niet al ghescreuen
en hadde aut Romeische vnt die dar ddaant.
Ortavianus soe dat al die werle was
ouder sijn gebot. **Z**nae sijnz doet quam
con keiser die heet Tiberius. **I**nden Jaer
onst heren xlv. in wes tyden xpus gheru-
ret want. **I**nde nae hem in den Jaer onst.
he. **X**lv. quam con keiser die heet Caligula
ende na hem quam con keiser die heet
Claudius in den Jaer. **X**lv. ende dan nae
in den Jaer ons heren. **X**lvij. quam con kei-
ser heet Nero die con gysel was ende be-
gonde dat tyke te boulecken onemmes sy-
nen onneten werke ende die ridderliken
ofenpunge wngat. **O**n dagelic te visschen.
plach mit guldenen seggen vntgerelck
mit horden ende mit zelden. **E**nde die hele
stad van Jomen dede hie onstehen myt bra-
de. **E**nde hadde vole srijde in der stad. **S**oe
doerde hie sijn moder ende suster. **E**nde

**Dat Octavianus al
de werle bedvancht**

**Dat Nero die stad van
Jomen bernen. leet.**

Sinnen brader mit den pberde Seneca
 die symmeyster ende syn gebeyder was de
 de hie in den bade laten ter aderen ende
 also verfmazen. Ende nae den dar hie soue
 Peter dede Cruen ende soue Pawel
 onthoueden soe dede hie den kerstene dat
 ierste verdiet. **D**ese nero als die ro
 messche historie holt dede somige lude
 vanden Raet sine dat se synne wrecher
 berippeden sonder misdact ende somighe
 lude sonder werlyt der stad verdruuen
 vanden ghe edele manne weren die ene
 heet Grams die ander Anthonius Gra
 mus was een vanden edelen sonatoren
 ende Anthonius was een vanden edelen
 Tribunen. Gramus quam mit syn
 derstap vanden dor Gallon ende qua
 in Ardennen dar want hie in der waef
 tenre paxuelich wazer ende dar by ty
 merde hie een Dallas als men seft
 ende dar aff heet die selue stede aqua
 gram Anthonius de toech dor Germa
 non dats dor dudscht lant ende qua
 in hollant dar hie biden stroom des
 Rijnis maecte ene wofte. **I**nden iaer ons
 heren. xlv. die sine gedencknisse synus
 namen lange tyt Anthonia heet ende
 dat selue lant besat Anthonius wouff
 ende sine naecomlinge lange tyt mit
 sijnre ia so lange dat die flauen ende
 die wilten die stad die Arania heet wo
 nen ende vernieelden die als men hie
 nae bestreuen vanden fall.

**hoe dat die flauen die
nien wilten het dat lat**

Der nae in onlangen jaren ouer
 mits der menschen sonden die
 god aen hem avreken wolde soe
 men gewapent mit groter heylin
 cht manigerhande vollic wyt barbare
 ende wyt braeckanden vanden lande die
 Schandmaria het die oncrmits der
 verhengnisse goits al Eurapen dat is
 een deel vander werlt dar Comonen
 die lant synne legghet ianorlike quel
 den ende vernieelden ende mit groten
 blodigen stryden en mit manslachten
 soe woumen sie wole Comenryke die all
 dus ghenome waren. **S**ippedes Alu
 Germaci wandal. Inarri die men
 oet hiden heet ende flauen die men wil
 ten heet want die Sippedes die bedwinge
 Italion. Alu woumen oet Oesterre

Dermaci woumen. **D**an
 dal woumen. **S**ippen
 Cacheloengen. **H**imen woumen
 flauen die men wilten heet de
 al hollant. **D**ie wilde dollu
 mon wilten het nae den dat sie
 die Anthonia heet. **D**estruert hadde
 doe tymmerden sie een wonderlic
 Castel ende wast dat vanden wred
 vollic synen namen onefong ende
 tent wiltenborch. **D**ar nae ouer
 tyt maecten die wilten een condrach
 tichet mit den wesen dat sie wolden
 Rijn dar ruuer wazer op waren ende
 mit heerlyc vuer verniechten alle lant
 van Gallen. **E**nde als die romessche he
 re secht was in den tyden een kerste
 keyser de valentinus heet die xlvij
 keyser was van Julius cesar ende
 vernam suellike die ende vernieged
 vanden duorden volke ende vergader
 dar tegen een mechtich heer ende haec
 hom dat onhoersam volke weder te sta
 ne ende te bedriuen. **E**t gesche de dat
 die keyser avan ende bedwanc dat en
 hoersam volke ende behelt all oer sege
 ende voer den Rijn neder ende vernie
 de dat Castel wiltenborch ende be
 uelt alle ierst die wesen. **I**nden iaer
 van m. c. ende .xx. ende lieerde van den
 ne neder mit sege ende mit groton
 loue ende was mogende keyser dar
 nae somich jaer.

**Van Dagober
tus Comit in Oestfran
die vrecht tymerre
end die ierste kerken**

Der nae een deel jaren. alse Gra
 chus keyser was in den tyden
 was een Comit in Oestfran
 ryke die Dagobertus heet en
 hadde hollant in syn bedwanc en dede
 weder maken een Castel van sonder
 lingen groten tymer ende dedet nome
 in latine Tructum dar is te dudscht
 een ouerbeer want men dar ouerboer
 de ende vertolde den Castelen van
 vrecht comenrap ende manigerhande
 guede dat biden synne wer ende biden
 solten ze bynnen welken montanghe
 waert ghetymert die ierste kerke des
 Apostels seure Thomas in synne cere
 in onff heren jaer .c. xlvij. dar die

van wilten

dat wil
verniet

dat
die
kerke
des
rele

Panonska, man

winnen

Galleen

de winnen

dat

steek

hadden

stonden

worden

ke

INGEG

MCGG

Priesteren ymme deden omme te beheren
 dat wiesche walt mer die arbeyt was
 al ome met. **Wacron** dat harenede walt
 thoenen dmer. dat hilyge gelane te heren
 in oren kande ende braken die ierste ker-
 ken ende dan nae mit sebarzen orloghe
 moeyden sie al hollant. **Wacron**
dat et hollant wocut is

Hollant als men vint bescreuen
 in een boeck dat het de **prophetische**
 verum. in den vnfren boeck is een
 sloyme pnuicie gelogen biden ende
 vanden hime dan die **kyng** gaet in de ze
 ende des nims dmeuloeer. gelyc enen eplan-
 de lende heeft bynnen walen ende aeden.
 ende sondelinge guet eplan. en woydelar
 wair ome dan vole beesten ymme suet. en
 die eorde is toe somiger stede harde vrucht
 baer. ende oet suet. dan byssche ymme te
 vole steden dan wulde beesten yn woden.
 wan by dat dan guet iacht is. ende in
 vane steden ist moerth. dan mon ene ma-
 terie aff maket. die orbanlic is te berne
 ende is een yke lant vanden guede dat
 by der ze ende biden ymmeren leede. **San**
 welden lende die haefst ad geheren is
Urbetum infans. mer vtrecht het
 te ducische wanc ant ducische lant
 hoort. sie nae der legouhet nae den se-
 den ende nae der heerlicheit. ende mede
 nae der tale ende dat walt is groer. **San**
 hucham stult van herten sithone van aen-
 sichte eersame van seden gode ontfende
 trulle ende vrede som. ende nijn begertente
 vollen dat ander ducischen. **For** her toe
 ist ghenome vren bolze dat me heet de
Prophetische verum. nae der ducischer tale
 is geheren **Hollant** want dat een lenter
 is vnt gesueden. **wo dat hollant**
gedelt is in een bldom
ende in ene greueschap

atrecht.
 ne. t. m. i. f. r.

Die dincen van francryc die
 Carolingy genoemt sijn hadden
 lange tyt. dor bonide dat romesche
 myt. ende francyske die deelden
 all hollant als men sijn nae bescreuen vint
 in ewen heerstapen als in een **Bisdom**
 ende in een greueschap. want haer den me-
 aartellus het die een hertoge was ende
 die meeste here van francryc. gaff der
 kerken **Trecht** die ierste gane. ende

Comt haer den men die kale heet ende nae
 een romes heffer. vns gaff der greueschap van
 hollant die eerste heerstap ende heerlicheit
Ende dat wy kenne mogen. dat alre ierste
 begin. beide vanden bisdom. van vrecht
 ende greueschap van hollant. **Is** ontf behoef
 lic dat wy ontfse begin maken vnt der greeste
 van **Engelant**
van lence wilbrordus buerte

Hede als die engelische historie ymme
 hede. soe quamen die neder sassen die
 men nu ghemeculic het. vntsen mit
 ongetelden **Scapen**. in **Doiranghen**
 dat men nu **Engelant** het. **Wan** men dat
 lant ende bleuen dan. ende die bekeerde
Pauls **Gregorius** die hilyge leere tot
 der **Gracen** des doepsels by elken leere
 die ene heet **Augustinus**. ende die ander
 gellius als in. **Philogo** bescreuen is. **Da**
 welken neder sassen. **onormids** dor wese
 mitet goits gheboen want een sijn dat
Wilbrordus heet ende sijn vader was **wilfr**
gus ghenome. **Die** gaff dat sijn be-
 uenen broders te leren. welic cloester dat
Manzen het. ende dan wairt hie seleric
 gheleert. ende ontfeng die **Crone** ende
 tonsuur. tot sijnen. **xx**. **Yren**. bleeff hie
 dan ymme hoger leringhe. dan nae gent
 die iongelic te dogeden toe weerden. **app**
 slymmede ende sochte mit groren vlyte
 die soecher des stantenden leuens ende
 quam te soure **Egbert** den **Sissen** bis-
 top van **Kaerthomer** lant. ende is hem
 nae geuolget als enen onersten meester
 des stantenden leuens al in yentant
 op dat hie dan sonder comer van tyt-
 liken dincen mochte ofenen een heren-
 tic leuen. Ende van desen **Egbert** niet
 men dat **Wilbrordus** sijn hilyge priester-
 like oerden ontfeng. **Dan** nae alse.
Catholica **historie** seyt. soe sende dese **Eng**
bert **Wigbertum** sijnen discipel in **Ger**
manlon. op dat hie dan den ongelouige
 waltre leren mochte die waerheit der hily-
 gen **Ewangelic**. mer dese selue **wig**
bertus want soe wederstaen vormit
 des vlyants behoudicheit. dat hie mit sijn
 leer an dat harde ongelouige walt. alre
 hirtel worden. ende aldus ongedaen sijn

Wat wilbrordus gebore was

boeckscap boer hie weder in engelaer
van sente wilbrord en syn
gesellen wo sie in duedes
lant quemen .. v .. v.

In den jaer onss heren gebuerten als
men seuff by ende .viii. sae en leet
die selue **Sybertus** mer aff van sy
nen guden begin ende sende **wilbror**
dini die doe priester was mit u ghe
sellen in **Germanien** ome dar onghelo
mige wolt te beheren tot den resten ghe
louen **Ende** des waren sente **wilbrord**
gesellen ende gemilde medelikerken in
den weerde goito alse **Sybertus**.
Willibaldus. ende **lebimus** in **Oestfranc**
ryc **Dair** nae die **Abt** **wilboldus** ende
rebe conuulden die **priesters** weren.
weronfridus on **marcellinus** die **papen**
weren ende **Confessoren** ende **Adelbrus**
die een **spalen** was griff ome god sijn
Comenise ouer dar hem van sijn **dad**
antimon mochte ende gent mit sijn
wilbrorde in ene ellendige **pelegrimasie**
ende want die **huligen** leers geboren we
ren in **Engelaer** vanden **nederassen** ge
slechte **dair** ome mochten sie die bet **pre**
dikion dar ewangelium in **duescher** tonge

Van radodus der wiescu
ouue en des huligen cruces
Capellen .. v .. v.

In den jaer onss heren by **xxviii** ver
samede **Duppimus** mogende
Comit van **francryc** een groet
heer van **ridder scap** ende van ghe
meente ende maerde ene grote heer na
er tegen **Raboden** den **Comit** van **wies**
lant ende de **Comit** **Rabodus** verga
derde een ongetallit heer van **wiescu**
ende wederstont den **Comit** **krachtlike**
nochtant by godes gheingnisse sae ble
eff die **Comit** **Rabodus** **verwonen**.
Want ome die **Comit** **Duppimus** sande
wilbrordum den priester mit sijnen
discipelen in **wieslant** dar hie mit sijn
leer den **Comit** **Rabodum** ten hersten
gelouen solde brengen ende beheren den
Comit. **Rabodus** had sijn lant by enen
eylande ende heet **fortenlant** daert lan
de schone was en ome die **ommeten** ge
selschap der affgode quam **dair** **wilbrord**

Dat lebimus mit sijn
geselle in Engelaer qua

die priester goito ende bruct **dair** **duel**
Tempel die in **Impitris** er weren gesticht en
drie menschen dapede hie **aldair** die **den** **biat**
ende sijnre geselschap **verfakeden** **Rabodus**
die **Comit** meende dar gelliet dar hem ge
sien was te werken ende boet onen **van**
seur **wilbrardus** gesellen **dentant** **al**
vole die **plact** **alreos** **gode** te **bidden** **dat**
hie **moreler** **steruen** **moete**. **Willbrordus**
die **sach** **dar** hie **Rabodus** **meel** **beheren**
moete **van** sijnen **afgode** ende **dair** **hie**
tel **zelen** **geloumen** **hadde** **waert** te **mede**
dar hie **waren** **wolde** in **Oestfrancryc**
on die **bekeude** ende **dapede** **sie** **die** in **den**
gelouen **steruen** **walden** ende **wergaderde**
vole **papen** die hie **verhoes** ende **quam** **dair**
mede **tot** **den** **Castel** **van** **verreht** **dar** in
den **tuden** **was** in **Oestfrancryc** **michte**
dair hie **waert** **by** **seur** **Thomae** **kerke**
die **des** **meert** ende **vermalen** **was** ende
maerde **dair** **een** **bed** **hijns** in **de** **erz** **des**
huligen **Cruces** **In** **den** **mer** **ons** **heren** **vi**
vech **dair** hie in **seur** ende **wijende** **die** **ier**
stou **woude** **ap** **dar** die **gelouighe** **on** **siere**
bestantisse **des** **Castelleons** **van** **verreht**
moeten **hebben** **enon** **scheren** **te** **gumek** **te**
onfacione **dar** **Sacrament** **der** **hulighe** **kerce**
ken **ende** **dapen**.

van sente wilbrordus die
die ierste bisscop tureche

In den jaer onss heren by **xxviii**
Duppimus die **odde** **hertoghe**
verfacht in **wilbrordo** **groet** **bol**
standicheit te **prediken** **dar** **hulig**
ewangelium ende **verbrecht** mit **gestadiger**
lese **an** **wilbrordum** **dar** hie te **sonen** **waren**
solde **ende** **onfungen** **dair** die **benedixi** **van**
den **palts** **ende** **worden** **Bisscop** **Bergine**
die **palts** **die** **der** **ierste** **was** **alfo** **ghenoe**
want **vermaent** **vanden** **engel** in **sijnre** **visi**
onen **dar** hie **vermits** **bede** **des** **hertoghen**
Duppimus **desen** **con** **priester** **wilbrordum**
wedelike **onfeng** **ende** **ordineerde** in **seur**
patris **kerken** **hertoghen** **mit** **enre** **schone**
manieren in **enen** **essen** **bisscop** **ende** **holt**
one **by** **hem** **ene** **stanc** **tudes** **ende** **griff** **hem**
enon **ijnen** **name** **ende** **heiren** **Clemens**
ende **alfo** **dese** **Clemens** **vanden** **palts**
gelouent **is** **is** hie **weder** **gheloeve** in **du**
des **lant** **ende** **op** **die** **selue** **stede** **dair** **seur**
Thomae **kerke** **had** **gestaen** **biden** **Castell**
turecht **des** **hie** **malken** **ene** **Cloester** **ker**
ken **van** **Canoniken** **ende** **dair** **boet** **hie**
stadelic **te** **staen** **des** **Bisscops** **stael** **want**
hie **die** **selue** **kerke** in **sijn** **icsten** **budijde** **wiede**

Dair wilbrord
wilt
vanden
bisscop

Dair wilbrord
wilt
vanden
bisscop

Naer die

die van vijent

MCCCLXXXIII

[Faint handwritten text]

[Faint handwritten text]

[Faint handwritten text on the right edge]

ende hylliche mit sime selue hant
**Vande hyllicheit dat in der
kerken tucrecht is**

Die hilige kerke Inverste macht mit
vraet hiet en conculie gestichte
want sie Comen mit oren oren ende
privilegien ende mit vriedden hebben
vortlaet In welker kerke vele hiligen
prieste hebben gelieft. Dat we god vole
miracule heeft gedaen beide in oren lenen
ende nae in oere doet. In des kerke sint
vriechelic geprouent Canonike van gter
weerdiaet die in oren tiden alreer met
en vosten nachtes noch dages te louen den
naem onss heren. In deser kerken sint oer
reliquien ende hyllicheit van maniger
hande santen ende gebeenten die men dan
heeft in groter eren ende in weerdicheit
ende mede sint dair die inghelde v
tyen machtigen hoyseren te same gion.

**Van sent wilbrordus
mirakel va kaert mar.**

In den Jaer ons heren by 968
Raer die hertoge ende die meeste he
van francye nae des hertogen pip
quins sime vader doet gaff hie die
erste grane der kerken van vrecht en
hadde enen groten stint tegen den on
hoysen Comt Rabodun dan hie vole
vresen doet sloech ende bedevant de Comt
mit hantzen. Jese selue Raer was
geheren anrellus ende als hie de Comt
werd worden hadde doe nam hie ene in ghe
naede ende hom belouede sonder tadel ker
sten te warden. In den seluen Jaer want
vermaent wilsimms die Eusebistap va
Cenouoren onommit gecliken visioen
dat hie waren salde in vreslant en hie
sente Clement die vriesen toe bekeren
die dan anborde mit sime hiligen leer
dat Radbodus die Comt want geleert
mit don hiligen gelouen ende quent ter
vonten dan men ene in dopen salde mit der
ghouenisse der ginnietet ende als dese
selue Tyrant had sime enen voer gesat
mit hilige water ende der hiligen geloue
wahr beloeft salde doen doe sande hom die
vraent in dat hie vrechtde want dat me
este geal van sime vresen want in den

Radodus sime
in voer inder
er hadde

hemelike oft in eldiger verdømmissen.
Die hilige Bistap die anelborde dat alle
die vresen die in voer tiden met gedaper
en overen die waren alle in der verdømmisse
En als die Comt dat hoerde toech hie sy
nen voer nae hom vter hiligen dopen en
prot. Fawil loue mit minen bouuaders
den heiden hebben vole geselstapes in der
hellen dan mit luctel dij kerken. besieton
dat hemelike Aldus want de Comt
Radodus bedingen by des vrandes mede en
straff des darden dages dan nae iamerlyke
dodes ende nae des Comt doet soe vriet
Clement die wilbrordus hiet anelborde
waren in vreslant want hie volde ende
openbaerlic laten prediken dat hilige elba
ghem ende ongedaper gelouige te dopen en
die nye geloue te vromen preeste te wyon
en in ellic doep kerken te straffen.

Van sent wilbrordus mirakel

Mavil wy niet vovergeten der mira
culen ende ghenade die god doer
desen hiligen Bistap heeft gedaen
ende bescreuen hebben wonden in de
alden bokken van sime hyllicheit. Er ghesce
de tot comt tyt dat al die ghene die va
sime geselstap waren leden onergreclike
dorste alse sie mit hom waren biden oner va
dor ze. Die kerken te vreseren van sime
gestichte ende hadden ghenen wijn ende
dat water was vander saltor ze des die
hilige vader con medeliden hadde mit sy
nen discipulen ende heet enen die hem
hemelic was sime telt vvercken ende
dan in een hylime luelken gien. Die ganc
die hilige Bistap in dat tout allene en
bad gode ynnichlike omme water vrecht
von so vlyde vter saltor ceide hoghe
op van vreschten water. alse dat alle
die dorstige pucten vter fonteynen wa
rens genoech ende omme de hyllicheit des hi
ligen Bistaps don sie dan aen bedankede
soe loueden en benedicden sie die almest
ricker onss scappers Ende die selue fontey
ne is in enen dorpe hiet hoelige lae bij
Almer ende is noch hunden dages gehe
ren fonte wilbrordus puct. Er gestede
dat die selue fonte Clement die wilbror
dus hiet waer in een eylant geheren wal
geren omme dat wolk dat dair yme lide
de te bekeren in enen kerken ghelouen.
Dair yme want hie een beelde ghemact

Radodus. rabai

Van sent wilbrordus puc
by Almer.

Almer. doper
puc is wolk in
1. 2. 3. doper

nae avertimus den afgod dat die lude
 dan in groter eeren oeffden / welc beide
 dese hilige bisscop te male brac ende den onh
 ligen afgod overdeliken vernielde / doe
 quam die behoder des afgodes ende slaech
 den hiligen Bisscop mit enen sworde opp
 syn haeft / ende mende dat onrecht dat syne
 gode gedaen was te sachten mit des hilige
 Bisscops blode / **Mer** die selue moerdener
 onermies gachter wi alke waer hie ghe
 grepen vanden vhande vertruoert en als
 gequeller dat hie op den den den dach staen
 onschaelike / ende die hilige Bisscop bleef
 gesont ende ongequeller onermies der go
 des genaede die one bestemde ende predic
 de in elken dorpen die ewangeliē des dē
 den volstandeliken **van leue wil**

broedus tot cu luy geselle

In den jaer ons heren by .c. xxxvii.
 opp den spondeghidus in november
 staen sēte Clemens die wilbroedus
 heet ende gaff onsen steper syne sa
 lige zele nae dat hie die hilige kerke
 van onrecht corlic bericht hadde. xl. ier
 avos licham gheuoert want in een cloes
 tor van sēte Benedictus oerden dat
 Schremanich heet ende is gelegen in den
 gestichte van Tynore dat wilbroedus
 schon in woertiden gesticht hadde ende
 verhoert mit manigerhande waldaden
 mit synre discipelen guede dat hem
 van oren aldere angerecomen was dan
 grote minneulon ende gte die die geschede
 onermies synen verdienst daerlic in sy
 ne legende bescreuen staet / Dese hilige
 doe hie in leuendigen linc was sande hie
 syne discipule in alle die hoke in synon
 gestichte den ongelouigen welke te leren
 den wech der ewiger salicheit / dan aff
 was Adalbertus gesant in lionemor hant
 dan stontede hie die versameninge der
 myer beheerden in den hiligen gelouen
 nae den dat hie wale heyden beheert had
 de ende syn louen corlic gheent hadde
 doe roste hie in gode salichlike ap den
 vij. kalende van Julis / ende want begri
 non tot Eymonde mit alsulker eer als
 hem betaemde / **Mer** bedehms noch dage
 lye verhoert is mit menigen doechden
 ende waert alsdage eert mit groter weer
 dicheit mit guden xysten luden dese
 hilige Confessor was onder allen cle
 mens gesellen verhoen / se dat hie
 Dyaken was / ende dan by sae ment

Wilbroedus waert beginc
 in cloester Schremanich
 in den lande van suerzelen
 boecht in den kerstom van
 Triere

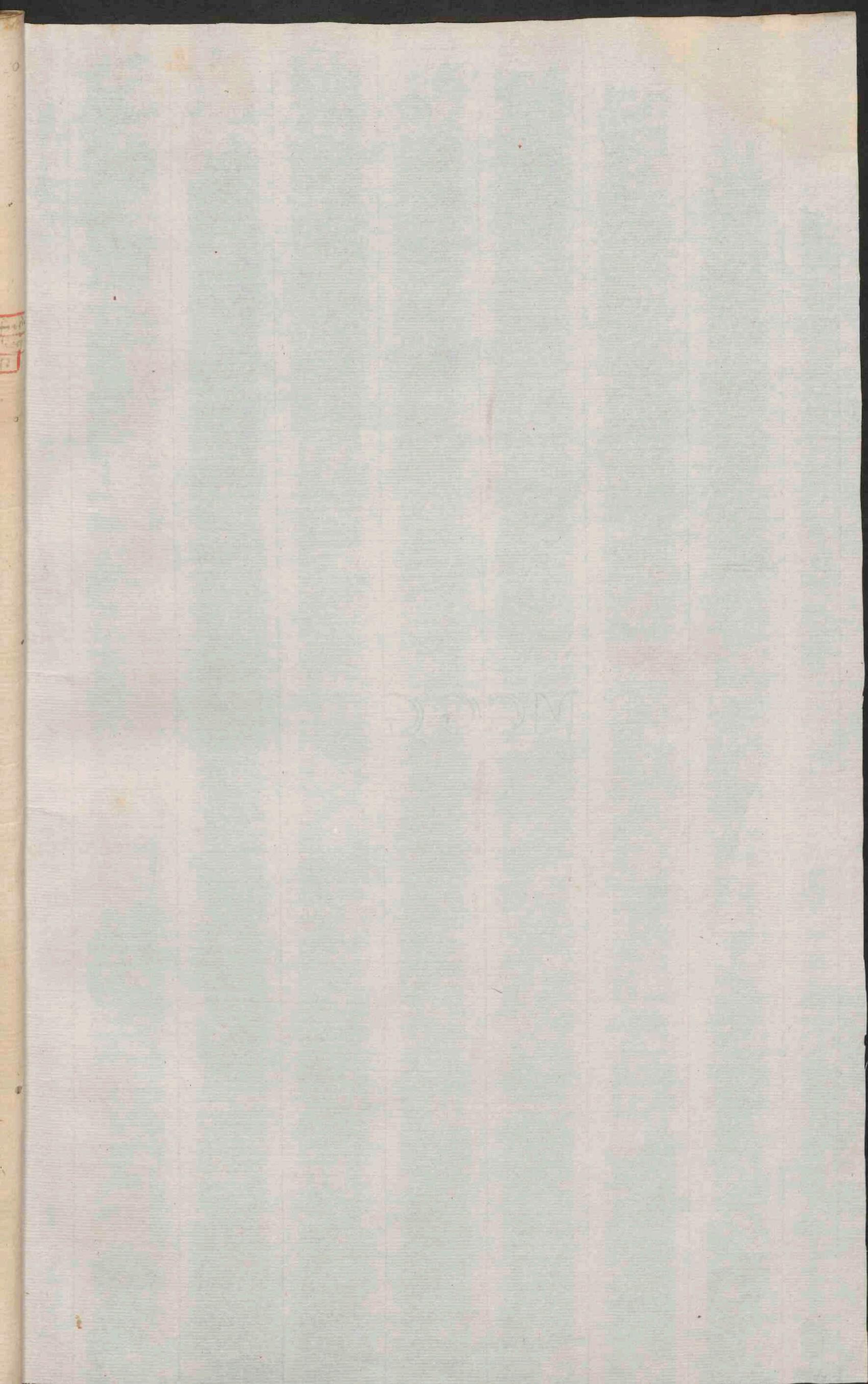
Adalbertus want beginc
 tot Eymonde

men dat hie die ierste Dyaken was en
 die ierste doempoefft Turc was sēte
 wercfridus die een hiliich priester was
 die waert gesant in die Perulle te pre
 diken die hilige ewangeliē ende berich
 te dat wolk te westerwoert mit exempe
 linc hiligen leuens / soe beheerde hie vo
 le lude ten hiligen gelouen / en hie roste
 in xpo ihu ap den .xiiij. kalenden Top
 tember ende waert beguen tot Elst
 dan in woertiden sēte Clemens die
 wilbroedus heet ene kerke gesticht
 hadde ende ghehoert in die ere ons vor
 losers saluatoz / die alle convalden de
 ysters weren de gongen in een sanc ghe
 heren wabien ende prediden den xyste
 gelouen / ende togen want in Sassen
 dan sie ontfongen die crone der mch
 celer / want sie dan gedaet worden
 vort den gelouen ap die .v. kalende van
 October / sēte Symbertus die Cle
 mens een crulle hulper was in deen
 woerde gots en mit hem Bisscop nae
 dat hie wale heyden beheert hadde / soe
 roste hie in gode salichlike / Wilbaldus
 die gont in Oestfrancryc dan hie den
 gelouen pēde ende dan waere hie
 Bisscop gemaket tot eenre stad heet
 heysten / ende Winiboldus syn brader
 want dat gemaket toe heydenen ende
 sēte wilbrich was syn suster / sēte
 Lebninus doe hie in werten lande hadde
 prediet die hilige ewangeliē en waert
 dan Bisscop gemacet / sēte aante
 linc leuede dan nae lange tyt ende
 leerde den wolk van Quersel den werch
 des ewigen leuens

van leue boufaes ..

In der tyt dat Clemens wilbrar
 dus heet de kerke Turrecht
 corlic bericht hadde quam een
 priester die wimfridus heet vye
 Engelande in duerflant ap dat hie mit
 syn leer moecht verdinmen die afgode
 ende dat jaer der hiligen ewangeliē
 in rude lude seyen / weliken priester
 sēte Clemens weerdelike ontfang
 en bad hem dat hie one een crulle hol
 per wesen wolde in de leer des hilige
 ewangeliē / wimfridus die den gude
 mane mit weygeren en wolde bleeff
 by hem in der kerken Turrecht .xiiij. jaer

Handwritten notes in a red box at the top right of the page.

MCCG

5.11

3/11
10/11
10/11

ende bekeerde dat ontberende vollic van
 oren affgeden toe den verthen gelonen. **D**ar
 nae pensz Winfridus dat dar wale kelle
 was in dwalingen die behoeftic weron
 men sie bekeerde tot den hyligen gelo
 nen on dar weron lictel an beiders ende
 nam aenloff van fene **C**lemens on waer
 hige ducstic lanc ende quam tot aenre
 stad die aenre her dar hie leorde dar wo
 ort der hyligen salicheit ende bekeerde die
 Oestfrankien ende die Daringhe mit der
 hulpen gots van hore dwelinge. **E**nde
 want in den tyden die **B**istrap van aenre
 Hruiff en vatte in onssen heren **D**ac quam
 hie die hraghe ende die onersten ende
 maerden ene versamelinghe mit de prela
 ten ende begerden dat men **W**infridus den
 Driester soeken ende hieson wolden in des
 Bistrops staell die dar apon was en een
 hoect lere was in den heydenen te bekeere
Aldus want **W**infridus Bistrap gehoren
 tot aenre in die stad ende waer te Rome
 one te nemen die benedhoic wende **P**alld
Gregorius die ander als ghenoeic hem
 weerdelic ontfeng griff hem die **B**udwic
 en maerden erfelbistrap ende klederden mit
 ener schoner mantel ende gaff hem onen
 namen van sonderlingor gaff on heet
Bonifacius. **B**onifacius die mit Bistrops
 ewen wofstic was is weder gelieert te aenre
 prediken ende verdreeff al die ongelomicheit
 vut den stricte endem sinnen stricte waren
 ghemeeulic ofenpunghe der afgode ende aen
 smaden ende hielden hem aen die leer des hylige
 gelonen. **W**o **B**onifacius.

Bistrap tu recht wart

On lange tyt dar nae van nam **B**oni
 facius dat **C**lemens den men **W**ilbror
 dus heer van desser ellendiger werlt
 ghewaren was ende die kerke van
 aenre was sonder heerde. **D**oe vergaderde
 hie enen hyligen seent van **B**istrops en
 onerdigen dat sie den eersamen priester
 hullonen ordinerden **B**istrap te aenre.
Doe en merde **B**onifacius mit hie enaover
Tu recht by raede kaeul des heitrogen ende
 nam an te regoren die kerke die sonder tro
 est was in den name gots op dar er volke
 die hie in voortiden bekeert hadde niet
 weder en heorden tot den afgoden. **D**oe sie ge
 wone weren mer dar hie se halden mochte
 in sime leer in den ampt gots ende in den
 verthen gelonen. **D**ese edel **B**istrap walde
 voluoren. **D**en dienst onss heren on stricte
 bynnen der stad van **V**recht een **C**anonike

Cloester kerke al vaste biden ersten bedehms
 des hyligen verlossers. **D**ese kerke heeft wale na
 men als men leeft mer ghemeeuliken als men
 segget is sie gheeten **O**ldemonster dar is hie
 dat die onerste kerke **T**uot anderen tyden
 vermaliet is ende verniet was mer dese ker
 ke is in oren olden tynmer gebleuen tot us
 toe ende niet verniet. **S**omme hie seggen
 dat **S**onca **W**ilbrordus isft dese kerke stichtede
 on prouende dar in. **L**xxx. **C**anonike der
 ge selue **C**lemens. **E**n weder vut nam ende
 ferte sie in fene aenrens kerke mer is dat also
 sae on seg van dar niet reghen **D**och on binde
 van ghone sekerhet dar aff in **D**rimleghe noch
 in historien. **D**ese bistrap **B**onifacius berichte
 die kerken cerliche als een trulle wye knachte
 die hande waeker was in der zelen te wenne
 ende vanden heydenen te beheren die sinnen
 heren dubbelden stant weder brichte

Vander twidracht d kerke va Colouen va vrecht om dat er se bildou va vri

In den tyden is een twidracht op
 gestou tusschen der kerken van **C**ole
 ende van **V**recht nae dat **B**onifacius
Erfelbistrap van **V**recht by gheheten
Zacharias des paus die den hertogen **P**ippen
 van **S**wessen hadde vngiert te wesen **C**ome
 van **F**rancryc den aenken **B**istrap **C**lemens
 die **W**ilbrordus hie in aenre tyden gedepet
 hadde mit wike van **G**ermannen. **D**oe sech
 de die **E**rfelbistrap van **C**ole dat dar **C**as
 tel ende die kerke van **V**recht tot sinnen ge
 stricte hoerde. **E**nde dat er **D**agobertus dar
 toe ghegeuen hadde. **H**ir tegen sachde **B**onifa
 cius die **E**rfelbistrap van **V**recht dat sijn
 kerke sonder middel hoerde den staell van **R**ome
War one dese selue **B**onifacius den **A**byst
 dede sermon in enen brieff den hie onssen hi
 ligen **A**ador **S**tephano sande den **P**alld
 van **R**ome inhaldende aldus **E**n bu neren
 stighen heren enen vte gesonder bistrap **E**
 uen die **P**alld die **B**onifacius gesent
 in **D**ucstlant onbeet v ende der hylighe
 ghelomigen kerken salicheit ende begheerlike
 minne in gode. **W**ant in des **P**alld **B**er
 gius tyden quam te **R**ome tot der **A**posto
 len kerken. **E**n man van groter hyligheit en
 abstinencie dar is siberheit van leuen ghebo
 ren vander **B**assen geslechte die **W**ilbrordus
 heet. **W**elic dese **B**onifacius **P**alld ordinerde
Bistrap ende noenden **C**lemens. **D**en hie san
 de te beheren dat ongelomige volke in **V**recht
 biden onerlant vander **W**esterze. **D**ie **W**iff
 rick **A**er lang predide ende leorde dar **W**iff
 vrechtlant ende heeft wal dat meeste deel
 vanden lande bekeert ten kersten gelonen.

Oldemaster **T**uot dar **L**xxx
 Canonike waken ende **W**o
 vrecht

dat **B**onifacius enen brieff
 streeff aen den **P**alld omme
 die **C**ondracht der **B**istrops
 on niet gheendec want

Winfredus
 wort Bisthop
 tot ellants

Bistrap van aenre

namen van sonderlingor

**Die Doem Inrecht gestuert
in die eer sone wertens.**

Oer afgede te braken ende kerken gesticht
die onerste kerke Inrecht in die eer sone
wertens / ende een ander kerke in die eer des
huligen **Conrad** In die stede **Darm** **Castell**.
staet dat verrecht het **Darm** hie bleeff tot sy
nen ende dagen. predide en leerde de wach
der salicheit / ende do hie volender hadde sine
Varen vor hie in orde te gode **Karlmannus**
die **Prinse** van **francye** beval mi in den
stool toe ordineren den **Bisshop** ende dat heb
ic gedaen. **2** Nu comer dese **Bisshop** van **Colo**
ende trecker desen stool tot hem **Darm** **Ger**
gins die **Pawe** desen vorss **Clamens** inge
fer ende ordiner hadde ende seefde dat hie
hem toebehoort sine een fundamēt van enen
kleiner kerken die de hojden destruerde
die **Willibrordus** want in die stad van wye
gebraken tot eorden toe. ende die hie va sijn
hoft vanden fundamēt op tynende en
wyede in die eer sone wertens. Ende seefde
dat er **Castel** van verrecht ende die ghe
braken kerke die olde **Comit** **Dagobertus**
van **francye** gaff der prochie van **Colo**
mit sulker vorbardon dat die **Bisshop**
van **Colo** dat ongedinge volk beheren.
salde ten gelonen tot sijn leer dat hie mer
en dede noch predide noch en leerde noch
en beherde die wesen mer sie bleuen al
ongelouich ende hojden tot tyt toe dat **Ger**
gins die onerste **Bisshop** des **Broelav**
fomen desen vorss knecht **gots** **Willibrordus**
fonde den wesen te beheren. die dat volk
beherde ten rechten gelonen xpi als ic con
seefde hebbe / ende nu wil die **Bisshop** van
Colo den stool. den **Willibrordus** die hulige
man beseten heeft an hem trecken dat die
stool met en sy onder den **Pawe** van **Rome**
sonder middel mer dat hie onder hem sy
Darm te hem op antworde dat ic ghehoue
de ende oer redeliker waer dat ghescheen
salde des **Pawe** **Gergrins** gebort ende sijn
ordiner die hie gedaen hadde dat hie
fonde den eenfamen leer **Willibrordus** en
dat die salde wesen een **Bisshop** stool.
onder den **Pawe** van **Rome** die wese
te verheren. want een grzet deel des volk
ongelouich is dan het des **Bisshops** van
Colo wesen salde sine een fundamēt
van eenre kleiner kerken. die **Darm** vernat
ten fact ende die hojden vernat hadden.
Ende by versuennisse der **Bisshops** wese
beguen mer die **Bisshop** van **Colo** en
volgedes niet. **2** Nu bid ic u dat gy my
weder onbeden wilt een ordel oft een ant
worde dat recht sy ende after uille wil is
dat ic den **Bisshop** van **Colo** weder oner
ghene. so ghemuecder ende sterkerder mit

uiber mogeliker. Ende ist dat gy wilt
dat er **Wisdom** onder u sonder middel sy
so wile mi senden ene rapie byr alle
hoe dat **Gergrins** die **palls** **Willibrordus**
Bisshop maerde ende sendent al **Darm**
macht ic mit uiber mogeliker verblin
ende weder staen al die ghene die **Darm**
weder seggen / ende ist dat uiber helicheit
beter recht anders donken sal. **Darm**
wilt mi laten wesen. uiber vader oron
de op dat ic hem volgen mach. Dese **Bisshop**
van **Rome** fonde **Bonifacius** in de
te **Rome** onlange tyt **Darm** nae cor
boer stap volender want soe eynde **2**
bonifacius sijn leuen en stoff mer tele
van seute bonifacius en sijn
gesellen marchen.

In den Jaer onst heu vij. hie der
van **Bonifacius** in goeliker spre
kinge dat er genaerde sijnre mar
telij sijn steruen ende ordinerden
onen eenfamen man. die **Gregorius**
heer **Bisshop** **Thaete** wesen ende **Bon**
facius mit **Sabano** sijnre medeges
Wyntrigo. **Kalero**. ende **Delber**
teron. **harmoldo**. **Stribaldo** ende **Balno**
Dyakonen. **Waltiero**. **Sondero**. **hul**
ende **Wertoaldo** monnen ende **Darm**
eenfame hulige manne **Dmetroue**. **xxv**
voren die vloet neder ende quamen in
wreplanc tot den ongelouigen volke
Darm sie oer tenten sloegen. opt lanc ende
vosten hem **Darm** luctel. **Darm** nae **Bon**
facius die een bode der waerheit was
beganste wylstandelike te prediken die
Evangelie des vreden. soe dat samige
wesen afleten oer ongelouicheit ende
namen die wet ons horen ihu xpi an
mer die oelde wraut die alreos benijdet
die salicheit des menschen / wederstont die
mit al sijnre kriften ende verwerde ene
blodige partit tegen dese huligen kerke
die leuer hadden te steruen dan afelate
des diuels manier die oer olders han
tier hadden. **Mer** dese hulige **Bisshop**
die mer ontfact dat dregen des verblu
deden waly troste ende sterhede sijnre
discipule ende opende sijn boer ende leer
niet aff te prediken den ongelouighen.
volke dat woort der ewiger salicheit mer
die wleysholders stoppeden oer oren. als
een doeff serpent ende wolden niet hore
die waerlike leer. mer mit speren ende
mit pdeerden sloegen ende steken die
knechte **gots** ende doerden sie mit menige

in de fozijne

aldaer fo
verdrumden,
die docen.

oer de fozijne
de fozijne,
in den fozijne,
oer de fozijne,
foe sijn de fozijne
andere

Gonifacius
moda fozijne,
afrekeato p. d. d. d.
ende fozijne,
Biederico,
deer fozijne
ontrent xxx.

Dochter

1. Scandit

stoude
maent
fallt
doet oug
verhoorden
ende
in den
namen
stoude
niet zegen
sonder meer
stoude wist
stoude
die Ogen
godtynde
doet
oude
stoude
ende
weygenit
gewaert
galeet
toet en
Jaer gefeet
niet gefeet
Moederen
inne hede
begeet
sonder
litgenen
ende wisten
vleet

hem seide ende was een getrouwe medeliker
in den werden goets. **D**air nae als vorst
wer. **R**omfines in vrieslant omc dat onge
lonige volk te beheren ende begerde mit gret
innichet den zoge der martelic te verlijgen
ende sacte **G**regorius bisscop **T**urich te we
sen nae hem avant hie verwan hom kande
vot enen wysen hiligen man. **D**ies wal wer
dich was van groter mynen ende guder
tierenhet en mildichet. **D**ese **G**regorius was
in syn stichte dat vint men thaclic bescreue
in den boeke van synre legende. also dat die
selue **B**isscop sante. **L**ebninn. **M**arselm en
Pleschinn mit sanc van **Q**uortfel den vol
ke te prediken dat **E**uangelium ende nae dat
sie vele volk bekeert hadden stant lebinnus
te **O**ldensale ende vot tot onsen heren.

In desen tyden in den jaer ons heren vij
warden gesen sterren gelike oft sie suelle
vanden hemel silden vallen. also vele lude
waenden dat der werlt ende gecome weer
dese **G**regorius die een hulich bichter des
namen **x**pⁱ was lange tyt ende was ver
glichtet ende lenal gode sime **E**alest^{us} ende
volk ende is gedragen in sente **S**almaroers
kerke ende ontferg dair goets licham en
ap die vij kalenden van **S**eptember gaff
hie gode sime zele. **D**ese hilige bichter wa
ert beginen in die selue kerke eerlic als
hem toe bekeerde die dat bisdom van onse
kerke lange tyt

van adelbertus de iiii bisscop

En eenfam vader die **A**delbertus heet
die was gecoren vut ingelant van
enen bisdom. **D**at **C**horacio heet die
ome sime grote doget is gecoren dat
hie was **C**anonick in der kerken in vrie
ende do dese **G**regorius een olt brangma
was waert hem te hulpe gesat dese selue
Adelbertus die de **E**alest^{us} ende dat volk des
gestichtes wyslic kerichte. **A**lso dat dese
selue **G**regorius seyde dat hie nae hem
bisscop wesen solde. **D**ese **A**delbertus sante
sente **S**ieger den hiligen **B**isscop van
monster in vrieslant dat hie volk be
keren solde ende die oefenynge der affg
de dair vut verdrinen. **I**n desen tyde
in den jaer onss heren vij lxxxv vant
een man enen strensant oft ene laste inder
stad van **C**onstantinobel. ende in der huf
ten enen man mit **A**bus daver scrift. **C**is
tus sal geboren worden vander maghet
marien ende ic gheloue in hem. **D**omme
du salc mi weder sinnen als **C**onstantin
ende **H**elena keiser sine. **A**delbertus die

Bisscop stant in vrieden ende vut te gade
nae den dat hie somich hier dat bisdom in
vrecht wyslic hadde kericht ende is
bracht tot der wisse kerken en mit
vornaderen dair begraven.

van theodardus den v. bis.

Adelbertus doede des **C**erfame
vaders waert gecoren **T**eadardus
die vutte **B**isscop **T**urich die een
glorose lorer was onder den
sen dair hie vele af bekeerde. **I**n
tyden als in den jaer onss heren. **V**ij
Wilhelmus die hroge dair hure
afgececht is mit den vresen versecte
tegen haerl. den **C**onte dair hie tegen
stret en mit zoge verwan vele vrie
die dair doet blenen ende maeden hem
onderdaen **T**eadardus vot in vreden
van deser werlt. die toe des wisse ker
ken gedringen waert dair hie mit
vornaders vrede erfamilien.

van armakarius den vi bis.

Ende als **T**eadardus die mit
Bisscop beginen was. **S**ocum
gecoren **h**ammakarius die seste
Bisscop **T**urich een wys man
ende een hulich ende een overghenome
gret prediker als in den tyden **I**n den
jaer onss heren vij. **D**ie vengen een
lede **B**orgers van **R**omen palbs **L**eo. **D**
er hie gent in der **P**rocesse die mere
Lerania heet ende men die **C**ruice draech
ap sente **M**artus daer ende stalion sime
ogen hie ende korten hem sime tonghe
die hem god beyden weder gaff seonde
ende sprekende ende vroechden one
mit onrecht dat hie valschet gedaen
hadde. ende omc dese **C**ondrachtichet
te saten soe quam haerl de **C**onte de
men den gien heet en troch dair ghe
kerichte ap dant pedelike tot der stad
van **R**ome. ende also dese **C**onte der
stad begonde te nalen. **D**oe quamen
die **S**enacores dat **R**omesche volk mit
groter scaren ende brachten mit hem vele
hulichdoems vanden hiligen gebeuec en
seyden den **C**onte mit groter bliffscop
in sente **P**eters kerke. en die wisse
palbs **L**eo sacte den **C**onte ap sijn heet
ene gulden **C**rone ap den seluen dach

dat Gregorius sante lebinnus
marselm. pleschinn. mit sanc
van Quortfel en lebinnus
stant te Oldensale

dat die
palbs Leo
gen vut

dat die g
ort tot
gelu den

ende voren tot gode
doet gijdom van
ende is geveract
ende met sijne

Theodardus den 10 bisschop.

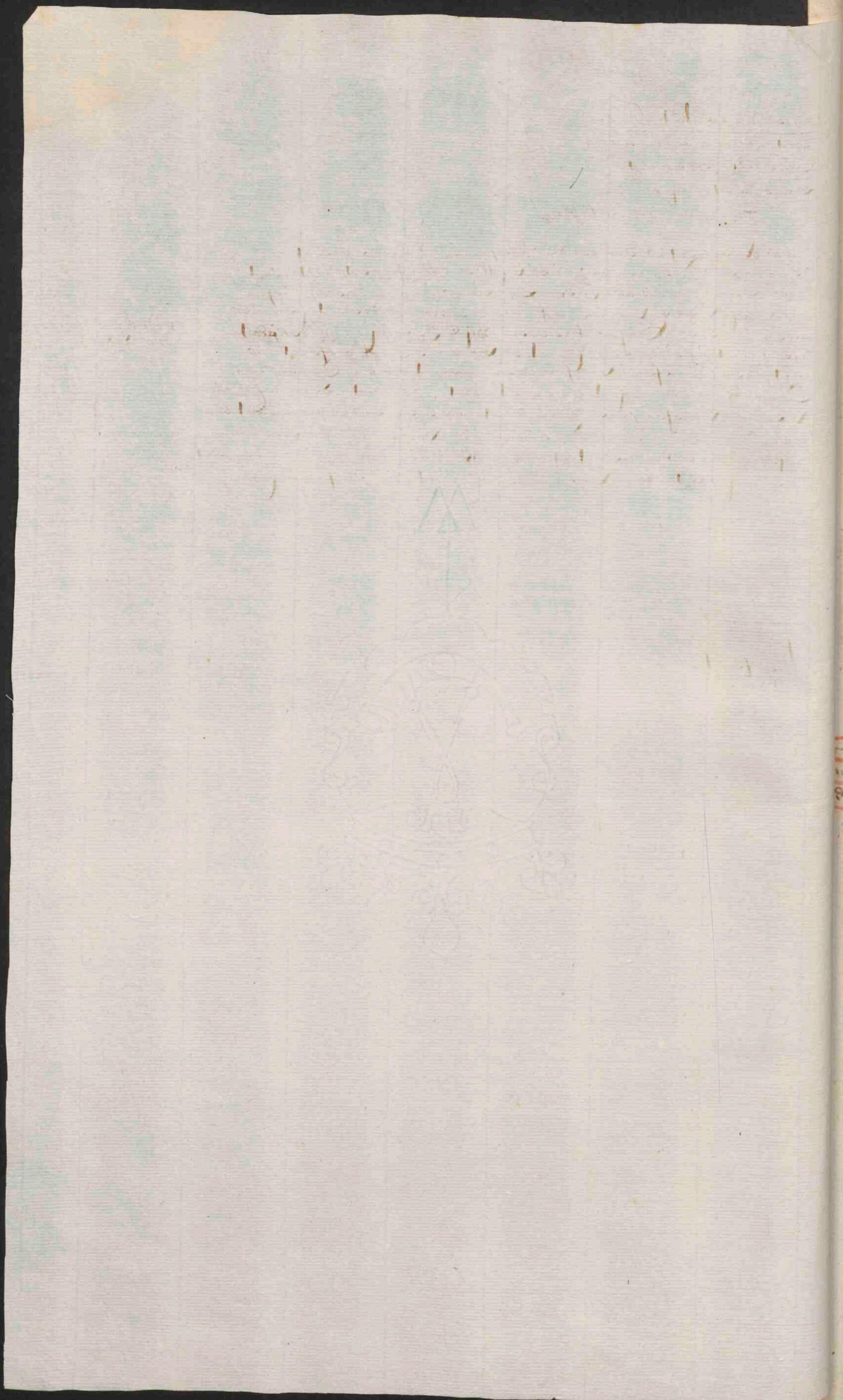
Deze Adelgarius Doeder der Erfamen Vaders beriet
gevoeren Theodardus die vijfde bisschop + Alreht
die den glorius Leuwer was, onder die Wiefen,
doet zij vee vech oft beelude, Jaden Jaden als
inden haere Dusee Bedden wijc Looxij, Widerjod
die Bortogedoe die te voren oeff geroet is
mit den Wiefen, vreesen hem tegen Eerde den
Gouich doet zij tegen Aedel, en mit tegen Jiben
vreesen Wiefen die daer doot beuden ende maedden
zaerⁿ onderdoeden, Theodardus voren in vreden van
voren beriet, die tot de Jibe vreden gedragen best
daer zij mit den voren voren vreden berisden,

Widukind hertog
der Saxon.

indelle

iefen

inde
so voren
die farte
moen,

9
each
Puro

als ouste lie geboren want vander Reimenma-
gher ende al dat gemene volck songen de Co-
mit hande bliden loff. In deser manieren
kerck de kerker gebedent van gode den
groten ende den vrede sam gebede. den Ro-
meinen leuen ende salicheit mede ende ze-
ghe hyn. Sme soemogen hem stramen die ges-
te fester ende gene wanhet. dat sme bin-
den ende lionen ende seggen dat en Comt
die kerck het die stad van Rome mit macht
te beset ende dat hie die selue stad wan-
ouer mics dat sie versen in wochten ende
romen in wochten. Harmakarins wouff
als alle sime dage veruolt weren starff
hie op die vyfte halende van September
ende gaff gode sime zele als hie ene wyll-
tydes dat Bisdom in groten arbeide had-
de van dat berichte. dat men anders niet
aff en dinc noch in suoniken noch in geste-
dan dat hie beghen mit desen bouff wader is

**van rixfridus den loeden
bisscop turechte**

De Harmakarins doer want een bis-
scap gecoren. In die Rixfridus het
ende was die sonde Bisscop een guet
lic man gudentieren oecmedich ende
een guet cleric. In sime tiden in de jaer
onff heit vint hi. Gregorius die. Pallas
nam neder vnt francye ende hiet dat
hoechtyc ende seest in der stad van Rome
ende gaff dat die hoeyserlike benedypie
op den Comt Lodewich ende op Er-
gant sijn bedegonact. dan dese selue Co-
mit doe ebbe zone by gebonnen hadde dan
die ene locharins heet ende die ander
Lodewich. Ende als Erngant sijn wyff
gestormen was nam dese wouf Comt
een wyff die Indich heet des herroghe-
gortter van Troyen die sime selues nae
michte was. Sme dat ongeoorlofde hu-
welic want Bisscop frederic geboert
van deser seluer Indich van die hoeyser
enen zone die kerck die hiale heet enen
edelen man die dan nae Comt en hoeyser
want van wen die ierste ginc van hollat
die ierste heerlicher ontfeng tot enen ma-
lene. Die de ginen ende sime naecomlinge
tot deser tyt toe hebben berichte. Rixfri-
dus die Bisscop wouff want een olt man
den god seuff hadde ende was beset va-
den sagen lange tyt ende seerde van dese
leuen op die derde nonas van October
en want beghen mit den anderen bis-
scop. Die wist hem gheleest hadden in der

Die hoeyser
van die kerck
diese gaff

**Van frederic den
achtenden bisscop turechte**

Federicus een hoeyser geboert sime
vnt desen lande doe hie noch teder
ende iout was van dighen hoeyser
sime brode. In die ende loeden dan
mit goetshyns mit offeranden en giften
en beuolen one dan der. Rixfridus nam die selue sime by hem
als enen verhoerend zone ende seerde one
sonderlinge wal boede in seden ende in
konsten. ende penste mit goetshyns in ppe-
linghe dat hie nae hem Bisscop salde
worden van sime kindesten jaren.
so heeft die sime so wyllig ende louelic
gedent in den goetshyns dat hem die
selue Bisscop gaff al die ordene die der
prester scap toe behorenden. dan nae als
dese Bisscop Rixfridus afflinch was
quam lodewich die hoeyser neder mit sy-
nen ongeoorlofden wyne mit nederlat
van Rhinanden op den Rijn ende geboert
dat mon fridricum. dan hie seuff hadde
sefen. salde te wesen Bisscop Turechte
den hie alre hant gaff straff ende binger-
hyn ende ornamiere des Bisdoms ende
al was hie node Bisscop die hoeyser dede
one Consecreren in sime tegenbor-
dicheit. ende als dese wynginge gedaen
was ende die benedypie hoeyser geboert
te holden. Die hoeyser seuff op ende gaff
dan te eten. alle den die dan waren van
manigerhande rykeliker spise. Des andere
dages als die spoma opgegaen was ende
vil nae tot aydel des hemels gheslome was
pint die hoeyser tot Bisscop frederic mit
traeden waerden in deser manieren. leue
zone die kerck van der stad van turechte
heeft di gecoren tot enen worden heerde
op dat du mit der hyliger leer kaptien sal-
ende behoren. dat sandighe volck. dan is
Waltheren een oylant in dynen gestichte dat
seer berucht is mit groten sonder dan men of-
recht dat niet allene die brader mit der suster-
skypet mer oec die zone mit sime eghene
moder. dan sme wy dy begheren bidon al-
machtigen gode dat du alsulke smenslike
menschen congreist ende pinst mit den
seende ende oftet niet is son lare mit du-
en verbames sic. En als fridricus die Bis-
scop die hoede soe versuchte hie ende ant-
worde den hoeyser. en sprac. her hoeyser u be-
mogenhet heeft mi bedwongen mit enen
groten begheren. dan sme bid ic uder

van den waltheren dan de son-
vader moder suster en bidon
brader seep

dat Bisscop frederic den hoey-
vader se war dat men den
wyff ierst ontyntic salde

mogen het dat gy mi seggen wilt van
 Welker stede des hystams eens wyfftes
 mon sal beginnen te eten / Die hysters ver-
 woude hem van des wyffes ende ant-
 worde aldus. **T**e gemode dat men den wyff
 sal leyt beginnen te eten aen den houede
 want in den houede is meer maghet dan
 in anderen leden des wyfftes. **D**ie bisscap
 sechte edel vader du heest my wal bericht
 want omc ic die con ymre ende een ho-
 eft des volly is berichte oer ic toe de ster-
 te come als tot den vollye van walstent
 want gy hebt een wyff tegen die wyf on-
 tegen geset recht der bisscups. **J**udich des
 hysters dochter van heym die uilber-
 mogenhet is conalyflic nichte wan de
 liden bedde camer ic vermaene by al-
 sulker penitencie als dat toe behoert.
 dat ghy affact ende lort ghy niet. **D**e seg-
 ic dat ic dat aff comen sal stede ende
 beridiet des ghy niet ontgaen moghet
 want die **A**postol seyt onkneffers en
 onerffers die ordet god. **D**oe dese hylighe
Bisscap dit ende deses gelyc walstandelic
 seide ende sijn waert mit wole getughe der
 hyligen leers walcomelic besloet. **V**erfuchte
 hem die hysters ende bat ghenade ende
 beloefde dat onghewerkende wyff van hem
 te doene / ende die hylige **B**isscap nam oer-
 loff vanden hysters ende is **T**uys hechtlic
 geset in den stael. **D**an hie sonderlinge in
 vasten ende in bedingen ende in achmissen
 te ghenen leuede ende die overvallen stede
 des **T**empels dede wyfflic weder maken.
Oulange dan nae wer dese hylige **B**isscap
 mit sijnen scapen mit onen zidenen winder te
 walstentzen aen laur omc te coerigeren dat
 onfsadige volk ende hiet dan sijn hylige
 sijnone ende dan belieerde hie somighe lude
 onermits sijnre pdrichinge ende onfenge
 penitencie ende somighe waren verharder
 aen den herten in hoer quaecher ende gre-
 pen hoer wapen ende dreechden hem te do-
 ne laster. **W**an omc doe die hylige **B**isscap
 van dan voer / ende dan nae quam dan
Barbanes volk ende sloegen den groen og-
 ghort doer mit wole franssen ende weng-
 vole omc ende kinder ende waerden wale to-
 nes mede ende manighande lidenhet van
 danne. **D**ese hylige **B**isscap voer dan nae
 al sijn gestichte dan ende quam in dreef-
 laur dan hie vernam **M**ariaens onghel-
 lone die sie hadden in der dreevaldicheit
 die hie te male mit wyligen arbeide vter

lude herten drieff ende beual sie seur. **O**ndul-
 phe die **C**anonie tot aldenmoster was
 die kerke van **S**taueru ende als hie alle sijn
 ne saken volender hadde wot hie salich we-
 der **T**uys / **L**odelbich die hysters die hem ont-
 fact langer te bliuen dan mit sijnre vor-
 bannen avine. **W**elike bron seer arbeide
 den hyligen **B**isscap in anderen sijn te beke-
 ren mit smelenden wonden en mit gre-
 game die sie hem sande. **W**er dese hylighe
 man en was niet te bevelken mit woe. **D**e
 noch mit groen hie en meende alles sijn
 dat onghewerkende hulbelic te schelden en
 sande den hysters enen behaerliche bneft
 van rechter lone oer hie tegen hem onighe
 sentencie des bannes ghenen wolden. **W**an
 omc die hysters yme vermits mede des
 vhaens tegen den hyligen **B**isscap groten ^{nicht}
 lreect ende feseerde wo sie one tot doer
 brengen mochten. **D**ie dan nae tbe qua-
 de sijnre huerde diet oer sboren dat
 sie den hyligen **B**isscap deden wolden.
Ende gingen. **T**uys ende sechden dat sie
 waren des hysters sijnrechte ende sie den
Bisscap vander stad one naerboer stap-
 palden doen. **F**redricus die gochlic **B**isscap
 vernam dat van gochlicke inpreken die
 ce ghenade sijnre martelij ende heer
 die beyde tbe boden nae one beyden nae
 der misse / ende als die **E**wangelij ghele-
 sen was. **G**ent die **B**isscap op den stael
 ende sprac den vollye een sijnone in seure
Salvatoers kerke / ende seide sijnre mar-
 telij te hantre in staende / ende doe godes
 dienst gedaen was. **D**oe gent die hylige
Bisscap in sijnre amonit in seure **J**ohes
Ewangelij in die sacristie dan hie gode
 badt dat hie one verleende walstandich
 het in sijnre passion ende dede die bode
 tot hem comen / ende sijn liden die sijn
 diene was heer hie luctel van one gae-
 uchter seure **S**alvatoers alraer. **D**oe
 sprac die hylige **B**isscap tot den moerde-
 ners nu doet uibe boer stap die ic volco-
 melic wal avste oer gy tot desser stat
 quaemt. **D**oe togen sie oer messe vter
 oren moulden / ende dreefden den hylige
Bisscap ende spraken dese stamplike waer-
 de onder hem. **Z**u heest die hysters yme
 wreke van dy die sie lange begeert heest
 der du in langen tiden manich wter ver-
 dret heest gedaen. **D**an hom die hylige

dat die hysters
 seide die
 on wint god
 vermits tbe

dat die alle
 cor den
 gigen wal
 missen

Sint Diericus

de Rijk

Griffos
bract
geed

in velen, an d

Isouen in d' d' d' d'

martalean die d' d' d' d'

die
2m
ff 2

die
2m
ff 2

Bisschap op anelbode / leue kinder id gy dalt
 hebben ullaer byoullen luefchap ende oer-
 gelert id pynt w suel van hen te comen en
 fander morren lepen die moerdners van
 same ende voren ouer den **h**im ende blyuete
 der blodiger kroyfrynnen nye blyfchap wa
 des myen moerdere dede / **D**oe roep die hylige
Bisschap tot hem synen kleric ende seerde
 zone ic bin gelouet tot doet om die ghe-
 rechte / **I**n roep te samen sonder mer-
 ren die ptefchap der kerken van arrecht
 dat sie mynen lycham begunen mit behaert
 kiker vortuert ende begunenisse en my-
 nen geest hiear ic toe den he in de ollige
 blyfchap / **D**oe die kleric dit hoorde roep
 hie lude mit groten weymen soe dat hie
 berende al dar walle die hoer wapen g
 pen ende lepen tot den storigen **B**isschap
En als sie stonden om te zent hem all-
 steruende sprac die goits marteler tot
 hem aldus **B**roder ende lenen kinder
 verlygt ic omich deel in den hemel mit
 den hyligen martelers so sal ic mynlike
 bidden wot **E**n omc ulbe salichet en
 dat b god hede van plage / **W**ant omc
 der kroyfrynnen apenlyc ouer spilt die
 hie te lande woent / **S**alen comen die de-
 uen ende de stueren al die **B**isdom **E**nde
 als die ghescheet is gaff die hylige **o**erte
 der die bnduic ende geur in die kluist-
 die in der hyligen kerken is ende woerde
 om seluen in onen sant ende began sol-
 uen den **S**almen vander bigitie ende
 sprac aldus / **I**c sal den heren behaghen
 mit ryke der leuender / **D**ese bisschap leet
 syne martelic **I**nc naer onst here / **B**ij
 ende xxxviii. ap die .xv. kalende van
Augusto doir wen vale gte en min tucle
 sint gescheet ten loue ende ter oren go-
 des ihu xpi / **D**ie bisschappen beide van wulf-
 laut ende in duerslant die vernamen
 den onsculdigen doet des hyligen mor-
 telers verbonden hem te samen togten
 den ouer dact des kroyfers ende des misda-
 digen **W**ines / **G**regorius die **P**apst
 als hie dit vernam / **W**an hie neder
 in **F**rancia ende fonde **L**odouic de
 kroyfer in een **C**loestor te **E**llesse / **D**ar
 hie dair besloten poitentie dede **H**esse
 die **B**isschap van **O**mnens gaff der
 kroyfrynnie **W**onst onen **W**eel. ende farte
 sie in oen **N**onnen **C**loest dar **T**riting
 heet al dair oer poitentie te doene / **D**ie

Die **B**isschap in
 wulf laut en
 ff don

Die kroyfer
 in **E**llesse in
Cloestor

Dinuen van **F**rancia die kroyer lotharin
 des kroyfers aldeste zone / ende byghemene **W**al-
 len so facten sie one eerliken in den stoel. der
 mogoulet **H**yr moge **W**in. merken dar van
 der tyt dar **B**onifacius **B**isschap was / tot
 der tyt toe dat dese hylige bisschap frederic ge-
 doet want sint verleden .xxxviii. jaer in **W**e-
 liken jaron wyff hylige bisschape hebben gelleest
 dalt weliker geeste ende lenen ouer mits ber-
 suenisse der tyt te bestimen sint achterge-
 luten / **W**ant omc sie die naecomlinge niet
 besteden en hennen magen

van alfericus de x bis

MDe der **P**apstie des hyligen martelers
Bisschap frederic was een luttel-
 redidichtter / boyde in der **E**arle sic
 ende in den walle we des weerdich
 weer te besteten des hyligen **B**isschaps stoel.
 somige kroyen den **P**raest **C**astoen de **N**i-
 kon. man dar luyden te berichten / ende die
 anderen begerden te hebben **A**lfricum die
 des **B**isschap frederic broder was / mer by-
 ghemene vrien willen. der **E**arle sic ende
 seuce **O**dulphus **C**anauit te seuce **S**alua-
 toers kerlic seie dese wouff praest afgefar
 ende **A**lfericus want mit groten loue ge-
 fat in syns broder stoel. **I**n onen tyden in
 oner stad die **B**rixia het / gelegen in **I**talie
 dair regouder die dage bloet ende die
 nachtwanden hemel. **I**n den seluen tyde
 nae seuce frederic **P**raest die hie bor-
 sproken hadde doe hie sterven walde be-
 gonde dair alte groet iamerlicke awante
 die denon ende die sweden. ende die noot-
 mans wongaderden vale strepe mit onghe-
 talliken wapentuers ende beddungen bele-
 lande en maerden vale blodiger stynde inder
 hyligen **x**ponhet / **A**lfericus die die **x** bisschap
 was **T**urif / die was waldgeden. ende milde
 ende stouff op die .xviii. kalende. van de
 tember. in wreden. ende want begunen in
 seuce **S**alua toers kerlic by synen broder
 eerliken

van luogernus de x bis.

Als **A**lfericus die **B**isschap wouff
 gestouen was. want gecoren die
Tronde **B**isschap **T**uricht en heer
Luogernus een hylidman en een
 hoect leere in synen tyden **I**n den jaer oue
 heren .viii. en **L**v. **L**otharius die kroyfer
 fact dair hie der denon arrecht niet en
 mochte weder staen doe bygerde hie gode

Lotharius gaff die
 kroyfryke ouer

allone te denen ende syn. **M**iddert wesen
 en gaff dat heylsone by consoute ende wil-
 len der **P**rinzen vanden lande synen al-
 destonzone Ludalwin en nam seluen dat hili-
 ge cabijt an in een **C**loester dat **P**romen
 heet / ende was dair onder den moniken le-
 rende ende dede dair syne hilige professi-
 moer hie on lenede in der penitentie niet
 lange / ende als hie gestorven was hie
 die diuile omme syne zole tegen den **E**n-
 gel. / also dat den ghemmen die by den hylha-
 stonden den dichte dat men den hylham
 toech hoer ende daer / **D**oe welen die monike
 in hoor gebede dair sie den quaden geest
 mede verlageden **L**ugernus die **B**isscap
 starff op die xv. sit in den meye ende gaff
 gode syne salige ziele nae den dat hie ene
 wyltrides dat **B**isdom regiert hadde die
 hilige kerken van wtrecht / **D**ese **L**ugernus
 want geuert tot deser woups kerken en
 begranen conlikon.

van hungernis de xi

Die **L**ugernus doet want geuzen
 die xi. **B**isscap **T**urc geheten **H**onge-
 nus con wys man wredesam en milde
 ende redelike van lenen **I**nden ier-
 als in den **T**aer onss heren. **S**yn. **S**yn. **Q**ua-
 men die **D**eenen ende die moernans mit
 ozen **S**cepen in **H**ollant dair sie alre gien
Schepheer brochten en mit groter wtrec-
 heden **D**estrueerden sie dnersteden die
 meestre **S**rad van al desen lande dair
Sprochie kerken syne overen als men
 reecht / **D**an nae queme die selue deend
Turc ende beleechden die stad en stormde
 sonder afflaten mit schone slingeren en
 blyden. so lange ende se seer dat sie die
 edel **S**rad avomen avorender hant / en
 dat **C**astel wonen sie mede / ende dese
 blodige ioners slogen die **S**calie en dat
 wolk bynae doet / ende worpen die **T**oor-
 ne **D**oorten ende woupoerten roudelc en
 wbron vander stad ende vanden **C**astele
 te gronde neder. **A**lso dat **H**ongernus
 die **B**isscap mit luctel **C**anonike wy-
 gont mit groten anpce ende quam tot
 den **C**omic locharius mit **C**loester tot
Promen op dat hiet dair onschalde
 mochte. **L**ocharius want beruert mit
 ontfarmicheit ende van **C**omiclike
 gndertierende / gaff hie den **C**anonike
 der kerken van wtrecht dat **C**loester
 te sence **S**delentige op dat sie dair mit
 vreden sichten mochten wou der **D**eenen
 acubachten dat sie dan goits dienst

Dat die Deenen mit we-
 render hant wtrecht
 wonen en sloegen die
 wolk bynae daer.

Hungernus gaff den **C**omo-
 niken van wtrecht dat **C**as-
 tel te hielden by hie
 monde

goits hulike salden doen / **E**n mit desen
 vernielden al die deenen dat land van
Hollant ende quemen in **K**onemerkant
 ende brochten dair des hiligen **C**onfessors
Confessors sence **A**delbous kerken en
 den hiligen **P**riester van wtrecht
 sloegen sie hie hoest aff die **T**oren heet
 ende worpen neder een alre stouk **C**astel
 by **H**oerelbyc dat willeer des **C**omges
Purindilius was / **D**oe grepen die inghe-
 bozen **H**ollanders wapen ende facten hem
 ter weer ende woupen menigen stou-
 tegen die deenen / **w**or. alst god also ge-
 hongede so woument die deenen en slo-
 gen al dair ebbe **S**del. **M**iddē edel die
 ene heet **D**ibholt ende die ander heet
Seculoch mit sonderlinge vele **H**ollanders
 ondevongen die wine ende die kinder
 ende woren sie in woude land **van kaerl.**
den kalen va viancyeck
nae va roune gaf drit
ten edelen greue de grefscap
va hollan

Tz den **T**aer onss heren **S**yn.
Syn. was een **C**omic toe **F**ranc-
 rye die **K**aerl heet ende worde
 naemaelc een **R**omes **C**omic
 mede en was **L**udowicus gone. dese
 was des groten **K**aerls zone en fact de
 ter tyt tot **P**ladelle in **B**rabant op
 die **K**rompen dair was een stad en ver-
 nam dat die deenen **H**ollant verwouest
 hadden en dat wolk daer geslaghen
 en omme bede willen des edelen greuen
 so gaff hie **D**erit des **P**rinzen **W**alge-
 nus brader was die kerken te **S**ynode
 mit hozen toebehozen dair is van zuet
 hardes hage voor tot woutrappe en
 mit srouen **P**riueligden besogelt
 mit des **C**omparingerlin dair hie
 beelde in geprent was die **S**par al-
 dus in den namen der **D**rieuuldicheit
Kaerl liden genaden goits **C**omic te
Francryc want onss kerken toe be-
 hoert dair van onss lenen en getru-
 den eren ende woudegen suelt mit
 gane en mit lone van hozen dienste
 so doe wy hom verstraen allen ghelo-
 nigen kersten luden die us sint / ofte
 naemaelc wesen suelt seon off hozen
 lesen / **E**n quam in onser iegenuldicheit
 hagen die edel **S**reue ende lader onss.

van bed. **W**illem
 so gaff kerken
 ghen **D**erit
 kerke va **S**yn-
 monde mit on-
 toe behom

Kaerl gaff
 mit woups en
 besogelt
 dair opp

Det bij goud
boek
van Rijkda

bede

1700

foort,

Wij Eijckda

dar wi gnen wolden enen edelen manne
 die die walgenis des prinzen linder was
 die kerken te Eymende mit dar dan-
 to behoert dat is zuerhardes hoge. wort
 tot wercken ende lincem. Et wes
 beide wy gnenget sint ende waerdelic
 ontfaen hebben als recht is ende ghe on-
 sen leuen getruwen manne. **Derit** wiff al
 dit wiff lanc mit den dienstuden die
 die nu yme sint ende naemachs awfen
 solen mit busstien mit manken mit waver-
 en mit weide hem ende sinen naecomelinge
 geg. effliken te besiten ende vnliken te
 gebruiken van ons ende van onsen nae-
 comelingen ende gebeden dat hem mynent
 hunder noch omrede dar in en doe. **Ende**
 want wy willen dat dese giften stede en
 walt bliuen ende gehouden werde tot den
 ewigen dage. **So** heb wy dese lieten besegelt
 mit onsen vingerlym van golde. **Gegenen**
 tot **Gladele** **Tur** waer onss hen vint hem
 des 10 dages van seint **Johannes** dach na
 tuncas. **Dese** selue heerlicher heeft dese
 dene ende sinen naecomelinge in enen
 rechten malene beseren lange tyt ende
 hebben die wrede deenen vren komesthe
 vnde kerstlichen verlaghet. **Ende** lude
 vint die **Comit** van **Almanen** des borst
 laeris broder/graff oer desen wiff. **Derit**
 om mits beden sijn wiffe der **Comit**
 vint dat forst van **wasda** want hie en
 v. noemt **linder** was ende onder alle vnder-
 scap seer te **Prisen**. **Dar** hie hem besatue
 haeruesten van gaff sprekende al dus
In die ere der hiligen **trienoldin** het. **Lodo-**
wich linder gte godes **Comit** van **Almanie**
 wy dan overtraen onsen getruwen die nu
 sint oft naemachs comen solen dat hem onse
 wiff die **Comit** vint onss bad dat wy ge-
 nen wolden onsen leuen en getruwe gnen.
Derit van **hollant** een forst van **wasda**
 het ende an sine **Greue** scap gelegen is en
 dat waver dat dar door gaet vnt want
 ende in lant merch ende awedelant ende
 onlant busstie ende herde dat den forst
 toe behoert. **Ende** wy ommer gnenget sint
 onser geschynnen bede te volgen en niet
 te avoygeren en hebben gegenen onse le-
 uen en getruwen den **Greuen** **derit**
 wiff dat forst mit alle sijn toebehoert
 also alst vint noemt is aviliken te gebri-
 ken hem en sinen naecomelinge ons en
 van onsen naecomelingen vnliken te besit-
 ten mit al sinen toebehoert te wortapen
 oft en wech te genen. **En** omme dat wy
 willen dat dese gifte tot ewigen dagen

gehouden werde so hebben wy dese lieten besegelt
 mit onsen vingerlym van golde. **Gegenen**
In den iaer ons heren gebuete **vint** **lxviii**
 op den dorden dach van **april**. **Dese** dene was
 die ierste **Greue** van **hollant** ende was ge-
 wapent mit enen sulde van golde dar in ge-
 maket was een lewe van roder wullen dat
 men siele het. **Ende** als men seget **paris** hie
 geboren vanden **Comit** licken plechte der prin-
 ten van **francryc** die de palen van sijnre
 heerlicher vorst tegen der **Deenen** anberch-
 ten eerliken bestemde. **Dese** dene hadde een
 haech geboren wiff die **Eue** heet dar hie by
 avan enen zone die oer **derit** heet ende in
 vole werlden edel was. **Dese** ierste greue **derit**
 als hie oelt was dede hie van gter deuortie
 thieren tot **Eymont** een **Cloester** waer hie
 dar hie in sate nonen van seint **Benedictus**
 oerden. **Den** hie **Anten** gaff van sijnre grude
 dar hie volcomelic noerdriften axn had-
 den. **Ende** vanden seluen **Cloester** want
 comt **nonen** van gode in gesproken dat
 hie den **Greue** **derit** overmaende dat hie
 wolve op doen seint **Adelbicus** gruff ende
 dat hie beente doen brengen in dat **non-**
nen Cloester. **En** mit den als die **prie**stor
 des hiligen vaders gruff opwonne soe-
 want men dat hieet dar des hilige vaders
 licham in gedecliet was gram heel ende
 duerteert. **mede** want daer gtenonden
 een gulden **Cruc** op sijnre borst dat mede
 rine ende salicher was tegen maniger hude
 sulceden. **ende** onder sinen greue **prant** ene
 fonteyne dar noch linden dages wole wa-
 ters vnt vloyt. **In** den iaer ons heren **vint**
lxvi op die **xj** sel van **Tammario** ioste die
Bisscap **hongerius** in vreden nae den dat
 hie mit **Alfrico** ende mit **lutter** dar **Bis-**
dom hadde berichte. **xxviii** iaer die ouer-
 mits der deenen vntreker van sijnre eyge
 stoel was verdreuen. **avan** sme men nu
 niet weren en han sijn licham begruen.

van Adibaldus den xii. bisscap

Die des **Bisscops** **hongerius** dat
 want getaren die **xxj**. **Bisscap** **Jurt**
 die **Adibaldus** was geheren een
 hilych man milde gerrecht ende
 gnerwillig. **In** desen als in den iaer ons
 heren **vint** **lxvii**. quame die deenen mit den
 waermins ende destruerden al dat wal-
 sche lant ende des jaers dar nae verneld
 al dat volk van **indemen** mer haer die
 lreyster die greue geheren was quam mit
 den **lombarden** en mit den **duer**schon en
 wacht tegen dese overdadige lude. **wer**

Dene was die ierste greue van
 hollant gelapent mit ene sulde
 van golde in gemakelc een selde
 van roder wullen

*De Greue van Goe-
 gent want hie was
 die ierste greue
 van hollant die
 was van wrauch
 die was die ierste
 die was die ierste
 die was die ierste*

Greue **derit** dede dat **Cloester**
 te **Eymende** bouwen van
 hollant

hollant is des
greue **manne**
 die **derit** ierst
 die **derit** ierst

hollant is des
greue **manne**
 die **derit** ierst
 die **derit** ierst

ten lesten maerde men een bestant om te spreken vanden poort daer men overdraecht dat **Gorfridus** der maer man **Comit** kerste solde worden mit desen vresen. dat men hem geuen solde des **Comit** **Lorharmis** dochter tot enen wive die **Glifela** het en men solde mit oer geuen die **Promirie** van vreslant in medeganc ende dat gestede / ende dan nae en walden die vresen den **Comit** **Gorfridus** met onderdancich vresen die hie bedwanc ende griff hem ene smelic eygenscap / so dar ellie mensche moeste dragen enen bast. Sme sijn halb dan men sie rechte waert anhangen moeste oft sie hem tot eniger tyt versforten tegen des **Comit** mogenthet. mer dan nae in herten jaren waert dese **Comit** **Godeuert** onormits der wrahe golts mit onteliken deenen doet geslagen in **Veruen** / ende dan nae waert gebroken maniges kersten bloet die sie in wertyden gedaet hadden. In de iaer ons heren **xv**. ap den ydus **December**. waert **Odilbaldus** die **Bisshop** van **deser** werlt ende griff sijnen streper cone waerdige zele als hie **xxxiii** Jaer dat **Bisdom** berichet hadde van desen **Bisshop** **Odilbaldo** scrift **Regino** die abt van **pruomen** in sijn **Croniken** dat hie was een hulich man die **Turp** begunen is en rust dan mit den hulige vaden

van egilboldus den xii bisshop toe vrecht

De der doet des huligen **Bisshops** **Odilbaldus** waert getozen die **xiii** **Bisshop** **Turp** die **Egilboldus** het die dat **bisdom** berichte ene hoere tyt. In deser tyt als ap die **kal.** **Thomas** in **October** ruste demyt die ierste **Greue** van **hollant** was / ende was oer he cene grouten deels van **Oestmreflant** ende was een ouerueert priete die sijn lant en palen manlike bestemde tegen der deenen aenderen / ende die **Greume** sturff ap den **dorden ydus** van **Jamano** ende is begunen by oren man te **Egmonde** mit **Cloester** dat sie ierst getymert hadde van halte dan sie **homon** in facten die gade ynnichlikon deenden

van derick den anderen gne

Ende als demyt gestore nauis die alre ierste **Greue** van **hollant** waert demyt sijn enige zone die **ander gne** van **hollant** ende verhoenen in sijn vader stede als een rechte erfyt. Dese nam een **aynff** de **hullegant** heet / ende also als menge louet soe was sie **Comit** **lodewiche** dochter van **ha** **frumeryc** / dan hie by **van** enen

zone die **Arnulfus** heet / en enen zone die **Egbertus** heet / ende was **Ersbisshop** van **Triert** ende ene dochter die **Indis** heet die **aynemende** sene was / dese gne die mit nae sijn vader doet begunde hie mit de w vresen **ayndrachtich** te worden dan hie te gen **alochde** ende **strzet** so dar hie sie der **van** en hem **ouderdancich** maerde / **Ende** **ome** dar **aloch** vanden vresen soe bint dese selue **Greue** dat **Cloester** dat sijn vader gemaect hadde van **holte** tot **Ermede** ende **tymerde** dat **weder** van **stone** ende **nam** die **homon** van **stone** en facte **van** **in** **manike** van **fonte** **Benedictus** vorden die **dagelij** godes dienst dan **deuocelic** in **deden**. En oft des noet **van** dat **sien** die die vresen **weder** traen bet dan die **homon**. Dese selue **Greue** demt griff der **kerken** tot **Egmonde** gruet guet te **besifen** / griff one een **boeck**. dat heet **hystoria** **Tripartita** en den text vander **vier** **Evange** lysten die **bucon** **weder** het is mit **fo** en **golde**. dan **duerbar** gestreue ap **stact** **aer** **van** **hullegant** die **greume** griff der **huliger** **kerken** van **vier** **midicht** ene **alre** **taffel** die te **male** van **golde** was dan **manigfor** **hande** **duerbar** **streente** in **stant** / en als men seest so waert **van** der seluer **Tafel** **gestolen** een **stren** die **an** **alre** **ouerste** **vander** **tafel** **stont** die de **6** **nachtes** mit sijnen **stene** al dat **hoer** **der** **te** **hulsten** **plach**. In den seluen tyden waert **fonte** **herou**. **iden** **Bisshop** van **vrecht** ende **iden** **glic** demt mit **minike** tot **Egmonde** **geuert** / die in **voortiden** tot **noert** **dich** **puester** was / ende **wande** **dee** **non** **dan** **waer** **dat** **gheloue** **ouchoeft** was **Egilboldus** die **Bisshop** van **vrecht** be richte dat **Bisdom** **x** **maende** en **starff** ap den **xij** **kal** van **October** en **ruste** in **on** **ten** **heren** **demede** **beguen** is in der seluer **kerken** **van** **rabodius** **den** **xiii**

van rabodius den xiii

Dac dat **Egilboldus** die **Bisshop** begunen was **onormits** wille des **Comit** van **frumeryc** die heet **Arnulfus** / so waert **bisshop** **gheluyet** als was hie **nae** die **xiii** **bisshop** **Turp** en heet **Rabodius** een **hulich** man **wal** **ge** **leert** en **oet** **modich** en **hoert** **geboeren** **waer** **Comit** **Rabodius** die der **vresen** **comit** was was sijnz **mader** **alder** **mader** ende **Gon** **tharind** die **Ersbisshop** van **Cole** was sijn **oem** / dese name **Rabodius** dicit soe vele in onsen **duetsche** als een **lude** van **grouen** **maede** **want** dese **Bisshop** was

Dat die vresen moesten drage een basten zeel om oren hals

Dat Dene die ierste Greue van hollant sturff

N. Geene direct is in desen Cloot der aiet begreep vnde de Cronycke van hollant pag. 107. et 210.

Handwritten marginal notes in the top right corner.

Die gpinne... Handwritten marginal notes in the middle right margin.

vide Scriverius Loetsteen pag: 217.

Egmond

daer

in

moeten

monden

kercken,

te bevestigelen den

met Egmond

in den fenden

ende mede

S. Marten Tranflatio
doer d'ziffige als zij vermonen
doet Gezeijde Gabyt des
Konincs van Brabant
doer leende zij altoos
tafel genoten
werden

Leuden grooten dronck

B. Mirakel. en

Voorant:

.ix.

een Paet in des Compo houe en Pallas in
 Francye ende van onen filosofe die nams
 heyt was geleert / ende dese Valerius was
 in den bij Arionkonstun volcomelic dulleert
 In dese bisscap bescreff manige doghten
 van sene avilbrict ende sene Pontificus
 ende die die hie een heel hystorie dat men
 noch hinden dinges singet op sene vorten
Translatio / dese bisscap als hie nam dat
 hie des **Wijds** van vrecht
 mede hie altoes in vreden en in beden
 en in achmissen te gonen sonder aflaten
 tot den omde sijn leuens / en alse hie af
 gien was in vreden en in machte ende
 in vreden dat die hilige man mede ghesdon
 ken hadde / sae diang hie allene water en
 dat vernam een die **Gomarus** heet / hadde
 Bisscap dat hie moste drinken vort sijn napp
 ende drinken / mer die hilige man en heng
 des niet / ende **Gomarus** nam al hemelic
 des Bisscapes napp ende diang dair vort enen
 grom diang / En haert hie een wonderlic
 mirakel want dat selue water was alte
 hant gelbandelt in guden vynn / want omc
Gomarus proefde den hiligen Bisscap wert
 ende bade gemaden die hilige man gaff gode
 den loff ende met hom seluen vanden teijke
 dat dair ghescheet was / **Dese** selue bisscap
 vort te sieten in den stad van denent
 want die stad van vrecht / onemits der
 Deenen vrecht / al begheuen sach / **Et**
 geschede op oner tyt dat dese Bisscap qua
 tunc omc te solken mit denotten die stede
 dair die hiligen vaders legen / mer die deene
 die des niet staden en volden quamens hem
 tegen lope mit machte ende verleden hem
 dat met vorder en gengte / **Die** seluighe
 Bisscap vaderlic vermaende dat sie ane
 men solden kersten gheslonen ende aflaten
 der pynlicher den kersten te doene / mer
 hoe die hilige man die quaden pijners meer
 punde te bekeren was sie in quaerhet meer
 bekoert worden ende dregeden den hilige
 Bisscap sie volden hem doen stemen ene
 bictoren doer / en als hie sach dat hie die
 verloren kinder niet bekeren en mochte / hie
 bande sie en vermaelde se rechte vort qua
 een bloen vanden hemel ende verbrande
 die deenen dat sie iamerlic oer lenen ende
 die kersten die dat mirakel sagen velen
 een wapen en sloegen al die deenen doer
 die dair waren en kregden sie mit seghe
 vort stad van vrecht / alle die dair gime
 waren / **Dese** hilige Bisscap vlojde mit
 den simeone der propheten want he vole

alredus m...
de...
r...
r...

alredus m...
en...
d...
en...
n

die deenen
der stad
d...

te romender dinghe sijn hemelike vrien
 den dese verstran / En **Valerius** die een
 gnet selich jongelinc was tot oner tyt
 brichte ene klenke van sijn vader lande
 vort den Bisscap ende bad hem dat hie se
 priesters vrien avolde / **Dese** hilige vort
 sachende mit blyden aensichte ende sprac
 leue zone mit dorde / **Jaer** van us salic doer
 avesen ende du salt avesen een heerde va
 desser kerken ende dan saltu dese klenke
 mit dyn selues hant priester vrien / en
 dan saltu weder malen desen sael ende
 dese stad van vrecht also als sie te vord
 was / **En** nae voer dese bisscap **Radbo**
 dus in dreut lant / dair hie sonderlinghe
 siel bleeff sijnne liggen / **Dair** openbaer
 de hem die maget **maria** ende moder
 goits mit groter klaerhet ende hadde
 in oer selstap **Agnetam** ende **Terlam**
 die vrien megede ende sprac den **Geisa**
 men Bisscap aldus toe / leue zone onersich
 dy niet myne seene tegenbordicht die
 du ditke heuest ghegroen ende met en ver
 saghe ende wes seer seker dat du van
 desser zueden wal onegnen salt / mer
 du en salt niet langer sijn nae leuen
 vort desen vord se vort gnet die groete
 klaerhet / ende dair quam so sonderlinge
 gnet lucht als menslic herte begripen
 mochte / **Die** hilige Bisscap genas vander
 sulrede / ende somige van sijnne hemelike
 gesellen seerde heet in hemelicheden hoe
 grote schoenhet hie geseen hadde gen der
 maget **marien** Conynne des hemels
 die dair nae in den jaer ons heren **1075**
 ende **1085** quam dair nae vort dreut en
 toe **Overmersen** vel hie te bedde sonder
 we ende las desen aneifen **Bar antilla**
1075 ende op die iij sil van deromber
 soe voer hie salichlike van deser walt
Dese bisscap was in der swaren plighe
 der deenen **1085** jaer ende berichte die
 kerken certien den die eerste mit den
 volke groen in die kerken te denent
 dair god vole grion doer omc bede wille
 des hiligen **Confessors** den ghene die
 des behoeflic sijn

Van Baldricus den xv. bisscop

Als men vint bescreuen onder
 lombardes hystorie / **Wort** die
 Romeesse comc want te waede

Dat maria die te hie maget
en moder goits openbaerde
hoer Radbodum.

16
Tot hemel biden handen
want Radbodus siech ende
te denent begraven

Van groter deuoten dat hie nae des Bisscops
Kadobus doet. **Primonem** synen zone wold
 one seten op den stoel des vorst Confessoers
 wer als dese comt verhoerde dat die wurde
 deenen. die stad van utrecht geborne hadde
 en destrucert ende mede al dat volck des bis-
 doems verslagen ende vorlager hadden. dan
 ome sake die edel Comt den seluen zone ter
 quaderstap op dat hie der deenen vorzcher
 kintchlike wederstande / ende dat hie die
 selue Bissdom mit synre ridderscher wapen
 bestormde ende wedermaerde / ende hie
 ome nae des seluen **Kadobus** prophesie soe
 is die geboren **Baldricus** die. xv. bisscopp
Turt / ende also als men secht soe was hie
Hyfridus zone des Grenen van Cleue die
 een edel prince was. In desen tyden ontpranc
 ene blodige fouteyne toe Teruic in die stad
 ende in den seluen dage warden die deenen
 verslagen in wat lande dat sie waren. **Wan-**
ome **Kadricus** die Bisscop nae den dat die deene
 overiger weren ende verslagen. soe strichte hie
 weder die stad. en bemerde die al ome dan
 hie vole toerne op sake en hoerde wat huse.
 Die verbrande kerken dede hie weder timen
 die sale ende vole verbrande timere dede
 hie weder maken eerlike. / Dese Bisscop inde
 Jaer ons heren. w. lxxij. voer hie ouer berch en
 quam in italien te spreken den Comt **Orto-**
me alre shander orber der kerken van vry
 / ende als hie synre loerstep gedaen hadde
 nam hie derloff / ende overde mit hem den
 huligen licham der marteloren **Pontiani**
Pemign ende **Agnet** ende bracht sie in de
 hulige kerken **Turt** dan hie sie secken mit
 groter deuoten ende ymichheit / Ende hie
 to want dese selue Bisscop ouernito heme-
 like openbaringe van gode dese lichame
 deser huligen / **overenfrid. lebini. plechel-**
mi. Gynnis. Ogeri. Odulphi. en Kadri.
 mit den huligen patronen. dan hie die
 kerken van vry hoestlic mede oversterde
 In den ier ons heren. w. lxxij. **Wan** **Baldri-**
cus saliger gedencknisse bisscop die een-
 oel man was wer te gode op die sefte dach
 in **Jannus** nae dat hie lxx jaer die ker-
 ke ende die stad van vry weder hadde
 ydettimmer / en is mit eerliker vbrucert
 dan beghen mit den huligen axidoren.

Van volmaris den. xvij bis
Als **Baldricus** van desen leuen ghesce-
 den was. so want **volmaris** die. xvij.
 Bisscop ghaedincert een man mit hie-
 den ginden willen ende een guet slich
 ghelomich man. In desen dage als inden

Jaer ontf heren. w. lxxvij. op die ander
 monas in den areye / doe 10ste in gode. Dene
 die ander grone van hollant. **Wan** **ende**
 want beghen. by synen vader. me. **Clas-**
tor te egmonde / Dese dert en syn vader
 berichten die gne stap van hollant. **Wan**
 lken. C. en xxvij jaer ende vordrenen
 die warden deenen. **Kintchlike** van
 sande / ende von **Hilgout** syn wyff
 in gode op die idus in Aprile en is
 in dat selue Cloester by oren man.

Van arnulfus den in gucu

Als Grenen deris doet want
Arnulfus syn zone die derde gne van
 hollant / en nam een wyff die **Tur-**
gant heet ende was een dochter
 des mogende Comt van **Grenen**. die
Theofanis was getet ende was een fast
 dor. **Kaiserinne** van **Famen** die **Theofana**
 heet. **Wan** hie by wan derit die nae. en
 Grenen want ende **Hyfriden** den **Forstij-**
nen. / Dese **Arnulfus** was gne mee. dan
 wyff jaer ende hadde alre orloge tegen
 die west farsen. In den tyden als in den
 Jaer ontf heren. w. en. v. op des
 idus in december. **volmaris** die Bisscop
 starff en is beghen. in die deenkerken
 toe utrecht.

Van holdwinus den. xvij

Hende als **volmaris** die Bisscop
 syn leuen hadde gheender want
 nae hem gefar. **Baldewinus** die
 xvij. Bisscop **Turt** een glorioet
 Bisscop groter doerden. ende hoestgebor.
 In desen tyden ala in den ier ons heren.
 w. en. xviij. op die sel van **October** van
 ert een stryck besproken op enen pluchte
 welde te wesen dat **winckeler** maet heet
 by enen dorpe in west wescflant. **Wan** se
 selike ende stochlike quamen vtruerhoron
 krompen vter gne stap van hollant / ende als
 alde lude seytgen. so waren die hollander
 wermoyt van groten dorste. **Wan** sie gton
 awater en wonden te drincken ton en was al
 salt. **Arnulfus** die milde gne vel in syn geber
 ende by gortliker vlopende wonschede wonsde
 hie ene stede dan men gzeff ene. **Durte**
 dat vers wazer vtr wlojde / ende hie en
 bynnen quamen die wesen te stryde ghe
 wayerent / op dat sie dat hollantse heer
 mit groter kintch bedroffen. ende verstore
 machten / ende dan teghen die gne **Arnulfus**

2de Hif. Geleria pag.
 47. Ho 917.
 Hif. Geleria 910. p. 55.

Dat **Baldricus** vtracht weder
 timerde en bemerde die stad

Dat **Baldricus** bracht **Pontiani**
Pemign en **Agneten** in die kerke
Turt en want oer dese lichame
 dan

2de Hif. Geleria pag.
 47. Ho 917.

So tot **Caesare** de
 d'raaf. **alre** de **deff**
Geleria de **alre** de
fron is.

Arnulfus
 van den
 en gne
 hem

11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

mit Ludes besuch
den mit
Jumote
8. 17. 17.

martin
Jumot in 1. 17.
zu unsern Tode is

X

mit luden künig mit bleukende künigen
 en mit gebaponden verhoers quam hie te
 gemote den wresen. Dür hie enen biteren
 stant tegen wachte en mit wramen künige
 der hallanders vole daer geslagen worden.
 so is die stuyt verstaert tegen den wouff
 greuen. Die aldaer ter stonde ender tre
 de meermits der hengnisse goits en sine
 dat ghemene orban is doer geblenen ende
 maer gemaket ende van danne ghem
 en mit **Claester van Eymonde** dūr sine
 vofuact is gedaen mit grom vollen
 ende beghen mit sinen aldere. **In onse**
 is gescheet een gēt tōken vā dese
 hiligen gūen. Dar wū in dese Croniken
 willen bestrinen op dat die christen gelo
 nige hude hūr nae mogen weten. Want
 op den avicten domedach dar vole ballis
 ter kerken te Eymonde plegen te comen
 maer der alder gelboente sine te verlijge
 gracie die ghemene Absoluten vanden
 pōn van Eymonde. Doerorde die sark dūr
 dese wouff. **Erne** onderkacht lichte van la
 gher oelcheit. Ende dūr gant vūr een rēk
 lichte tēbe **Eubitus** hoge vām sorer lichte
 gelue ofter mūrre ende wvrol. had gewest
 Jutgart sūn wouff die gūymie die ruste
 in gode op die ander vā dūs in areye ende
 want beghen by oren man in dar wouff
 claester.

Van derick den iij greue

Die den misualle pūmli des milde
 pūnten is dōre die iij greue alsua
 genomen ge worden die vierde gūe
 van hallant ende nam te wime des
 mogenden hrogen dochter van **Bassen**.
 die vryldis heet. Dar hie tēbe zone by
 van een die dērit heet die nae hem gūe
 te hallant wāre. ende een **florens** die
 greue in **Oestbriessant** was. In desen
 tiden stant een pylor in **Apulien** dūr de
 se sark gūme gegruet was op die tē
 van areye an den sonnen op gant salic
 hebben con gulden hoest. **Con** sarkesim de
 dar genangen was grēff onder dar
 heeft onder den stade of vanden stūme
 alst vanden pylor vūr gērtēer was op
 den seluen dach ende vūr dar van hie ou
 talliken stac. den hie gaff ende verboesde
 hem dar mede. In desen tiden als inden
 jaer onff hēn w. en xviij. roste in gode
Baldewinus die **Bisshop** ende heerde.
 was der kerken van **Arrecht** op die vj
 idus in areye ende is beghen mit den
 wouff **Bisshop** van **berrecht**.

van affridus den xviii. bisscop tūtrecht

Als als **Baldewinus** die **Bisshop**
 gestouen was so is **Affridus** die
 een werlic gūe was want nae de
 vūc ende ontfeng die **Ernen** ende
 is us vānder gemene **erlesic** vā **Arrecht**
 gērouen te wesen die xviii. **Bisshop**. Dese **Af**
fridus alst hem god yn gaff soe gaff hie w
 legides ende **Ernes** vām sinen vaderlikē
 erue tōt behoest der hiligen kerken van vūr
 dar hie te woren hadde beseren in der gūestap
 vām **Tierstebach** hor est. **Tiele** ende die gūe
 stap plocht by **Tiele** te wesen. Die dūr nae
 In den jaer onff hēn. ay. en v. gelyc enen
 zone den men tōstiet ende den god loeff heeft
 verloes dat licht vām bejden ogen. Dese **affri**
dus stichte een **Claester** van **seur** **Bidenus**
 vōden by **Diner** suerde op den hūghen
Beige in die eer vām **marien** der moder
 goits **Juden** **Claester** nam hie seluen. Dar
 hūge **Abt** ende bleeff dūr vūme hūchliche
 lenende tot den eynde vām sinen lūe en
 roste in gode in den jaer onff hēn. ay. en
 viij. op die **Wionas** in areye nae den dar
 hie. xv. jaer dat **bisshop** vām vūr **Arrecht**
 hadt berrecht. Dar grūff des hūghen vā
 des vām vūment dies beghende vūmichliche
 te weten vūment vām der doemkerken de
Sanoniken oft vām den **apūliken** vām **seur**
Dal men salder hem lichte wesen en
 laceret hem weten.

van Adilboldus den xix

Als **Affridus** dode des hūghen **Bis**
shops want gērouen **Adilboldus** die
 vūr **Bisshop** **Turt**. een vūm man wāre
 hie was des **keisers** hogeste raet. De
 se **Adilboldus** in den jaer onff hēn dūfent.
 en. xv. dede hie neder wēpen dar oelde **kerke**
 dar **Baldewinus** gēvūmēt hadde en legede
 me fundamētē ende wērtvūmēde die **doem**
kerke vām **mies** ende mede die kerken vām
Tiel die hie beide in korten joren volbracht
 hadde **erliken**. In den jaer onff hēn ay. xvij.
 openbaerde een **stēerne** die men **Cometa** het
 lange tūr ende al auende gract. gelyc enen
 ballen. ende in desen seluen jaer gheuel een
 gēt orloge tūsttēen den **Bisshop** vām vūr
 ende den **Ernen** vām **hallant**. Dar by dese
 salen tōe quam. Een greue was dūr gēhe
 ten dōre **Jans** den **Adilboldus** die **Bisshop**
 wouff gegact hadde. Sine trouw hadegnen die
 niet en rosten aen te verhoen en dāghē te
 mogen den gūen vām **hallant**. **Erre** die

Teyferebant

Adilboldus leet nederkerke
 dar oelde kerke dar **Baldewinus**
 gēvūmēt hadde en tūmēt
 die doemkerke vām **mies** en
 die kerken te **Tiel**

Dar een **Cometa** openbaerde
 en nae qua gēt orloghe tūsttē
 derrecht ende **hallant**

Jure d'avo is
 gēboert **Grano**
 vām **gēdēg** vōden
 en **Ost** vām **doer**

Erne van hollant wonff verfaemde een
groet heer en sticht tegen den gnen lano den
hie verban ende nam one al syn guet en worpe
mit kracht aijt al synz besietinghe **Adalboldus**
die **Bisshop** die dit swaerlic vernam ende ver
gaderde een gret heer ende Wolde sine man weder
brengen op syn guet en setten one in sine heer
lichet tegen den gnen van hollant daer one
te stryden **En** hyyr one in den jaer onff hii
ij. en xlvij. op die vrydus in Junio quam dese
wonn **Bisshop** mit ongelonden kancieren mit
selvinnide basinen sedelike toe der stede dan
men stryden solde **Daer** tegen qua dert van
hollant mit blinkende kancieren mit wouwer
seliken basinen mit hoemen trokende vut
synre touten stolcliken op dar gne velt en
sonder manren vergaderden die stichtes lude
mit den hollanders. ende wouwen manlikon one
den zeghe **Daer** gestede een blidich stry/aon.
beyden rhyden **Mer** ten lesten savant des bis
shops heer soe kragt ouermics vole groetmocht
Princen die van sine volke doet wer bleue
in den stryde als wegens der kerken aduocet
avilungus **Deses** groen / laso. **Alfons** en
pedalferus **Ridder** ende wapentuers va groten
pryse **Adalboldus** die **Bisshop** die hem seer bedro
uede alst gheen wonder en was one die gre
verfues ende vergaderde opt iij. een gret heer.
van stalen wapentuers anderborne te stryde
tegen dat hollansche volk. **Ende** daer teghen
verfaemde gne **Dert** wonff mit **Butone** sy
nen broder een ouermoyt heer daer hie ander
wone mede stryden avolde tegen desen wonff
Bisshop als op den. xv. dach daer naest vol
gende dat was op die iij. tel in Augusto.
In den seluen jaer doe vergaderde dese wonff
princ te stryden anderborne daer groet
misnal van gestede van volke dat daer doet
aon beyden rhyden want daer bleuen der va
des **Bisshops** **Adalboldus** partie wone ma
ne die daer overender hant geslagen warden
alst volthardus die priester was. **Baro**
lomeus die diaken was. **Johann** avantling
Hubertus ende **Godefridus** **Erne** hadde
Palmanicus ende **hildebolt** **Ridders** **Jysri**
duis ende **hopneman** iouckers mit walen
stalen silcknechten ende wapentuers
En daer nae verloes die **Bisshop** ander
averue den zage **Die** gne dert avant stol
en groetmocht van desen dubbelden zage
gen hie hadde daer hie nothant groten
straden ende verluca van volke nam **En**
want te mede dat hie des seluen iaer avol
de verstron tegen die vresen en verflaen
ende one te vordien synen vader daer hie
die kreyser **Heinric** mit den hertragen. **Go**
dert avander. mosel. te hulpen en te sende

dale wone ridders / **Ende** als die hollan
ders mit den vresen vergaderden op den
stichtes velde ende daer stolclike vochten
one den zeghe te verstrigen / **Soe** qua daer
one steme vreslucht mit ene vresluc
gelude ropende vreset vreset **En** alst hant
want vernant **Daer** hollansche volk in
der vresluc. stemen die sic hoerden en
van ampt vles en des waert die meeste
hoep al doet geslagen en die hant **Gode**
uert wonff bleoff daer geuangen van
synen vijanden ende gelonden des man
sacht ende dit gestede vanden ho
one mics der vreslucht gait op dat
gne **Dert** komeu solde in hem seluen
dat alleen een god is die den mensche
medelic verheest **Desen** seluen dert qua
daer nae in synen moer dat hie overouer
meer toe **Heinric** en verpocht die hyligen
stede **In** den jaer onff heren in. xvij. toe
want volmaect die **denker** **Tutiel**
van groen werke van desen **Bisshop** **Adalboldus**
En toe der wyginge deser kerke quam
kroyser **Heinric** mit. xv. **bisshops** **Tutiel**
die dese selue kerke op die. vij. tel in Julio
eendrachteliken wijden en hylighden mit
ge budyde in die der gaito **Deser** **bisshop**
Adalboldus dese bespauwe ave des stichtes lude
verreht hogemane woren en mit daer gi
de sic mede beleent woren op daer en bleue
solde toe enver ediger. gedencknisse / **Der**
is die hertoge van **Brabant** een die holt
van desen sticht te leone die stad van **Tydel**
en daer daer toe behoert ende alle kempen
sant toe **Euernote** werde toe ende daer
daer toe behoert en syn **Ampt** daer was
dat hie heet des **Bisshops** **droffart** / **Die** gne
van **flanderz** was die ander / ende hie
van den gestichte die vier **Ampten** die
Erne van **Gelren** was die derde die hie
vanden gestichte te leone die **gustap** van
zuyphen al gheslecht en **hulff** **Embrie** en
dat meere deel van **Tydel** **beert** en van
Camder **weert** ende is gheeten des **bisshops**
houemage **Die** gne van **Hollant** is die vier
de ende holt vanden stichtes zekant een deel
van **hollant** ende **wart** **sant** en her des
gestichtes **am** **stallie** **Die** gne van **Clene**
is die vyfte ende holt vanden sticht te lee
ne **wolder** **in** hem ende daer daer toe hoert
en mede in der **Verabben** daer biden **syn**
sacht en was gheeten des **Bisshops** **Caner**
ling **Die** **Erne** van **Penchem** was die

dat bisshop Adalboldus den
sijn verloes

die bisshop verloes ander
averue den sticht

Die bisshop
Adalboldus

Die bisshop
Adalboldus

Des bisshop
Adalboldus

elona Boelocadero

vid: Scrip: Toetf: etc:
pag: 26. & 229.

Boelocadero

oot, : eocce
quom,

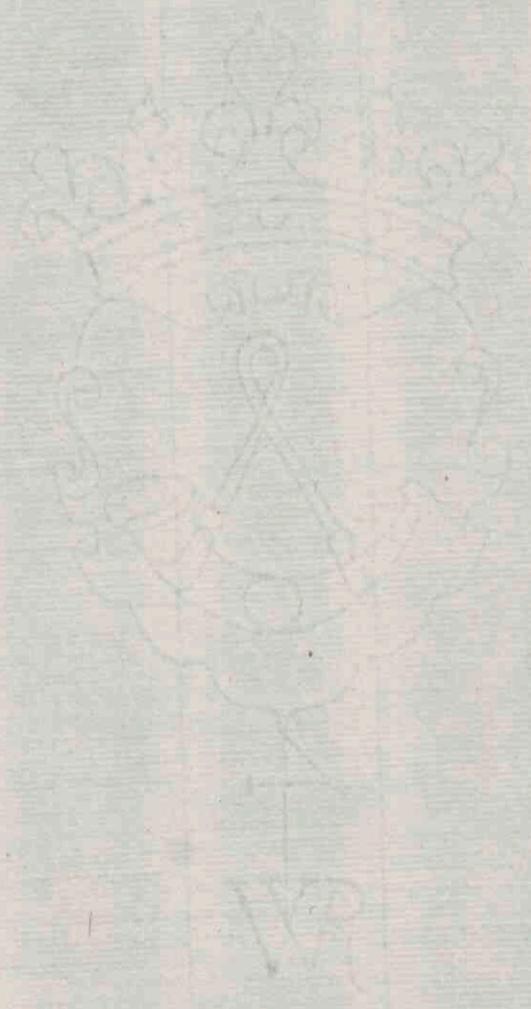

[Faint handwritten text]

[Faint handwritten text]

[Faint handwritten text]

[Faint handwritten text]

[Faint text from the adjacent page, partially visible on the right edge]

seste ende niet wanden gesticht die **S**irue
 scap van vorticht ende ander gerechte ende
 heet des **B**isscops **S**ulwarder. Die he van
Sulwarder was die soefde ende heet vande
 stichte vane gerechte (die ic niet bescreuen
 en vane hoefde gheuoemt wezen en is
 gheeten des **B**isscops **S**renke. Die he van
Hoer was die **S**chrede ende heet vanden
 stichte te leene meest al sin guet ende is
 gheeten des **B**isscops **P**oer-**S**chreder.

Die heer van **H**oer is die .v. ende halt
 vanden stichte te leene die **A**moede ende
 dat dier raebelont ende is genaemt des
Bisscops **B**ammerdinger. In den jaer ons
 heu .v. xxv ap die .v. jul van **D**ecember
 was die **B**isscap **A**ilbertus te gode nae
 dat hie dat bisdom van vorticht getruwe
 lie hadde berichte. **X**viij. jaer die beginen
 roffet in der **D**oemkerke van vorticht die
 hie bereemlic getruwert hadde in die eer
 goits ende seuz merrens des edelen confess.

Van berndus den .x.

Als **W**ilboldus die **B**isscap begrane was
 soe waert een groet **A**bidrachthede
 ome enen **B**isscap te besen. **W**an ome
 die **C**omic **C**omadus neder qua tuet
 ome dese **A**bidrachthet te sacen en voerde
 mit hem **S**ynlon sin wyff ene redelike
 vrouwe. **W**ant die **C**omic in de dage
 swair was ende waste boer tyt een kint
 te wyinnen. ende hie ome se leet sie die

kerker
 bleef en
 een kint

Comic bliuen in enen dorpe gheet **O**est-
 helic in eens **P**riesters hys die **B**erndus
 was gheeten. ende die **C**omic roet
 haestelic **A**ur. **O**me condincht en vrede
 te maken in den **C**apittel. ende also die
Abidrachthe meerde ende niet en mynmerde
 soe bleeff dat **C**apittel te lesten aen den
Comic. dat hie hem sette enen wijsen be-
 stendonen man dies weerdich weor. dat
Bisdom van vorticht te besien ende te
 berichten. **E**nde in desen aram die edele
Comic ome een kint van sonderlinghe
 sejoner formen. ende boet den **C**omic
 mynmer biden priester **B**erndus ende
 de **C**omic overblide hem ome dese legende
 boerscap alst gheen wonder en was en
 gaff desen **P**riester dat bisdom ornante
 vingerhyn ende des **B**isscops **S**traff. ende
 also **B**erndus die .xx. **B**isscap ordincert
 is maerde hie vrede mit den **P**riester
 van **H**ollant. In desen tyden als inde

Jaer onff heu .v. en .xxv ap die .v. jul
 van **J**anuario stouff die **g**re mogende de
 rie die pelgrim van **S**hulin was ende is
 begun tot **E**gmonde mit **C**laester by sy-
 nen alderuader die al syne dage orlofde
 ende berichte de **H**ollant **S**inachtliken .xxv
 Jaer. **S**pellhulda sin wyff die **S**irymme nae
 haer's mans doet is sic weder genarzu in
Fassen. en stouff ap die .v. jul in **J**ulio en
 is aldier eerlike begraven.

Van derick den .v. greue

Die greuen dony daer die pele-
 grim toe **S**hulin was is deric hie
 aldeste zone gheulder en ghemae-
 ker die .v. greue van **H**ollant die
 ene horte tyt die **g**re scap gebuerde. **I**nde
 seluen jaer stouff die **h**eyser **C**oenraet
Turc ende dat ingelbant sijn's lichaems
 is geblenen aldaer in der **D**oemkerken.
Sin hennus des seluen **h**eyfers swagter
 is **h**eyser geworden en verhoghet in den
Concliken stael. dese **h**eyser **h**emric awal-
 de in enen winter tyt die **S**waren bescri-
 den en mit groet **h**ermaert sloech hie sin
 tenten mit **O**est vanden **C**onclike.
 dese **h**eyser hadde in sijnz selstap ene suster
 die ene **w**onne was. dat een **C**anonic
gre mynne aen leechde die hie mit subtile
 smetkonden waerden. dat te bracht dat
 sie hem louede tot hem te comen in der
 donker nacht. **E**nde als die ebbe te samen
 hemelike slegen. so wel dat een sonderling
 groet diep sine. ende die morgensdijn be-
 gonste die donkerhet der nacht te verdri-
 uen. **W**an ome die **C**anonic in groten
 sorghen was aw hie in sin **p**aulsen
 comen solde op dat men biden voer straffen
 sijnz misdact niet en verneme. **D**an
 want een hore waer gheuonden ende die
 vonnoemde **w**onne nam den **C**anonic op
 oer sculderen en droech ome tot sijnz **p**aulse
 en al ruggelinc achterwart ap dat ment
 mit affgauen ende mit weder herenmer eens
 menschen woerprozen mochte bekennen. **O**p
 die selue vte was die **h**eyser allene apstac
 onermita soege die hie hadde in sijnz **h**er-
 ton aw hie dat begonnen orlofde wyflic
 onden mochte ende sach doir een vinstey
 van sijnen tabnakel van weir die vreden
 de gesichte ende lachede guder tierlic in
 hem seluen. **D**an nae als die **w**onne was
 ap gegaen. badet die **h**eyser den **C**anonic

get. Lige om in de
 Spier 7 doordt

Die heyser hadde ene suster
 dat een wonne was ende
 boelde mit ene **C**anonic

N. bykopen

Dat hie dyalson waer inder misse ende
 die ewangelij lese / de Canonie den sime
 conscientie wogde ende meende dat hie
 in gheemte avys doen en wolde als hem
 die keyser badt smekende oft dregende
 hie en mochte niet bewelen. Ende als
 die keyser sach des Canonie verslende
 conscientie doe leet hie aff mit guder herte
 die begonnen hand dichter / et gheschiede dat
 dan vernel een dromie en hie ende behaer-
 den beiden den keyser te ghenen. Doe dede
 die keyser van hem comen den Canonie
 ende die comen sijn suster en sprac abus-
 lene brader die dromie is ontf versien
 die ghene wy dy ende wes woert een rey-
 ne man ende wy benden dy dat du dy niet
 meer onderwindst. **W**ommen te rijden / hie
 sprac tot sijn suster / wes ander en con-
 reyne wyss. Dese hie die dan versien
 is en die sozge van den deemen gaito die
 geue wy dy ende gebeden dy dat du niet
 meer inden laest enen Canonie / ende
 als hie dit gesproken heeft / ondersagen sie
 ellie den anderen ende staenden hem mit
 deser lichter Cony sijn sie gheleert dat
 sie dese misdact beteden mit ewigher
 reynhet. In desen tyden als in de jaer
 ons heren .m. en xlvij verhoer ghe deric
 sijnen avanden dat sie dor dordrecht niet
 waren en moesten dat hie waert der geslage
 op die idus van maye van sime vrienden.
 Dese ghe deric en hadde wyss noch sint
 ende was ghe te hollant. w. jaer. sijn
 licham waert geseert tot Eymonden
 en mit avenerder avenerder dier begie

van keyser den. vi. greuen

Hie greue Deric doer geslagen was
 aversaenden hem dromesden vidden
 ende lincette vanden lande ende name
 florens des wyss gien deric zone die
 te wren was ghe van vrieslant. Dese flo-
 rens nam een wyss die Gertruet heet
 en was hertogen Heynricus dochter va
 Passen dan hie by wan deric en florens
 en ene scone maget die mercolt heet
 die de Conic ^{van frumanc} **Philippus** nae der vander
 dede te wme nam. In desen tyden stichtte
Bernulfus die **Bisscop** tot sijnor ewigher
 gedochnisse sime loas te vnt elke kerkzen
 van Canonieken die enen in die eer seure
Peters ende die ander in die eer seure
Johans baptiston / ende die halie Canonie

Dat Bernulfus stichtte In
 elke kerkzen seure Peter seure
 Johans en stichtte die halie Cano-
 nie van seure saluader toe-
 denent en stichtte dier cone
 kerke in die eer seure lebmimus

van seure **Saluader** facte ^{in de vanden}
 dier hie stichtte ene kerke in die eer van
 seure **lebmimus** des haligen **Confessor**
 die **Abdie** die de halige vander **antidie**
 die **Bisscop** gesticht hadde ten haligen
Borghe dat facte hie **Antidie** dier hie
 te ene **Clagter** kerke in die eer seure **van**
Wels **apostols** / dese eersame **bisscop** **van**
 ende waer te gode. In den jaer ontf keron
 .m. lxxij op de .xviij. st in **Augustus** dat
 hie dat **Bisdum** hadde beseten en mit
 worden had berichtet. **xxviij** jaer en di
 vnt genoot is ende dier beguen. die
 kerke des primzen der **apostolen**.

van willem den. xii. bisscop

Mie **Bernulfus** des **Bisscops** doet
 waert geboren **Willem** die **xxij**
Bisscop een **garmadich** man en
 een **stalt** **vechter**. In desen tyden
 als in den jaer ontf heren .m. lxxij **Florens**
 die **Greue** van **hollant** en een **overmaer**
prince omme avake te doene omme sime
 brader **vergaderde** hie een **mogonde** **wer**
 en **toech** tegen den **Greuen** die sijnou-
 brader **gedoet** hadde ende hie die **mit**
zege **verblan** en **onderdede**. dan **vale**
lude doer **blenen**. Et **gesede** dat dese
Greue die hem **alre** seer **overleert** op sime
avenshede **vermoet** **was** ende **geue**
eens **midnages** **slapen** onder den **schone**
van enen **avilgenbome** in **Amers** ende
dan **quemen** **overhadet** die **vriende**.
 die **overblen** waren van den. die de **schone**
Greue **onslangt** te **wren** in den **stinde**
verboomen hadde / **ende** **slagen** den **ghe**
doet ende **vale** sime **avaperne** die
mit hem **slapen** op den .xviij. st van
Julio / dese **florens** was **Greue** in **Oest**
vrieslant. **xxij**. Jaer ende was **greue**
van hollant nae sime **vader** doer. **xviij**.
jaer ende **avant** **beguen** tot **Eymonde**
mit **Clagter** **mit** **ghe** **avenen** **beguen**.

van gertruet der greuinnie ende Robert een lateren man en goert ten hertogen in holl

Gertruet die **Greuinnie** van **hollant**
 nae **Greuen** **florens** oers **man**
 doer **berichte** sie **hollant** **elke** **ker**
 en **nam** enen **man** die **Robert**
 heet ende was een **longer** **zone** **Greue**
Waldevins van **flanderen** / ende dese
Robert **berichte** **hollant** **van** **ionchor**
deric **zone** sijn **preffoond** **Willem** die

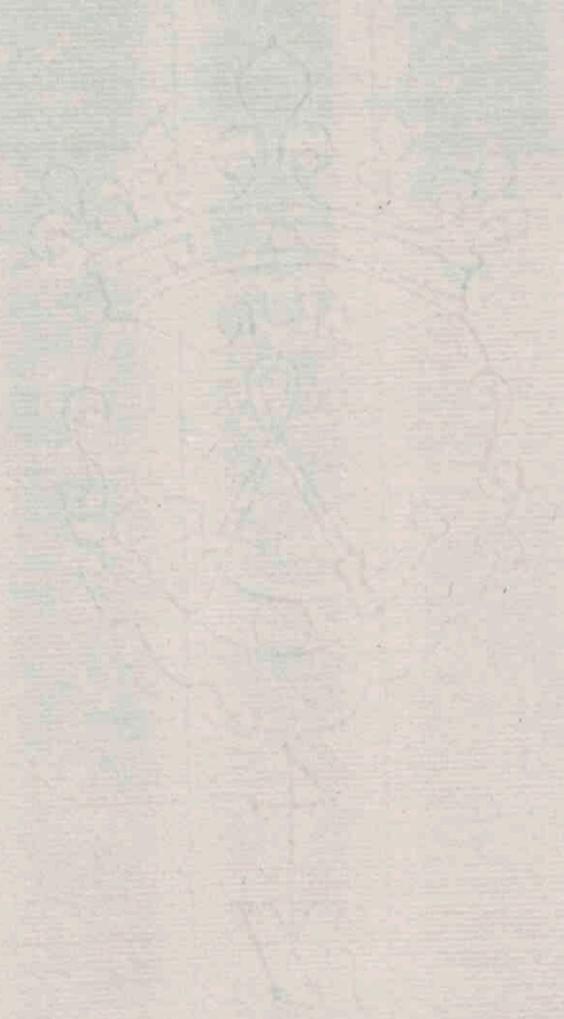
Letter bij Le Senent de

Souffloors,
Kuyndis
Beleggen
door de Fichte
Sancty Pambelias
Billegoo Touff,
Beeren,
doet,
ende mit wadden,
duet tot Nreest
bevroeren inde

Bein

Gravedoot

Handwritten notes in the top right corner, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is faint and difficult to decipher but appears to include some numbers and possibly names or dates.

XII

Bisshop van vort besach dat hollant sonder
 besermer was sonder traest ende die die
 liechtliet op een kindt gecomen was ofte die
 in hande eens vrenden printen verhuert
 den hemre den komestien Comie dat hie
 hem verlicde die Groustap van hollant
 ende die Abdie van Symonde en mede
 dat hiechdom in Ardenen en hie mit
 hulpen Godeuarts mit den honer die ion
 gelinc mit knachte vort hollant wals ver
 sinnen salde Ende hie ame in den jaer
 ons heren .m. lxxxij. quam die hech Gode
 uarts wouff mit den Bisshop willelem mit
 wale baneren mit trompen en mit busine
 in hollant ende dair tegen quam Faber
 der Kindes streefuader mit blenken
 tenen mit busunen hoeruen en mit
 vele wapenden liden ende alse sie over
 sa inden waert dair een gret stont
 en mit eynde moete gretz Faber wouff
 ende is voren stonde laghet ende der holla
 der a die meeste del daer ghebleuen
 Faber is mit synen wyne en mit synen staf
 hinde te Gont gecomen en heest ver selet
 al die vorder stap van vlanderen tot
 sinne hulpe ende mede dat hie avolde
 ten den tegen den gien Feynolt sine
 sin vaderlike orne des hem die wouff
 Feynolt onder wonden hadde En gite
 Arnolt saemde dair tegen een gret
 heer onemmit hulpe Philippus des
 Comie van frunc mit op dat hie mit
 knachte moete vorderen sine weder
 partie ende dair stonden sie by Cassel
 berghe dair die Comie Philippus ver
 uger waert ende gite Arnolt doer
 geslagen en Faber want mit knachte
 Groue van flanderen ende bynne dese
 vort hech Godeuarts stonden op die
 Oestrueten die hie verban ende onder
 dede Dae gesede inden jaer ons heren
 .m. en lxxxij. Bisshop willelem die altes
 sine averde hie tegen ioncher deric
 van hollant die gimerde een sturich
 Castel tot yselmude ende daer die hech
 Godeuarts mit den honer hollant vier
 ier hadde bericht quam een van ioncher
 deric knachte die Gysbart heer en ver
 wouff den hrogen Godeuarts als hie
 ter Camer ginc ende stak hem ene daer
 woude Dae want de wouff gite Turt
 geuert ende sturff aldaer In den jaer
 .m. en lxxxij op de .v. kel van noye sturff

mit sine
steeplinc
Gent

willelem
een sturff
yfelmude

bisshop willelem wouff en ruste in gode nae dat
 hie dat bisdom van vort hadde bericht .xxxij.
 jaer ende is gheuoert Turt en begraven in de
 doemkerke biden anderen een samen bisshopen

van coemaet den .xxii. bis

Ende nae Bisshop willelem daer waert
 gecoren een die Comadus heer die
 .xxxij. Bisshop die heer hemre die in
 also gheuoert sin vorteder en mit hogh
 placht te wouff De Coemaet verhuert van
 den in heer hemre die heerligher van Oest
 Brieclant die den marguen den prince van
 hollant genomen hadden mit ghevalte Dese
 Bisshop Coemaet vertimmerde dat castel
 tot yselmude mit vlieten en mit wapen
 avisheden en beseten mit sine manen Ende
 iaer ons .m. lxxxij. waert te mede ionc
 her Jont van hollant dat hie mit hulpe
 Faberts sine streefuaders ende mede sine
 vriende ende magt den bisshop Coemaet
 beseten woude op dat Castel tot yselmude
 ende sin vaderlike orne weder lichte mit
 knachten Comadus die bisshop die daer
 wal vernam vernuende al hemelike sine
 vidders ende burgers ende had hem dat sie
 in sine hulpe quome op enen benoemde dach
 En sonder merren so is des bisshops bad
 woert geguen alre haert mit enen gien heer
 baneren ende besunen Ende dair tegen die
 hollanders mit den scuten van flanderen
 quamen stocheliken mit oron blenken
 te vlieten en mit trompen wiflike knichte
 dair waert een dach van gieten toerne
 want die anersoren kempen velen dair
 neder van beyden partien ende mit eynde
 als die sturff lange geduert hadde blenen
 vandes Bisshops partie wame verhoert als
 die gite Gerlacus Lambert die porceff
 van deneter willelmus conpneer van
 pout bonifues overwiboldus en Gysbrus
 vidders ende dair toe manich stalt wapenier
 scuten dechnechte ende burgers vernis
 wouffen verhoert des Bisshops heer seer den
 maet verhoert ende leep onsedelike orce
 soe dat oer sonderlinge vele verdreude
 die bisshop Coemaet sach dat die sturff
 fel was en altes meerde en dat gite verhoert
 an synen volke aenstaende pijnde hie hem
 dat Castel wouff ende die toerne te besete
 en dat vort boerret mit stete te bestermen
 mer die hollander die des stormens niet
 en wouffen mit vlieden en mit maguelen

Dat Lambertus die porceff
van deneter mit wale sturff
en knachten daer bleeff

**Dar Bisscap Coemac die
Castel mit al hollanc ongaff**

soe dat sie die walschuse des Castreles
seer braken ende die vlaminge verdreuen
mit seker die boerschaten van dat ouerste
der muiren Also dar Comadus die Bisscap
van node moste op gheuen dat Castel en
al hollanc ende desen ioucher derit wylke
gint seelden / en als die gedaen was dede
iouchen Doyt den Bisscap grote eer en
seten mit synen luden wylke wederware
in sime stad Iouchen derit was die vijg.
ue van hollanc en nam een wijf die wylch
die heet dochter des .ix. hertogen van Fasse
dar hie by van enen zone gheert Florens
die nae hem gine want ende ene dochter
die heet wylch ene scone iouchen. In
desen tyden als in den jaer ons heren .m.
ende .xvi. gaff die gine derit den scapper
sine zele. nae dat hie hollanc hadde be
richt. .xvi. jaer ende hie starff .xxx. iaer
nae sime vader doet des regerde sijn vader
twe jaer en Robert sijn stiefvader. vij. iaer
en hertoch Godert mit den honer. iij. iaer
ende Bisscap willem ij. jaer dar macher
.xxx. jaer / sijn licham want beginen tot
Egmonde in den Cloester op die .v. sel van
deromber. In den jaer ons heren .m. cc.
Freymie wylch die sijn wylch starff op die
xij. sel. ende want beginen in den clact wylch

van derit den vij. greuen

Die dat gine derit gestouen was want
Florens sijn zone gine gemuet van hollanc
en nam een wijf de **Detemilla** heet
en was de **Lomp** lachanno suster
dar hie by van drie zone / ene derit. Florens
enon Symon ende ene dochter die **Hadelwilt**
heet / dese florens was gheert die verze
en was scone van sine aredesam van herte
milde sijnre achmissen allen luden onbarlic
en nement schadelic ende hadde meer doech
den ende riddem dan onlet van sime barna
ren. In desen eyden dede Bisscap Coemac
tot sijnre ewiger meerie stichten ene kaste
van Canoniken aen die west syde in die
stad van wylch in die eer onster wylchen.
dar hie den graue also slijch want dar
hie dar sijn danc wylchen wylchen met wylch
malien en mochte / des was in dermeester
geselcap een wylch die heet **Wolbertus** die
wylch op sijn luff die kerkien wylch fon
deron. dar hie aff oystede een graue gelyc
dar sine dese Bisscap gaff desen wylch
wylch sijnre wylch present en milde gane
Also dar hie van sime zone wylch dese

**Dar Bisscap Coemac
sime de sene wylch
kerken. Inrecht**

hemelike meesterie en wylchende die
begonnen kerke in die eer van onster die
een van scone wylch / dar sine dese
wylch grote een mit tegon desen wylch
Bisscap en festerde dat hie ene mochte die
der doet brengen. En dar nae in der
onster heren .m. cc. als die Bisscap ende
nae dar hie die misse geden hadde ende
hie allen was in sijn luff gegaen en
sijn hemelike gebode geden hadde ende
was gaen slayen. **Quam** dese wylch wylch
se ende verfact dar hie stede en stede
dar toe hadde / ende wylch des wylch
wylch toet hie sijn med en stak der den
eersamen Bisscap / dese Bisscap ber
dar **Bisdom**. .xvi. jaer ende op die .xij.
sel van meye waert hie iamenlic geden
en beginen in der seluer kerken. die hie
stichte in die eer onster wylchen. ende
die wylch quam wylch stad ongheseder
ende ongheseder.

van bochardus den xxij

Die dat Bisscap. Comadus in
merlic ghemoder was want
geraden die .xxij. Bisscap **Coemac**
ende heet **Bochardus** een luff
man. milde en aredesam. In desen tyde
sande die **Palbo** ayt enen **Cardinael**.
die **hullebrandus** heet / die quam in wylch
op dar hie solde dar wylch wylch de
onsterker der **Synome**. Ende also die
Cardinael wylch mit verche togon enen
Bisscap die dar aff bemucht was / ende
dese Bisscap dede hem onster en hem
beraden wylch ende wylch em te rapen
mit gelde die wylch / doe sechde dese
Cardinael die legare. **Wylch** wylch luff
straen der menschen ordel ende late wylch
gaen dar gelyc gelyc wylch seker
is ende openbar. dar eens Bisscaps.
gine is ene gane des luffen gelyc.
sijn gene manscap helbed mit **Symo**
magnus in der camonstap des luff
doens se spreke. **Gloria patri et**
filio et spm sancto. dese Bisscap die
dar ongheseder was van **Synome**
sijnre sonder ampt bestedelike **Gla**
patri / mer hie en mochte niet seggen
Et spm sancto / doe hie vanden.
Bisdom gelyc was. doe sijnre hie dar
aers wylchelic wylch **Gloria** .xxij. z.
In den jaer onster heren .m. cc. en .xij. op
die .xvi. sel van **Julio** **Bochardus** die

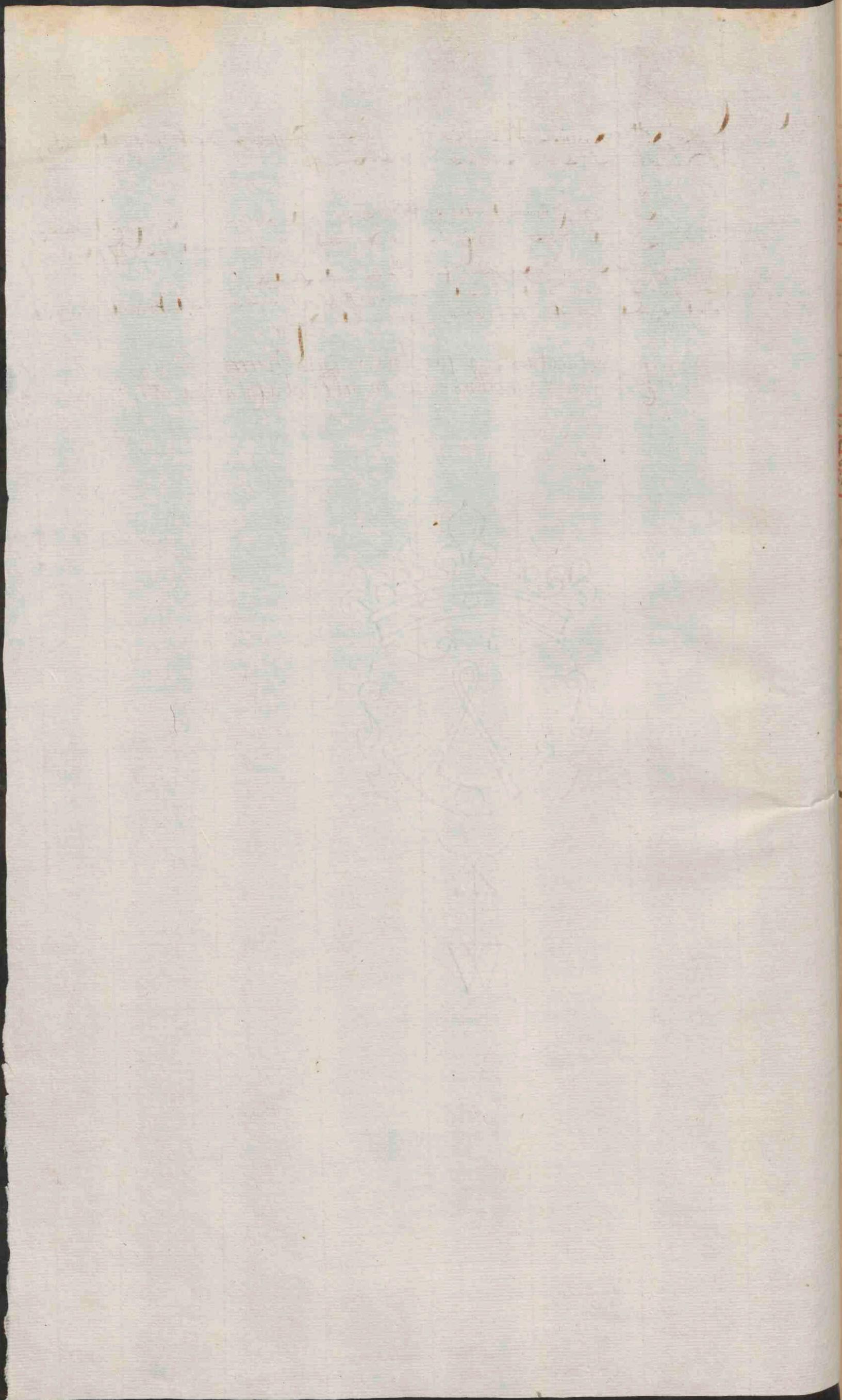
**Dar
Coemac
en luff
seker**

N

Jude J. Maria Kerkle soo desen Bisscop heel roen tinnig
Aen op den ylaer dese vassen,

Lofer gij moegt in de Kinderen dit wonder van Staelen,
Diet desen ylaer Aent, Gegruont op Off vael,
Dag dese vassen: vesten hie oeders in t'Latijn,
Eenige Jereu dat niet den Bisscop, maer get kindt so dit
outdacht geest, so de ongebragt Jij,

anipe posteritas, quae per tua saecula harres
Caurinis cutibus, fundo solidata Columna et

Die Bisschop raste in onsen heren nae den dar
sue die visdom van verzet hadde berisct
van hier ende want beginen in die doemliche
buden Bisschop die voor hem dan gheest
hadde In den seluen jaer waert daer gesla
gen van sinen vanden Adalvus die doem
vraest was Tuerrecht

van Godibaldus de XIII

Hende also Borchardus die Bisschop affinint
was want gezoen die. xxiii. bisschop
ende heet Godibaldus ginder tieren en
en wys man ende die gestedicheit en
gestelicheit mynde want in den jaer ons
heeren .m. c. en xxx. doe stichtte dese bisschop
sue een Cloester in enen biseclande daer
aen was van monnen en van kinnen
toe Desbrake in die ere marien der ewiger
mager seure Lamencius des hoghen meire
heere En ome dar men in dat Cloester die
regule der oerden so wast plact te holden.
so heet mont wduer die oerde der kerke
dan plact grote versamlinge te wesen
Want dan vloyde die alre strengeste regel
van seure Benedictus oerden. dese bisschop
die verdrieff die Canonike te Guler de
in anddonborch plegen te wesen in qualite
van ome hon onbaer sijn lounen ende sarte
dar weder monike vanden oerden waer
maestroyt die hie nam toe in cloeste
seure mynacks Cloester In den tyden was
ghehonne Consilie in den stad van Remen
dar men over draecht van vole orlars
der hyligen kerken En ap die oit was
Godibaldus die Bisschop siech soe dat hie de
pawe onboer bi sinen naesten Bisschop
mit bizeen dat hie van mode niet comen
en konde En bidet oetmodelic den pawe
dat hie ome die ere der hyligen kerke va
arrecht hem en sinen naecomelinge weder
gheuen wolve die infule en langen tyden de
niet ghader en hadden Alexander die doe
daws was die derde also ghehoemt ont
feng sine leuen Bisschop Godibaldus brief
keeffiken / ende ome vrentscap die sie son
derlinge hadden soe dede hie sine bedevren
delicien ende gaff hem en sine naecome
lingen Bisschop Tuer die infule die rede
wan ome die Bisschop die sonder infule
waren is gewest gesegert hie voor in seure
Pomifurne lounen In den jaer ons heren
wint Girene florens van hollant die de
verte heet ende broderlic der kerke van

Barthe was is gestormen ap die sefte honas
in maris nae den dar hie die giestap van
hollant hadde berisct .xxx. jaer en waert
beginen bi sine alder toe Gynande in den
Cloester dar hie corliche ruste onder enen
aparmen steen .p. Decromilla die grime
sijn wint die vole lachmissen gaff dar ars
manes zele stichtte een Cloester van monnen
van seure Benedictus oerden in die ere onff
vroullen ende seure lamencius des hoghen
meirelors bi oren Castel dar pensborch
heet Die dar nae ap die .v. hel van sinne
sachtliken ruste in gode ende is in den selue
Cloester beginen mit hestelizer vrentaert

van derick van greuen

Die greuen florens der want
Dere sijn zone die .w. gnie van
hollant ende nam een wint gehe
ten Gaphia en was oeten dorcht
van sinnegeen des Balens gnie dar
hie bi wan enen zone gheeten florens die
nae hem gnie want van hollant / ende
Oeto die gnie van Bouchem waert Vold
wint caeer der den Bisschop en pelegim
den Borchgineen Gaphia die abdisse. hade
wint die nome ende perinilla ene ionctron
we. In den tyden als in den jaer ons heren .m.
c. en xxx. kreysen henric die vierde want
Tuer siech ende betaelde dar der natme
seure. wes inghelant ghemelt is in mit
wars des keeis in ene hoge stede / daer in
wertiden des kreysers Comadus inghelant
geleget was. Ende lotharius die edel kroge
die Girene demp oem was van hollant / wa
ert kreysen gezoen vanden Prinzen ende
hoch vorheuen ende gesat in den Conclike
staet. toe Alen. dese kreysen lotharius nam
vander kerken van wat die giestap van
Oestergo ende van westergo in Oestwielst
en gaff sie der giestap van hollant. In
desen tyden was in firant so graet dierche
van gter herten in den somer dat alle font
nen puchulen .v. yneren waren vordroget
soe dat die eorde silouede ende in den silouen
quam vier dat brande alle jaer lang dar
monn niet lessthen en mochte. In den ker
onff heen .m. c. .xx. by want die Bisschop
Godibaldus beswaert mit suerden en nam
an die oerden ende dar by toe Desbrech
nae den dar hie die visdom van verrecht
.xx. jaer redelic hadde berisct die dar nae
starrf in die ander idus in November en
in desen Cloester harde corlic begraven.

van andreas de xv. bisschop

perinilla die grime stichtte
dat cloest te pensborch.

dat kreysen henric
Tuerrecht starrf.

lotharius die kreysen nam
vander kerken van ver
die giestap van Oestergo
en westergo en wa Oest.
Girelant. gaff sie de herta
gen van hollant

Alde alse Godebaldus die bisscop afflijnt
 was waer gecoren Andria die bisscop
 strop. ende was geboren van kinich een
 wyff man redelic ende milde enaer vrede
 In desen tyden wolde de ghe deint wrake doen
 omme sijn over alder vader doer die toe Amers
 geslagen waer by dordrecht en tot alle stede
 dair hie mochte soe leechde hie manlike saghe
 omme herman van kinich te slaene en also verest
 lie dat er mynent werden noch zonen mochte
 Doer met sefte dat die bisscop Andria wouff
 manich arboyt ende reyse dair omme dede dat
 hie den kuff vanden oelden in die hant hie
 en maerde ene vafte zone. Also dar herman soe
 doen thieren een Cloester wouff gheuen dony
 zele van hallant ende dair toe gonen van sijn
 guede dair die monike aff mochte lonen en
 sijn omme soe is gesticht dat Cloester tot soure
 aprien weerde in die ere onser vrouwen en
 dair worden gebracht manike van landynen
 vander oerden van Premonstreyt die dair
 gode denon selden ende bidden voor gheuen dery
 zele. In den jaer ons heren .m. c. xxxij in een
 winter tyt dat al vrieslant mit yse over
 bruyt was te wyfen vergaderde ghe dery
 een ghe heer en roech in vrieslant ende dan
 quene die wesen mit apelen en mit frane hude
 manlic dair sie wochten elke stryde op enen
 dach dair wale wesen doer blonen En die ind
 der strop van hallant die den zeghe wouwen
 sijn weder te hallant geveert mit wale vrese
 In desen tyden florens den men den slanten
 heet werset hie tegen ghe dery sijn broder
 wouff die hie hallant inmen mastre en voer
 tot den westmessen en wouff oer hulper op
 sijn broder en roech mit oren hulpen ende
 verbrande Almer ende die kerke en orloche
 een ghe jaer die kienemers en hem sijn by ge
 comen meent lude van myn marke ende van
 mit men ginch en tegen mit florens mit oere
 bracht dair kienemers lant ende verbranden
 al dat lant ende gheuen dery woninghe mede
 al tot huerlem toe / ende tegen die nacht toge
 sie weder in vrieslant. Gheue dery wesaonde
 een deel wapentuers en oner bol die gheue die
 mit den wesen angepamen waren. tegen
 hem ende nae sijnen willen dair solor ghepde
 aff nam. Locharius die hieser die oer beyder
 oem was vernam dese maer van desser eldy.
 dichte / ende sude ene ban sijn pryncen in
 hallant dair hie dese broders wesenen salde
 En als dese eldydracht gelegen was. begonde
 die selue florens enen nien kuff dair hie kar
 lie dair nae omme geslagen waer want bo
 douert van vrieslant en herman van kinich
 beide elke wouwen de gheuen ende lone ghebro
 ders / hadden ene niete gheuen heijebich

ende was sleiden oer suster dery ende
 Arnoldus van vrieslant oer mans dese heyle
 wile nam Gheuen hman van kinich in sijn ho
 de nae dat oer vader en moder gestoruen wa
 ren want hie oer dom was die gheue de
 geser ioncfrouwen derys wouwen onfage
 deses wouff florens manlyc ende sijn de
 gett ende wouwen hem hulden en gheuen
 hem dese wouff ioncfrouwen te wile
 gheue herman van kinich mit der hie
 gheuen Godeuers en des bisscops
 en wouwen dair hie met hengen en ve
 derfont mit deson florens mit al sijn
 maniche. Die van vrie lichte omme over
 vanden hieser oft van leueden gheuen dery
 so gemen sie gheuen florens in oer stad te
 comen en weder wouff alst hom gadelic
 was ende deden hem oer hulpe te vele rye
 Also dar dese selue florens mit kiniche bra
 de in den stichte leymoude ende onder
 dozpe in wouffmanne bisscop Andria
 herman die gheue van kinich wouff al
 die geseret is omme hie wonder wige
 omme te leggen al hemelike en van dese
 florens den hie mit apenbaer manscap
 niet mochte weder stoen ende leechde
 hem lage buren der muren der stad wa
 wouff en hadde dair sijn wapentuers
 dair hemelic was in der doulter maer
 die dair woufften als florens wouff come
 salde te ragon mit sijn ionger geselschap
 als hie wouffende was En als die dach op
 gent ende die somme wouffrede die coerden
 ende die wouff op den welle lach quam florens
 heerlike vter stad mit .x. iongelinge die
 wouffeners waren en quam oner hodes in
 sijn wouffde saghe als hies mit on wouff
 En als hie dar sach sloech hie sijn peert
 mit sporen ende rucnde hem den bridel
 en lieerde weder tot stad wart mer hie
 storte neder mit den peerde en sijn wouff
 de wouffden hem ende sloegen ene dert mit
 groten wde. Locharius den hieser de harde
 leet was omme sijn nenen doer En nam
 herman van kinich mit vrede en mit
 ordel sijn pryncen mit waerbet sijn
 namen die te wouwen over alle lande ghe
 gheuen was Gheue dery van hallant
 omme wrake sijn broders wouff hie mit
 brachten mit lant van kinich en wouff al
 die Castele neder en verbrande die dorpe
 en vermiede al die heerliche oft ene
 wouffmanne wouff ende herman verdireff
 hie wouff sijnen lant. En ten lesten 4 nae
 des hiesers locharius doer wouff hman

Herman he van kinich dede
 Amers een Cloester van
 Gheue dery zele gheuen soure
 manen weerde

dar florens hem sarte tegen
 Gheuen dery sijnen broder

gaden
 maer

die van
 gheue
 maer

Lagen

dar hie
 gheuen
 dery

dar ghe
 wouff
 vter sijn

gheue

Dogter /

MCCG

grienen dat man ende sbaer hem hulde ende quam weder op syn gnet. **U**nde die bisscop Andries waert weder in syn bysom gesat. In den seluen iare een ridder die feldt heer en als men sechtde dat hie mede sculdich waer aen. **F**lorans dat / purquam vren lande **F**rene deric hem gelaget hadde en swam over den straem der masen mit synen peorde die hem seer verblide dat omc dat hie der dar ouermien was / en maerde dar nae va synen Castele dat Fene by hoesten heet ene Clooster kerke dar hie mede verboende en mede ten loue goite dat hie der doet also ouermien was ende dar worden ingebrachte linge mane monike der oorden va premonstranz die ghenomen worden vren Clooster van seint marien weerde. In den seluen iare die bisscop Andries facts priester vander kerken te Francon omc heer onhoersam loue en bracht dar weder van Oesbriche mo. nire en nonen ende des Conueres wengade ruygen. **D**ese bisscop wouff berichte dat bysom naer ende stuyff in den jaer onst hie. **M.** **C.** en. xxxviii op die. xv. kil van Julis ende waert begunen mit den andere cersamen. **B**isscopon Tuercht

van haebertus den. xvii b

De bisscop Andries gebleuen was waert geyzen een de haertbertus heet die. xxxij bisscop een stedich ma ende sonderlinge nerustich die priepscap in gnden regimete te holden. en hie was ghelezen van Boran. **D**ese bisscop waert te Fome omc salken die naerdinftich waeren. en als hie weder quam / want hie grote discorde en elendicheit in dinc lant van den berzere van Groningen sonderlinge wachon ende stormden en veston seut wal bingte kerken mit groten hagen wythuse offer een Castel geldeest hadde en stormden dar aff ende in mit sepe ende mit slingeren / en omc dese omst sae boer dese bisscop sonder merzen te Groninge ende van die kerke die hie alsom toe. dat sie hem sbaeren vanden goitshuis met meer een dochtshuis te maken noch een oploges huys noch dat sie die stad. met omc miren en solden / **W**er dese bisscop die reke sine brade verheuen wolde tot groten state ende last des bysdaems gaff den onen te leone van hem te holde die Borthgineschap van Groninge / ende den anderen die Castelstap van Conorde want dar te voren plegen die bisscopen seluen oft aer maer stallie die heerliche

seluen te berichten dat hem nimen hinder noch moynisse en dede. **I**n den tyden Octo die palenstrie op den Rine Castelleen te Douchem. **G**izne deric van Hollandt sime fuster man meenden die Albeute te verwoesten en mon en wachte hem nimen weder staen vandes byscapes wegen. **D**ie bisscop vergaderde dar en togen een kloyne wapentuers te peerde die in geboeter die alre starkste duetsche hem te beleiden vormar ende quam tegen desen paloungien by Romeuse mit groten gelude mit ba sinen ende stant op den velde tegen desen. **P**alensgrien dar wole lude daer blonen en wole gheinget worden die in den Dusst out strieden / dar bleeff daer Octo van bysben die ghe ende dar waert ghenangen. **O**cto. die ghe vanden Dallas ende want Tuas gesant dar hie in honetheit geuangenissen. **G**eholden want. **E**n als ghe deric hoerde dat sin leueste Alager geuangen was en bande **B**isscop verflagen ende verdoome was. **D**oe verfaemde hie al sime macht mit **R**idder scap ende besat die stad van vrecht mit haer te. al omc mit tenten en mit paulme ende richte sime maguelen / ende als al sime in stormete op gericht stonden. die hande vernaeclit ende anelic waren. **D**ar hie die stad stormen ende die miren nederbreche wulde ende die wouinge mede vernellen en verbernen die stad mit allen. **D**ie bisscop niet en hadde so wole lude dar hie dar heer mede verdrinen machte. **M**er dar hie ter noet die stad mede nauwde holden mochte bedachte hem als een heerde dat hie wolde sijn byff ende sijn zole stalcolike sacen vour sime stape ende sime stad verleson vanden handen storme. **W**ar omc hie versamen. **D**ode dese hulige bisscop sime lude ende dede een gmoen. ende dar en tondes boert hie den loken luden. **B**iden kame ende by oren hie dat sie vter stad niet en gingen mer dat sie opper miren blonen ende oer stad besarmen. **D**ese bisscop niet al sime ecclesie de ge alt hant sime geyselike wapen aen. en went tot poertey vut mit Crucon en mit vamen en gaff hem seluen ende die mit hom waeren. **W**illichliken tot der instande mar telic. **E**nde aldus went die ghemene ecclesie vour mit wicten oner rocken ellit nae synen staet / ende die bisscop went alre achter ste gekloot mit synen opnamete en droecht in sime hant die busson des gins. **D**ar was dat boecht dar hie den gien van hal kame mede vermalicien wolde. **E**n alse me on buten den heer des gelban. **W**iert / doe waert / dar een gdet humoer in den touren. want die hollanders als sie sagen de vamen.

Vanden stried by hemes

Dit vrecht belegen was

Dat men verwoelde verbernen

Dat die bisscop vter poerten went mit Crucon en mit vamen en mit sime ecclesie te steruen Willichliken.

die van Gron
die van die bis
die van met te
die van en sime
die van derzen gaff
die van de ene bis
die van de anderzen

ende die witten kinde waonden dat die bis-
 trap mit synen bozgers wapenre queme omme
 mit hem te stryden. **D**oe geboert die gne derre
 sonder meeren die besime te blafen ende de
 magneten haer te suerken en die bannere
 te nemen ende tegen des Bistrops heer toe
 stryden. Ende als die hollanders waonden
 te stryden ende den Bistrop voster by comen
 en sic die eerste bloecs honedes sagen ende
 meer vreden begaerten dan strydes. des sie
 hem alre seer avonden. **D**oe sie sagen des
 Bistrops volstandige harte hielden sic oer-
 hande stille en en maecden ghene bloet-
 ringhe. Ende als die gne derre sach bedoch
 te hie hom schuen en scaemde hom en waert
 berocert mit ghen wille ende versuchte hom
 en dede aff syn helm mit den eyzen mit
 synen stilde mit den kelde ende syn guld
 Cornikel ende ontfraert kneelde vor de Bis-
 trap ende bad hom genade en bad dat hie die
 lexe der maledixie niet en dede ap hom. **E**n
 die bistrap nam ap den wouff guen. **D**anliche
 sine dat hie in vanden was van synre misdact
Dan nae blenen dese wouff princen alre got
 in gaff gotruibe vrende ende al hoir dinge
 blenen sic te samen gebonden mit den bande
 der mynne want sine leepden guen dorly
 gaff die Bistrap den **D**alensghien. **O**cten
 gunt van synre vangnisse / en **O**cto gaff
 seint aerten syn castel toe **B**enchem en
 ontfeng er weder vanden bistrap te leone
En alange tye hie nae die selue **O**cto die
 con wonderlic schone man was waert in
 merlic doer geslagen van guen herman
 van stalike ende **O**cto van hollant synre
 suster zonc als hie enffgyn waert grue
 te **B**enchem en want mede **C**astelgyn ghe
 maket. **I**n den iaer ons hi. **a. c. xxxviii.**
 gne derre van hollant was **P**elegrin toe
Philm ende des anderen iaers quam hie we-
 der derre ycalien. **D**an hie versochte de palbe
 dat hie gaff seint **P**eter onder ene iaer
 lye tye boide want **C**loester te **E**gmonde
 en want **C**loester te **R**ensboerch vler saling
 ontfelche / welike cloestere sine vromen
 hadden gesticht vanden fundamere opbaert
 en eerlike gerontet hadden mit oren gude
Die palbe **I**nnocentius die ander alre
 genacmt heeft dese elbe cersone **C**loestere
 ontfangen toe der inhigen kerken wa **R**ome
 mit oer besittinge ende naemado hebben
 mogen in eigendom ende heeft die ghester
 ket mit sonderlinge vrbiet en pmlorie
 dat sic onder den palbe sint sonder middel
Hadbertus die deser gien con veruolgher
 was con bistrap ghenacmt qua toe **E**gmonde

dat die hollanders oer stryden
 beganen en die gne sine helme
 aff dede mit synen stilde

dat die Bistrap gaff **O**cto den
 palensghien gunt en **O**cto gaff
 seint aerten syn castel toe
Benchem

dat **I**nnocentius pp ontfeng
Egmonde en **R**ensboerch die
 cloestere onen tuse

en dede dan lesen in der selue kerken die
Primilogen die den paws den **C**apitel
 hadde ende also wole als des in hem wou
 sterke hie mit synen openen bronnen **I**n
 den seluen iaer. **a. c. xlviii.** **W**ant die
 vante ontfelen mit groten brande vanden
 alre male en dan verbrande in den selue
 ualle seint aerten kerke seint **P**eter
 kerke seint **J**ohann en seint **S**alvatore
 ke bleeff ouerbrant dat groer wonder
 ende seint **S**tephans **A**lre bleeff on-
 quest die kerke **C**apelle die vante by
Salvatore kerke traet ende by **C**lo-
 eyden die **W**ilbrodus heer gesticht waert
 in die oer des lighen **C**ruet die overbrant
 dat mede ende alle dat dan gnie was
 sonder seint **S**alvatore beide dat bleeff
 ouerbrant nochtant dat **C**ruet dan
 an geuester was alre male verbrande
 ende die nagele mede dat beide want
 in den brande / want sine dat men noch
 heet dat brime **C**ruet / doe quam die
Catelic mit den ghemenen luden ende
 namen dat linge beide mit groer **D**er
 laker eren en drogent averdelike mit
 nen ende mit sange in seint **S**alvatore
 kerken dant noch traet **I**n den iaer
 hen. **a. c. l.** op die in **J**esus **M**aria
 vout **B**istrap **H**adbertus te gode nae **E**t
 hie dat bisdome van **v. p. x. i.** **I**er
 bericht ende waert begnen in die doem
 ke van vout die dant te voren die gne
 van **O**stergo en vestigo vanden **C**om-
Coemmed handen weder ontfeng
Van **h**ermanus te **xviii**
Noe dat **H**adbertus die Bistrap
 gestoren was waert gte **C**apitel
 die in den **C**apitel / want die ho-
 gisten mane der kerken van vout
 als derre gne van hollant. **H**errie gne
 van **S**elren hemre gne van **C**lene bade
 dat men lesen wole **H**man van hoem-
 den **P**roefft van seint **S**ereen toe
Calch **B**istrap te wesen **T**unp / die bor-
 gers vanden ende van denaer mit den
 laurbalke beden dat men **F**redert mit de
 honel **B**istrap maerde / mer die mogende
 partie der heren verdruden dat die hie
 ke partie der borje / sine gne derre van
 hollant / brachte desen herman mit besiet
 vanden bisdome en maerde hom onder **A**nich
 allen die tegen hem waren / **D**an nae on-
 taven saren sande die paws ene **C**ardmael
 die sagde dese elbe gerontet **H**ad-
 en dan veruolgher dese vout herman
 by desen **C**ardmael den **C**ome **C**oemmed

Handwritten notes in red ink, possibly a table of contents or index, with some illegible text.

Handwritten notes in red ink, possibly a table of contents or index, with some illegible text.

Handwritten notes in red ink, possibly a table of contents or index, with some illegible text.

Leest her geyonden

die Post van
veenen, gena
ongenale
posten
keerde
was
ongequit,
fonte
Deventer gesijt Hilberog.

Dact 8te 8^{de}
Zaman Voca Zoren de 27.

MCGG

H

dat die van dat **V**isdom behield ende is die
 bisscop **T**urc, dese herman was sacht
 sinne ende gredertieren so dat in synre
 onbedacht doerslage gesteden waure
 en mochte den burgers van synre niet
 beden nach en konde synre onderfaten met
 vingen dat sie hem onderdantich wesen wold
Onder desen bisscop herman begonsten die
 versten partien synnen der stad van wert
 die maest ghenynden hem. In de iaer
 hi. m. c. lxx. op die. xj. dit in april doe
 was die maen alreut zmetreut der middre
 openbaerde sic een get vinct en geue
 der maen al vere sine on blenchede alst
 regnulyge hadde gelweest. ende wauder
 seluer manen stenen vler indien cruceblyse
 ende streeden wauder manen tot den ryng
 ende in der radien stant. onelichte myniet
 der conleynge gestede dat duerde wal.
 6. jaer lang. waer aff des vier stede des
 uerert werden. **T**ripolis. Damasse. Durio
 chien. **C**arthage. dat alte vole mensche in
 bleuen van manen winen en wun hem
 den wal. In desen seluen jaer des maer
 eysen friden die stad van moylan.
 die muren ueder ende verbrande die
 ende wnam. **H**odolphus die erf bisscop
 Calen der hylige drie Conige lychom.
 voerde sic te Calen. In den iaer ons hi.
 m. c. lxx. doe tegen die westen wesen die me
 oncheit heet ende verbranden dat maeste
 van hollant ende mede die kerke van
 inden brinden sic en woerden ghen roeff
 van dan. Die **W**idders van haerlem die stal
 ten onloges lude waren mit den doepuden
 van **O**rop quante manlyken tegen sic en
 plogen. waer wesen doe ende sint wedor
 binnen haerlem getreft. In den iaer ons
 hi. m. c. lxx. do ruste hman in gode nac
 dat hie by jaer bisscop hadde gelweest. **T**urc
 ende stant op die vij. dit van april ende
 waent begnen in die doemstontie **T**urche

Van Gotfridus den. xxviii

Die bisscop hermans doer quam heis
 frederic **T**urc en waere wysliken die
 ondracht des Capitel als onen
 bisscop te hesen. Also die **G**otfridus
 van **V**enon die doempreest was waere
 gecoren. die. xxxv. bisscop een heerlic ma
 van greden made. In den tyden als in den
 jaer ons hi. m. c. lxx. op die nonas van
 Augusto. bleeff greue **D**oric in vrede doer
 die de greue van hollant wysliche berichte
 xxxij. jaer ende waent begnen tot **E**g
 monde in die **C**laester. den hie onlanghe dan

dat te woen den **P**alle vorsteghen had
 de **P**rimlegien ende wylghede dat sie exemp
 sint ende dat sie sonder middel onder den **P**alle
 sint **P**aphus de ceisame vrouwe bleeff nac oer
 mans doer alreut in bedingen in wafren ende in
 admissen te ghenen sonder aflaren. en was
 sonder eldel hylch want god dor hoer mi
 rikel dede by oren lonen. **D**anc dese hylige
 ionefron. ene vez bedenaert annam ende
 coet op den wech van sence **T**acap in galission
 en quam by ongenalle an maerdene die hoer
 pynden doer te slaue ende hoir hleuher te
 nemen aor die maerdene verniet die te
 sence **T**acaps dede sic god al stille staen. dat
 sie hem niet woren en mochten ende in gran
 re wys mochten sic oer aor doen ende dat
 se besterm was in goetliker swacht ende
 en dorsten oer niet genaken. **M**er dese dor
 roneis als sie die mirikel sagen versuete
 sie hem en biden genade. **D**anc badt die sal
 ge vrouwe den almachtigen onfarminghe
 god. **W**ohr die maerdene dor hie hem ver
 yane. **D**ese ionefron die god leeff hadde is dor
 de werff van toe ihuim die al dan salich
 like rusten in gode op die. vij. dit van **O**ctober
 ende waert begnen tot **I**huim in der duer
 schen hylch

Van Florens den. x. greue

Die greuen doris doer waent **F**lo
 rens syn zone nac hem die. x. greue
 van hollant. **D**ese naen een wyff
 die **I**da gelaten was des magende
Compe hen henric doer van **S**carlant
 dan hie by wan **D**oric die nac hem greue
 van hollant waent. ende willem die greue
 waent van **D**estmysslant. en **F**lorens die
 doempreest **T**urc was. ende ionefron **B**aar
Shabet. **A**deheyt de gyme van **C**loue waent
In desen tyden als in den iaer ons her. m. c.
 lxx. begonden hem die **D**renchen te
 werferten tegen den **V**isscop en die **P**orth
 gic van **G**roninghen ende laregen in hoer
 hulpen burgers van **G**roninghen en van dan
 on somige mane die leone helden vander
 kerken van wert waent die **V**isscop ver
 mar hem dat hem die **P**orthgic stap va
Groninghen ony ongeromen **W**eer. waent
Lifridus die **P**orthgic doer. weer. ende
 ghenen zone gelaten en hadde. **M**er dese
Lifridus nemen die van synre doer. ghe
 koren waren. **D**ese onderwanden sic der greue
 stap en sint mane werden des gien hem
 van **G**olze op dat sie mit synre hulpen die
 bet. **W**ederstoen mochten. des **V**isscopes
 swacht van **O**trecht. **O**uermits was hulpe

Vander **P**orthgic stap van **G**roninghen
 die **D**renchen sichten hem
 tegen den **V**isscop en **P**orthgic
Burgers van **D**er en mane de
 leone helden vander kerke wa
 waent in oer hulpe die **V**isscop
 seerde die **P**orthgic stap weer he
 ledich ghesworen

15.
Conleynge gestede
Tripolis
Damasse
Durio
Carthage
Hodolphus
Calen
Florens
Doric
Lifridus
Groninghen
Golze
Otrecht

hulpe ende der borghe ende des **Bisshoppes**
 leenmanne dese wouff iongelinge den **bisshap**
 berden apenen toern mit synen **Ridders**
 dat sie one sonder **almeel** genange hadden
 mer by desen raede **Greuen** derwa van **Clone**
 so ontquam hie van **Danne** mer die **guc**
 van **Schrenmit** den **bazgers** en mit den
 dienstmanne deden den **Castelleyn** volenoy
 nisse mit manigerhande storm mit **armbr**
 sten en mit **slingeren** dat sie se **anbochten** soe
 lange dat sie hem **afbranden** beide **winter**
hins en **somerhins** en **richten** een **magniel**
 dan sie den toern mede **nederwerpen** wolde
Die bisshap die hie seer **ome bedruct** was en
 wil nae van synen **hulpen** begenen was. **dat**
gucen Florens van **hollant** oetmodelike en
 onvriendeliken sonder **aflaten** en **vermaende**
 oon dat hie hem te **hulpe** queme in **desser**
noet En sonder **merren** verfaemde **guc**
Florens vole wapenere **meer** dan hie te
 done hadde ende was den **Bisshap** een **groet**
hulper ende quamen **war** die **stad** die **bis**
scap ende die **Greue** stormden die **stad** son
 der **aflaten** dan **binnen** waren die **guc**
 van **Schren** **Deric** van **Fortenbocht** mit
vyruertoren **Ridders** die den **storm** ende **dat**
don **bechten** **manlike** **weerden** dat **ozlogte**
stont **auhuac** een **jaer** **De** **sande** **keijser**
Frederic **peynolt** den **er** **bisshap** **van** **Colen**
 die **dat** **dedingde** **soe** **dat** **die** **Bisshap** **van**
wit **in** **mark** **hadde** **ende** **verkeende** **by** **fridus**
neuen **sur** **dotter** **hins** **die** **Porstguc** **scap**
 van **Ervingen** mit **nyon** **imilegien** **In** **de**
jaer **onst** **hen** **in** **C** **heb** **is** **een** **got** **lyff** **op**
gestaen **russen** **Gorfridum** **den** **Bisshap**
 van **wit** **ende** **den** **gucen** **Florens** **van** **hollant**
 want **sonige** **keijfers** **en** **sonige** **als** **lo**
charnis **ende** **kaerl** **gucen** **Oest** **riesslant**
 toe **der** **lams** **den** **Drincen** **van** **hollant**
 en **sonige** **ander** **Conige** **en** **keijfers** **als**
Henric **en** **Loimiet** **gucen** **dat** **seluelac**
 den **Bisshap** **van** **wap** **wan** **ome** **greue**
Florens **dit** **wouff** **lant** **al** **heel** **besaten** **wal**
de **ende** **den** **Bisshap** **Godeuert** **dan** **al** **trac**
male **ont** **verdrinen** **den** **hie** **kontlic** **van**
synen **vyanden** **verloest** **hadde** **die** **Bisshap**
 die **us** **van** **al** **synen** **hulperen** **begenen** **is**
biddet **us** **den** **keijser** **Henric** **dat** **hie** **one** **us**
 te **hulpe** **come** **ende** **verlose** **one** **wande** **ma**
gonden **gucen** **Florens** **van** **hollant** **die**
keijser **sach** **an** **Bisshap** **Godeuers** **naet** **ende**
ampt **quam** **te** **hant** **weder** **en** **verfoende**
dese **alme** **dracht** **van** **desen** **princen** **mit**
avriendeliker **sane** **en** **maede** **die** **oel** **de** **wit**
scap **weder** **leuendich** **In** **den** **jaer** **onst** **hi**
in **C** **heb** **quamen** **die** **west** **wesen** **mit**

vole **stryders** **ouer** **een** **wat** **al** **ten** **or**
leuende **en** **vont** **tot** **Almer** **en** **die** **he**
 van **Dane** **trecken** **mochten** **en** **beiden** **in** **de**
nemer **lant** **doe** **waert** **een** **hart** **seine**
soe **dat** **van** **Alma** **dat** **doet** **bleuen** **me**
trunt **hopp** **man** **die** **ellich** **leuen** **hebbes**
gecoft **ome** **verganlic** **leuen** **want** **de**
is **duict** **te** **verboen** **bor** **des** **wider** **lant**
die **wesen** **als** **sie** **desen** **soet** **verhuzgen**
den **sie** **dat** **prediken** **verbrant** **alce** **malen**
sonder **die** **herken** **leuen** **sie** **ouerbrant** **mit**
ghomente **ofente** **also** **dat** **w** **breuen** **de**
die **Ridders** **van** **haerlem** **te** **wozen** **doe** **de**
gen **en** **us** **noet** **gebraken** **sint** **In** **den** **jaer**
onst **hen** **in** **C** **heb** **in** **den** **winter** **de**
alle **vriesslant** **hemoren** **was** **en** **men** **om**
al **macht** **reissen** **die** **guc** **Florens** **werg**
de **een** **machtich** **heer** **ende** **quam** **in** **een** **derp**
dat **schone** **heet** **ende** **beret** **hem** **dan** **hoe**
hle **die** **onhoesame** **wesen** **bestude** **moet**
te **In** **den** **merren** **van** **desen** **beraede** **soe**
op **den** **deel** **Ridders** **die** **stalt** **en** **machtich** **we**
ron **nochtant** **dat** **er** **die** **guc** **wederret**
en **reden** **in** **vriesslant** **en** **ontfakon** **een**
derp **mit** **brande** **dat** **stade** **heet** **ende**
namen **dan** **vole** **ronce** **war** **hem** **die** **Die**
wesen **die** **hemeliken** **scuelden** **in** **oren** **lage** **en**
achten **kleine** **dat** **men** **oer** **huse** **brande**
ende **oer** **guc** **ronede** **op** **dat** **sie** **oer** **brande**
mochten **neder** **trecken** **en** **oer** **nederkeren**
mochten **behinderen** **En** **als** **dese** **wouff** **de**
ders **seer** **behoert** **weren** **mit** **oren** **ronce**
en **mit** **oren** **vyanden** **die** **hem** **onclepen**
hij **ende** **dar** **te** **oerulgen** **ende** **hem** **al**
duo **scaden** **soe** **quamen** **die** **wesen** **vyt**
oren **lagen** **dat** **sie** **ghesende** **woren** **in**
keerbisshapen **ende** **in** **ander** **hemelike** **pred**
ende **onderlepen** **den** **wouff** **Ridders** **oer**
wederkeren **ende** **wachten** **mit** **hem** **euen**
waren **stryt** **en** **ten** **lesten** **so** **meerde**
der **wesen** **partie** **als** **soet** **dat** **sonige**
Ridders **den** **die** **viande** **braken** **en** **qua**
men **toe** **den** **Greuen** **mit** **groten** **amote**
ende **die** **ander** **Ridders** **sint** **weztiden**
hant **doet** **geslagen** **Als** **Simon** **van**
Knellenpe **con** **alce** **schone** **iongelinc** **Willen**
van **noertholt** **Baldwin** **van** **haerlem**
Gerit **dapifer** **Florens** **vuest** **Alert**
oem **egmonde** **Frien** **van** **Castrethom**
Gerit **van** **monster** **Suer** **van** **noertit**
en **oer** **lycham** **worden** **geuoert** **toe** **ey**
monde **ende** **mit** **gucen** **wenende** **beguen**
goc **hous** **dar** **nae** **wolgende** **op** **seue** **ijer**
licus **dat** **dat** **sie** **hrecht** **af** **holden** **oer**
gaderden **die** **wesen** **one** **gite** **hermet**
op **dat** **sie** **Almer** **destineren** **mochten**
dar **hegen** **quam** **die** **riders** **mit** **der**

dat een groet lyff wint
 tusschen den Bisshap van
 en de guen van hollant ome
 Oestvriesslant

dat die keijser den bisshap te
 hulpe quam en seende ome mit
 den Greuen van hollant

gagieten de

geduy

die
 dat pflagen
 van hollant

weg gades

feet

die
 enge

die wie ridd
 vye hollant
 den vresen
 doe gestu

op deet sy
en bevoeren de landen
Dijt
ou

te hadden aen beyden syden / ende bymender tyt
 dat die vnde dierde straff die **Grene Geint**
 van **Gelron** ende en leet gheue kinder **Ende die**
Bisscap quam ander wief in de velulle mit ghe
 wapende volke ende verbrande vele dazze die
Grenestap van **Zucphien** en waerde vele rones.
 van **Dair**. **Grene** dert van **Clene** die des **Biss**
capos suster hadde te **Wine** / verfaemde ene gte
 heerwaert van **Wynhorzen** **Vidderstap** ende
 verwaeste een gte deel vander gueschap van
Gelron / en greue **Florens** van **hollant** dede
 oec gten scaden in die gueschap van **Gelron**
 want alle die beesten die in velulle waren
 dreeff hie te **denoucer** in die stad. **Oec** die nae
 synen broder **Gorne** gte want / verfach dat
 onloge nae synen manne dat et **amer** plunere
 en **placere** want / en mit synre **kracht** mit
 also vele **princen** met / en mochte **wederstaen**
 verlicet vten **bisdom** van **Colen** va **arust**
 van **Brabant** ende vter **gueschap** vanden
Porze **Gme** **erent** in **?** **aldenere** **dair** hie mede
 besacte. **ay** **vidder** die **den** **Bisscap** toe behaer
 den bynnen **denoucer** drie weken lang **Volde**
winnis die **bisscap** als hie verhoerde dat **synre**
stad in **noet** / ende in **arust** was / verfaemde
 hie een gte **krachtich** heer **ouer** **mies** **hulpen**
 gien **Florens** **syns** broder van **hollant** / ende
derre van **Clene** **syn** **rwager** / **dair** hie gte **Oec**
 mede **ver** **synen** **aruste** **vanden** **besacte** **va** **denoucer**
wer **keijser** **frederic** die **den** **stunt** **nade** **hen**
gede **quam** **ander** **arust** **neder** **ende** **ouder** **heng**
dar / **ende** **maerde** **dair** **tusschen** **ene** **arust** **delike**
prache / **Ende** **facte** **gite** **Oeten** in die **heer** **hulper**
vanden **velullen** **rustlic** te **gebruke** op alle **al**
sulic **recht** als **synre** **arust** **andere** **dair** **synre** **be**
seten **hadden** **ter** **tyt** **toe** **dat** **die** **keijser** **by**
ade **synre** **princen** **dair** **aff** **een** **ordel** **granc**
nae **rechte** **oft** **mit** **ghelboenre** / **In** **den** **iaer**
aus **heren** **ay** **C** **heren** **by** **gite** **denoucer** .
Dawe **Alexander** / **en** **by** **gebode** **des** **gloriose**
keijser **frederic** so **hebben** **die** **keijseren** **een** **augr**
tallie **valli** **dar** **Cruce** **angenome** **toe** **arust**
vanden **Cardinael** **hemir** **den** **die** **Halbo**
dair **gesant** **hadde** **als** **ome** **dar** **hilige** **lant**
te **verbringen** **ende** **die** **stad** **van** **Jerusalem** **die**
de **Soldaten** **van** **Babilonien** **gelbome** **had**
de **als** **by** **vermede** **des** **gien** **Hugon** **van** .
Tripoli / **ende** **oec** **mede** **ome** **dar** **hilige** **Cruce**
te **verfamen** **dar** **die** **Araven** **gelbome** **had**
den **ende** **ghenoert** **in** **dar** **Comantie** **van** .
Barbanen / **van** **welker** **ongecalliker** **heer**
waert **die** **houer** **princen** **waren** / **Frederic** **die**
hoge **van** **Swanen** / **Coemice** **die** **hocht** **va**
destime / **hemre** **hertoch** **van** **Brabant** / **Flo**
rens **gite** **van** **hollant** / **Philippus** **gite** **va**
flanderen **en** **andere** **vale** **heren** **en** **princen**

Dat die Bisscap velullen te male
 de cruce te en bracht den keijser
 binnen denoucer

Dat denoucer van Oeten van
 Gelron belegen was mit viij
 vanden drie weken lang

ome dat hilige lant van iherlm
 te verbringen vermits des
 praus gebode en van iherlm
 mit vele ander steden dar
 keijser frederic mede was

Die keijser die soete raet an ene **willig** **hemir** **Germit**
 ho hie **dar** **keijseren** **heer** **best** **berichten** **ende**
bestermen **anocht** / **Die** **anocht** **hem** **praf** **grogge**
clerde **dar** **die** **selue** **keijser** **in** **water** **van**
drinken **solde** **cor** **hie** **van** **ouer** **meer** **in** **sin**
lant **axder** **queme** / **Ende** **hijr** **ome** **soe** **en**
woer **die** **keijser** **met** **ouer** **die** **middel** **ze** **me**
hie **ome** **daer** **Bulgerien** **ende** **woer** **ouer**
seuer **Tarionis** **arm** **ende** **also** **axert** **me**
hie **synen** **arech** **mit** **den** **arust** / **In** **den** **iaer** **1141**
der **hilige** **stad** **van** **iherlm** **ende** **van** **me** **me**
kracht **Porze** **Castale** **veste** **ende**
poerten **al** **tot** **quer** **toe** **ende** **arust** **vole**
stryde **tegen** **die** **ongelomige** **side** **dair** **hie** **ze** **gige**
ge **hadde** **mit** **grote** **eren** / **In** **den** **iaer** **1145**
hij **ay** **C** **en** **xt** **de** **se** **selue** **keijser** **in** **dar** **seuer**
tyt **alst** **heet** **was** **in** **den** **weghe** **ganch** **van**
een **rucoer** **stroem** **ende** **die** **keijser** **synen**
puet **aff** **te** **Wine** **ende** **hom** **en** **hulsel** **toe**
verbrinden **en** **verleet** **hem** **dair** **ap** **da**
hie **plunere** **houde** / **Ende** **quam** **in** **doen**
stroem **dair** **oec** **die** **stroem** **also** **gract**
dar **hie** **den** **keijser** **arust** **tegen** **dar** **om** **me**
die **ouder** **dar** **water** **lach** **dair** **hie** **der**
drunkede **als** **die** **hemre** **ge** **seger** **hadde**
ende **arust** **beguen** **tot** **Antiochien** **in** **me**
Detons **kerke** **mit** **arusten** **en** **mit** **me**
heden / **In** **den** **seluen** **iaer** **met** **lange** **dair**
me **straff** **Grene** **Florens** **van** **hollant** **te**
Antiochien **op** **den** **st** **van** **Auguste** **die** **arust**
beguen **in** **die** **kerke** **bides** **keijser** **tomben**
Willam **die** **des** **Arnen** **ioungste** **zome** **was**
die **arust** **felde** **mit** **hogen** **frederic** **de** **Blu**
nen **ende** **by** **hem** **nae** **syns** **vader** **doet** **re**
hier **in** **den** **hiligen** **lande** **die** **in** **vole** **stent**
die **hie** **waert** **tegen** **den** **hoyden** **en** **sege**
hadde / **En** **ouer** **mies** **synre** **be** **hendiche** **soe**
seger **men** **dar** **die** **keijseren** **arusten** **die** **stad**
van **Damiaten** **in** **Egypten** / **die** **soe** **strack**
was **dar** **et** **stheen** **dar** **men** **hie** **met** **Winnie**
mochte **dair** **stoen** **hie** **dar** **alle** **die** **Turke**
ende **al** **die** **ongelomige** **Antiochien** **die** **dair**
bynnen **waren** / **Nae** **dar** **die** **gymme** **van**
hollant **die** **edel** **arust** **ge** **born** **van** **Comy**
geslechte **woer** **van** **desen** **leuen** **ap** **die** **in**
idus **van** **Jannario** **ende** **arust** **beguen**
mit **Gloester** **te** **and** **delboerch**

van derick den A. greuen
Die greue Florens van hollant / **te**
Antiochien **ge** **blenen** **was** **arust**
seint **syn** **zome** **die** **ay** **gite** **va** **hollant**
en **nam** **een** **arust** **die** **Adelheit** **heet**
des **edelen** **gien** **derre** **dar** **van** **Clene**
dair **hie** **elke** **sonderlinge** **schone** **dar** **stere**
by **syn** **die** **ome** **heet** **Adelheit** **die** **ander**
den **Adelheit** **want** **ge** **goue** **ioncher** **hemre**

Antiochien
 Antiochien

Wijde doer Bronjick van
Hollant

MGGC

Aelheit
van Joen
Ous

Da nam ginc ladebuch
 te winc tegen alle der lude wille
 In den tyden als in den iaer
 1171. 11. C. en yed. 10. willem van hollant
 der comen ridder in hollant vander her-
 t van. In den ginc derit sinen
 der vortuclit oufeng mit behoerliker
 ordichet. mer onlange dan nae vefkers
 iners ende logeners seiden groen mit
 ende toem tusschen desen broders / soe dat
 hem van hollant rcomde en toech in vries-
 landt onder die drenters en mit den vresen
 ar hie dagelijc an die vrenten dorpe van
 hollant die vrieslandt naest gelegen wien
 inde in der seluer tyt quam ginc **Waldelme**
 van flanderz mit ghalpender handt in
 zelandt ende walde walscheren bynnen dat
 inen lande naest gelegen was. **Winc** ome
 die drent in beyden tyden in sege was
 die versacnde een gret heer an elken prien
 by raede der vorsten van sinen lande en
 nam mit hem dat ene deel en waertagen
 vleminghe / ende dat ander deel seet he
 by **Waldelme** sinen winc der gymen tot
 Eymonde die vresen te veruochten. Ende
 die gedien was gret groen drent mit
 sinen grepe roven te zellant want ou waert
 tegen ginc **Waldelme** ene groten stant
 en veringedeone mit kintre vren palen
 van zelandt. **Waldelme** die gyme als een
 veruort / wiff quam mit oren bannier
 by trompen mit oren volke tot Eymonde
 van almer op dat sie nae oors manes ghebo-
 de die onhoersame vresen mit verster weder-
 stande / **Willem** die stolte ridder bracht drent
 een gret heer van vresen tegen die hommet
 ouficht te stonden tegen dat hollantische
 heer / ende als men vresacnde die stonde so
 vloen die vresen van wintel ende wa wie
 dorpe ome ene some van gilde die sie dair
 aff ghanomen hadden vanden vrend ende
 leton hie **Willem** in gret amere mit de ande-
 ren vresen hont hinc. Die dair gedruen
 vresden vanden hincmers an ene zijde oft
 in ene weide ende hadden sie vil nae ome
 besat dair se in stonden ende vortren mit
 hert **Willem** so stolreliken dat sie daer
 vort quame / mer dat ongelucke tegen
 die vresen hom seluen den en hort willen
 mer meer hoers selues versuenmiss ende
 dair nae blouen sie alzes by hie **Willem** en
 sie gret vreden hem alzoes was. Ende doe
 ginc drent die vlaminghe vrie zelandt verdir-
 uen hadde quam hie weder in hollant. **Waldelme**

Winc die bisscap van brabant. Drent die doem
 priest ende Otto de Castelen van Fenchem
 die waren ginc drent van hollant en hie
 avillens sine broder oem quame in hincmer-
 landt oft sie enige maner van vrende vnde
 fonden dat sie die vrenduhtige brode mede
 vrende maken mochten. Ende dair al die
 ouerdingen vort by gret donken des vrisp
 hie. Dair drent salde bliuen ginc van hollant
 en rusthiken beseten vanc hie die oldeste
 was / ende her **Willem** salde van **Erue** drent
 oufcaen te leene die gincrap van **Destmies**
 landt ende dair toe salde hebben die selue her-
Willem vort **Tollen** van **Comleet** in pont
 spacers ende salde vort an sinen broder onge-
 moyt laten. En als dese pries gomaker was
 tusschen dese ruc broders vort her **Willem** in
Destmies landt dair hie vrendelike groen is
 oufungen ende tumerde dair ene lort by.
Destmies ende hadde die vrisse onloch tegen die
 van hincmer. Dair hie op ene tyt doer sloech
 meer dan vman ende dwant al dar lanc
 in sine heerlicher. In den iaer ons hie 1171.
 C. vedy. als die bisscap van vrecht die **Twen**
 te mit der drentsche kerchelic berichte ende
 hem nyment onderdant eniger noymisse
 dair in te doen. soe hadde dese bisscap enen
Castelm te **Conorde** die heete **Arrens** die
 plact onredelike te besatten die wagh en
 die kanten die dair doer tegen die vrien.
Oten toe behoerden dair hie den **Bisscap** die
 vrisse clagede. Also dair dese bisscap den **Caste**
loin te **banne** dede / ende dese **Arrens** verhar-
 de in den banne als die dair met af en helt
 so quam die bisscap mit heerlicher ende
 belact die veste van **Conorde**. dair hie son-
 der oflaten soe seer aon stonde dair dese **Ar**
rens mit folker sinen strefone begreide
 hem op te ghenen dat **Castel** mit sine toe.
 behou den **Bisscap** vry ouer te leuere. Die
Bisscap nam dat **Castel** op en beual dair
 te waren enen **Ridder** vrie hollant die heet
Gusbert posselien die al die heerlicher va
 drentsche vrislic berichte / mer die **Bisscap** tot
 quader auenter seete desen **Ridder** aff ende
 maerde ginc **Oten** sinen broder **Castelen**
 tot **Conorden** ende dair to **Ridder** van drent
 tusschen lande en hie oufeng in sine macht
 dat **Castel** van **Conorde** dair hie langhe
 begeert hadde ende vort dair op vanc mit
 al sinen gesymme / hie en bynnen lach vol-
 ker van **Conorden** geuangen toe der heest
 en nam te winc een haetgeboren wiff en
 by drent vrende hulpe want gededint by

Waldelme die bisscap vrende
die broders van hollant

van drentsche en Conorden

Dair die Bisscap van vrecht Ca
uorde op geg enen vort in sine
hout mit der drent ende nae
de dair vrend **Oten** sine brode
Castelen tot sine ongelucke

Die vris
vanc hie
vanc hie

Winc

den bisscop dat die selue iongelinc selde
 ontfacn een deel weder van syns vader be-
 sittingshe ende hie en selde hem nomermeer
 tegen den bisscop verscken. **Mer die ydel-**
 woerde gingen en vloech mit den ydelon.
 woude want also waer logen als volker-
 bren sloze was (worsaeemde hie al hemelike
 magt ende vrboude ende bracht an die
 drenten dat sie Grieten Orten van **Beuch-**
 onhoersam worden. ende tegen hem waren
 ende die van Groningen slozen ierst oren
Kichter doet ende mierden die stad al ome
 tegen den eest den sie den bisscop in wou-
 tyden geslozen hadden. **Ende die drenten**
 namen des bisscops **renten** die hie dan-
 hadde ende in **Twente** ende verbrande dat
 dorp toe **Conorde** mit den vordrecht alz ma-
 le. die bisscop die die hoerde en ontkende
 nam dat die drenten hem aldus verscken
 versaeunden een machtich heer ende quamen
 in drenten by **Conorden** en verbrach 1200
 te wreake warden onhoersamen luden / en
 die **Grene van Beuchem** bider ander hie
 quam by **Freunbich** in drenten ende woude
 hem dair ouer syne annde. **mer Grene**
Oets van Gelren den men aneende dat hie
 drenten allene sterfede mit synen raede
 quam al hemelic in des bisscops hulpe
 ende dedinge hie tusschen dat men vrede
 maecte en vrentelike sprake heelt. **Soe**
 dat die van Groningen solen ghene vier
Gysels en die van drenten. **xv** ende die
 solden in comen te deucnter en wa danne
 niet te seiden eer den bisscop gebereit
 weer alsulken kost en misdaet als hem
 gedaen weer. en alle quade sake die in den
 orloge geseden oft gescreet worden volcom-
 lic gesaent. **En** also die gedaen was qua-
 die **Grene van Gelren** mit den gyselen
 binnen deucnter ende begante dedingen
 tegen den bisscop. **wan** ame dese bisscop
 dese gysel vrede want dede mo anguiffen
 seten. **En** hie ame was dese gise raer niet
 ende vrede van dan mit gise ontkende / en
 hie en binnit vromam volker van **Conorde**
 dat gise **Oets van Beuchem** in des bisscops
 sake hadde vole ontkende / en hie dat **Castell**
 van **Conorde** mit awal besat en hadde ver-
 saemde con deel wapentuers en verbrach
 dat **Castel toe Conorde** mit der haestonen
 wong die **Groninc** mit al oren gesynne
 die bisscop die hem hie ame seer bedroefde
 verboefde die gysme ende gaff weden dese
 wouff gysel / ende versaeemde een nye heer

Dair hie meeste deel van
 verbrande en stormede dage
Castel van Conorde / ende also die
 quam philippus die **prsebisscop** de
 en **Coemaer** die **prsebisscop** van
 ende duisten dat die gise ontfacne so
 mit den volker van **Conorden** en quamen
 men te deucnter en ordinceen den aldus
 beiden tuden ene vrentelike die lang
 duerde **Alse** dat **Paloff** die een wren
 loyn was van **Conorde** / ontfacn selde
 warden **bisscop Conorde** mit der
 in allen manieren als die oelde gise
 dair van begpen weren / en woude
 die dair gedaen was selde hie genen aey
 reden gelde. **mer** dese gise van
Beuchem als dese wouff **bisscop** van
 ne gesteden weren en woude des seggens
 niet holden en versaeemde een mechtich
 heer van syns broder wegen. dair hie
 des anderen dagte tegen die van **Con-**
 de amede stryden woude / **ende** also hie
 ne renten geslagen hadde te woude en
 et tegen den auctor grucht. **Begont** die
 iongelic dwaeslic te schermussen en
 setten tegen die drenten. die also
 gestoten ende gesloent worden van
 drenten dat sie mit lileant eizu woude
 lieerden en lepen so seer dat al des bisscops
 heer vernact want en leten oer **paule**
 non staen ende vlen suellic van danne
 oer die **bisscop** als een onomaert man
 1200 dat vlcende woude tegen onen hie
 hoep ende bestou dair mede die drenten
 enen ameliken stryct / **mer** die drenten
 die oer hulpe omer amerde en des bisscops
 woude omer amerde soe dat die **bisscop**
 mit eynde moste wiken by nade en ont-
 quam nauelic mit den anderen. **In** dese
 stryde worden lichte. **xxx** man geslage
 en. **1** ridder mit vole wapentuers ge-
 uange en scuten. **Dair** nae qua dese bis-
 cop op die ysele en versaeemde een nye
 heer van **ridder** den scaden den hie ge-
 leden hadde meende te wreken op den gise
 van **Gelre** als op oren medewouder ende
 verbrande die velulle en die maeste dorpe
 die dair by gelegen waren. ende raede
 alleure dat hie dair want. **Ende** dair
 tegen die gise van **Gelren** mit der drenten
 ende destruerden **Detmersem** en soning
 houe tafelguede en houe die des bisscops
Comer toe behoerden en stormden die
 stad van deucnter **vi** dage lang mit
 magnde ende mit anderen **just** mect

Dat die van Groningen oer-
 trad mierden tegen oren eest
 den sie in wou tyden de bisscop
 geslozen hadden

Dat die van Groningen in gysel
 en die van drenten. xv sanden
 bynne deucnter

Dat Conorde weder vort des
 bisscops handen quam en wong
 die gysme van beuchem dair op

Deucnter belegen **xj** dage dair quam
 toe dair die heest van **Arabant** versaeude
 syn leen te versaken als die velulle

Ege

Cartesij

Coemaer

lijne

en

en

en

en

die bisscop
 mit der
 vort der
 mit te ve

Prent ge mede
dagel aen dat
oec dit geseede,

prentegij,
seede,

M

1871
1872

W

1871
1872

mer die ^{zate} gte van **Prabant** die de alre
 was van desen orloge want he
 hadde sin leen te verfoelen als van
 die wille bekeerde hem ter frant en quam
 de bisschaps hulpen mit con deel **Vidders**
 by in beyde dair ruffien dat een vrede ghemma
 ket want van hem beyden ene korter tyt ter
 tyt dat keyser henric quame mit nederlanen
 ten frant scelde tot der heertrapien vander
 wille mit sine gulden segel. In also die keyser
 van danne gescreven was. so brachten die druce
 vrede die dan gemaker was **Abant** alle
 pannen die de **Wistap** in druce hadde ga
 sic den gien van **Gehren** (wan sine die
 rap by vrede sinre platen voor apwart
 in onerze ende elygede dair den keyser die
 geweld. Ende als die keyser verhoende
 te misdact want hie hande seer berort
 gaff bisschop **Paldabyn** sine uone harde
 die hulpe van ongetwopen luden die on
 te mede te kerren. In des vyften dages
 nae op die vy. sat van moye van die
 rap ten ewigen leuen als hie. xlvij. jaer
 bydem van vnt mit sworen orlofshede
 die van danne **Tucit** gouert
 en beghien in die **veunke** die mit
 milker vjement als hem toebehoerde

**van Arnolten. xx. ende
 Derick ten. xii. bisscop**

Als bisscop **Palsewyn** beghien was qua
 breue deint van hollant en **Orto** granc
 van **Gehren** mit wapender knacht in die
 star van verrecht ende seiden gien mit
 ende distort onder den ghenen die den bisscop
 hieson solden en maerden die mane vander
 kerken en die **Canonike** **Abendrecht** solike
 vanden **Capitulacis** horen dair van hollant
 den **praest** die **Wistap** **Paldabyns** brador
 was die dair gestormen is bleeff trillichte
 by **Erone** derye van hollant en dat ghem
 ne lant van verrecht / mer die ander **Can**
 nike horen **Arnoldum** van **ysenberch** den pra
 est van **denant** / ende dair by blenend gne
Orto van **Gehren** ende alre lant van onerysel
 En als keyser henric die edyndacht verna
 sande hie derit van hollant sinon nenen
 bingerlyn ende staff ende factone in dar bysom
 mer dar werlike rechte beual hie **Erone** deint
 van hollant te bevalen thent dertye toe dit
 et in den hoff te kame geender worde **Wet**
 ser dar bysom helialden solde En als gne
 derit van hollant is gemaker tot ene be
 schemmer ende een monban. des bysoms

Dat die gne van hollant waire monban
 des bysoms van verrecht behabid des lan
 des van onerysel

van verrecht en voer wonen op die **Castel**
 ter heist mit al sinen gesin en verfaende
 des **Wistaps** vrenten hande wyslic als hem die
 keyser geboden hadde / mer oner mits des gien
Vact van **Gehren** die hem ontegen was soe on
 fong hie mer vanden lande van onerysel
 sine gne derit wonff verfaende wyr hallant
 ende wyr **zelant** die vromesten die hie dair
 want / ende techt mit ongetwouene knuere
 in die wille ende verbrande allent dair hie
 dair want ende vrede hen gien roeff ende
 manigerhande avonder / ende sonder merre
 vordaderde gne **Orto** van **Gehren** een gte
 deel wapenere mit knuere en mit knuere
 en vermolgede gne **Derit** van hollant soe
 als hie alre suellicte macher al te heymenlyge
 toe ende mende hem den roeff te nemen
 mit knuere en mit hem te stonden sine die
 smaker die hem gedaen was en als sic ter
 samen queme begouste dair een **blodich** striit
 want dair een gte geluct want van
Arnoldum van **peerden** ende van **franc**
 van **peerden** avershen dair amperit was te
 horen / en ten lesten als sic aen beyde rhyde
 gien staden geleiden hadden en gien **Orten**
 allentel sin volli ontelep / soe sloech hem sin
 peert mit sporen ende ruende achter knuere
 oner die noede / ende die gne van hollant
 volgede suellic den vlconden dulle ende veng
 sonderlinge wete **Wistaps** en ghemene
 wolk Ende als dit geschaet was gne **Willam**
 van **Desbriestant** als hie dieit vromam der
 blide hem des dair gne derit den zeghe had
 gelommen en quam ter hoist sine sine brader
 te seue / ende als hie one fact gebort hie hen
 ric den **Erone** dair hie one vengz ende fact
 ten in des keyseris peruen en sloren dair was
 te dit also gescrede / In anlange dair nae
 bruh gne **willam** vren flore ende quam al
 hemelic vter avengnisse ende op hulpe der
 bestormenisse quam hie tot gien **Orten** van
Gehren den hie by one hield one korte tyt
 in geselchap mit groter **byschop** / die **Orto**
 hande desen gien **willam** in den hylige lande
 dair hie dair was een avno man ende vrom
 me want sine dair hie one gaff sine dacht
 die **Widder** heyt te wime / dair hie by wa
 eenen **flore** die nae hem gne van hollant
 waert en **Orten** die **byschop** want / ende
willam die een **Castel** was / ende **Orto**
Widder want te **Penstort** / en rijstend
 die een hylige nome was / en als dese bru
 lofft te **Francien** hechtlic gedaen was

Dat die gne van hollant
 den frant van af de dode
 liffen bidor naede

Dat die gne derit van hollant
 avillem sine brader vrom

constit
 Episcopus
 de
 ven
 Bissop
 gne
 de
 gne
 de
 Bissop
 de
 de
 de

Arnoldus van
 Isenberch preest
 wort gne
 en Bisscop

so waer ginc Willem carlikon ontfange
 in vrieslant In den seluen jaer woerden siege
 donec van allen ruytzen don sie sanderlinge had
 don die ginc doric van hollant en ginc Otto
 van Gelren In deser manieren dat hemie
 ginc Otton zone van Gelren selde hebben.
 Welhoide ginc doric doct van hollant mer
 sie sturmen beide kortliken dan nae ende
 den beginc tot vryborch in Cloester mit
 groten rouwen In iacrus hie. m. c. xlvij.
 Dideric ende Arnouldus die georne bisscpe
 Tuericht onermid den lesten ordel. Danc
 Arnouldus hadden siet eynde van oron pleure
 Arnouldus beheit dat bisdom en is ghebleve
 die xxx. bisscap Turp die onlange als op
 die vij ydus van Aprile starff in der stad va
 Rome ende leger dan beginc dan nae dese
 selue. Danc ginc doric den selue doric bis
 cap van vtrecht ende hecon van danne vore
 tot den volke dat hem beuolen was en als
 dese doric is open wege Turp vort starff
 hie tot paucien in der stad en is dan beginc
 mit sulker ayenaert als hem teemde

**Van derck vander air proest
 te maastricht de xxvij bisscop**

Die desor eldier Bisscpe doer want
 georne doric van vtrecht van
 maestrecht en hoetgeboren man was en
 genidich. Deson want geboden vrc. Ceri
 lien dan hie was in des hoysers boestap.
 en quam Turp als hie ierst mochter ende
 want dat bisdom savaerlic beladen mit gter
 scult. want omc dat hie byraede sinne pla
 ton. ierst vor in Des vrieslant op dat hie
 dan mit bede oft mit rechte vanden vresen
 versamen mochte con deel geldes. mer wille
 van hollant die dan op die tyt ginc was
 walde mit liden dat hem sin volk scartinge
 goue. Vong den bisscap mit gewapender
 hant mit Cloester te stamere als die misse
 gedaen waren en walde omc voren tot Des
 se. op sin Castel. sommige monike en vrc
 sen die god ont sagen duchte dat sie vor
 mid des ginc onldereuher mochte vallen
 in ordele der eldigen maledixie en name
 den Bisscap mit gebelt vres ginc vanc
 misse. ende als die gescheot is ginc doric
 van hollant en ginc Otto van Gelren ver
 banden hem te sinen tegen den Bisscap omc
 dat die selue Bisscap tegen den ginc wille
 ginc doric broder was en ginc Otto pla
 ger was enen viancliken luyff hadde. ber
 eut. Otto die ginc van Gelre verkerect
 onder sinne heerfrapic al lant van oner
 ysele ende verdreft dan vrc des bisscops

dat bisscap doric genangen
 want vanden ginc van hollant
 in den Cloest te stamere ende
 die vresen name den ginc de
 Bisscap weder mit gebelt

dat die ginc van Gelre besact denent mit
 sinen liden en vordreft den Bisscap mit saltaet
 en die van hollant besacten vtrecht

Amplude en besact denent mit sinen
 liden. ende ginc doric van hollant vordreft
 al lant an dese hie der ysel en stact sijn pavi
 sine vort vortet en besact die stad al omme
 mer bider verhengnisse goies want ginc
 van Gelren loeflic genange vanden
 van vrbant onder geleide hoysers
 en Arnouldus die ersebisscap van Colon
 omc ginc doric van hollant die vordreft
 de ginc Otton van Gelren bract op
 den besact van vrc en quam mit gter
 en besact des hrogen bissch. dan hie in
 sed. Bij Dages van September mit de
 der kinect ende vong dan bymie w
 des hrogen broder van vrbant en
 rit vanden bissch mit vele vidderscap
 mit groten roue dan hie mede boet te g
 ren in hollant. In hie en bymen verfaem
 de die hragt van vrbant vrc vordreft
 vrbant in sine hulpe. Den eersche bisscpe
 van Colon den bisscap van ludeche den had
 tegen van lymborch ende den ginc van
 vrbant. ende mit deser hulpen onder
 hie den ginc van hollant sin vordreft
 En als ginc doric die fact leet hie v
 get modichter sine banner te onelind
 sine basine te blasen. ende in den dor
 hoerden. sette hie hem ter vore tegen
 vort printen mer mit eynde worden
 hollant vordreft ende ginc doric
 al dan genangen. En als die Bisscap
 dat fact. dat beide hollant en Gelren
 sonder besermer sonder vrc. vrc
 mit beden en mit gisten con vrc
 vidderscap. dan hie hie hie mede in hollant
 toet ende haet enen groten roeff. den hie
 in der anenstoude bymen der stad mure
 Turp bract die hollantische vidderscap
 mit der ghemene die hem handelike nae
 volgeden omc den roeff vreden te luygen
 vengen sinige vidders vanden anstouen.
 ende in oer vreden heren branden sie som
 ge dorpe in den sticht. des anderen dages
 als die somme ap geur ende dat gras bed
 wer was. set dese bisscap ap by vrede sinne
 delen lude en vort mit sinne vidderscap in
 die vclulle en verbrande die temale ende
 besact vrc. al omc ende van dat mede
 en toet mede van danne bymie denent
 dan hie vrc scactes hreect vanden ginc
 die des ginc partie van Gelren voren.
 In den seluen ier is ginc doric by ende los
 gesculden vandes hrogen vanc misse van
 vrbant. Danc die ginc gaff den seluen
 hrogen vort den liden den hie omc gedaen
 hadde ij. mit. In den seluen tyden is oer
 verkerect bisscap doric van vtrecht ende

grave Otto
 hertoge
 Otto.
 wacir
 vrc
 vrc
 quam
 vrc

dat die ginc
 want want
 vrc

dat vrc
 vrc
 ende vrc

Amstelredam en beset Dordrecht met sine Luyden, en? Greave D Dact
van Holland, Siboots, al landt, een dorp sit de ijsee en? floed
Hij vanillies voor Utrecht, en? beset die Stadt aloums,

weederken,
Hure
out bidden
Dorp tot
de
die
Greave Dordrecht,

Wunderlich + Formel gebraucht
Gedächtnis

Grave Duce

van hollant ende sint vrient
 gebracht die dan nae al oer dage
 vrende sint geblonen. In de waer
 in 1177. en drie was gine dert to den
 ende was dair sieck to doet toe en
 ide hom seer te berlagen dat gine Willam
 Oestbriessant sijn broder also voor
 hem was en one boir sijn dode niet ge
 en en hadde vander gheestap te waren.
 In mede dat hie one sijn enige docht die
 heet one stane maget die te hant was
 te hollen in sijn leste de monbarstap
 aff niet benolen hadde. Adelhoydis die
 sijnne pensde in sron sijnne dat sie die docht
 wolde gheuen te wme ginen lodebirt.
 Van loen. En als mit enen vrende printe
 die gheestap van hollant nae horen guet
 duochten te berichten. Grene dert va hollant
 te ste hyn en bijnne in vreden en gaff den
 opper sijnne zele op die ander nonas in No
 vember nae dat hie hollant mit dake onlog
 hadde bericht. xij. jaer lang.

**van
 greuelodewich va loen en
 willam va greuen van oestwreclat
 die xij greuen van hol.**

Hdo also gine lodebirt vernam dat gine
 dert doer was voer hie van Altonae
 haestlic en quam toe doordrecht ende
 als als Adelhoydis die ginnme tot
 en ordincert hadde so gaff sie ginen
 lodebirt van loen. Adam are docht die va
 nichken. geslechte geboren was mit gior
 nstap tot enen wine en dat was aler in
 merlic te seene dat die volke en dat one
 een des mogeden ginen als kort was.
 vergeten. dat Adelhoydis die ginnme acht
 wart sette des doden vtrnaert ion dorste
 holden. feschlike brulofte ende blyscap. sner
 des ginen licham waer gnoert tot eg.
 monde bide ginen die voor hem geloeft
 hadden in seure Stephans Capelle des
 iersten mertelors eerliken begonen. In
 desen vernam gine Willam. dat sijn broder
 doer was in Oestwreclant en quam in
 ene hamene die Pipe heet. hande raudbirt
 en mochte gheen geleide krijgen. dat hie
 sonder ampt tot sijn broder gine comen.
 mochte en als die vtrnaert gedien was
 keerde hie weder sonder beniet in Oest
 wreclant. Des vake guede lude docht den mit
 hom en sint mit hom sterkelic verbonde
 als Harms sijn broder de Doempreeft
 Grene Otto van Benchem sijn oem Jacob
 die Castelijn van loiden. Philippus va
 wassener. Symon van haerlem Willem
 van Doylingen. Johan van rijstwyte wold
 van Egmonde en Albert bayart. Ridders

Die ginnme
 van loen
 van greuen
 van oestwreclant

Die 1ste mar
 die sijn
 die Willam
 die en hem
 die re come
 die hollant

Dese onbeden ginen Willam in Oestbriessant
 dat hie sonder ampt queme tot hem luden.
 die vorsten van hollant waren des ondrage
 sie en wolden vanden edelon wine niet be
 richte wesen. sie en wolden oer vanden edelen
 princen niet berichte wesen. Grene Willam
 den aldus hemelic onboden is quam oner
 mit geleide Philippus van wassener ber
 helen in die hauen van priuse dair hie
 rechte vort ontfingen waer vanden
 zeeffchen volke ende is gine verheuen. Wal
 ter van Egmonde ende Albert bayart mit
 den kenemert quamen bynne haerlem. en
 maecden al sulken storm tegen ginen lode
 birt van loen. ende tegen Adelhoydis der we
 dullen van hollant. also dat sie mit Gysbert
 van Henspel. in der donker nacht vort haer
 lom vloten ende pynden hem te comen ter
 stad vort van vrecht one dair te onthol
 den. Na die iouge maget die oer moder
 troest onbereuen moete mit Fagor. va mer
 nen. ende Otten van burzen Ridders ende
 alle die fructen en Ridders die ginen lode
 birt toe behoerden vloten mit ginen ampte
 te vesten van leyden. en meenden hem dair
 te weren tegen die vrende mer dat onge
 teemde volk van kenemertlant mit wold
 van Egmonde sron leydes man volgede
 hem al snelliken. ende dat volk va ruyter
 quamen mit Philippus van wassener
 horen leydesman dair by en stormden dat
 Castel mit scharre mit sningere en mit an
 deren instrumenten an die thinnen en aude
 die toorne so dat dse donss Ridders moete
 den op gheuen want sie niet en hadden te
 eten ende gaeuen dat Castel in der hene
 mer hant. Grene Willam die haestlic ber
 nam avo die dinge gescheen weren. quam
 in hollant en da sijn vtrnaert mit sron hanc
 reren te beholden in rexell. ende hie ddaer
 al hollant tot hem. ende der gheeme guet
 die tegen hem geloeft hadden. dair dede hie
 mede war hie wold. Grene lodebirt die
 oner meende hom hyn. en togen te wiche
 verfaemde in sijnne hulpe den Bisscap van
 Ludic. den herogen van hymborch ende den
 ginen van flanderen hem te helpen. mer
 hier en bouen hadde hie sonder sijnge hulpe
 den Bisscap van vrecht den hie te sijnne
 hulpe hadde gheuegen. Sme ij. pont en
 louede hom mede dat hie hollant van sijnne
 hant sold haelden. te leone. ende op dese dor
 vanden. te voltrine facte hie den Bisscap si
 nen broder te gysle. Ende als gine Willam
 die vernam maecde hie wold van Eg
 monde en Albert bayart. hoeftman vande
 kenemert. Willam van ruynghe en philippus

Dat gine lodebirt mit sijn hant
 vron van ampte toech bynnen
 vrecht.

Dat gine lodebirt den Bisscap
 van vtrnaerde hoeftman des
 onloges en sold hollant van de
 Bisscap te leone holden.

van wassenaer maerde hie haestmans bande
Fylanders / Oer seluen in zelant dair hie dat
nigheboren volk in sine hulpen onboet. **Ph**
lippus en willem dese bonf ridders maerden.
sonder merren ette veste van dincusen der
stout een inden bissche dat beual hie florens
den Doempreeft trullicke / ende dat ander
die stout in **Bladomer**. Dame dat benote sie
ghen **Osten** van **Reuchem**. walt en **Albert**
dese bonf ridders queme mit den kenemers
mit wale scapen en ghen den ducht dair ende
deden al **Amsterlant** beuloren mit de water
en verbrande alle dat mede desie bonde en
wommen dair ghen roeff den sie mit hem woerde
in kenemer. **lant**. Die bisschap derie die dat
wreken wolde op den. **pom**. dach in **Junio** dat
anrecht toech hie seluen dair anrecht in hollat
dair hie den ghen van **Reuchem** veringede
vanden stonde en verbrande wale dorpe ende
als dat al wal worguen was. doe sat dese bis
chap een suel peert en geboet dat heer hem te
wolgen. ende nam gysel van elken dorpe bij
sonderen thenc sie quamen. ter veste die de
Doempreeft florens verbrande die hie stor
men wolde mit sinen vrecnden wapentuers
dair hie die bisschap die veste sonder ghen
verhys want die ridders die dair ap legen.
en wren sticht waren. **begast** dien doem
preeft ende ruenden die veste en secht
sie en wolden tegen den bisschap niet doen. **Et**
aldus en hadde die doempreeft **flard** ghe
ue hulpe dair hie die veste mede holde mochte
tegen den **Bisschap** ende want dair genan
ghen en ap die hoest genocert / ende dair ghe
sat in seker hoede. **Is** anderen dages als
die sonne was ap gegien. toech dese selue.
Bisschap mit sijnre **Ridderschap** te leyden dair
quam tot hem ghe **lodewich** en hadde zuer
hollant tot hem gedwongen. dair wale der
meester ende dor onersten van hollant ghe
lodewich blydeliken te motz queme ende
maerden mit hem eninghe ende alzoed sy.
ue vriende te bliuen. **Johan** persyn **Johan**
ende **Gysbert** van haerlem. **Wualc** ende
Homer van **Wysden** en walter van **lanen**
Ridders / ende by desen heu seker. geloyde
so quemen. ghe **lodewich** en die bisschap
sijnre haerlem. sonder hemens wedersege
en maerden hem onderdaen al die poertens
ende dorpe en verblyden hem van desen
winstode alse wal redelic was / mer hier
en tegen quame die kenemers die walle
dingen wal verpen waren. en tot den orlo
ge wal behoeflic sijn. **ome** te stonde toge
desen vonff. **Princen** op enen slichen
volkelmer. dese **Ridders** vonff versagen.

Dat sie tegen den bisschap
niet doen en wolden.

Die wrecker des ongeteemd
onderbengen desen stryt han
sechden dese wolden an beyden et
also dat die kenemers dair die mis
die sie in woertiden in **Amsterlant**
lit gedaen hadden. souden betalen de
scap en ghen **lodewich**. **BC**. pour
souden mit uren scapen wredeht be
lieren / en als dat gedaen was die
tap ende ghe **lodewich** die is voir ghe
ongelucke overuert / en wren ver
den sence **Hytharon** dorpe en alle die
sufinge ende versachten **pelegri**
sente **Alberts** des hiligen **Confessie**
tot **Egmonde** / ende hebben bedeb
al hollant dair in elken partie ghe
deelt was dair hem nimen van he
wederfaken overre en vermit / e
ghe **lodewich** sach dair hie is ghen
wederstoet en hadde bade den **Ph**
dach hie weder in sijn gestude voc
als dat ghesceet was in hollan
die ghen van **hanc** vandes ghe
gen van hollant en begonden wa
te vernichten. **Augustin** daem ver
felde al die eylande ende zelant en g
lodewich onderdant te wesen en vor
gede ghen **willem** vye zelant **Gronc**
willem die is gone seker sijn noch sie
en hadde **Is** gecomen in een visschere
scap en dair mit neften bederict / ende
also vye sijnre vijande hande mit won
derliker auentuer ontgaen. al sechste
de **En** alse hnge van woren van ghen
lodewichs wogen. drafte is van al zelat
so geue hie mit houerdie ouermaet en
ouer sijnre macht. **Wair** **ome** die zelan
ders maerden ene cendmichrict / ende
secten hingen aff mit stonden / en dede
ghe **willem** saken ouer al / en maerde
one weder ghe / en als ghe **willem** die
en ver nam. so dede hie al dese sehemisse
te wren in hemeliken bronc wale van
Egmonde **Albert** **lijuert** / **Wille** van
tekingen **philippus** van wassenaer en
bode hem oermodelike also wale als hie
mochte dair sie ap enen benoemde dach
come wolden te leyden mit als wale
wapentuers als sie mochte en dair sie
genen stryt en begausten. tegen ghen.

Handwritten notes in red ink, possibly a library or archival stamp.

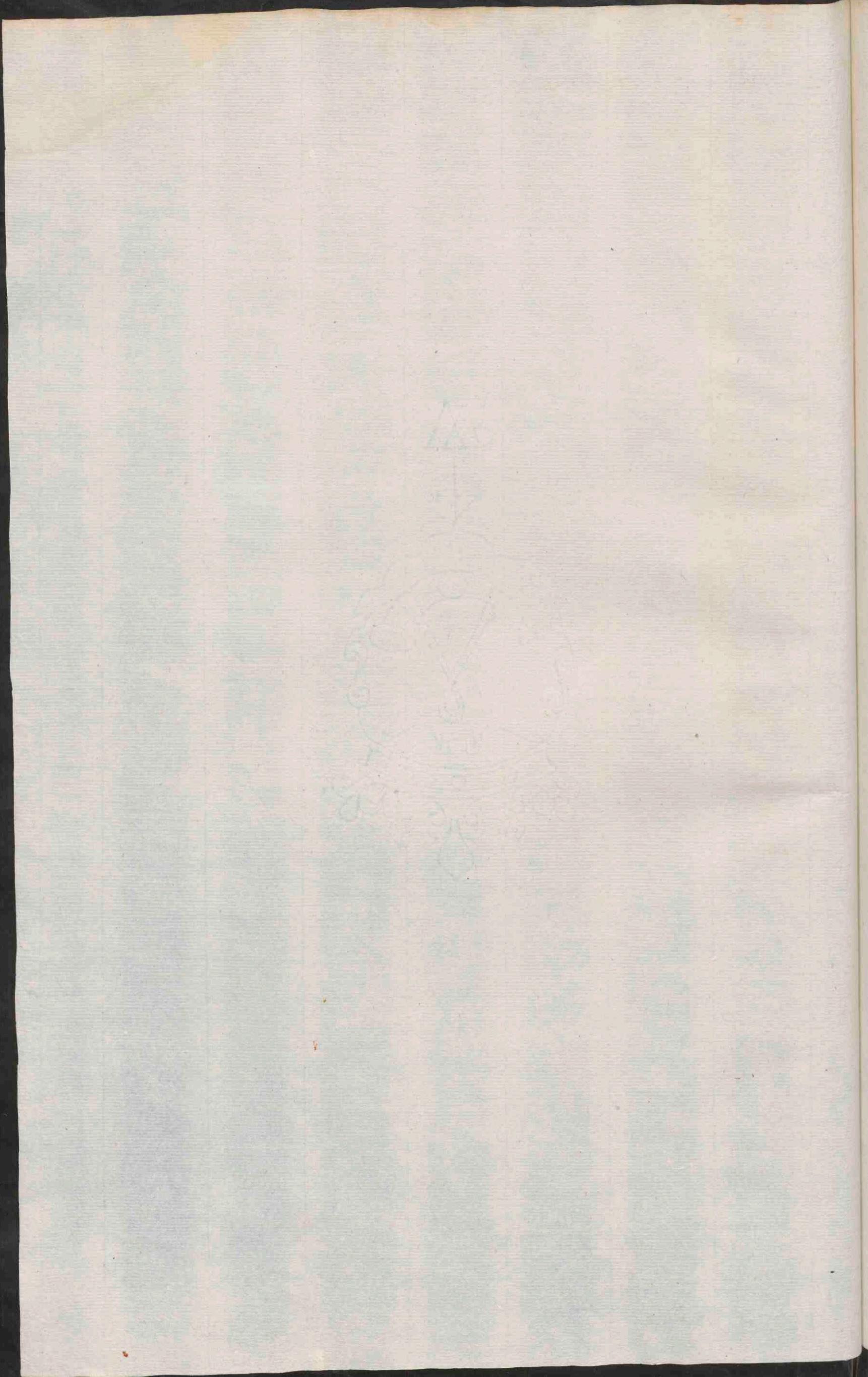
ghe wille
weten he
te-avant

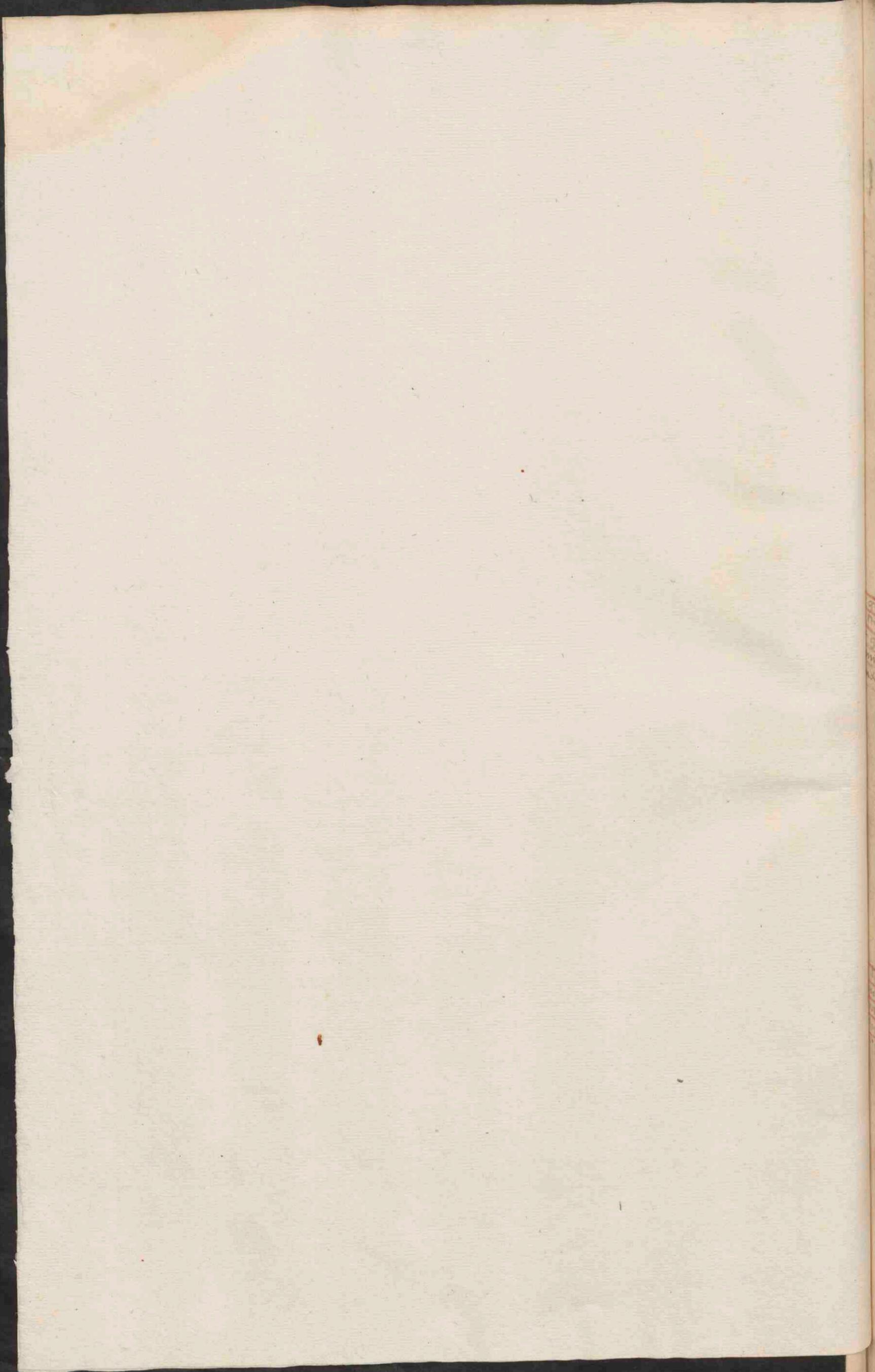
Engelmann's Boletus

herbar. mycol. bot.

Leyden

1827

lodevint in uwert dair by **Erne** lode
 die zelanders se verfacten.
 dar die honomere in de wape
 nam mit her naer binnen leyden.
 hic die honomere icst moete mit
 der haent ende doer nae tegen die ze
 ers stryden. **Die** honomere die hem seer
 ten hyn on tegen on secht ellie
 en anderen sonder ordinauric te stryde
 ome sic haestlic gestort worden van
 renen die hem onloges verstonde
 ale doet geslagen ende die andere die
 te **Erpe** comen honden die lopen op
 ing ende wolden hom dair nae apt
 vorweren en verfaenden daer con
 cor/ ende als die bringte so seer werka
 was van also vele wapentuers burch
 u vel neder ende dair verdromg een get
 vanden honomere in den rime. **W**ilp
 van wassener/ walter van egmonde
Ulbert baryert sint gelapen sielic ouer
 ghe hant ende also ontgaen. **W**er wil
 van toylingen die den vanden weder
 so hie langste mochte avant dair
 ten. **Erne** lodevint als hie den
 kamen hadde voer hie weder tot
 raron mit gter oren. en slaech siue
 en apt grone vel. In desen qua gne
 dem mit starker her naert/ apt zelar
 e facte siue pauline mit. **Tal** ap dar
 des anderen dages sonder overtrecken
 yden mochte tegen gnen lodevint on
 drine ome apt siuen ander hie erue
Erne lodevint die dese meer vernam
 raude ome den hrogon van hymborch ome
 te prouen oft hie enigt zone oft wrede dair
 rustic dedingen mochte (mer dese selue
 hroge die hem onloges verstant qua we
 der sonder wrede en sonder zone/ ende
 segede dar hie geseen hadde en dar hem
 gheantwoort waert en geboet siue ten
 ten op te bizen. en walde des heers met
 verheyden mer sonder merrou vromde
 hie al hallant. **Erne** lodevint leet dair
 traen raron en pauline. en pynde hem
 en wech te comen. so als hie alre haest
 lye mochte en gaff den **B**isscap die ge
 nangen **W**idders von siue seldie ende salic
 van hroch lodevint riddersen. die van gnen
 haest velen in den zyl bucen leyden ver
 drulzen dair. ende sonige ander ver
 dwaelden in den avoge en sint/ ver mocht
 en van grater modicheit doet geblouen.
 ende sonich vanden vleonden scurten sint

hebben oer platen en hoer panfer en wech ghe
 worpen oer hulper mit den stilden sint al bleende
 doet geslagen. **Erne** Willem die den bleende
 walle erouster genolget is heeft vele ridders
 stap ghenangen en geldommen oer pauline en
 maniger hande lidenhet. **En** als die is gne
 lodevint apt hallant verdrue en honerave
 der in te comen. **Ende** als die gedaen was. die
 avant avillem verhoget mit grater eer in siue
 vader. **Erne** ende is gomaker die. py gne van
 hallant. **On**lange tyt dair nae verstaende gne
 avillem een ridderschap ende besat folpels ende
 florons van **W**iporen ser **C**astel en oer vesten
 die siue wederpartie waren. en risten dair
 blyden avor ende destruerden **C**astel en vesten.
En dair ome quam gne deric vander ser die
Bisscap deric bruder was van verrecht ende war
 brande dordrecht tot pulner/ en ten lesten bis
 scap deric van verrecht ende gne Willem sint
 verpene onermis conucliken boden. die dair
 rusten dedingden. **In** deser maniere dar
 gne willem den bisscap avor den staden de hie
 ome gedaen hadde gaff. ay. pont/ ende salde
 henric den knien. val ende al vele wedergaue
 en mede al die dienstmaue die **B**isscap had
 de wonende in hallant selden des gnen dienst
 maue wesen. ende des gelyc al die dienstma
 ue die de gne van hallant hadde wonende in
 den stichte selden des bisscapes dienstmaue
 wesen. **Ende** dair to quam gne willem mit
Sidders en knecten wullen en barnoet
 avor den doem **T**urp en had den bisscap dar
 hie ome vergene want hie den selue bisscap
 in wintiden toe **F**rauczen in den **C**laester
 veng/ en mit gheselvt angerast hadde. die
 bisscap **F**erit die in desen onlogte vele ghe
 wommen hadde/ loefde hie siue **Erne** dar hie
 verfat hadde spysde siue flore en bernaelde
 siue seult. **Die** hie in den hoff te Rome seult
 dach was/ ende beuichte siue bisdom dair nae
 mit grot oren. **Erne** avillem nae **A**dan
 siue mit heren doet/ onsefeng die gne stapp
 van hallant van keiser **F**roderic te leene die
 hie dair nae lange tyt in guden vreden
 berichte. **In** desen tyden stoff **A**lgerinus
 die **C**ont van **F**raclant die gnen willec
 souit was van hallant/ en dar nyke on
 feng een vort **F**raclant te leene van des **C**
 mio hand van englant/ wan ome gne wil
 lom een rechte erfge was vanden **H**ylie van
Fraclant/ maecte een verbonc mit lodevint
 des **C**onts oldesten zone van siue rye en
 verfaende vele stape ende woor in **F**raclant
 dair hie stede ende lanc wan. en segenachte
 en als gne lodevint van loon dit vernam.

Dar gne Willem den bisscap gaff
 ay. pont qua Turp en had de
 bisscap vergiffnisse want hie
 ome in wintiden genoug hadde
 toe frauczen

die lodevint
 van
 wassener
 walter van
 egmonde

die lodevint
 van
 hallant
 die gne
 willem

Erne lodewich verfaende van mees vriende
ende magt en mende al hemelic in hollant
te comen. der wyle dat ghe willem dair bu-
ten was / **H**ij omc genc ghe willem weder-
te dtepe en is mit ghen lone en mit seghe.
weder comen in syns vader lanc op dat die
ghe strap die syns vader crue was die hie
seker ende vri gebomen hadde omc cononse-
ker Erue ende van synre moder niet en ber-
lore. ende dat hie synre vriende mit kracht
vten palen van hollant werde. In den ier
ons hein. 9. 7. op die Nonas van december
miste bisscap Derit in gode binnen denent
nae dat hie. xmy. gaer dat bisdom hadde
bericht / die van oncrisfel is geuoert tuer
in die doemkerke biden bisscap eorlic beghue

Vā Otten van Ghe de xxxiii

Onde als die eerste bisscap Derit ghe-
stornen is quame **T**uer her **A**dulfus
die Bisscap van Colon. **O**cto van von-
ster Geric van Offenbrug gebore ende
Bisscap / **W**illem van hollant **O**cto van gel-
ten ghen en beden dat Capitel omc enen-
wien hein / en omc ore bede willen auent ge-
tozen. **O**cto die **P**roefft van pauten die
xxmy. Bisscap / een iung man claer an ver-
staene sekone van sene en een brader des sel-
uen ghen van Gehen. en suster zone des g-
nen van hollant / **D**ese **O**cto was mer. xmy.
hier oet / en want hie te iung was woldte te
vamen waren aerloff vanden palen te hiege
In den ier onss hi. 9. 7. 6. die onlange dan
nae tot Broeckhusen trauff an den saghen.
op die vij hie van Aprile nae den dat hie dat
bisdom had bericht / in ghenarede iij. mer
en want beghuen in die doemkerke mit be-
temeliker wytnaert /

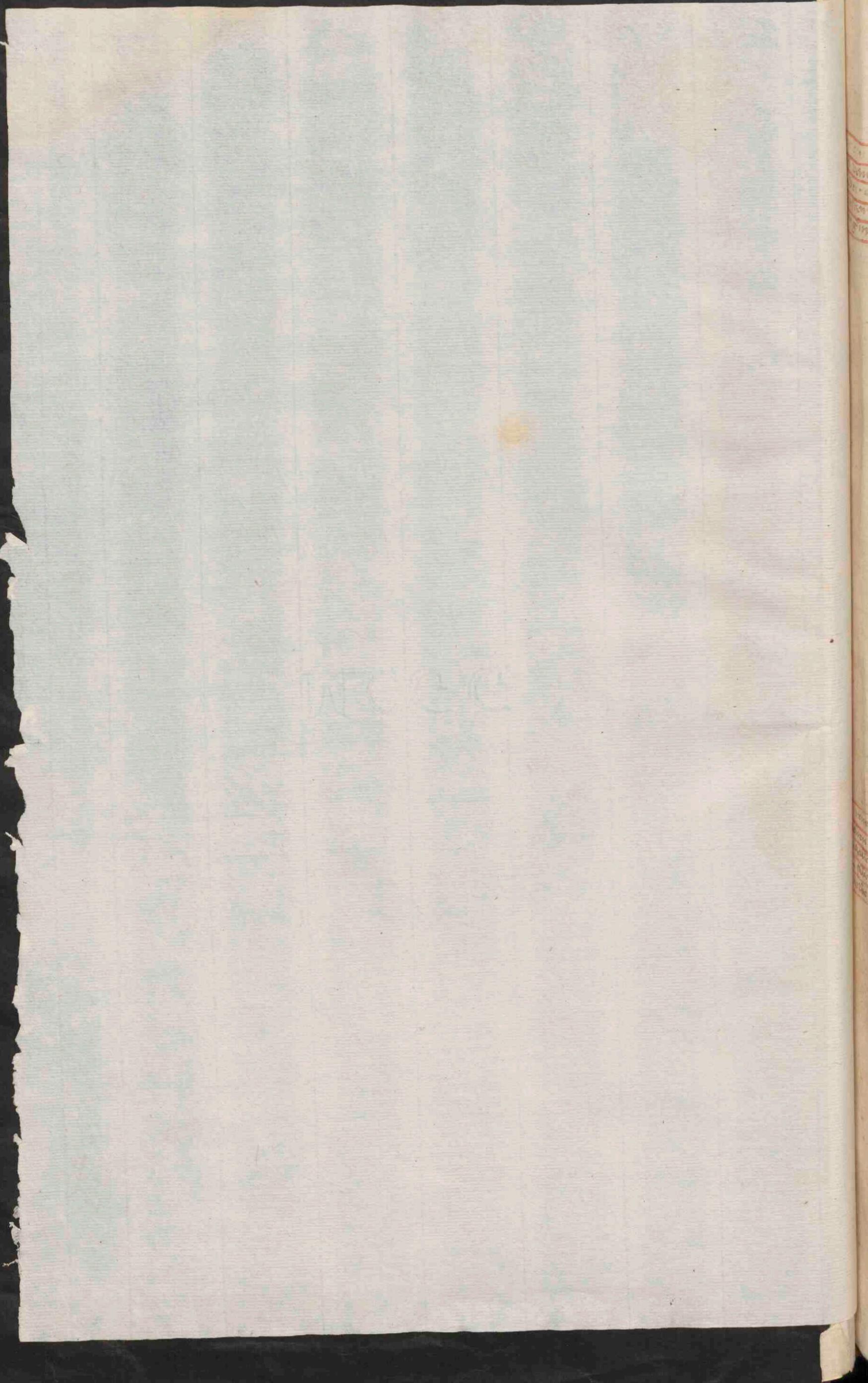
van Otten vander lype de xxxiiii

Die dat bisscap **O**cto die van iungen
waren was beghuen is / die tiegenbor-
dich weren in synre wytnaert / **D**ese
van sse ghen van hollant van Gehen.
ende aen hiegen aen den Capitel mit
ore bede dat **O**cto oer iunger brader vander
lype die doemproefft want getozen. die
xxmy. Bisscap die mit ofene syns Bisscaps
oufeng des Bisscaps bisdopic toe vranken
uacorde ende dair oufeng hie mede dat
aenlike recht / vanden kaiser. **F**rederic **D**ese
Octo besat syn bisdom wylshien ende orber-
lic en nam dat **C**ruce mit den kaiser ende
vaer ouer meer ende dat sticht beual hie her
man synen brader truuwelic te berichten

Een mirakel van onser vrou

Ende van de cruce te vuisbord

In desen tyden waren twee vermeerde
Ridders die ene heet **W**olter / die ander
Waldevyn **W**olter was geboren vte hiebat
ende **W**aldevyn vte hollant. **E**n gesegede dat
desse twee liden gesellen. selden nyden tot
nise ende des morgens vte gingen sie
hietien. **D**air sie mit ynnichet die mis-
waden vanden hilige geyste / en also
vte was begansse men sonderlinge en
se van onsser vrouden / **E**n avant die
onse vrouden mynde soe hoerde hie
missen. tot den eynde / **M**er **W**aldevyn die
werliken eer milde was veer in den
noy als die ierste misse gedaen was
hie ghen arbeit sime dede in den vde
tract te verliugen **E**n also **W**olter
nedelic gesen hadde vander ander misse
dede hie haestliken sime wapen aen
veer mit synen gesynne pedelike te
ternoye. **E**n also **W**olter ter bame
ende dair in veer was ellie **R**idder
ende woldte ter hiege. **W**aldevyn
hem ontgeu. ende nam **W**olter sime
gesellen aen delike in den arm. en sime
hem aldus tae **A**hre edelste **R**idder
die moete v benedien die liden van dese
dage dat gerniche vanden loue heeft
wonne ende vte **R**idder heeft afgeloupe
ende aertreden. **W**olter die neghede sime
hoeft ende lache de ierst **W**ant hie wa-
wste dat hie in den ternoy niet geliepe
en hadde / **M**er do **W**olter den loff syns
namen den **H**aralden hoerde rapen sime
aflaten. **V**erblommerde hie omc des zore
ende sprac te **W**aldevyne. **L**ene geselle
dat ic van desen dage in desen tornoye
niet en quam avant / do du en wech gongte
hoerde ic die misse ten eynde van onsser
vroude en die heeft mi desen loff gehal-
den als die myne name verliogen wil.
Want omc wy alre leueste geselle wy
aflaten avillen. omc die myne bā oer
alle werlike eere en nemen een geestelic
lenen an. des noemermeer vergaue en
is / ende sonder meeren so gingen dese
twee **R**idders in een **C**loester gelieten.
heymmevode en namen aen die oorden
en dat abyt en leeden dair salubliken
ouder leer der hiligen lude / **E**n **W**olter leer-
de dair synen salter van boghime ten eynde
en las die salmen bet **D**am yment anders

XX.

En als hi op ene dach
 misse was en leyde sine hande
 van gebede apdant stretchende
 en gulden Cruce wanden he mell.
 in sine hande tot enen toylion dat
 gebet gode ontfenclie was / ende die
 Cruce bracht Adelheids die gre
 van hallant am damme te Nussloech
 Cloester en gaff den Cloest gacrlie
 doteren in aelmissen. dese ceersame g
 yme stuyff in den Jaer ons h. ay. et. en
 op die ander ydus in februario ende
 me gter. eren beguen. me cloester toe
 worch. Grove avillom nam byruac
 ander wyff die maria ghenome was
 die en loude met lange dan nae /
 dese gne stuyff. in den Jaer ons heij
 op die ander donad in februa
 me dat hie die gnestap van hallat
 bestmieslant in bale onlegre. xij. jaer
 de borstet. dese willem waert ghen
 te Nussloech in dat wach Cloester
 en beguen mit betemilip byruact

van florens den xiiij. greuen

Als als willem die edel prince is
 doet gheblonen. so want in de gnestap
 van hallant overheuen florens sin toe
 die xiiij. gne en nam te wine trogen
 hem in dachet van Ambant die ierst
 als ghenome / en oername was mech
 tek. dan hie by nam avillom de wmes
 selen Comte en florens den dropparen adel
 hor van honnegoben. en mechele van heij
 montige gnynde. In desen tyden quam
 Byscop Otto van vrecht van Irlin we
 der en vme al syn lanc / wal te vreden.
 die hem sehic in gten onred. hie nae be
 want / want gne Otto van Gelren. bale
 man in der tyt in zallant hadde en pbaer
 lic bestat worden avandes Byscop ambuch
 reb liden also dat sie arm worden va cor
 Besselen guede ende van tuchiker hauen
 want om die gne des Byscops lide beset
 ten dede by der tallou toe labede en maer
 de ene emingz mit den liden die in zallac
 avonden tegen den Byscop van vrecht
 avont huypen deris des Byscops van
 onster. en hmane sijn broders en vofa
 meden een gte heer en meude sie wade
 bernen in zallant die hem naest gelege
 woren. Ende die lide die in zallant hem on
 fersam woren. dan vye mit machte te
 vordinen / en dan tegen vordende dat

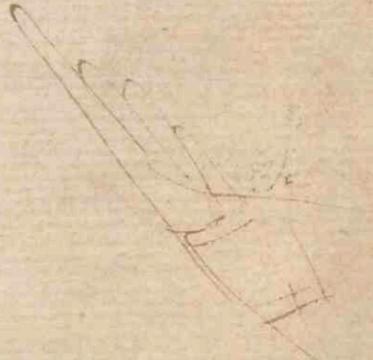
Jerusalem

balli van Ballant mit hulpen des gnen van
 Gelren by bortloe en meende sie wolden de Byscop
 allone wedestren. mer die Byscop va gelude
 van den besme. en mit gheblant am hoome
 qua manlic tegen sine ayande der hie een deel.
 doer floerh en vung oer vole meer en voriagede
 al die anderen / en sonder merren avan die Bys
 scap rde Castele die voerst ghenome ware
 die hie alte male destruceude / onde dat dor
 de Castel dat Buchorst heet vordende hie
 te male sonder den meesten toern avant die
 boerscharen van desen Castelen ierst de tlyst
 ladden ghenact / en dat ghenome balli van
 Ballant ierst getroest hadde tot der onhoerfa
 micht / die gne van Gelren die hem seer
 onruerde avor des Byscops sege. hie recht
 sine hulpen. den heest avallimen van huyloech
 Grien hem ic van zeyne arm. ij. quiddas
 en mede den jongen florens sijnre suster
 zone dat hie hem mede helpen wolve / ende
 dese florens quam die leche ap mit al vele
 strepen. ende vordende des Byscops huyb en
 dat dorp to Gejne harde manlic / en daer
 tegen Byscop Otto boiff mit hulpe Ge
 warts des Nussloech Byscops van Bremen sijn
 broders ende deris des Byscops van onster
 sijnre neuen en hermans avander lypen sijn
 broder vofsaenden. ay. kide en wold stuy
 den tegen dese Prince al onemaert / der
 die Byscop Edmaert van Portuen die
 des Pallo legact was quam al onerhoet
 tot dor steden. al dan die stuyt wesen salde
 en vordelt / desen begonnen stuyt / ende sech
 de dan tusschen een seheet ende ene foue by
 oere beyder willen. in desser manieren. also
 dat die Grove van Gelre salde qmyt seke
 al sijn toefoggen. en sijnre avogedie dat hie
 in zallant hadde ende geuenc den guden
 pence avorten. Ende die Byscop salde de hoff
 onde heerlicher tot Elst. en te soure vdelen
 lige by Ruremode vofgenomen die vdroestie
 onde die dienstmanne den gnen van Gelren
 weder ghenen. te leene van hem te halden.
 ende die gne van hallant salde hebben van
 sijnre dienstmanne die hie dan avonende had
 de. viij. pont / onde salde sie vry en qmyt
 stelden der kerken van vrecht. In den Jaer
 onst h. ay. et. xxx. doe gte sece byme der
 stad van Groningen een gteet stuyt tussche
 Ggbr den vordgnen van Groninghen
 en Poloff den Castellcen van Conarden.
 want om dese Byscop mit machte toechte
 groningz en maerde dan vrede en geboet
 den te halden. beyden prten by oren hoefde

dat die Byscop quam tegen
 die Geleerschen. en van den
 stuyt en van rde Castele die
 beyde vort herten on die dorde
 Buchorst

die Grove van Gelren fraelt
 te guede den Byscop ap al die
 hie te segen hadde in zallac

van Groninge ende Conarden
 dan die Byscop mit machte
 toechte avant sie enen stuyt
 byme Groninge hadden.

mer als die Bisschop van Amersfoort van
 voloff van Conorde egberts hinc dat by hem
 trouwt en deffuerde dat on quam mit mach
 te bynnen Groninge ende bracht den vrede
 en veragde Egbert dat hie ruemde in brief
 lant ende hier en tegen versamde Egbert
 een gert heer van vresen en besate dair me
 de die stad van Groningen al omc dair hie ma
 nige staminge aen dede so dat hie dair con
 deel vander stad brande en iagde voloff
 dair vnt dat hie nambe der daet oncpum
 en vlo tot Conorde. voloff die omer meende
 in allen manieren dese quaetheit te wreke
 versamde haestlic vele wapeniers ende
 stormde die stad van Groninge sonder af
 laren mer die Bisschop die de noct sijnre
 stad suellit vernam versamde wyverliere
 verheers dair hie voloff mede verdrinc wal
 de won den besate van Groningen ende
 dat Castel van Conorde mit kintre ne
 der te vellen. ende die ginc Gert van Gelre
 qua in des Bisschops hulpe mit vele luden
 gellapent / en ginc florens van hollant
 sande hem ginc kintre van Ridderschap.
 Gert van Cleve en ginc Baldewyn
 van Bruchem gamen hem oer hulpen. die
 Bisschop van Eolon ende van yanster sande
 hem also vele wapene als hie begherde
 En nac desen is vergadert een sehone heer
 by Anen dair Bisschop Otto van vtrecht
 sijnre tonten sette ende was dair de dach
 mit den vintse princen in groter blyscap
 ende dair by ordele ende vommisse sijnre
 Princen desen voloff verwyfde vnt al
 sijnre guede dat hie mit allen verbort
 hadde en alle die gane die voloffs hulpe
 waren. den vergaff hie volcomeliken. vo
 loff bedachte die groten moghet des Bisschops
 bracht sijn besit van Groninge en sate
 sijnre tonten by dat dorp te Conorde ende
 bedachte te voren dair dair con brect on
 lant ende ene zude lach dair men niet
 lichte mochte overcomen. Des anderen
 dages doe die dagert op gruch ende
 die sonne begonde te schijnen die hie van
 Goer die saure gertons kintre droech de
 de die basme blafen ende die kintre plaen
 en toech vnt vnt mit wyverliere wapen
 tiere / ende alle dair volk volgede hem
 nac dair manich sijnre gellapentlach en
 was ende die beleders te voren weren
 vandes Bisschops heer vntenden trecton

over die zude en alse sic
 mit wapen versonten sic in de
 landes ende drueden dair mit allen
 vander drentse / mer oer mede vnt
 die dair ramerlic versmoerden en g
 worden en solke ander sijnre versmact
 groten dorste ende also doec gheblene
 somige die seer gheblone waren sijnre
 vanden mit sueller blucht onclapen
 mit sijnre vntende vernolgede die ble
 velle alle die nacht ende becheit al oer
 oer tonten en oer klenhet en is mit
 lone en mit vele ghenangen vntore
 tot Conorde. dair die oersten weren
 me Gert van Gelre Gysbert van am
 stel. Dier des Bisschops broder van de
 oer die Bisschop Otto waert ghem
 in enen zuden den sic marchiden in
 liden mit maniger pinen vntur dair
 de pille velle bilde hem sijnre kintre al
 dach aff mit oren pbeerden. En ten
 nac vele versamisse ch versamisse
 sic hem deden. so vntoren sic one in de
 onreynste stede die sic vntoren end
 den one dair. yn. die gestede op
 Augusto maent. In desen stede on
 meer dan. 6. ridders mit den Bisschop
 dair toe manich edel man ghemapent / en
 was mede her Gert van hoestmer een
 man die alre vermeeste vntder van die stant
 die onstelt one ene vntre traende op sijn
 en ten lesten vntfang hie neder / mer hie
 de te voren gten stadon gedaen in den
 den. En Bisschop Otto waert al hemelic
 zude getogen en mit gten vntoren en sijn
 bojde van lesen en van kleriken begnen
 in die doemkerke nac den dair hie dair bis
 dom in groter eer hadde becheit. pin jaer
 ende dair gestichte tegen rancis en bijnde
 ter daet ta hadde becheit. In den waer heb
 ben die nomme van sence sannaos kintre sijn
 te kintre vnterhandelt en hebben grant
 vnt angstenome tegen vntre en behagen
 der priorymen. die plant ghemact was
van wilbrandus den xxx

Hie Bisschop Otto verslagen was als
 vnt is quam ginc florens van hollant
 mit andere sijnre onreton. der kintre
 slonstranen Tintre ende had dair sijnre
 vntre had vntende den Bisschop van pelker
 ne was des ginc zone van Oldenborch dair
 anen one Bisschop Tintre kintre vntre. Ende
 als dair ghemene Capitel versamte was
 en hem hie af berden oft sic volgede ginc

die Groninge belegen want
 al omc on veragte voloff van
 Conorde

die voloff van Conorde waert
 vntre van al sijnre guede vnt
 mied den Bisschop en den princen
 die by hem waren.

dair die hie van Goer des Bisschops
 kintre vntre mit hie hie sijnre
 sijnre op nommijnt ghemact die
 zude

die vntre
 die vntre
 die vntre
 die vntre
 die vntre

die vntre
 die vntre
 die vntre
 die vntre
 die vntre

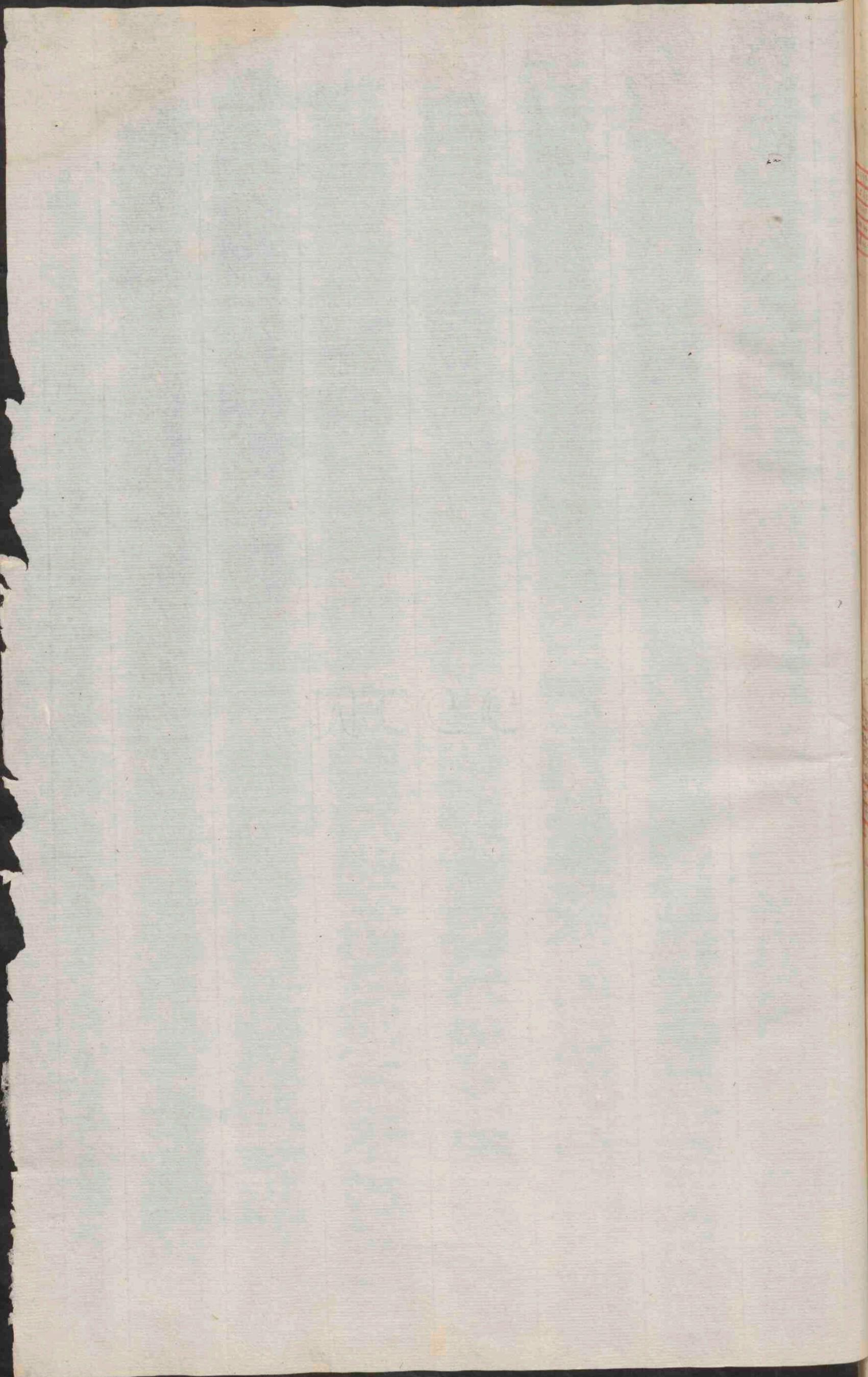
celui-ci

de la

main

de la

1831

dat holden salde tot dier. **Abton** seggen van
 Oestbriflant ende van alre misdact die tot
 desen dage toe tusschen den **Bisshop** ende hem
 gescreen was. ende bynnen desen bestande genc
Beloff ten **Castele** ten **handenbige** ende begunde
 mit den **bisshop** te spreken van den **pois** ende
axnde zanc / Den **Bisshop** den seer verblouerde
 van **Polap** comen **anrethde** hem aldus / **Wan**
ome hie also hanc weer dat hie mit onen
 knechte dorste come allene onder al sijn meef-
 ten **winde** / **Dan** namien om die **wande** **han-**
denbige tegen des **Bisshops** willen **whiss** also
 enen **ouderlingen** man ende loyden om mit
 knachten **aren** **flatz** / Den sic mit **henar** **am**
Franken **anreden** en **op** **statien** **sacten** / **Dan**
nae **begunde** **dat** **will** **aan** **verre** **te** **wyfste**
 die ene tegen den anderen **als** **dat** **et** **staeen**
van **dage** **toe** **dagen** **sic** **te** **verre** **oft** **ellie** **den**
anderen **te** **bernen** / **Wan** **ome** **des** **won** **ff** **bis-**
shop **Turt** **quam** / **en** **dede** **dun** **sijne** **onscul**
van **Polap** **der** **apenbaerlic** **won** **allen** **luden**
th **vermide** **hulpen** **ginc** **flaxens** **an** **hollat**
so **maede** **hie** **wrede** **en** **an** **ten** **estap** **tusschen**
den **ouderlingen** **luden** / **In** **den** **jaer** **ouff**
hen **ay** **cc** **ppof** **dat** **verwheten** **wolli** **van**
dreue **werfaende** **vale** **wapentuers** **ende**
belact **die** **stad** **van** **Groningen** / **th** **egbt**
die **borch** **ginc** **wander** **stad** **dede** **die** **poerte**
op **ey** **floer** **sijne** **wijande** **doet** **een** **deel** **en**
behele **van** **sijn** **weder** **partie** **wangen** **en** **suande**
wal **by** **veerde** / **In** **des** **anderen** **dages** **toech**
hie **ayr** **ende** **werbrunde** **wale** **doepen** **in** **dreue**
die **bisshop** **die** **hem** **hijr** **ome** **werbllyede**
toech **in** **wreftant** **en** **vermide** **des** **wand** **af**
laet **hreech** **hie** **van** **dun** **dozden** **wuff** **een** **get**
heer **van** **wallic** **dun** **hie** **knachteliken** **in** **dreue**
genc **en** **verbrunde** **dat** **dorp** **van** **Conorde**
en **dat** **won** **borche** **wanden** **Castele** **alte** **ma-**
le **ende** **sijne** **wapentuers** **rueden** **dun** **wale**
peerde **wapentelider** **en** **suande** **en** **grepe**
dun **wine** **ende** **hinder** **die** **sie** **wredeliken**
dorden / **en** **als** **die** **dun** **ten** **anent** **quam**
toech **des** **Bisshops** **heer** **ouer** **dat** **broecklant**
dun **ome** **dat** **hie** **dun** **te** **bet** **bestemmet**
was **en** **is** **weder** **geheert** **tot** **men** **dun** **hie**
mit **groter** **erou** **en** **mit** **beholdenen** **voue**
hem **seer** **werbllye** / **Des** **anderen** **dages** **als**
die **somme** **op** **genc** **toech** **des** **Bisshops** **heer**
mit **ongheldondene** **knieren** **en** **mit** **basme**
ouer **dat** **broecklant** **en** **haesten** **hem** **dat** **Cast-**
tel **te** **Conorden** **te** **wynnen** / **mer** **die** **dreue**
mit **onen** **ongreelden** **wallic** **waren** **des** **nach**
tes **dun** **te** **wonen** **al** **hemellic** **by** **enne** **die**
des **Castrels** **getomen** / **ende** **andic** **ander**

sijn stonden die vresen vten
 mit groter hanc dien in der
 die vresen in den stichte van
 in des bisshops hulpe en hadden de
 groten staden ghenomen en waren se
 wome en dan ome waren die dreue
 wale te staker en sijn mit hanc
 Conorden getomen en wolden sonder
 ren tegen des bisshops heer stunden
 die bisshop sach sijne pnande min
 toech weder achter want ten
 en gaff sijnen saldoners oerloff en
 hede sijnen hulpers en besarte sijn
 en veruolde sic mit alle den die hem
 behoerlic was / In desen tyden was en
 dede in hyspamen sijnen llyngiere
 vreden so wimerde hie ene kleine
 dan hie mit hal wanden stane van
 loech dat hadde haken blade dan
 sruenen was mit drier hanc sprake
 wes Greex ende latyn van elker te
 by sonder in deser maniere **lyp** **de** **guit**
zoue **sal** **gheboru** **worden** **wander** **mager**
marien **ende** **die** **sal** **gepassie** **worden** **ome**
des **menschen** **salicet** / **en** **als** **die** **de** **die**
godesen **heest** **is** **hie** **belicert** **tot** **de** **stou**
gdonen **ende** **dede** **hem** **dapen** **mit** **al** **sijne**
familie / **In** **den** **ier** **ouff** **hu** **ay** **cc** **xxviii**
op **die** **ay** **st** **van** **Augusto** **gynde** **bisshop**
wilbrant **sijn** **leuen** **en** **starr** **te** **tholle** **nae**
dat **hie** **wij** **jaer** **dat** **bisdom** **van** **an** **recht**
harde **manlic** **hede** **bericte** **en** **want** **vo**
dun **ghenoert** **Turt** **ende** **eerlic** **begney**
int **cloester** **van** **seur** **Fernaes** **avant**
hie **wanden** **fundamete** **der** **kerken** **der** **ijste**
stren **leechde** / **Des** **wilbrant** **dus** **die** **hie**
nach **te** **palborne** **bisshop** **was** / **so** **was**
hie **ee** **were** **genc** **an** **mit** **hijge** **lant**
in **des** **keisers** **boer** **stap** **dun** **hie** **wenon**
een **selsen** **wonder** **dat** **wander** **stad** **van**
thansen **ee** **dachtuert** **al** **duste** **by** **Tyla**
sach **een** **ger** **borch** **den** **men** **dun** **in** **de** **kunde**
nomer **die** **berth** **van** **anecure** **want** **soe**
we **dat** **waste** **vij** **welken** **en** **dun** **sijne** **bissh-**
chelic **de** **en** **ouff** **hu** **lycham** **one** **fange**
en **so** **nochter** **klame** **op** **den** **berth** **de** **solde**
sonder **twivel** **gude** **gelic** **hie** **vinden** **ende**
giet **anecure** / **Des** **won** **ff** **bisshop** **wilbrant**
sechde **in** **wonen** **wac** **den** **dat** **hie** **enen**
adder **geseen** **hadde** **tot** **Androthe** **die**
op **desen** **berth** **gawest** **hadde** / **en** **des** **redd**
want **op** **dat** **alre** **hogeste** **wanden** **borche**
een **Tafellaken** **al** **wal** **van** **manig** **hinde**
spysen **dat** **hem** **en** **sijne** **gestume** **dagelijc** **ge**
nach **van** **sijnen** **leuerde** **by** **te** **leuen**

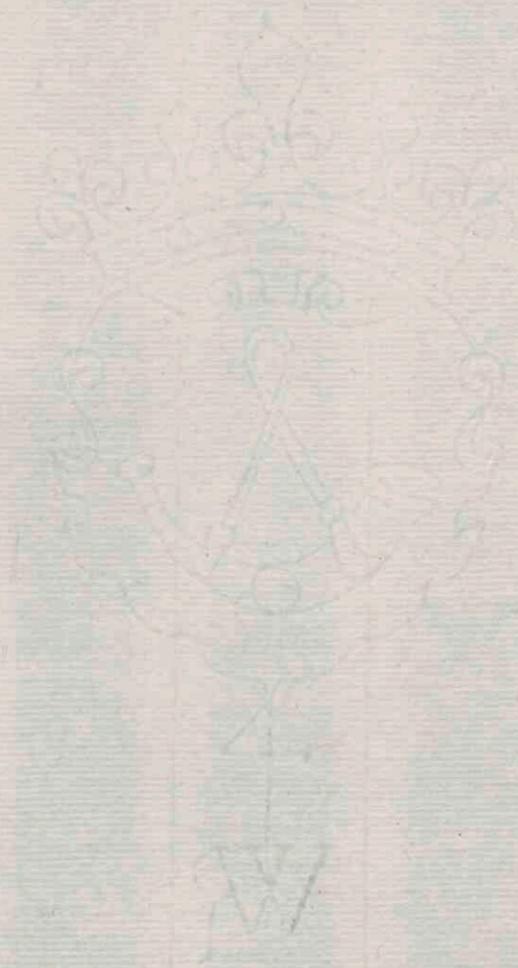
Dat Poloff van Conorden en
 hem van gneffronpe te hanc
 denbige ghemect worden tege
 de Bisshops willen

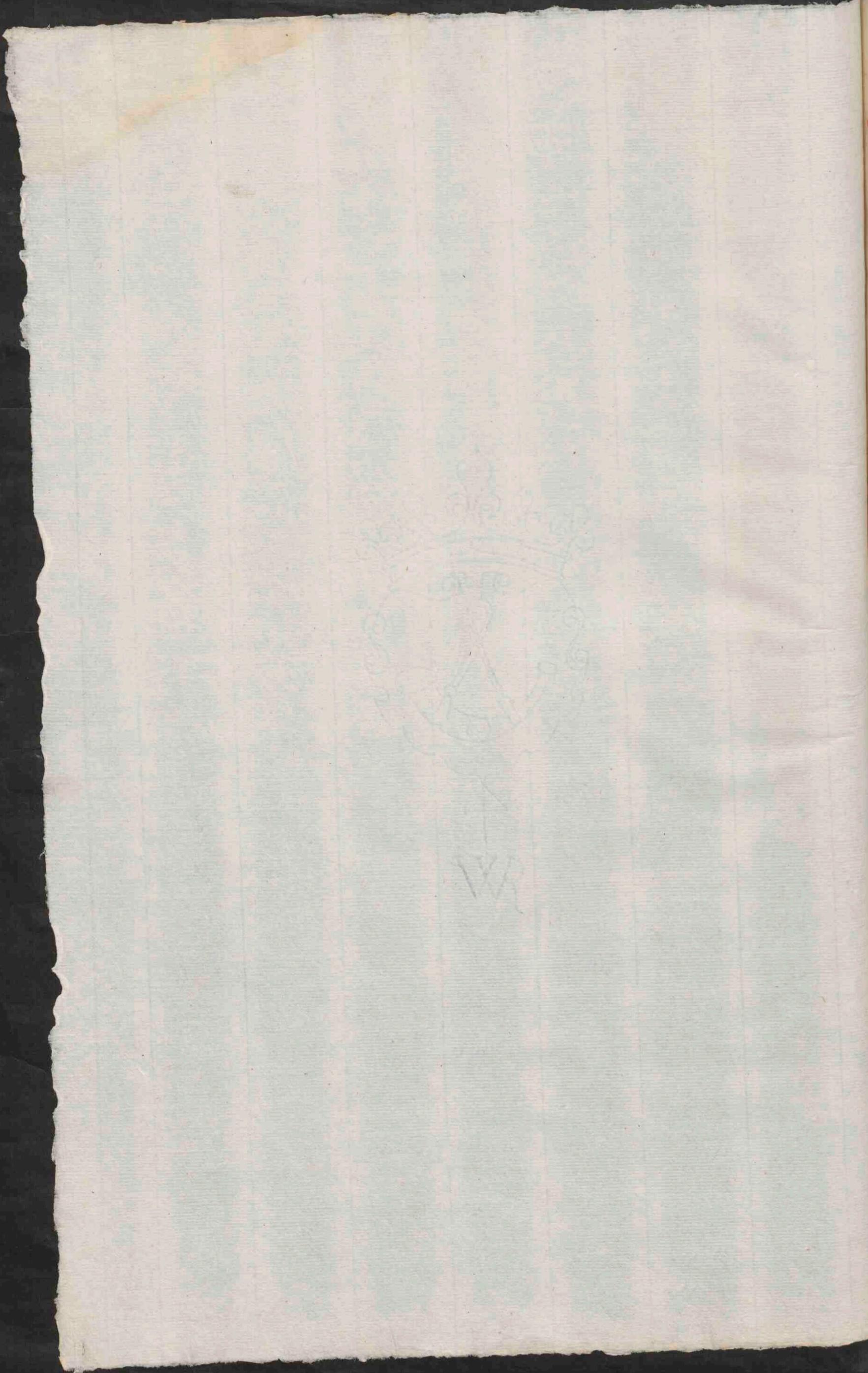
Dat egbt die borchginc van
 Groninge wong wale dreue
 die tot hem bynic ghinghen
 quemen

Die Bisshop haest hem
 Conorde weder te wynn

Bisshop van
 stouff te
 en durt
 sijnne suade
 uen

Conorden
 an

Van oeten vā hollat de xxvii.

Mer die bisschop wilbrandus doet was de
 heere van vryp sonder heren. **D**an die
 die capitel ghemeculic is te same gerap
 come te hesen enen anen bisschop **O**ets vā
 hollant die dorde als genocent by nomapc
 des liden geestes want een dractelic
 geseen die xxxij bisschop **T**utal een edel
 man ghebozen van Comy geslechte **D**ese
 was van sime vader doer was hie gheuo
 get ter **R**idderstap en ontfeug van sime
 vader hant die heere trapic ende die gūe
 van **D**estmieslant **D**ese **D**ats begaff
 die **R**idderstap en nam an dat bisdom dat
 hie alre min want en in alre gter sculd
 verladen vermits den orloghe der ouhoer
 san drenchen dat alreos aonstant **E**n
 mede dat die dyke die dyl braken en dat
 laut beuloide **M**er hieer goite genacde
 se veraste dese **B**isschop die gūede die hem
 vader gheest hadde in hollant en beracde
 des dices sculd en loefde sime **C**astel ende
 beracde dat bisdom als een waerlic hie lange
 tūt **E**n omc sime bede wil se maerde g
 ue **F**lorens van hollant ene starkien dret
 van **I**ncorungen meder cor **E**tschoenhonen
 want die vole gūdes koste ende te loue sijn
 ewiger gedonnisse **D**ede hie den bisdom vole
 bare **D**ese gūe florens in den jaer ons hōh
 de xxxij mit den hrogen hōm van
Arabant en mit gūen **D**ort van **C**lene
 in gheete des pāns **G**regoris die w also
 gonsome **V**oren in **E**tradinge lant in den
 gēstliche oam **B**remen ende verdrenen vren
 vōnff sande **W**ime ende sime dat sic dan
 mynen kēen gūme bliuen **D**an omc dat er
 vōnff volc **P**apen ende **C**lerike verdrenē
 en waren weder ghehoert cor ofeninghe
 der afgode **I**n den seluen jaer gūe florens
 een onomaert prince die vole ternoye in
 anangen sande plact te hanteren **D**an hie
 gūen loff hie verbrech **D**ie **G**rimme van
Claermont hoerde die mare vander gūen
 vromhet des vōnff prince en van sime
 doger **B**egonste te denken en te fesen hie
 sic desen gūen mochte comen te seue dan sic
 so manige **R**idderlike doger alreos afgheho
 er hadde **E**n want te lesten desen raet dat
 sic oren man hadt arzudeliken toe vole
 tyden dat hie enen hoff dede beropen in
Almannen dat is in **D**uetslant **D**an hie selue
 met en rec want hie odt was en sic wste
 sonder **E**binel dat die gūe van hollant don
 comen solde mit den heer van **D**uetslande

Die den riddersliken loff te verlijghe en
 hie omc is die gūe florens van hollant
 ende die gūe van **C**lene der wart gorden
 omc sime namen loff te verlijden mit gter
 kastelhet en want in den spole gemaker meij
 ster **R**idder te wesen vanden **A**lmannen ende
 dan tegen die he van **V**igelle want ghem
 hier quint vander walschen **R**idderstap ende
 sonder manren ordinerden die heerinden die
 vromhet ridderschap den bejden sijden **D**an
 blongen die kastel en rambure **D**an bleue
 den die kōmperde en pleerde en dan verfame
 den die heren die dan sijn arbejden omc
 den ydelen loff **M**er die gūe van hollant die des
 spoels ghestone was arbejde bet dan yneer
 anders omc den sege der ydelen cor te verli
 gen **D**an hie vole walscher **R**idder vromp
 ende doruacht ende seerde sime partien ende
 want die duetschen verloren waren ende be
 pōdant dan quam hie ene te ontfeten **D**ie
Grimme van **C**laermont dan sic op den
Foerni lach ende van verueneder sach die gūe
 vromhet des gūen florens van hollant en
 hoerde ouer al rapen sijn loff van gter be
 gerten ten lesten so hadt sic die dylc oren
 mane dat hie oer wesen welle welle die
Gūe van hollant was onder der **R**idderstap
 dat die **G**ūe van **C**laermont ten lesten
 in outerde nam en onelorde sime wine
 mit verlieden aensene **I**nde auelorde al
 due **T**e weert wal **D**act van volher dūnd her
 ten **D**immont sprack ende dat die gūe van
 hollant dūnt minne gebuht **I**nde se di
 nen minne dese vromheten prince die
 gūden selven dūnt mit den leden selven
 den dū mit beinender minne die dylc heeft
 begeert te seue leucudich mer loner god den
 salu noch tamenijc seen al doet **D**ie min
 liche gūme behende oers mans sellen sijn
 peuse sic was sic den gūen van hollant by
 enen hemeliken boden mochte waerinen mer
 die gūe van **C**laermont die van alde ierzen
 was **D**ede an sime wapen ende waerende die
 walsche ridders by hem en miten gūen van
Vigelle bereden sic den gūen florens in al sijn
 nen ginden en sloegen ap hem mit gūenide
Gūe florens die van desen saken niet en
 wste verberde hem tegen die felher der
 walen also langhe als hie mochte ende vole
 sime vromde die hem aendochten dret hie
 van hem mit manlicher vromhet **E**nde ten
 lesten quam die **G**ūe van **C**laermont mit
 den sime se stanclic ap den gūen florens
 dat hie ene doer plaech cor **C**orbij ap die xxij
 til van **A**ugusto en als die gūe van **C**lene
 dat sach vromdelic dan toe mit duetsche

Dat die Grimme van Clac
 mont gūen florens in hollant
 minde omc sijn doctie willeu

Dat die Grimme van Clac
 mont gūen florens doer
 plaech omc sime wine
 wil en die gūe van Clene
 plaech weder doer de gūe
 van Clacmont

verste sijn
 omc in hollant
 loefde die
 den sijn

Dese ghynne want by sijnich
want sie een oerfide was ghen
florens daer

dat die bisscop Concorden
weder bedevant

en sine wraike sijnus neuen sloech hie verfte
wont daer den ghen van Chermont ende
verlagde denaam nigelle vren tornoy ende
aldus is die wordelike tenoy verbandelt in ene
mydeliken stryt / de ghynne van Chermont bedant
te dat ginc florens onafelike ter daer was gecome
en dat sie die ierste sake dan aff was van ghen
byrtoren ronden verdoes sie oer sijnne en walde
konen vanden taem neder genallen hebbe onde
wel dan nae in ene zuerde die men met genesen
en moette / die mederi noemden die Amortas
en leude onlange dan nae en over van desser
werlt / die ridders van Almannen voerden des
edelen florens lijckam te Pousborch mit Cloest
dat aldair mit ghen ronden begheuen want
Dese ginc florens was in sijnre bloeyender tyt
leeff ende bequame onder alle den princen van
Almannen die .xv. jaer berichte in gter eer
die gincstap van hollant En nae sijnre daer
nam bisscop Otto van wt den ioncher Willem
van hollant in sijnre bestormnisse ende berichte
mede die gincstap van hollant / In vromis
desser maete so verwan die bisscop de drent
ende bedevant die van Concorden / ende alse
hie wolde .recht hie in oer kant dat one nime
weder en stant / die hie van nigellen vromis
vriendeliken boden .versoende hie naemels
mit den bisscop mit affulken boerden den
dat hie ene Cloester kerke stichte op dat sel
ne velt dan sijn broder doet geslagen was
In den ier onst hon .ay .cc .xl .ap die .v .
st in Tannaris over goetstalt van desser
werlt ende want begheuen mit Cloester van
kundesdinen dan grunbe nanen sijnre wone
dat sijnre boertiden hadde gesticht in af
laet van oren sonden dan sie grote guede
te gaff ende eerlic volende .

**van ginc
willem die na waert coninc
van Almannen ende was de
XIII ginc van hollant.**

Die ghen florens daer des edelen princen
want willem sijn zone die ander alsoe
geuocme als een recht ene verhoghet
in sijnre vader stede die xiii ginc van hol
lant ende nam te wjme ene sijnre niger
die Elisabeth heet des herogen dochter in
Bronsboyt / dan hie by van florens die
nae hem ginc want / dese die van begynne
sijnre isger meer mynde die handicher des
ijerens dan dat blinkende des goudes / In
desen tijden keiser frederic die dan te vo
ren vanden .Dawe honorius verbannen
was / ende by Innocentis den vierden van
sijnre keiserlicher weerdicher geset was en
die hornorsten des rijp hebben den lanc
ghen van hessen gecoren .tot ontsessche

Comt mer dese kinc
Taren dan nae dat ot
sonder kroon was / dan om
by ghemene mede sijnre brade /
Caputo ten gulden goet .tot sijnre
ginc dyalen .Cardinael sande in
men .en vermaende die hornorsten
sie van mijes koren ene Comt / die
sors versacunden in die stad van
en floren eendrachtlic willem van
in ene romesschen Comt en tucche
hie die macherijste prince were in den
ijste van Germanien / ende was
hoer meer openbaerde hie meer
onder den ridders want / want
willem was in den .xx .jaer sijnre
doe hie gecoren want / ende was
baert stane van kanden / wic van
staut van haere / stane van hie / en
van al sijnre leden seer te prijzen
want dese iongelinc wapentuer was
en ghen riddere / dan sine keriden
haestlic alle ding die dan toe behoe
waren op dat nae der kroon am
die keiser riddere dan eer hie te
die Cronc ontfenge des rijp / en
wale riddere tot tyt hem des kroon
seer so laren sie aff die feeste ende
faen die ridderschap en woerdicher
enen halstage / ende dan sine sijnre
die de regule der ridderscher seiden
niet en waren / want sine die der
ridderschap mer en konnen hantieren
en dan sine willem onse marorie
sengon in dese tegenwoordige
bestimmen / want dat dese ioncher
van hollant vander kerstene maniere
is riddere geborden en gemaket ende
die regule vander ridderscher seiden
mit hogen feeste heeft onghenomen
en beloest te holden op dat dan aflere
niggen .die ridders nu in der tyt ende
war laste sie anemen in oer oerden
ende hadme loffnisse sie gelouet hadde
in oer regulen .En als alle ding be
recht was nae dat die ewangelic
vander honnisse gesongen was is dese
wapendinge gebracht voor de Car
dinael vromis den Comt van Rome
die sijnre aldus .Nilige vader desser
vnde ulber heerlicher brughie wy .dese
apentueren wapentuer en bidde ulber
yunnicher dat ulber vaderlicher ontfac
wille sijnre kerkerlike ligitinge ende
professi op dat hie onse ridderscher

die hie
die hie
die hie
die hie

die hie
die hie
die hie

die hie
die hie
die hie

ijes. istap in erdeliken macht aonghesz
 uen wesen. Die Cardinael die daer
 stant in sinen ornamente gesleect also
 een bisscop die sprac aldus desen ionge
 wapenier toe. **E**ne der bedudenissen
 des wapens miles dat beduet in onse duc-
 sche. **R**idder. so behoert elken man toe
 die ridder worden wil dat hie si haert
 van magen geboren. milde van graven.
 vromesteyden in sedicheit / groetmodicheit
 tegen dat hom wederstaet. **I**n wys man-
 liker vromheit / mer eer du die lofmissen
 van dumer professi doest. **S**oe saltu horen
 mit wysen berede die last ende die re-
 gule der riddersliker oerden. **I**n denierste
 mit ymigen bede kenne ons heren passy
 d'gelyp misse te horen. **E**nde dat luff stote
 lie in die amentuer te setten voor de her-
 ren ghelonen. **D**ie hulige kerken te bester-
 men mit gonen diant van alle quaden
 wonden en wesen in oze noet te helpen
 ende bestermen onrechtet stude te scrulle
 quade gifte te versmaen / omme die onafsele
 te verlaten ende werlossen / enen kamp te
 vermen ghenen ternoy te hantieren dan
 allene omme die ridderslike oefeninghe. **D**e
Romeischen Comite oft sinen manscallie
 in werliken saken onderdantich te wesen.
Ende dat ghemene guet onbesmet in
 sinne macht te laten. **E**nde des keyser
 vrom leengnet axanden. **R**idder met te vor-
 vromden / ende voor gode ende voor den
 menschen onberippet leuen in des werlt
In ist dat du dese statuten deser ridders-
 like regule wyslike en wal waerft nae
 dumer machte ende nae dynen wete ne-
 zenslike volkenbringeft. **S**o saltu werden
 eychlike eer in des werlt en nae desen
 leuen ewige ruste in den hemel. **E**nde
 als dat gedaen was / nam die Cardinael
 des Tongelinc hande die hie te samen
 leide ende staet sie in dat missael opp dat
Evangeliu dat daer geleson was ende
 sprac aldus. **W**ilken de ridderslike oerde
 mit gter begaert ontfacen in den naem
 onss heren ende die regule die hie voor-
 spraken is nae dumer macht volbraden. die
 wapenier auctorde ic wil. die Cardinael
 gaff doe desen wapendring dese lones be-
 seruen die de selue wapenier openbaer
 voor hem allen las in haldeue aldus. **W**
 willem van hollant / prince der ridders-
 trap een vry man des huligen keyserrijs
 behye mit minne ede in desse legelborchheit

minne heren her. **I**n dertien ten gulden ziele
 spraken Cardinael een legnet des staets van
 famen. te holden die ridderslike regule by dese
 huligen **E**vangeliu dat ic tape mit der hant
Die Cardinael sprac tot hom / dese hulige ghela-
 uede sy een waer afflaet dumer sonden. **E**nde
 als dit ghescheet was / doe gaff die Comite van
 Femen den Tongelinc enen gten staet in sinen
 hals ende sprac tot der eren des almachtigen
 godes ordiner ic dy **R**idder ende ontfanghe
 dancliken in onse geseltrap. **E**nde denke dat die
 verlosser al deser werlt voor **P**inas den bisscop
 voor dy waer in sinen hals geslagen ende bespor
 voor **P**ylato den **R**idder mit geysele geslagen
 en mit daerne gekroent / en voor den Comite hie
 dem gekleet mit enen mantelen en dan bekicht
 voor alle den volke nabet en ghelouet en ant **E**n
 te gehangen was. **I**nne ic dy mede ant neme
 en sinen dert overmaen ic dy te wreke. **E**n
 als dese saken seet saken gedaen weren dese
 mye **R**idder als hie misse gheoert hadde en gedaen
 was dede hie die bastue en trompen slaen. ram-
 bran en besten klinken en stak mit speren drie.
 werff tegen des Comite zone van Femen ende
 daer nae sloegen sie ternoy mit blankie sweerde
 en hiet hof drie dage lang in groter eerfamey
 kost en gaff alle den princen en den meest mil-
 de game en dede hem mede sinne eerfamey
Die Cardinael screeff den pape enen brief alle
 ding alst dat ghescheet was ende sande hem den
 by enen snellen boden. **D**ie **P**ape die hie yme
 verblijt was screeff sinen duffensieder enen
 brief inhoudene aldus. **I**nmorencius **B**isshop een
 knecht der knechte goet den pectoer va seutz
 marion in **C**osmidaz saliaet ende der **A**postel
 benedixie mit onst behye ende bekenne te wolen
 een leuende hie des lichams mit den honden dat
 wy dy blidelike seruen die bekenne blidelike
Dat op die v. **N**onas van **O**ctober in den hof
 die by **C**olen hiechlic verfaemt is onse leue
 zone in gode ghe willem van hollant mit ge-
 mener begeerte der princen die verche hebbe
 aen den keyser. **D**an hem die ander princen
 onder verbliden ia gecoren tot onse **R**omeische
Comite dat wy openbaerlic weten by bruen
 des seluen Comite ende ons leuen zens. **D**e
 te seutz **G**eorgius ten gulden ziele d'elken
Cardinael op dat die bisscop die men bullic heb-
 ben sal van deser orkanditer salie dat d'yn bron-
 de oer die meer sy omme desen psonen die mijs
 gecoren is want dese Comite als onst die selue
Cardinael onst geboden heeft en mede die ge-
 mene maer orkandit so is hie congerulde ge-
 lomat wys man van sinne vrome van **R**id-
 der trap ende mogelike van sinne selue
 bracht ende male princen maect ende plagt
 hie is iong van **F**oren redelic arm onderdand
 bequaem van seden en van licham alle lude

[Handwritten flourish]
 Die die hoonerston den men
 Comite eden ende geuen

[Handwritten flourish]
 Die Cardinael screeff den
 pape al dese saken

Comite

soet chanc
 worden

Cardinael
 on gheue
 de se

screeff die
 waer

behagelic / **W**ant omc by hopen in gode
en in die machte sijner guder tierrenheit / dat dese
Conte sal onder uote treden alle die ghene die he
verdrict aen den ende den quaden oerhouede birk
ken / en hoerliken den kersten gelouen birkde
der kerken / vust der gemeente werlt maken
en den staet der gelouiger mensche sal by dese
manne by der hulpe goud hoerlic verhoue / **W**ant
want alle de meesten vanden lande hebbe desen
getozen oerhouede onder gese / die sprac ende
gebeet / **D**u crulben den du weest dat sie hem
omc dese manne sulen verbliden / **G**eg 2 r

In desen also dese nye gecoren **C**onte in blyscap
noech sat / **T**ac woxmen en drie dage hadde hoff
geholden / **D**es vierden dages **D**ur nae als die
dach op genc ende die grins merten rijpe bewo
ren was / bleeffmen die trompen en men boet
den ponsuen op te birkhen / en die stad van **A**ken
al omc te besetten / ende dan regon die burgers
van **A**ken haesten hem ter waert der porten te
sluten ende die doren te grondelen / en sonder
menen heeft dese nye gecoren **C**onte mit ouer
wonne **K**idderstap sime touren al omc die stad
getreke / en sprac mit hemelike mede mit sime
prince **W**o men enighande werlt moeste feyert
dair men die hoysenlike stad sonder vele stede te
doene machte mede wijnen ten lesten by suberde
wereldude / **V**ade ouer d'oude men dat er gemeene
wolk / **S**alde te samen dringen ene hogen dach die de
stad al omc besette / ende wueter gelegen is in
enen dal / en isten borgen / en dan wole sime lize
wilt sint en wole clare fureme die der stad
ouerulodich wueter geuen dair omc alsoes die
warter merende en mit d'iken bestoep / was dat
et met en woch mochte en waert te hant / **A**lsae
gruet dat die burgers mit oren huse met wul
mochten comen sonder stope / die burgers die van
desen warter seer belast wezen / behoueden de gedo
ren **C**onte der stad poerten op te doene sonder
wederwechten / en desen **C**onte wou oren recht
heij hoerlic te ouerfione op dat hie den dach die
omc die stad gemiet was / **D**es birkhen en die
gze witer / **L**ere gaen dair ghehoue wie **E**nde
als die dach gebirhen was / quam die **C**onte
in die stad op den lesten dach van **O**ctober / dair
hie van alle den burgers wruelike ouerfingen
is / **D**es andere dages waft alre sulige hoerlic
de verfaenden alle platen en prince en leyden
desen **C**onte tot onspuulke kerke der ewiggen
miche / op dat hie die budyre dair hoerlic ouer
fenge nae der manne der aelder geuerten /
den die **B**istap van **A**ouster / en van **A**inden
ardmeorden in die **C**aristie / die **B**istap van
Ludic en die **B**istap van **A**rt / bleeden mit
aenamere gehyt ene dinken / en leyden alpe
wou den staet / **D**oe ouerfeng die **A**rtelystap
Colen **C**oncleer van **A**rtaken one en seten in de
staet der magenheit / en sprac aldus sie te eerlic
in den staet des **P**rijs / doe recht en ordel in der
werlt / die **A**rtelystap van **A**ouster die **C**aristie

van **G**ermanien / saluede sime recht hant
mit hiligen **O**ly enboren en sprac aldus die
almachtige god wou dige di te hant / **W**ant
Artelystap **C**onte die **D**avid dese sime hant
des **A**rtelystap **C**oncleer hant dair hie alle
welen **C**onte ouer dat hebreische wolk / die
Artelystap van **A**rtaken **C**oncleer / **W**ant
lechte sime hant op hem en sechte aldus in
di moet ueder comen die geest der **A**rtelystap
die verstandisse der wruenheit der guden
tierrenheit / die staet der **A**rtelystap / **W**ant
vol des geestes dairu gode ouerfeste / die man
gic van **A**rtelystap des **C**onte **C**oncleer
gaff hem een bingoren ende sprac aldus
Nem een teiken dair du allene die ouerfeste
bist in der werlt en dair du dat **A**rtelystap
wilt in sime machte behaldest en dair die
aenbechten der **A**rtelystap / **W**ant
der kerke bestermet / **D**e staet van **F**alste
die des **C**onte recht was gaff hem een
pbeert ende sechte aldus / **W**ant hie een **C**onte
nicht teiken dair du die onhoersam mit
pauere **C**onte kerke mede hantgast
en die guden in **A**rtelystap mede bestermet
die **A**rtelystap **B**eyren / **A**rtelystap
ost sime spyt dringer gaff hem enen guden
silac / ende sechte beddinge al die lude in
der werlt dair sie onder **A**rtelystap sint den
Artelystap wilt ap dair du moeste hie
een mogende prince dair wilt merende
nae de **C**onte van **B**eyren / **D**es hoysen
by genc des **A**rtelystap van **C**olen / **S**ette
hem ene siluen **C**rone ap sime hoest en sime
aldus / **D**oe fang die blenke **C**rone
en wos in dogeneliken werke also blenke
in der werlt dair du wordenst die **C**rone
der ewigen salicheit in den hemel / **E**nde
sime mit den prince en die hie by waren
necciden en denbeiden die magenheit / **D**es
Conte en rpen hem salicheit loff ende er
en alle die wisten gengen by sonder dair
den **C**onte en bekoeden hem recht machte
die gese in den gaer ouff hie / **A**rtelystap
vken / **E**n als dese saken mit groe wou
dacht gedaen wouen / so heet die **C**onte
gten hoff wole lang en maecte hant
al sime prince die witer van sime heer
lic / **D**ur nae des **A**rtelystap dages / **W**ant
den al die **A**rtelystap vanden wilt en hadden
hemelike met vanden **C**onte **C**oncleer / **E**nde
ouerdrigen dair dese manne / **B**istap van **A**rtelystap
sime vader bader / **E**nde hant hant van **A**rtelystap
en sime hulpe welen silden / en den ionghen
hoetmodigen sime van stede beleten silden
en her lude die **P**egael / **A**rtelystap **E**ymonde
een **A**rtelystap man en wouer is ghehouden ende
gese te welen / **D**es **C**onte **A**rtelystap / **E**nde
als dair gedaen was / gaff hie den prince

Dat die nye **C**onte
Aken behaert

Dat die burgers van **A**ken den
Conte die stad op deden en omc ouer
fengen wou deliken

Wo die **B**istap den **C**onte
feestliken ordmeiden als me
hij bescreuen wint

Dat die nye
Conte
Aken behaert

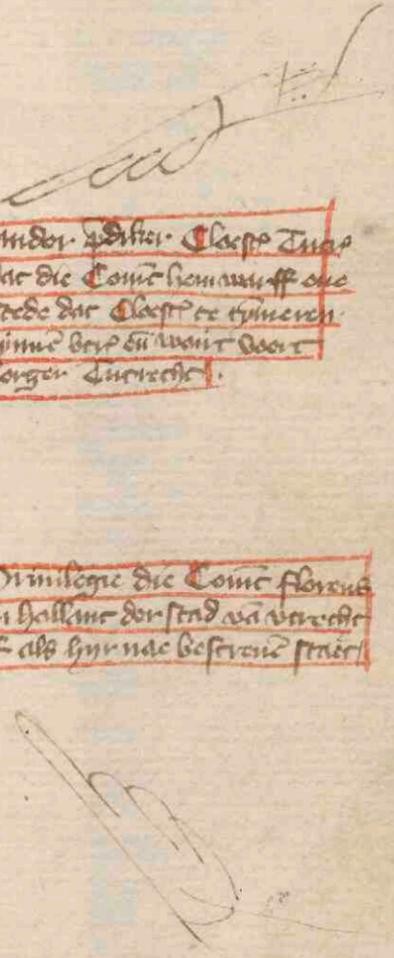

al sic gode on 1200 mit bliten
 die fide die Castelle des Romesschen rijk
 alle die p... l... waren one haer samich ende
 onder... sonder allene die Castelleyn van
 ... beede / dan omc dese selue come dat
 ... wouff besit mit dinc blomme wapen
 ... on stormde dat Castelle mit maniger
 hande Justri... wanc by wysen wapen
 ... mit stenen tymen en toer ne stuelen
 ... wylen stert men mit ded rames iseren bou
 ... muren ende poerten dan neder ende
 ... tegen die Castelleyn die wal bebouert
 ... mit p... ende wapen die dat
 ... mit gten eren besermde voor dat den
 ... men des come een tier ende langher
 ... dan en tundes onbit p... de Castelle
 ... omc die Castelleyn gonaede begorde
 ... dese come ontfeng in sime gte doe hie
 ... dat Castelle op leuerde en dan nae hem
 ... alle wesen salde ende te ghenen tude regt
 ... te doene / dan nae alst gonaede der
 ... stur die men her mit lanc der t... nisse
 ... dese come te Calen dat hie dan den
 ... lingen dren coningen een hoestlic offerende
 ... ngen mochte / In desen tyden was een me
 ... gheren albaud van ... r... en bus
 ... vander ... der den g... in n... ma
 ... in ... filosofien ende alst g... est in
 ... adigen die bade den come ac... adelic
 ... hie mit one cten ewalde op den hoghe dach
 ... come was in hopen ter wonderlyc toy
 ... van hem te seue / In wolve den ce...
 ... wader sime steder bede mer wo...
 ... als die mussie op die hoestlyc g... en was
 ... dese ... studeer ...
 ... ontfeng desen come mit al sime gesimie
 ... de langher ende ledde one v... sime zale
 ... in sime hest dan come stonden dan dan
 ... diemod van wonderlyc schoenheit die toe
 ... der blyden w... trap reiden al dat dan behaef
 ... was / In den ayden w... een wonderlyc
 ... hant winter en als die eerde was bederker
 ... mit honden sues / dan omc dat ghemene
 ... volke die mit den come dan waren op de
 ... studeer spraken hemellic die hie sime wer
 ... trap lude in se grote buelde sonder w... de
 ... cten in onen bougnert / mer die ... die
 ... de toe comende tyt wal w... als hie was
 ... geseten mit den come ter tafelen ende all
 ... sime selstap en ellie nae sime w... was
 ... g... ende werbeiden der stysen / te hant
 ... genc on w... dat is ende die grote zuec
 ... en dan quam een somer herte en die somme
 ... ryon w... sonder linge w... en
 ... vter eerden was grote g... en blome bly
 ... den in wonderlyc schoenheit / mer ellien ha
 ... me w... telgen grote blade en r...
 ... die men rechtte vout / cten mochte / die w...
 ... gaerden blyden ende gansen zore lucht

en hadden rijke dinden in g... vloestert
 die vogele plagen der vloegle en sungen blidelic
 van welken sange sic alle ver blyden die dan s...
 en die w... des hoelden w... is te maken
 w... gegnen ende die somer herte w... se get
 dat sulke die dan saten ende cren sime die on
 tempere herte deden der dubbelde heder w...
 en maerden hem halst w... / In sulke g...
 onder die s... der come hie ende dan sime
 hem te ver blyden / die d... b... dan en
 tafelen w... spysen so dat sic w...
 w... die gte menicheit des v... / In die Co
 mit ver blyde hem en alle die mit hem dan aten
 in den seluen houe die die w... sagen / Ende
 ten lesten als die gte w... g... w...
 loes men die d... ofter een droch gelveest
 hadde die vogel sange w... al trill der boome
 w... w... quellie w... / die blyende der
 ... w... mager en w... / die hoop van
 suce was dan weder / Ende die w... was dan
 mit beuender suelde / so dat alle die te w...
 der heder hadden v... en van grote
 herten w... in der feeste die haesten hom
 us al beuende tot den w... in den zale / En
 als die in wonderlyc blytrap g... was
 die bade die ... den come die
 hie den ... sime braders w... der
 ... mit bede ofter mit cape / one h...
 b... een ... op te tymoren ende
 sime achmissen dan toe te ghenen op dat sime
 r... te langer duerde / die come die des
 een sime anders bede g... ontfeng
 toech neder / In den die ... wa hol
 lant sime oem mit den platen ende b...
 blydelike ontfeng / en by nede sime gen...
 is geborden b... / ende doe toer hie
 ouen b... s... Camp b... der stad dat
 dan nimmere ongen seerde den hie den brader
 in achmissen gaff op te tymoren een ...
 ende dan toe one gte come golde / En op die
 selue tyt gaff dese selue come der stad wa w...
 ende sere herten blyheit ende p... befe
 gelt ende beserene / sprekende aldus / willem
 b... gonaeden gois Romessche come alreos
 merende / Allen x... liden des hlyge r...
 die dese t... p... salen seon
 sime g... en al guet / hoe die die die
 hoestlyc der ... magen her der h...
 w... onder sime gen... die onder
 hem sime ende hie sime mit g...
 den w... sere w... / also die so
 w... hie sime in stadlyc der p...
 en hie w... die st... en ander
 lude w... tot sime dienst / In sime ist
 dat w... merken p...
 ave en sonder linge myne die ontfeloue ghe
 trouwe b... van w... tegen onst heer
 l... heer toe ghade hebben en naech behent
 sime mit meren komeden sime te hebben

Wanderlyc Clap...
 dat die come hem w...
 stede der Clap...
 b... w...
 b...
 b...

Om... die come florent
 van hallme der stad wa w...
 gaff als hie nae beserene st...

en te willen dat sie van sonderlinge wredelike
en van vriliker genade verblift sint ende
verlenen hem allen ende elken elckeliken mit
desen tegenwoordigen breue. Dat gheen puer
margie hooft oft edelman geestlic oft wer-
lic yden enigen van oren burgeren ofte die
in der stad wonen. Buten der stad mure te
rechtz aenspreken magz oft voir gement te
rechtz setten van deen allene dat den wer-
ken rechtz toe behoort ten waer een hoep ofte
een Comte also wer als sie voir den bisscap
van utrecht oren heren oft voir den bisscap
die van hem in der tyt geset weren bynde graf
beret sint recht te done. Ende verbede mede
staerlic mit desen breue dat sie neme tegen
dese verloninge en doore setten oft moeyen.
En we hem des onderwonde te done die sal
weten dat hie valt in pbaer belgenisse onser
hoechter ende ter penen genen sal wi sinte
misdact. ¶ marli goldes die sinte crughe
eerfamer lude die bisscap van Sambiens
her prout he van wesmael willelm van bre
deroed huyt van kintlingen vaders dert
van telingen. Gogt Quap op die xij. lit
van Julis in der Tiender Indictle. In den
Jaer onst heij. ay. et. h. En als die gedien
was tucht die Comte in die gueschap van
spollant dan hie hardelike blude ymme out
fangen want en dede in den hagen tynen
een Comelic pallas dan hie van hoghen
saken des tijt te rithren plaet. Die star-
lude en die borstfaren gromen willeuclike
den Comeliken elms ende brachten in des
keppers Cameren soe dat sine Camer
ouerulduch rylke ende onendelic va fracte
want. De versacunden ruelude en rith-
rens vele awal van. h. p. steden te geytze
ome te spreken van ghemene vrede ende
senden desen Comte enen breff inhaldene
aldus. Willem den Romesthe Comte oze
gloriosen heij radeslude en rithrens meer-
dan van. h. p. steden van oner duert lant
ouder dantz ende onsen ewigen dienst
ulder hoechter doe wy te weten in desen
tegenwoordigen breue. dat wy sint tot
geytze op den. xij. dach der maent van
juno tot eene ghemene sprake ver-
mits eens edelen mans Albertus van walt-
egge die een bisscap is in des keppers pal-
las vast vrede ende seker geleyde is dan
gesac van allen geloge ende tlyndracht
want. ome wy v oetmodelike bidden ulder
Comeliker doghenhet ende inden alsoe

vert alst gheoorloft is dat gū den lantbre
se die salichlic begonnen wilt. niet en
en sterke mit den breue ulder mogehet
wante houit is dat et inbringer. firne
ber. metiaet salichet ende ere. 9
ay mit gōt bogerte verbyden die zūer
het ulder saliger toe comste tot onsen lant
Gogte geytze op den lesten dach der maent
van Julis. Die Comte die desen sendebreff
weerdelic ontfangt gheker desen begonnen
lantbrede elken man vast te holden opp
sin lufft. ende dese boden maerde hie rylke
mit mildeliker grifte ende sende sie eerlike
weder in sins vader lant. In desen tyden
tlagede die bisscap ende die Erclisi van
utrecht. Den gloriosen Comte dat die gūe
van Goer den seluen bisscap verromedre
leyde an sinen lantē en an sine liden
Wair ome dese Comte den selue ghen-
dede voir hem beden. mer die gūe die
niet comen en woldē. ter auctborde ver-
mits smaker des rylkes mit hardichet
en maerde sine roysen anders wair.
Die comte die die overnam dede sine
wapen an wair. seure mertens alraer
des hilygon Confessoers ende riet sonder
menzen ende veng den wairff gūen
weringde sin wolk ende quam mit belo-
ueliken zoge weder. Quap. ende den
genangene gūen gaff hie den bisscap
en nam den gūen die weerdichet sins
namen mit rechte. In den mer onst hū
ay. et. h. p. die eerfame vader. bisscap
Otto van vryt riste op die d. j. nonas
in April ende is begūen in die doem
kerke mit betemeliker eren. Dese otto
berichte dat bisdom van vryt. x. h. j. mer
in gter eren. dat hie in gter seure
want. doe hie dāir an quam en beret
in gter rylket sinen naecomelingen.

Van Bolen den. xxxvii. bisscop

Die des Bisscops Otton dade des
eerfamen vaders want geort
Gosen die. D. d. d. d. van seure
Johanne Turp die xxxvii. bis-
scap. der Gosen was geboren van An-
stel ende berichte dat bisdom een sac
en luctel meer ende was een simpel
man. die niet vele besorget en was

dat die Comte coet lude
bisscap van hollant

die inelude des ryls versacm
den enen dach te geytze.

grat
Die Comte
de d. d. d.
merrens
den gūe
Goer

Landtrödel

nicht ein Leben,

Petrus de Cardina et
Capitolo

Omte der kercken sake. **W**ar omte dat hele
 bisdom in korten tyden seer te broken want
 ende verroegen dat onlange dan te vorst by
 bisscop Octen heerliken verheuen was.
 die vorstent des bisdoms die den menicheliken
 trulliche menden vanden macht verfaende
 een ghemene Capittel op dat sie ghemene
 ne sprake hadden van ghemene ghemene
 des Bisdoms ende toe desen ghemene Ca-
 pitel quam willem de edel Coninc van
 Romanie Petrus die Cardinal Capita-
 lio en Coenraet die arsebisscop van Colen
 In deser hon icenbordrecht stont Cosende
 ghezen Bisscop ende gaff al dan over een
 ende last des vorst bisdoms in hant des
 Coms ende des Cardinals die Cardinal
 omte bede wil des arsebisscops van Colen
 soe geboet hie dat men hemre van vint
 nen verhoede in des Bisscops staet.
 en die Comt gaff hem dat werltre recht
 ende dat vingerling dese hemre was des
 arsebisscops neue hoect geboren nam ghe-
 stadich en ghemodich ende domprecht.
 te Colen dan dat ghemene volk des bis-
 doms omte verbliden loneden en dinc
 den gode van herichre **van heuric**

Comt g
 etel dinc
 van des

verick van
 landen

ten. xxviii. bisscop turechte

Dese als dese heuric gheordineert is
 die xxxviii. bisscop so was hie alzoes
 sonichuolich hoe hie der sijigen kerke
 saken verhoggen mochte ende verkerere
 ende mede dat werltre recht pynde hie
 mit groter doget te verichten mer die
 mit ende die onbbeerde der herzen van
 Kemstel ende van waerden onstah mide
 sizen tegen den Bisscop. dan omte die bis-
 cop Cosen oer neue was onsfac vanden
 Bisdom by willen des ghemene Capittels
 die mit den ghemene van Gelzen onerdige
 en verbonden ende dat hele bisdom mit di
 ghem anstomen bedraefden en bisscop hen-
 re hem anfacte mit een deel sin dincliche
 en dienstmanne ende ten lesten nae vele aen-
 verchene is onerdigen dat beide partien
 saldencomen op een sliche wet te stande
 en al dan op enen benoemde dach te ver-
 ten omte den seghe die he van Kemstel en
 van waerden verfaonden oner all dan sie
 machten wale wapet uors ende quame mit
 groter honerdie ter steden dan men stry-
 den salde. quide dan tegen die vorst bisscop
 mit sinen leoninne en boigens die hie

worden

trubeliken vermaende dan hie desse ellicken
 hawoet krachtlike meende mede te comen en
 als die dach quam dat men sonden salde ende
 dese Bisscop mit hie vermaect trecken salde
 ter steden des strydes die arsebisscop was in den
 dage des strydes Turete ende gaff bisscop heuric
 een hoectlic vingerling ende sprac dese woerde
 vint. Iden ongeralliken volke die dan dinc treut
 stonden. hie zone wes seker dat du vermaect.
 hie des sijigen Confessors seuce avirtus ende by
 dit macht des vingerzua soe salte hiden bedin-
 gen alle die onhoersamheit dinc weder salde en
 du salte weder bringen loff ende zoge sonder
 edmel van alle dinen vyanden en ic sal die
 stad mit den wimen en Canoniken trulliche be-
 halden ende sal hiden den almachtigen god vor
 sin anbeit. die bisscop heuric die die hoerde
 die was getroeft monsen hen mit gelude der
 basime en mit sedigen avirtus. so verstrid ge-
 togen en quam toe den welde dan men stryden
 salde ende ordincide sin volke hant wyslic te
 verchten ende bynnen desen als men die dede toe
 verrecht vernam dat willem die Romeste comt
 by enen snellen boden dieet hem sechde dat dese
 Bisscop ende dese vorst hen verfaonden wale
 heere dan sie ellic togen den anderen op den g-
 nen welde selliken mede stryden wolden. war
 omte die Comt verfaende veerdige kidders
 ende vrynerhoron vorgangers en toech haest-
 lic toe stad wart op dat hie desen stryt vor-
 gange mochte vrede ende vrentstap weder te
 maken aen beiden tyden. En als des Comt
 hermaect nauulle toe poerten byme was gero-
 men soe was des bisscops heer altz hant toe
 Westpoerten vry gerochten die arsebisscop van
 Colen mit den wimen en mit den Canoniken
 die de stad bewaerden gengen omte en besagen
 alle die haken vander stad ende sechden den poer-
 teners dat sie die poerten sloten en die gromde
 dan voor deden en hem die sloten ghemon sonder
 menzen ende en wisten niet dat die Comt mit
 sinen volke rechte wort in die stad was gromde
 dat hie bynnen muren soe vaste gesloten was
 die Comt wolde haestelic volghen den Bisscop in
 sine hermaect ende mochte nergon verstradi
 en als die Comt en luctelmeerde en nemen die
 poerten sneller ap en dede van groter micheit
 sins sins soe begonde hie die poere vanden poer-
 ten ende die yseren grondel af te broken ende die
 poerten ap te houken op dat hie sonder ment
 des Bisscops heer maghet we volghen ende dat
 hie den begonnen stryt lictre machte die
 arsebisscop van Colen als hie die vernam was
 hie sonderlinge seer vermaect in waende dat
 die Comt die stad behalden wolde ende dat die
 poer wachtre mit verstaenisse hiden de Comt
 mit sinen volke in gelaten. dan omte die arsebisscop

Vanden stude van Kemstel en
 van waerden dat die Bisscop
 van Colen trechte Bisscop heuric
 te stryden

Die Bisscop van Colen waerde
 die stad van verrecht mit de
 wimen en Canoniken en die
 seysen qua in die stad lincen
 wete des Bisscops

Die arsebisscop van Colen
 waerde die stad van verrecht

mit den wouwen en mit den Canonic die der
stad muren besoren hadden gongen haestlic to den
Comie en deden die walle stille bygen en spraken
den Comie aldus toe: myn hee Comie ulbe mogenhet
wille hopen myne korte worderen et behoort ulber
Comeliker macht ulbe onderdanige wille in wt
den te holden recht ende ordel vordelande te done
mer nu hee offer oerloff is te seggen **Die Comie**
vreden se ducht ic oft vinnete hyn tegen dat gy
in dese stad sint gecomen mit wapen walke en
hebe geboden die sloze aff te slaene en die poerte
op te houwen ap dat gy die borgers buten oze stad
besluten mochten ende die selue stad mit ulbe lude
die gy dan in laten avilic in ulber macht beholde
En ist dat gy dit doen avilic tegen recht de die
hope dat gy niet en meent se doe gy niet
grooten stonden die ab. **Sameloor** ende gy aver
minnet de groetheit ulber een harde soer **Die Comie**
ome ic ulbe guderteronher oetmodelike vermede
dat gy mi dese stad wedergeeft ende den borgers
ghene kraech noch moynisse on doer **Die Comie**
Bisshop dese woerde geproken hadde antworde
hem die Comie aldus dant al die lude hoer se
die dan ome stonden **Perfame** hee en Bisshop
als dme wysheit wal bekent se behoort de
Comie toe alle stunde te hinderen on te verduur
ken en onderdanige en mit kraecher stimplic
en vredelike te kachten dan ome heeme dat
oe weer onse stade en laster dat een stuyt va
walle gestede dan onse magenhet alsoe nae by
wure **En** hyn ome so heb wy by onse genome
kidders wapeniers ende sint mit macht in de
stad gecomen als ome den Bisshop te versone
en vordeliken mit synen diensmanen **Ende**
doe wy vernamen dat die Bisshop mit sine
borgers buten was als op den velde te stunde
doe mende wy hem in sijnz hee naer suellie
nae te volgen **En** als wy en lue sel verbeiden se
en quam dan nemen die onse en den onsen die
poerten op deden en aldus marchten seon dat onse
guede wille ende meningte tot in toe te net ia ge
gaen **Wair** ome wy bedoden mit hamert ende
mit bulen grondelc ende doren op te houwen en
haestlic dea Bisshops heer nae te volgen ap dat
wy den geprokenen stuyt onderuangen mochten
mit onse Comeliker avocidier elke partien
sonder stunden en mit vreden toe den sine weder
te horen **Du** en salt oet niet wamen dat wy tege
den Bisshop hem ic enigen fellen moet dragen
den wy onlange hyn te woren guder gonst en dme
dun begheerte bede wy dat men ome Bisshop hoer
Ende vinnante dese stad guderterlike in onse
bescrevnisse doe wy te woren hem tulle beloofd
en sijn burger galdorden **En** ap dat du hemmen
magesse dat wy dit niet en spreken in bedrige
nisse en wy ghenen taru en hebben ap den Bis
shop ap die stad se genen wy die guderterlike

Weder die stad die wy ontfordt gelyngen
hebben die wy wal besoren mochten ende die
borgers buten sluten **En** gebodent dat men
niet lude stemen doerapen dat myne kidders
tot ozen steden en herbygen trecken ende hem
onclapene ende desen dach wout in blyscap
seyden **Ende** binnen desyt Bisshop hem ic
vinn vrede hadde enen vreden stuyt tege
sine vrand der hie vake doer slaech ende
vake veragete ende veng den hee van dem
stel ende de hee van woerden die hie
vacke **Wair** leet mit repleu binden ende dede
shlypen by sijn peerdes syden en dede se
alsoe **Tuer** bymen **En** recht als men die
verplachte lude quam die Bisshop mit zoge
bynne sine stad ende is hee vanden Comie
en vanden cosselbisshop bydelic ontfangen
Ende ome hoer vrendelike bede se heeft
dese Bisshop dese vorname wangen ontfan
gen in gouede ende dede se vren vrisen
doen en dede hem dan nae gte ghehaeden
Des anderen dages als die some was opge
gaan die Comie benal den Bisshop gode
ome alre hande sake dea vrisen die hie toe
vordaren hadde veer hie weder volhollant
Ende want die gic van helze in voer
tyden mit desyn wouff heer van Reinsel
en van woerden ene condicte en een verbe
hadde ghemelike tegen den Bisshop homie
en al meen dat **Bisdom** van vordade aen
getermet dan ome versacnde de Bisshop
een gete valli vinn meente en van vordescap
ende quam mit kraech in die velulle ende
brande vake dorpe en versacnde een gever
heer ende vreef die kidders ende die inghe
lozen lude van helze versacnden hem den
een dan en tegen ende menden hem seon
vreef te nemen mit kraech en mit des
Bisshops heeruaert vinnelike te stunden
mer die Bisshop als een onemant man
mit sijnmeden basime en mit sijnzen
banieren is hie gegaan tegen sine vrende
harde statelike ende veragete sine weder
saken en mit vake ghemengene ende mit
den ome is hie wedergeleert eerlike mit
zoge **Tuer** ende van desen vrloge en van
genangene en van vake is die Bisshop also
vrisse ghemelike dat hie dede **Bynne** en
dat **Castel** te vredelant mit grote kacht
tegen dat aculapen des hee van Reinsel en
dun hie mede bedelant die ghemene lude
die dan ome treut wocnden vinn hoer gte
wvnteliker onhoerfambet **In** den vier onthli
ay te hyn **Dubbel** van gysen ende vlfant
van vris gien mit **Gien** en mit **Palme**
van dampier vngareten der ginnie zone
van flanderu versacnde een onclike hee
van flanderu vye fmanryc vye pforden
ende vye **Pictanen** dan vvalgheru mede

Die Comie ginc toe den
Bisshop als hyn nae bestre
tract

Die Comie
sinnen
wape
en binn
Bisshop
den stuyt
genange
Reinsel
van vord

Die gic
haecht
dan dme
Bisshop
en binn
dorpe

vande
en van
die Bis
die hie
sain me

lynen

weeke

24

Camingen

de vlamme
en verflag
en en en
in den

de vlamme
en verflag
en en en
in den

sie mede bedwingen mochten. Die Comte willem sande dan tegen florens broder mit sturker hermaert in ze landt op dat hie margareten der ginnie hoer smadelike houerdie matighe salde. Die hertoge van Frabanc die des Comte oem was die hie sine arbeide defenon vrede te rosten te brengen en maerde des enen dach dan men spraken mochte van eendrachticheit ende dat er heer sander bechten wederkeerde. En der wyle dat men aldus sprake hiet die dage toe mit wille so onboet margareta die ginnie al hemeliken den houetmans van oze hermaert en meende stallicheit dat sie sonder merren waren salden in walsheren. Ende dat sie deden haestelic der ginnie bodet en waren in walsheren mit C. en mit wapeniers die hem luctel ontfagen. Sege te beholden tegen florens. Ende dan segen quam florens stolrelike mit trampon en mit heron basmen ende verfaemde tot westrappel tegen sine wijande dan hie onermoeiden sege luctelic wederavan op den iij dach in der maent July want in desen stonde was so gret mauslachte en so grubbelic misval. dat er hallampste ende zelustiche wolk slozen doer also vele vlamme ende fransosen dat sie ten entel de tronden in der lude blode ende wacten. Dit geschiede op seuce myrtens dach Junij latio in den wouff jaer. Ende in desen fae waert den Comte die laten te werten by ene snellen boden (en hie sach margareten die die wille lof veruudenisse begaff an woupen en is mit snelre want te sepe getyde in walsheren. Dan quam en vor den Comte die fransoser ende volminge die onclape wact deden oer wapen aff ende boden oer medelic sine genaede. Die Comte waert beuort mit ontfamicheden en nam sie al in sine genaede. In den seluen stonde worden doer geslagen van flominge ende van fransosen. En en wordentelic hi xxx en dan toe vele vlammingen. Die Comte sande den gne van Gysen ende den gnen van Berno margareten albe zone in hollant genangen. ende dat ghemene wolk dede hie naber ontfilden en sande sie oner in wlandere ende ellic vlammit nam grone erdichten en wachte die te samen en maerden dan aff brake sine hoer londen ende sint al naber weder in wlanderen gecommen. En die Comte heeft ene onermoeiden sege gheuegen van sine vanden in giron lone. Margarete die dat misval van oren liden burte hie bestreide voer toe haerte den gronen van Anglers

de Comte Lodewick des hiligen Confessors brade was en laet one an mit vrendeliken boden ende mit milden gauen. dat hie mit gret heestwaert in henegolden queme (en dat hie den Comte willem onboede dat hie sime werboide tot Assche op de plecken welde alse tegen hem dan te stonden en op dat die gne haert die dede so gaff hem die ginnie al dat land van henegolden ende ontfel hi Johan oren oldesten zone. In de grone. vrede wout in quam en ontfeng die sterc ende doope en vermaet hem so maeste hie den wouer. Comte te lande kringen hie salde so mit hem stande ende sime staden so mit hem wacten. dat men edelic dan van spreken salde. her Johan van Anenys der ginnien oldeste zone was. hadd in woertyden te wille gheuante. Alse des selue Comte suster. doe die Comte te vlien gheuont waert en hem was geguen die bouff land van hene gouden dat hom sime moder na weder nam van coerne op dat die van hollant mer gheest en worden in den lande. Want sine her Johan Anenys alse sime wouff sande aen de Comte oren bieder sine hulpe ende troest. Want hie dit onrecht liden moeste sine oren willen. En also die Comte die oernam. onboet hie den gnen haert. dat hie by one comen solde tot Assche op den play dan dese Comte quam. sonder merren mit vele vrendeliken wapeniers ende werboide dan den gnen haert die dage langer dan die romm ge sproken was. En dan nae dede hie sime tenten op braken ondoech mit sime hermaert in henegolden. En meende den gnen haert sime valensyn te behagen. mer gne haert an fact des Comte gret medicheit ruende die stad ende roech in frumerye. De deden die woerters die stede woerten op ende lete den Comte dan in die hie de in genaede nam. Dan nae by vrendeliken boden. heeft margarete die ginnie van flanderen des Comte wouff trap gheuegen ende alle die kuff is te male ver soent is deser manieren. alse dat her Johan van Anenys margareten oldeste zone des Comte suster na onde solde erflic beseten die heertrap van henegolden ende dat land van pelt. ende sime oer iongste zone salde beseten die gnestrap van flanderen. In de jaer onff hen. ay. et. hie die Dams die hem seer werblide sine des Comte wouff pederet sande enen Cardinael in hollant die den Comte brichte enen brieff dan aldus in gesay was. Innocencius Bis trap lucter der lucter gaiten onsen onersten zone Willem den Conestable Comte salicheit ende der hof tel benedixie nae dat die godlike kirache sime kerken wolde in vrede setten soe heeft hie dinnit hoer her ghetocent openbaer tekene der doger in den wege dan. In ginnie gnest en regneert want nae dat Coemner die willeer des hoysers fre gomp zone was van desen loneu gheuome waert na nemen gheblonen en is. die dinnon worginge des dy gonadich is maet wedertraen. want sine

Die land van henegolden was gegene onermoeiden der ginnien her Johan oren oldeste zone

des y Dalls brieff gesane by ene Cardinael de Comte

Wy dymme ghevoert boden. en manne mit vaderlike
 vermaninge en raden dacten alle ander swaren onlede
 aetferlakes en by mede onst lonen zoens **Decernu**
ponce **Georgius** ten gulden seel dyaken **Cardinael**
 en legat des troels van **Romen**. Sy berede te come
 in yralien in **Comichier** maniere en haeste dy te
 versaken in goets geloyde die kerke der hlygen.
Apostole ap dat du dair haerlyc mogest oncfie
 die **Crone** des **Kijns** van myne handen. op de dach
 als onse he geboren wairt nu naest comende 20
En hyn omc nam die **Comit** mit hem. py. **Aluys**
tuers en reet ouerberth als een pelegim ende
 vernam harde wyslic den staet van yralien ende
 ten lesten quam hie voir den **Pawse** al home
 liken in die stad **Dair** de **pawse** den **Comit** mit
 werdicheit oncfong ende hiet omc by hem een stur
 ke tydes in festlikeer geselschap **En** omc des **Comp**
bede gaff die **pawse** den **Abt van Egmunde** al
 ornamente te dragen die onen **Byscap** toe behore
 ende mede vele ander grose pnylegien. **Dair** dese
 woyff **Comit** nam oerloff aen den **pawse** en benal
 one gode en reet al hemelic vye yralien dat es
 die **lombarde** met en wsten en quam mit hogeste
Almanien dair hie mit groe cor oncfange wairt
 en wat oren hem dair ellie prince dede dat apen
 baert dese brieft rlaerlic **Willelm** bider ge
 naden goets **homsesse** **Comit** en alroeb merende
 den **Abt van Egmunde** vortreleer onse girtie
 en al guet ap dat du verstaen mogest die manere
 van onsen staet dair dym sijn blyde omc sijn. en
 oncfange one materien mit vele vonden. soe
 weete dair wy neker quamc in **Ouer Almanien**.
 do vande wy alle der hude begheerte also omc be
 uungen in onser heerlicheit dair sie alle also blyde
 wezen van onser iegendberdicheit also een moder
 die oer enige zone gestouen is ende weder van
 der doer weer ap gelbecket en sonder onderdanch
 te wesen onsen willen ende onsen gebode **Ende**
 wairt ap dair dym blyscap merz. soe weete dair wy
 hebben in onse macht dair **Castel** van **Dijesucht**
 in die keyserslike vye reykende in **luddele** als die
Crone mit vele hulichdome en onsprekeliche sijn
 heggende mede pper en sijnne hebben wy in onser
 macht ende beseten sic vredeliken **Gege** te **Espre**
 20 **Ende** also dese **Comit** ouer **Almanien**. die sal
 des **Kijns** wyslic wal besact ende gedaen hadde en
 hie weder in yralien ryden salde omc de keysers
 like benedixi als die **Pawse** aen hem begert
 hadde soe begonden die wesen also te verwonden
 en te wechten nae oer alder ghelwenten en onliar
 samlic. want die **Comit** wert was en teghen
 al in een en brachten ene groten ruff mit **hollan**
die comit die met en wolde enige werunge en sijn
 sijn vanden achter vngge laten. en moud dair
 hie die onsoesam wesen ierst beddinghen
 wolde en dair nae kortlic in yralien ryden
 omc die keyserslike benedixie en quam haest
 lic in staetlic macht **Tut** en versacende die

Die pawse gaff omc bedewil
 des Comit den Abt van Egmunde
 al ornamente gelyc ene blyscap
 te dragen

Des keysers brieft geseint den
 Abt van Egmunde vortreleer
 des rijk

Platen vanden kerken in sente **marcus**
 hoff ap dair hie socht ene bequeme steden
 dair hie stichton mochte ene **Capelle** in de
 eer des hlygen mercelors **seure** **Georgius**
En als die **Comit** mit den platen aldus sat
 in blyder geselschap en hadde dair begerlike
 sprake vandes honcs salken dair quam een
 bedruuer des vrede en een nye **stronmal**
 en wamp van vore enen steen al heme
 like aen des **Comp** honer dair hie vil nae
 gebroken was dair den platen die dair
 omc saten ene gre **steente** was **de** ver
 wonden hem wo yment mochte so dul
 wesen die dair dorste doen **die** **Comit** nam
 den steen by sijnne hant ende wirtche die
 swaerhet des steens en sprac dese woerde
 woy. alle den die dair by saren **Esprinne**
 wade nu merker wat gelyc onst dese va
 vey aen doen die oue begereu doer te wer
 pen mit aldus groten krefelstone sonder
 quaden verdienst. **Den** wy tot nu toe een
 crulle bager hebben gelbeest en hebbe
 oer vande van buren ap onst selue kost
 mit arbeide hem onderdaen mer loet
 gad ende sijn martir **seure** **Georgius** soe
 en sal dese misdact niet ongelbraken bliu
 des wy gesondes linc mogen lenen een **jaer**
En sonder merz sat die **Comit** ap een pper
 ende gelbeet dair men dair stad oncfogede ende
 beriede hem allene dair hie mochte die stad
 verdoenen **die** **stad** hude die omc dair oncfant
 alre seer bedroeft wesen souden oren **Danger**
 moester in **hollant** oft sie enige vrienstap
 des vreden mochten wedermaken mit desen
 toer nigen hen oer wair te segge mer die
Comit gaff dair onen **fonteyne** die hie met
 en wolde verander dair die stad hem leuerde
 den ghenen die gedaen hadde oft hie wolde
 die stad vernelen ter eorden toe **die** **va** **vri**
 verstregeu onen vrede ene hoete tyt ende kcer
 den weder in oer stad ende versacenden enen
 pper ende fescorden als sie hemelic mochten omc
 desen quaedader te vanden ap dair sie des
Comit toorn in enige maten mochten safce
 ende dair die onsculdigen borgere vander
 gter misdact in vreden mochten binghen
In den jaer onst sijn. 11. 11. en 16. raech die **Co**
mit mit heerlicheit in vrienstap ende ver
 van die wesen die hem alroes onsoesam wert
 ende rymende een **Castel** by **Almanier** dair
Torenborch heyt tot horen ewigen tair dair
 nae in den winter ap die. v. sijn in **februario**
 als alle wate bomoren wesen en men ouer
 al reysen mochte raech die **Comit** mit verahing
 van wapenere mit groe heerlicheit in vrien
 sant ende haeste hem seer den seghe te verblin
 nen als hie te voren ghedert hadde **mer** die leste
 salie en gestode met als die ierste dede wair

Die Comit
 sijn in sijn
 en ragede
 oer die va
 se one woy
 mit ene ste

Die Comit
 sijn in sijn
 en ragede
 oer die va
 se one woy
 mit ene ste

Die stad
 linc omc se
 uer dair de
 aldus bedro
 gelbagen
 die misdact
 vanden sta

MIC G.C.

Willem van Bredaerde Ridder die een
 hoestman genoeft was. vander comt van
 linge. die heer dacht tegen die dincas die hie
 mit tegt verban. Die Comte sat op synen
 peerde en berichte die verlinge en sochte
 ene sekeren wech toe hocholstwalde ome
 dat dorp te verbernen. En als die Comte
 wert voor dat voertalen volli gereden was
 ome den wech te besolien dat hie toe syne
 vanden mede comen mochte. **A**n bracht
 dat us ondt storde neder mit den Comte dat
 hie vluac verdruckte was. dat quamen die
 vresen vresen lagen en vresen op vresen den vresen
 vresen en sloegen. **S**ont doer eer hem syn
 vresen te hulpen mochten. **I**n ome die sepoen
 te sime wapen en mede ome ampt van syne
 vanden brachten sic ome mit hoge wiste dorp
 te hocholstwalde so sic alre haestlyc mocht
 te. **I**n den tyden wunden vele lude in vresen
 ioum in den dorp die vresen hallant gervant
 vresen die dan te vresen ome oer misdaet vresen
 vresen vresen en vresen vresen.
Dese behanden des Comte wapen die blen
 vresen van golde dat een **A**n van swarter
 vresen in ghemact was en sechten al he
 melic te sefen vresen dat sic oren vresen
 vresen den Comte en gien ontwerens hadd
 geseet. **V**an ome sic vier die alre onerste
 vresen vresen vresen. **D**ese boerfapp
 vresen die hem seer bedrefden ome dat
 vresen dat sic des liepser mogen her ge
 vresen haddon en gien des Comte hie hem
 vresen hemelic in eens vresen hie op dat ce
 vresen toe comender tyt vresen salde blin
 vresen vresen ende gedennisse. **D**ese willem
 die edele Comesse Comte was geslaghe me
 dat hie hallant xv. Jaer hadd berichte en
 dat Comesse vresen hie hie hie hie hie hie
Fonen ier. **E**nde doe waert volbrichte die
Draphe die Sibilla lange te vresen mit
 vresen vresen hie geseget dat dese willem
 die Comesse Comte salde vresen vande
 vresen doer geslagen. **I**n den seluen ier
 ioncson vresen die des vresen Comtes
 suster was. vresen cendromen. **C**laeser in
 vresen oren broder. gele in oren vaders vresen
 hie in der oerden van pmanstree die **C**
 vresen genoeft is. en mede toe oren seliger
 gedennisse dat sic gode eerlic volbrichte
 des jaers als men sezeff. **A**y. et. hie stouff
 vresen die eer same vresen & Comte
 ende is begnen toe middelhont mit **C**laeser

Van Florens den xv. gnie

Also dese glorie Comte willem voerslagen
 was. florens syn hie dat doe eens hie
 iers doer was die vresen als ghemoeft
 want nach hem die xv. gnie van hallant

den florens die drossare sime vader lude in
 dat in syne hie ende berichte die gnie van
 hallant die jaer en griff den zelanders best
 hie dat sic noch zelant mede berichten. **D**an nae
 waert hie gequesset toe aucthorpe in ene te moy
 so dat hie dan aff stouff en want van danie
 genoeft te middelhont en dan begnen. **D**ie her
 toge van **P**rabant nam doe dat hie in syne
 behode ende berichte hallant ene avyl tides die
 ome ouerdaet sime die ome onbederlic vresen
 hallant is vresen. **D**an nae hie die vor
 sten van hallant den gien van **G**elien toe
 enen monbau. **A**ware die des ludes ome was ende
 daer ontegen hie die van zelant. **N**eide die gnyne
 vresen gnyne die des ludes moye was en des lude
 des vresen vresen salde. **I**n van des. **E**llyndicht gheste
 de een gnie hie en sime dan on beiden vresen vresen
 hie die vresen vresen die hallant vresen de sime
 en die gnie van **G**elie bleeff mit hie vresen vresen
 des ludes. **I**n deser tyt is geseen een gnie dmede
 vresen den **C**issebistap van **C**alen en den hie
 van **G**ulic. **A**ware die bistap hie van vresen
 te hant vresen vresen hallant en vresen sime
 vresen vresen hie dan hie sime vresen vresen
 hant mede te hulpen quam. **E**n als boide vresen toe
 vresen quam ellic tegen den anderen en des ander
 dages vresen vresen. **D**ese bistap hie sime
 vresen vresen tegen die nacht ende gebede of hie vresen
 vresen en mit sime hie vresen hie te hie vresen
 vresen. **M**er also suel als die dat op gnie die mor
 gen sime en die vresen der nacht vresen vresen
 des bistap vresen vresen in die gnie van **G**ulic
 ende vresen vresen ende gnie vresen vresen en
 vresen als vresen vresen als hie vresen. **D**ie vresen
 die de vresen vresen vresen vresen vresen hie
 mit gnie genoeft vresen vresen sic alre hie ende
 vresen dat al oer lant vresen vresen. **E**nde sime
 vresen vresen vresen ellic man sime vresen vresen
 ende vresen in vresen ome oer hie en vresen vresen
 oer vresen ende hie hie hie te comen toe oer
 lant. **I**n die bistap hie vresen te more quam
 mit vresen en mit vresen der hie vresen vresen en
 vresen vresen ende vresen dat gnie vresen vresen mit
 vresen. **E**nde aldus waert die vresen vresen van
Calen vresen vresen vresen vresen. **I**n den ier ons
 hie. **A**y. et. hie. op den ander vresen vresen vresen
 vresen bistap hie vresen hie nae dat hie.
 xv. jaer dat bide mit vresen hie vresen vresen
Dese eer same vresen vresen vresen vresen vresen
 van. **X**y. **C**anonien te **C**reulhite ende lode de
 vresen vresen in dat vresen vresen vresen vresen
Tuerrecht doe men sic van vresen vresen vresen. **D**ie toe
 der seluer hie hie ghemoeft want en dan eer
 vresen vresen mit d'anderen bistapen

Van iohan van allowe de xxxv.

Dat die hollander hie den
 gien van **G**elien toe enen vresen
 vresen en die zelanders hie vresen
 de gnyne van hie vresen.

Bistap hie van vresen
 vresen mit hie van **G**ulic
 de bistap van **C**alen te hulpe
 en vresen vresen vresen

Bistap hie vresen vresen vresen
 vresen. **X**y. **C**anonien en lode de
 vresen vresen in dat vresen vresen
 der vresen vresen. **T**uerrecht

Mer dat bisscop hemme gestorven was ende le-
 gionen want gecoren Johan van Assoube die
 xxxij bisscop Junij was een werlic man en
 simpel. De bisscop wint al des bisscops Castele
 vol scapen van allen dingen die men dair op be-
 houede die sijn overfate mit groter vromicheit
 tegen sine bewaende vromde vromlic hadde bewa-
 erit. In desen tyden is gescheen een wonderlyc te-
 ken in der lucht. Dat openbaer wochters wochten
 die ene stermede tegen den anderen als wapen-
 tuers in enen strijde. Na desen tochten quam een
 alte ghe dreefede vromte die vromde ghemeente
 was ende vrom oncl. al op tegen den anderen.
 vrom doe ioncher florens van hollant noch
 ionc was begonde dat ghemeene volck van hene-
 merlant hem te verheffen tegen den heeren en
 tegen die avallgebaren lude en mit dwaser hien-
 her wapen sie vole Castele dair neder als dair
 alle die ellendigen van amere quemen bymde hien-
 lem op dat sie seker dair wederstaen mochten
 dair vorwende volck. Die hienemers waren
 te raede gelorden dair sie alle die heeren veringhen
 walden ende oer Castele dair neder werpen.
 en hoer bestermyngte te bryken en alle die ge-
 stichte van vrom gamene volck te verdueren.
 En dair sijn te hant mede angespannen die
 westmessen mit alle te sekeren verbonde ende
 die avaterlanders mit sommigen anderen luden.
 sijn dair mede aen verfaemt. De dair die he-
 nemers verfaenden een ongetellic volck ghe-
 wapent en queme mit machte in Romsterlar
 Gysbert die een ionc he was vanden kinde ge-
 seide dair hie mit sijnre machte al se groten heer
 volck niet en mochte wederstaen better hem hie-
 lic ende begerde den vromde sijnre hem aen alle
 ende verfaende hem mit sijnre wapentuers
 aen die ongetellic doet den sie recht waert.
 maerden tot oren hoestman. En als die hoest-
 man is van also vole volck pensde hie dair hie
 al sijnre vromde vrom sekeren vromde vromen.
 ten lesten vromde hie dair Castele van vromde
 mit haeste neder werpen. Mer als dese Gysbert
 sach dair hie aen den Castele te vernelen niet
 en vromde en dair ongetellic volck den lude
 in sijnre heerlicheit mit gelbete oer paende na-
 men vromde hie dese hienemers in home-
 laken raede dat men in der donker nacht de
 Fonten op bryke ende snelle trefde tot der
 stad van vromde ende al die hemeliken sonder-
 lode besleemde. ende sonder merren deden sie
 Gysberts vromde ende sijnre al hometic tot der stad
 gecomen vrom der sijnre ome ganch die sie al
 ome besaten mit ongetellic wapentuers. Die
 walders die op den muiren en op den torenen.

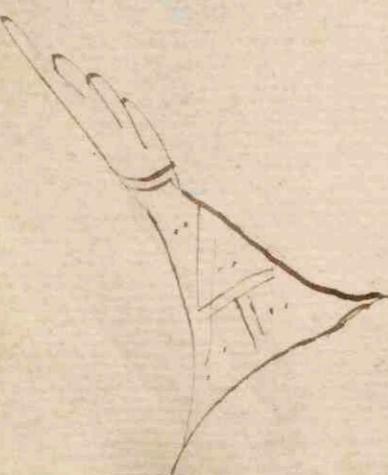
Die nachtblaende helden de vromden hem
 die grote menicheit des volck dair so ver-
 onthede quam en deden haestlic die hieners
 op werken en boer scapden hem dair die in-
 toren Comt dair waer en hadde die stad
 al ome belechte mit ongetellic wapen-
 tuers. Die hieners haesten hem seker ende
 grepen oer wapen die stad te bestermon-
 telomme op toerne ende ap muiren. ende
 men vromde hem we sie vromen en waer
 sie begerden. Dair tegen anclworde een
 vrom den hienemers die avall sprake was
 en dede dair volck al stalle sijnre ende
 sijnre als dus. Gij hieners onse vromde dair
 onse volck van hienemers sijnre die gromen
 vromde begeren vromdelic dair gromen dair
 onse volck en ellendigen die de meene ver-
 pannen ende te verdueren plaechte vrom
 mer stad vromde. Dierst en verbaniet ende
 grom oer grom den armen grom. Ende als
 veringhe als dese vromde geprohen vrom
 doe waert een grom vromde vromde vromde
 grom vromde die meene waert gromde
 medich vromden hienemer vromden grom
 oer wapen en verdueren recht vromde
 alle die in den raede ende in den recht vromde
 vrom vromde lude en mechtige van gebuere
 en der vromen. xl. by getale en maerden
 sijnre en niet van den oldermans vrom
 ellon amere die recht ende vromde dair
 in der stad. vromde vromde. dair de grom
 men oer hie. Dier gestede in den daer-
 onse hie. ay. cc. lxxij. en als alle die
 ongetellic ende die mechtige vromde vromde
 verdueren vromde die vromde meene dair
 vromde vromde gromen vromde vromde
 den hem mit den hienemers mit ongetellic
 sijnre vromde vromde. ende die van Amey
 vromde ende van Gmelant sijnre dair mede
 aen verfaemt. Als bisscop Johan dair
 vernam quam hie mit den gromen van
 Gheze toe zeist. ap dair hie de grom die
 vromde stad verdueren vromde in die stad.
 brachte en dair hie die vromde des on-
 verpanden vromde vromde vromde vromde
 Dair tegen die hienemers sijnre oer vromde
 als tegen den heeren te strijden ap dair se mit
 gromde hie des bisscops heer mochten
 bedruuen en vromde. Mer die grom va
 Gheze die een vromde vromde man vromde
 bedachte dair des ongetellic volck on-
 getellic vole was ongetellic hem mit lude
 vromde sijnre die toe bestermon. Dair ome hie
 sonder merren toech mit den bisscop achte vromde

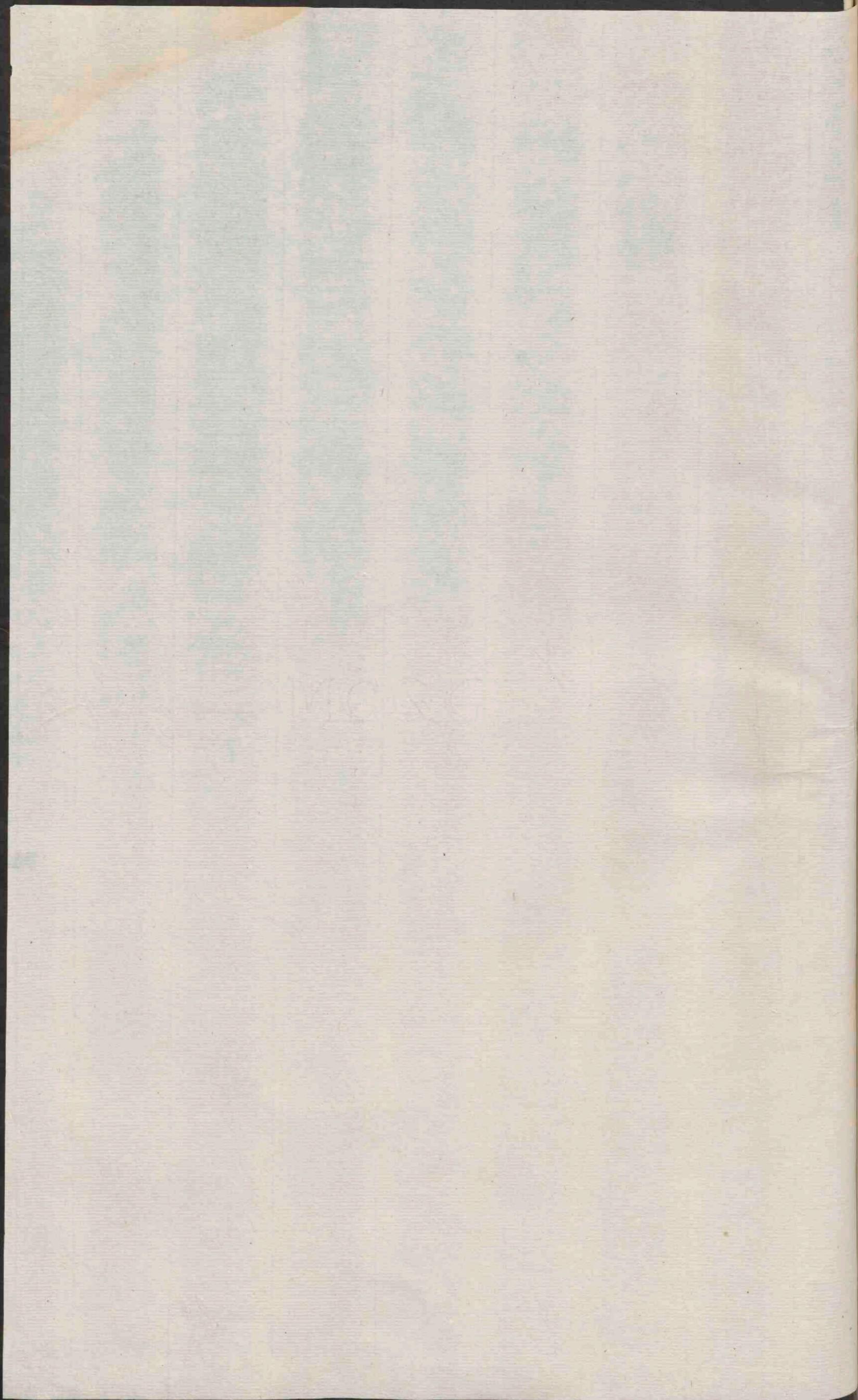
Die meene
 vromde vromde
 al oer sijnre
 el. by grom
 en sijnre
 sijnre

Als grom
 vromde vromde
 van vromde
 ome vromde
 sijnre en vromde
 stad vromde
 vromde vromde
 vromde vromde

Vredelanc te wpmen

dair vromde vromden hien-
 emers beleghen was.

op die welle op dat sie der wapen
 tueren niet verfaenden mit hem te strij
 den. **B**urber van Kemstel die een heeft
 man was van den onbetreemden welke
 fact dat er hem wal gelude thorpne
 der **H**uberts Castel van **S**pronde.
Sillem's castel van **H**enselborch en **H**u
 bers **J**astel van **V**yanen die syne we
 der partje waren ende dan nae troeste
 die die kenemers mit behendicheit
 van den orloge en sprac toe hem aldus
Troste versters en leuen vriende gy
 seer wal vro wij byme desen ier die
 hote bysom hebben ons onderdaen ende
 alle die hoest geboren lude dan wyt ver
 drien en oer **C**astel mit **S**trachte neder
 ghebruyen ten naesten **J**ier so wyd wy
 den ghen van **G**elien verdrien en sijn
 verlichet verwoesten want hie hem te
 gen ons gesac heeft en nu want die
 bouyt acustact. **S**o ist orberlit dat wy
 en ten onssen kieren en versame onsen
 winen en kinderren dan sie by lene moge
Aldus by raede **H**uberts van **K**emstel
 verfaenden die kenemers oer hernuact
 en keerden weder in **K**enemer sicut sen
 besaeten die stad van haerlem al dine
 stormen en an die stad mit winge
 linden aenwachten sonder rusten soe
 dat sie vole lude quessen en doer worpe
 mit slingere en mit schoete. **E**nde dan
 tegen die borger en die ellendicheit da
 wy men bestormeden die beseten stad
 orde eerliken en keerden die vyande
 mit schoete en mit stenen van oer wste
Her **J**ohan persien die een vrome **K**idde
 was quam by nachte al hemelic vter
 stad en hreeth een deel vangene vaden
 kenemers die sie geladen hadden mit
 puanden en wet wout in **K**enemer
 saut en verbrande vole dorpe en oren
 meesten vyanden. **D**ie kenemers die
 achtervinge sagen oer huse beruen
 haesten hem vanden besitte en suelden
 hem ten oren en loren al oer tenten
 staen mit alle den dat dan yn was
 en sonder merren volgeden hem die an
 haerlem nae mit groten hapen ende
 sloegen oer vkeende vyande en voughe
 sie en avome vele gudes en kreiden we
 der mit ghenangene en mit roue eerlic
 te haerlem bymen. **D**ie bisscap van
 vtrecht ende die gne van **G**elien die
 hem verbliden vanden kenemers stude
 en verfaenden een mechtich heer en

dit van
 tel. was
 kenemer
 me ende
 te vele

om beleen
 kenemer

besaeten die stad van vtrecht al ome ap den
 xxxv dach der maent Augustus des vierde
 dages bedachten dese conff printe dat men
 die stad niet wynnem mochte sonder grote
 kost ende gte. **D**ie sie en sagen dagelijc der
 driet an oren wapentuers die seer gelouet
 worden braken oer tenten ap vande besitte
 en sloegen rechte wout neder van **A**merfuorde
 en besaelden dat ome want die van **A**merf
 uerde hem onlange verbonden hadden te vo
 ren mit den kenemers ende sie ganc hem
 op in hande des ghen van **G**elien die dan
 te voren ome vbydrachtige woerde dat sel
 ne stedecken al te male deft meerde. **E**n als
 dat gedaen was die gne van **G**elie na oer
 loff aen den **B**isscap en raeth in sijn selues
 saut die **B**isscap woe oner ysel en qua te de
 uent. **D**an nae oner vben jaren als men
 streest die **J**aer onff hñ . ay . cc . lxxvij . quam
Sweder van **B**osinchem een duernaert **K**idde
 mit alle den die te voren verdriene waren
 vte der stad van vter ap den . xv . dach nider
 maent van **S**eptember in der dagesraet
 en clam al hemelic in die stad dan vake
 lude doer blenen aen beyden syden. **M**er
Sweder verthreeth den zeghe en verdreest
 vole lude vander meente vter stad ende de
 alde **S**crepen en **S**orgmerse facte hie we
 der in oer macht. **E**n als die tyt ene wyle
 geleden was quam dese verdreuchinghe
 al stulken weder in die stad en berorden
 al dat volck van bymen mit wreden stryde
 ellie tegen den anderen en der wyle dat sie
 ondersach aldus vbydrachtich waren. **H**inne
 der stad **B**ocquam her **C**laues van **K**aerze
Nidder doe hie noch ioncher **F**lorens van **H**ol
 laut te verbbaren hadde mit v. g. geldapent
Tuat ende hondben die doer vander stad poer
 ten mit bylen ap ende sat te rechte midas
 in der stad en verdreest vter stad. **V**ny meeste
 en al der stad rechte facte hie mit machten
 nae sijnen willen en guetdankic. **I**n den
 iaer onff hñ . ay . cc . lxxvij . ionter **F**lorens
 van **H**ollant geboet te versamen een mecht
 rich heer tegen die westvresen ap dat hie
 sijn vader gebeente mit machte wederska
 len mochte in vrieslant ende brengent in
Hollant. **D**an tegen quam die vresen mit
 heerkracht en sloegen der **H**ollander deet
 v. l. wapentuers. **I**n den stryde blone der
 vidders wal geldapent van groten loue
 en orloges lude als werembalt vren hoge
Albert sijn zone **J**erit van raephorst **G**erit
 sijn brader **J**acop van wassenier **J**erit van
 hage en walter die vrese belin van **K**enemerlar
En als die **H**ollanders so vole vprekeren

rechte beseten. En Amerf.
 uerde va bisscap. **J**ohanne
 en de ghen van **G**elien.

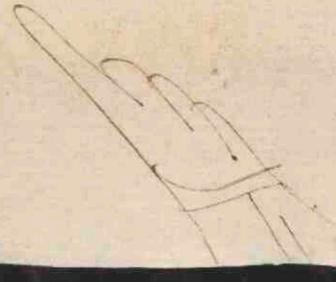
Amerfuorde gelommen

rechte gelommen ende de
 alde strepen worden wederfac
 in oer rechte

rechte anderberne
 gelommen

die vresen sloegen. **V**se **H**ollan
 der doet **K**idde en knechte
 en dan blone doer vnt
 vresen

Die **B**isscap van vtrecht verblide he
 mit den **G**rene van **G**elie want der
 kenemers vole geslagen en geuangt
 worden vanden van haerlem.

hempen verloren hadden. Welken sie oeffen
want en namen die vlicht alre heyl ap den flech
ten acter. **D**an sie canderaverne streden mit me
suermeiden wapeniers dan doer blonen mee
dan. **D**ijc vresen. Also dat ap den dach die nootnam
de ridders genoech gewosten worden. In den ier
onss hi. ay. et. h. xvij. op sante **G**regorius dach
was **T**uarcher een gert brauc den men heet
willems brauc. **D**ac vbrunde sante **J**ohan sante
Doter buerkerke. knepenerkerke sante ha
ffermen kerke en dat meeste deel vander stad
Iur ier. ons hi. ay. et. h. xvij. do tumerde ghe
Florens een rasset to widenes en qua tot haer
hale waerde tegen die vresen stolcklike dan doer
blonen in den stinde ay. vresen dan hie enen
ouermeiden sege wan. In den seluen stinde
want een alman te hinc geholden die des **C**o
nne gruff melde. **E**n grone florens greff
op simec wider gebeente en voer dan mede
Tuarcher dan man de des **C**oninc vtruaert. **E**n
als dat gedaen was. **D**oer hie dan dan in wal
gen hant kostlic en bracht des **C**oninc ghebeere
in **C**laest tot andelborch en dan eerliken
beginen. In den ier onss hi. ay. h. xvij. op de
xij. dach der maent van decembere van gert
stod me wijnde quam een gert wator dan hinc
verdonken vele menschen vele beesten en was
con alre iamerlic misual. **D**e quam danc va
biederade bi guerdonke **G**ruen florens ver
sionde vele stape en wude in vrie slant ende
vergeside alt lanc want nime den anderen
te hulpe comen en macher vorries den watter
en wan also dat alinge lanc sonder stinden
En als die wate ende die ze gonloot. **D**eren
dede ghe florens tumeren vior starke **C**astele
in vrie slant als medenlic **G**uigelborch and
delborch en wouborch dan hie des ongetoende
wolo inghelderen onhorfammeter mede te nime macher
In den ier onss heren. ay. et. h. xvij. op sante
Conifacius dach te wozingen cusschen den
hogen van **B**ruknit en den bissop van luidic
also ghe florens vrie slant lutzelike besete
hadde **G**ruen ghe van vlandere aver ouer
in waltien hem te debingen dan tegen haeste
hem ghe florens mit vtruerboron wapeniers
den gheuen **G**ruen mit macher te moten en toge
hem te **F**erpe te stonden **A**yer hach **J**ohan van
Aralat die dat vernam quam siellic in
zelant en verhele den stant en maerde vaste
vriendstap. an beyden tinden mit gheuen der
beide in deser manieren. also dat ghe florens
solde te wine nemen. **H**eatric **G**ruen doerstor
en hinc mede solde ellie partie sonder stinde
weder ten simeu heren. **E**nde van deser **D**anc
van florens danc. florens. **A**willen **D**anc
en **J**ohanne die nae hem ghe elant. **D**anc
aerthale. **E**n aereholden **A**ngarreen die **C**oninc
ynke van **F**ingelant. **G**ruen florens begonde

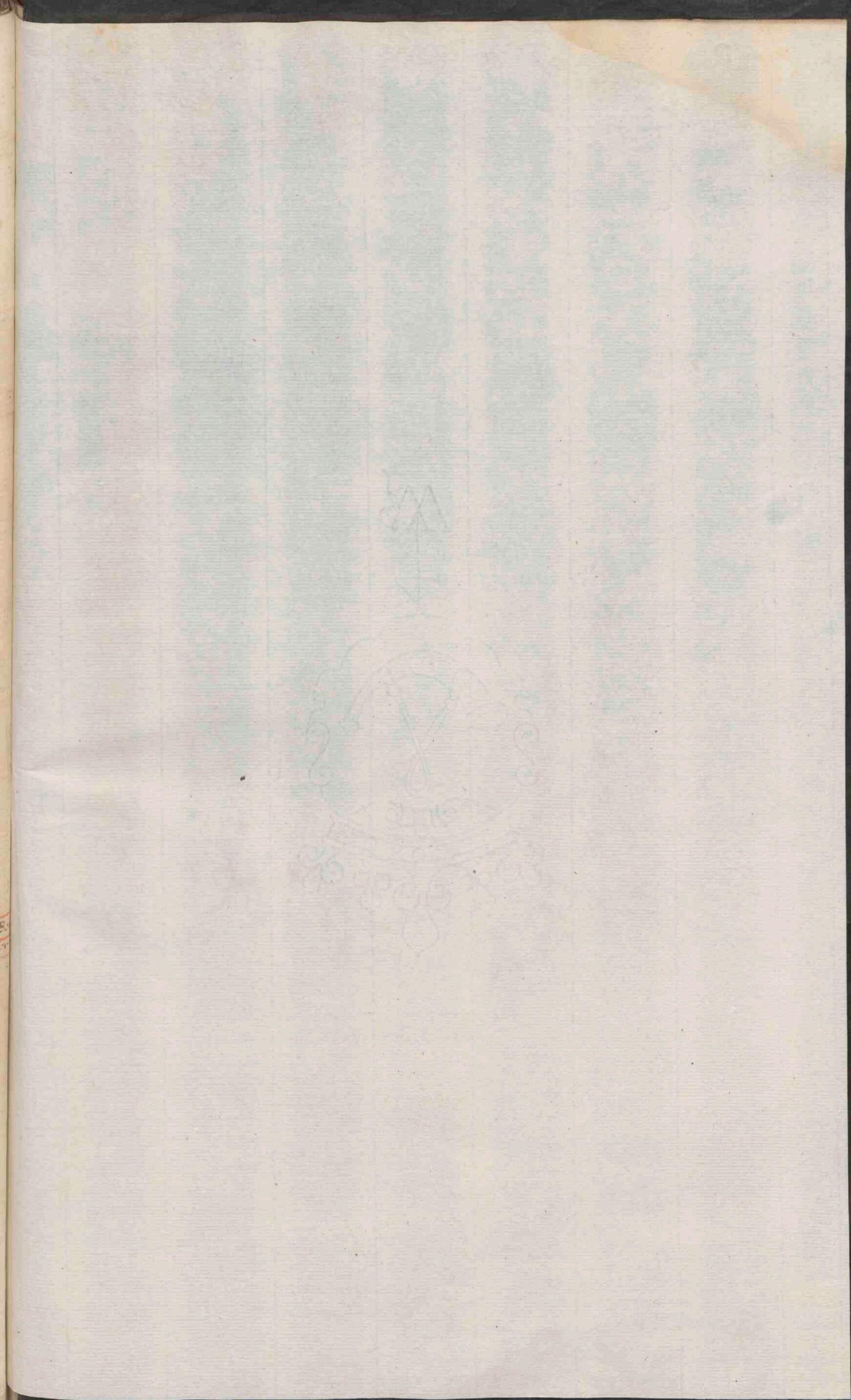
Dat tot vrede een gree
brauc was an kerken

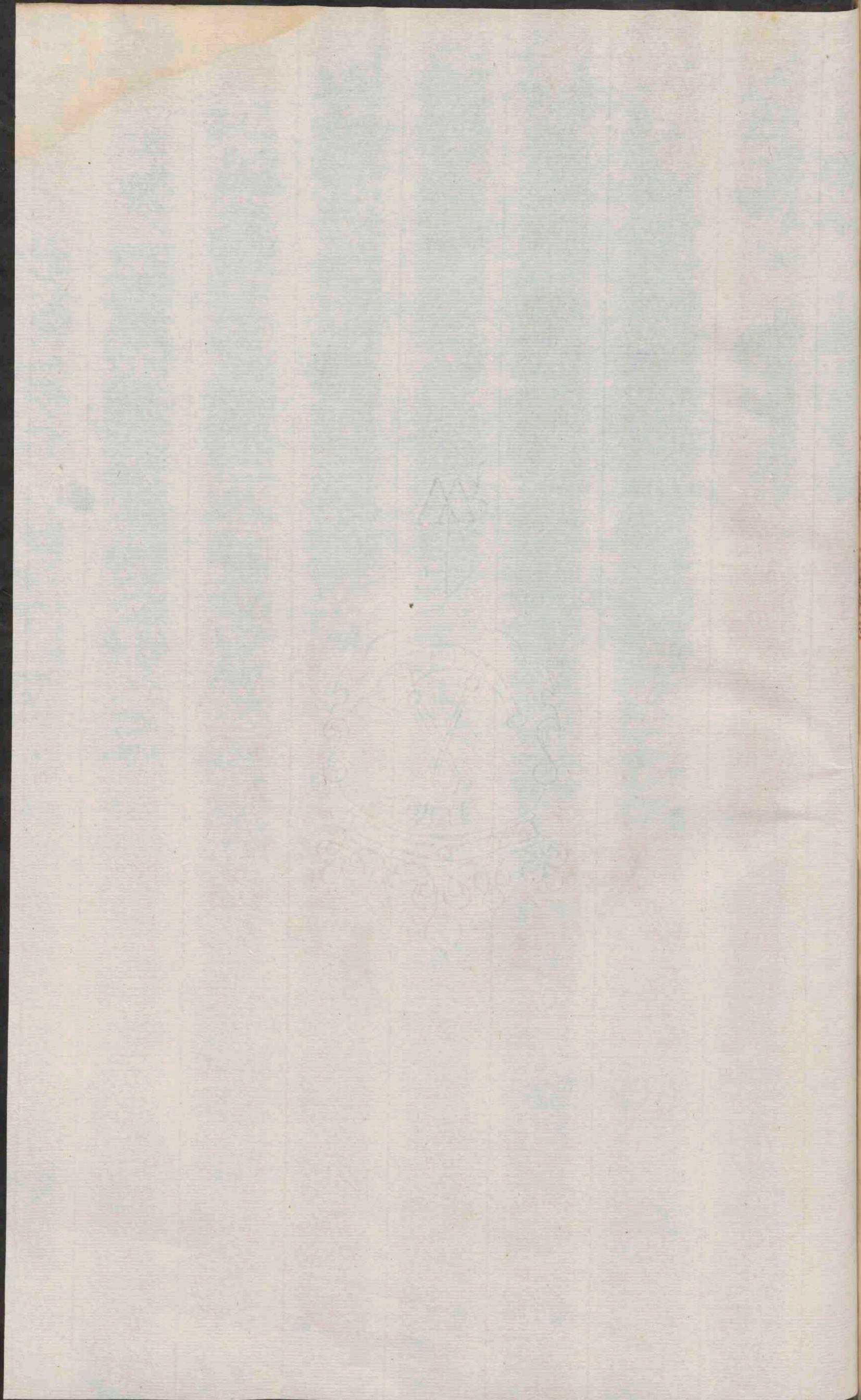
Gruen florens greff op sime
wider gebeente en voer
Tuar

gzerlic te verheffen boer in **F**ingelant
ter den **C**oninc **F**redert omc te helen oft
hie in enigen manieren mochte comen me
besit vanden **C**oninc van **E**ngel. **H**erclat
dat den gheuen florens te hoerde dat enen
rechten erffte dat hie niet hingen en hode
ouermits somigen scerten die hem wisten
waren. ende dat weder stonden. **E**nde **D**anc
Coninc wude veroffte hie dat **C**oninc hie van
Froclant omc ene some geloes dan hie con
huldelic van maerden also dat **E**lisabeth
Fedavers dacht solde hebben **J**ohanne
gheuen zone tot ene manne op dat die **C**oninc
ende ghe florens te mere vestighe. **D**anc
blimen in geerulder vrienstap **G**ruen ghe
van alanden die benijde die vrienstap
die dan was cusschen den **C**oninc ende den
Gruen verstaende vele stape te **E**uante
ende wude anderderne varen mit haer
in **A**mlereen. **E**n als ghe florens danc
vernam quam hie haestlic vut **F**ingelant
en sacte mit simeu **F**erpe te vtruaert
ende dan wude hie sijn volk in con vtruaert
men. **E**n als die ghe **G**ruen in vlandere
also kunge meerde dat hie niet ouer en
quam van hie **J**ohanne van vtruaert ende
verbrunde die stad ter **Z**ines. **E**nde **H**er
sederit van **B**redereade verbrunde **D**anc
en dan nae voren die west vresen ouer
die ghe florens hinc te voren onlange beelde
gen hude en branden in **F**landere ende hael
den gizen raet. **D**en **A**laminge den die
hande toern was haesten hem ouer mit
hogen stape mit hie manen gellapont
menden die zelanders alre verstaene en
der **F**erpe in die ze te verstaene mei
her **J**ohan van **V**enes con ouernaere **D**anc
alre quam mit hie **F**landere stolcklic con
set hie **A**laminge. **E**n slaet der **A**laminge
vele doer. **E**n is mit den vangeue ceerlic
tot gheuen florens gheuert. **D**ie gestede als
men streeff die hinc onss heren. **X**vij. en xviij.
In den seluen tiden openbaer in **M**ysen
lant een man geleert in der **A**lante hant
en scerde dat hie was die **K**eyser **F**redert de
vake mane die des **K**eyser **D**anc **W**agen had
den gellouet vele hemeliker dinge openbaerde
dan hie mede vele pincen **D**anc hie mede
verloide ende bedroet mit manigerhande
lyteliken. **D**e vresen quam en van desen se
scerden **K**eyser. **I**n clageden hem gert ghebeere
en moynisse die hem ghe florens dede ende
dan gant die bedreger sieten te vrecht in
Keyserlike gelloude. **E**n geboet den bissop
van vrecht dat hie den gheuen van **H**ollant
van hem solde dagen den hie by simeu **L**ogre
en dangebrieff soude inhaldene aldus. **F**rede
re bider genaden ghebeere der **R**ome
nen. **E**nde alre merzude ene verstaene

W. 125
hem. 125

Fredert brieft gesant den bissop van danc

manen de bisschop van verrecht sijn ghe en
 alreder. **W**ant de heijerlike mogentlic te be-
 soeken te uedertu en gabelt te castien soe
 vermaen den dinc trouber by des tregelidige
 strafte dat du den gheuen van hollanc wistra-
 delic vermaenst dat hie den vreesste volke
 sijn moer laten oft wy willen tegen he wye
 mit ordel en mit vercht. **E**n ist dat dese ghe
 van hollanc hem vermer omich vercht te hebbe
 in privilegien der heijer oft **C**onchte an dese
 vrees wesen. **H**e gebedt wy du dacti don
 peneuen. **G**ebede in ayssen te comen
 toe auten heijerlike rechtijne bymie. **p**ly.
 dacti en tunc ons dan sijn privilegien.
Heg 27. Die ghe flacens streff weder
 den meyster in der panner koutt dese wr-
 telon. **E**n weert den niet heijer **F**rederic
 in werctiden vermaenst blenest by sijnen
 heijer sijnne du en bist niet die ghecomodige
 heijer **F**rederic du en bist niet een oldich he
 ghe wye mer du bist een onderface in ayss
 de misener wiert mit leste genaughen.
 vanden erse bisschop van **L**alen. den hie open
 baelic hiede al die loeshet en die bedrege
 wisse vander panner koutt en waert der
 burt den enen straken alse recht was in ene
 soepe dat heet avtfaor dant wel hude sa-
 gen. **D**at nae waert gezeen dese ghe flo-
 vens ter den **C**apitel. **T**urt ende quam
 mit ander edelen luden in die stad **w**ar
 van van **A**ssoude die gecoren **B**isschop
 niet **C**onfirmiert en was den me vande
 dom setten solde. **w**ant dese selue **J**ohan
 van hien van **N**emstel dat **C**astel toe vze
 launt ende den hien van woerden dat **C**as-
 tel te **w**onefoerde ladd te onderpande ge-
 sat omc ene some van gelde des hem dat
 hele bisdom berhaende alst reden was. en
 sijn omc **I**n den iaer ons hi. **a** et. **h**oo
 wy nae dat dese gecoren man **J**ohan alse
 een leech man dat bisdom gewaert had
 8 poy jaer en overladen in grot sculet te
 gen vele wakeners / **w**ant omc die ghe
 mene **C**oncty streff den **P**auwe de armc
 tract des bisdaems van wye / ende baden
 hem sijncliken omc ene die **J**ohan zynich
 heyt / ende dan en tundes onermich des
 pauwe mogentlic is **J**ohan van assoude
 gesacvanden bisdom en **J**ohan van zynich
 is gheordincert die. **x**l. bisschop **T**urt
van iohan van zynich xl.

Sade als **J**ohan die ander also genaemt
 is gemaect bisschop **T**urt. **S**ysbert
 van **N**emstel die dat **C**astel te vzedelant
 hadde tot enen onderpande begoude

dat wolle van verrecht te bestwaren mit enen
 mien tolle. **W**ant omc die bisschop by mede der
 stad en desen **S**ysbert geliet sijn gelicende be-
 goud weder sijn **C**astel. **m**er **S**ysbert die dan
 tegen seide mit alre hande vordarden. die hie
 omc vermaet ende wolde des gelde met **W**ant
 omc die bisschop verfacende geringe wapenens
 en meende hie wolde **N**emsterlant mit sijnclike
 verbernen en dat **C**astel mit dregen ende mit
 veruieren **S**ysbert af dnrchen / ende dan
 tegen verfacende **S**ysbert van **N**emstel mit
 hulpen hermans van woerden vye hollanc
 een mechtich heer ende quam op sagher-
 eng. omc te stryden tegen den bisschop **E**nde
 als beyde partie te samen quemen mit sijn-
 menden trompen en mit blenkende kincen
 so was des **B**isschops heer kastericht in den be-
 gijne ende verdreuen **S**ysbert mit sijnen
 dorpluden vye sijnre heerlicht achter wart
 harde manlike. **E**nde sonder meir quam
 herman van woerden die mit hem bracht
 een onermacht heer vye hollanc ende arbeide
 des **B**isschops heer te verdrin. **D**ese herman
 wart **p**baelic gelicent in den iersten onlaep
 ende bleeff nachtrant manlike denc an leste va-
 den stryde. **S**oe dat hie mit eynde veragde des bis-
 schops heer bymie die veste van **A**merfusende **I**n
 den stryde blenen dat vrome vechters alse **S**er-
 nen ende **F**rederic van zulen vye orloges lude
Ende sijn omc had die eersly van verrecht den
 ghen flacens van hollanc dat hie onsechte hien
Sysbert van **N**emstel en besit vercht vort dat
Castel te vzedelant al omc mit een deel wapen-
 tuers vye hollanc ende vreden bliden en mag
 uole toerne ende mizen mede te braken **E**nclant
 tye dan nae wolde die ghe dat besit vermen
 en boet nye wapenens vye zclant / en meende
 dat **C**astel noch vaster te besiten **E**nde alse
Sysbert van **N**emstel dat vernam verfacende
 hie soldenens en wapenens al hemclike ende
 quam tegen die zelanders dan sic ghene hoed
 wou ene en hadden en drongen sic by lonen bene-
 den vort mit grot kinc **E**nde dan teghe qua-
Coston van rnessie die der zelanders haestman
 was / **D**ed die haerne blasen ende die basimen-
 klingen hande stolcliken die den loff des seges
 dan verrecht mit veruieren handen **I**n den
 stryde bleeff daer die here van **V**ers een vro-
 me **R**idder mit veruieren wapenens ende
Sysbert van **N**emstel wart genangen mit kale
Ridders **R**ernalt de **S**ysberts broder was ont-
 fracht hem des ghen mogentlic en gaff hem
 op dat **C**astel te vzedelant / **D**at die ghe die be-
 facte mit sijnen srueten harde crullelic **E**nde
 want herman van woerden in **S**ysberts hulpen
 was en openbaelic tegen den bisschop stryden

Sysbert van **N**emstel vort
 genangen mit vele wapenens
 en dan nae vzedelant op geg

hadde in waerheden op sofer enge. **J**air dinc so walde
des ghe die den bisschop die smaker die hom van hinc
gedaen was geberet worde en verfaende van niet
een machter heer die hinc hinc mede werber
nen wolde en hinc hinc mede verdinmen. **H**man die
ghene macht van welke en hadde te wederstrien des
ghen gte mogenhet bespette dat **C**astel te aont fac
de mit wapeniers ende coech en wech vop hinc
lande vandes ghen aonsicht alse een vorduchheit
man aex die ghe die niet af en leet van hinc
in fecte ende begynne ende bestralde dat vop **C**astel
dinc trent een jaer lang ondestormeder dagelip
mit alre hande **I**ust rinnen die dan niet te wert
dan hinc ene menigen torment mede dede **S**yr en leste
bleeff ghe florens dan so lange vop ligger dat
hinc verheender hant en mit linc vrom en dede
onchoefden alle die ap den **C**astel weren sonder
rede. **E**n doe bespette dese ghe die **C**astel vop
mit hinc wapeniers die vorduchheit nachtes
en dages die waerden tegen hinc aenberhen
van waerden. **E**n als die ene eyr verleden was
de waert ene vrede like zone gesat en macher cus
sien desen vop pincen geordincert in des ma
naren. **D**at **G**ysbert van **H**omstel en herma va
waerden belonden trude te holden dan sic onder
te pone facten al der ghe die sic tegen den pinc
den **B**isschop noch tegen den ghen van **H**ollant hem
nomermeer seten en solde mit ruden noch mit rad
en sic solde den **G**irnen vop hinc loest ende
arbeyt swaren hulpe en trude en die **B**isschop
solde hinc **C**astel weder hebben in hinc macht
En die seggen want vop gemaker mit **I**ust r
nieren en mit sponen brinc in allen tyden
ende aldus is geender die vromlike kniff tus
sien desen vop pincen. **D**ie ghe florens leet
vnhit vop hinc herten van pincen allen niet
ende toem. **W**ant hinc vop desen **G**ysbert ende
hinc man macede hinc hinc ouerste en hemelike rade
der hinc die hinc niet niet vergeten en hode
hinc **G**ysbert van **H**omstel dan toe want hinc
een onscallie man was en simpel die hinc mit hinc
werber tegen den ghen en by hinc mede vop
Gent van welsen toe **C**americ en hinc dan by
hinc hulpe den **B**isschop van **F**lorans vandes.
Comv wegen van **E**ngelant den hinc van hinc
vandes hinc vop vop **T**rabant ende hinc
tibe die mede weren des ghen van **F**lander
dan sic onchdragen mit ghemene mede dat me
ghen florens leuondich vangen solde ende sen
den den **C**omv van **E**ngelant die one in **W**ilbig
vongruffe holden solde. **E**n **S**ham ghen florens
zone die des **C**omv docht hadde te winc solde
he van **H**ollant wesen. **D**ese edele greue die va
der **W**ingnisse niet en wste dan onlange toe
voren hinc like pallase en woningge macede in
hinc hinc hant dat der vogel sang heet. **E**nde
in den hagen dat hinc mit ionchere en mit vrom
wen in der wildernisse des **B**isschops stades te
saghen plant oft inder wagen ridderslike maniere

Grene florens loest vop den
manfard en onchoefde alle de
danc op weren sonder alle

Die vrede tusschen den **B**isschop
en **G**irnen florens van
Homstel en vop den **W**inc
vop gemaker mit en toem
vop vop gesat

afeninge hantide. **E**n hinc one in den **S**eer
one herten op te pich. **D**ie **I**zer ghe **F**lorans
Tuut op dat hinc vop one mede en vop dinc
die was tusschen den **R**idder van **H**ollant en
den hinc van **H**omstel en van vop den die
des ghen niet vop en gent in die hinc
en nam mit hem een deel **R**idders. **E**n dan
quam een vop hinc alse oer ghe leet vop
en gaff ghen florens al hemelic ene vop
den hinc ene hinc gemaken dede lesen dan
in gesat was aldus. **C**omv hinc ene vop
gedenke in dinc hinc die die. **S**am hinc
macede vop hinc en secht al dus die ma
des vop den dan it in hope die hinc
adit heet gte vop dinc op mi ghe
mact. **A**er ghe florens die ghemene
was aert des vop hinc hinc en hinc
hoge fecte mit **A**laren en mit **B**orghere
ter mact. **E**nde nae den eren dinc
dinc middach ghe hinc ligger **S**lapon ende
mende nae den **S**lape den dach in **B**lyden
geselstap vop te macten en te enden. **E**n
als hinc ene hinc vop geslapon hadde
Gysbert van **H**omstel en vop hinc vop
die hinc sonder macten op stonde en mit
vop hinc vop stad rede **W**ant dan vop
vop vop in den vop secon. **D**ie ghe
genochte hadde in den vop dinc vop
te vop hinc hinc hem en nam een sonder
linge stane **S**perder op hinc hant en vop
mit hinc hinc gespinc vop stad en vop
aldus mit hemeliken vop vop ghe
vop ene hinc mile vop stad dan
loest hinc van vop mit onchallie
vop vop en brach op mit hinc hinc
lagen en bespette den ghen al dinc en
van welsen die dan niet tracht en was
den **G**irnen alre ierst an ende dan tegen
die ghe als een onchvact man vop
Sperder aff en coech hinc vop en mende
hem te weren en hadde leuer te stornen da
hinc one den vop vop vop ghen mer
dat en hinc one mit axle vop dese vop
vop vop die hem niet en stremden die
des vop **G**irnen hinc an hadden ende
des seluen dages hinc vop hinc spysen
hadden gegeten vop den hinc hinc
mit aldus ghe vop vop den sic al he
melic vop den ap dat **C**astel van vop
En hinc desen qua een vop vop vop
vop hinc hinc die meniges mact
hinc vop vop en bedrefde. **E**n die ghemene
hinc vop van hinc hinc hinc ende van vop
en van vop hinc hinc mit vop vop
hinc hinc ghe vop te vop dinc den ghen te
vop vop. **E**n als die dese vop vop vop
vop hinc hinc hinc mit de genangene ma

Die vrede
tusschen
den **B**isschop
en **G**irnen
florens

Dat **G**ysbert
van **H**omstel
vop hinc
vop vop

Die hinc
vop vop
vop vop
vop vop
vop vop
vop vop
vop vop
vop vop

M. G. G.

ouer sloot en ouer velt en ouer onllege
 ende dan tegen quamen. Die van naerden
 gelopen omc den gien te verlossen. **W**an
 omc dese vlietigen in gien anre waren.
 Want hem die kenemere valgeden mit
 groten anre ende valke. en die dorplude
 die dan omc cruce waenden mit den van.
Wan hem stanchic te more queme. dat
 peert dan sie den gien op gebande hadde
 was hene en mochte die slore niet oncrspid
 gien el nieten gien mit water. den **S**ert
 amc den niet vrefreken en mochte ouer
 mit den vanden gien welke die hem vol
 gende. **H**ier omc dese **G**eric die een sel hie
 hie. **A**ls den **S**irnen xxij aronden dan
 die anstunff en inende achter want mit ene
 die den peerde op dat **C**astel te **C**ronelozsch
Iuan van woerden vret vut sinelande.
 en hie onchoelt hie en dan en waert
 vut sinre heerheft verdreuen ende in
 elter ellende sonder troest. **G**er **G**ysbert
 van **K**emstel die een alt simpelman was.
 en van huan van woerden van desen sake
 want was die waert oncholden by sinen
 vanden. **T**er eynde sine louend en gauen hem
 hie als hem troude. **E**n hie dese gien
 man die kenemere ende vonden desen gien
 die hie lonendich en sinen adam trecke
 en als men seget dat hie een lictel spruch
 die se aronden een deel der maenderer hiechte
 die se mit aenleen des stemen. **D**es gien
 saden mit manigshande pyne. **D**ie gien
 die sine ogen op den den hemel. ende
 die. **S**it van **I**ulius ruste hie moude
 wren en van hopen die hie ghebrant is
 in den hemel. omc die bletter martelic.
Dese gien **F**lorens berichte vilnac hollant.
 xli. ier. hie heerhiken en was een gld
 vlose prince schone van hie stark van.
 hiechte bequame van aensiene wal spre
 kende gormodich van herten edel va dade
 milde van gauen een gte sengster ende een
 gelike michte. **S**in dode lictam want ge
 uoert toe **V**enboord mit **C**loester ende al
 dan begien van sinen wme **B**eatrix
 mit wemender vernaert. **E**n als die be
 hoelic gedaen was. **D**ie gien van **C**lene
 die **G**rene **F**lorens name was. **A**ls faende
 een mechte heer vut hollant ende besat
 dat **C**astel te **C**ronelozsch al omc mit ene
 handen swaren besitte dat hie daghe den
 stoude mit **I**ustrumieren sonder vut rei
 tye te. **D**ie **G**ornic van welsen mit sinen
 hulperis wemid gebet van spysen. en an
 dor behaefte hem ge rangen gaff en hie se
 ged. **S**o alle die wemidnisse van bequimeten
 ten eynde toe also alst. **V**onst is epelantlic

van allen luden. **E**n men dede den seluen **G**ernde
 wale swaren pyne omc ende ten lesten facte men die
 op een rae. **D**ie ghemene volk van hollant bracke
 die **C**astel neder. en tegen wirt te muden omc dat
Castel te bomen. **M**er dat vonden sie sonder weer
 want de wapeniers dan al af gelapen waren.
 en en derstent mer holden. **D**ie beual men **G**eric
 van haerlem dat hie crullelic beuaren solde.
 die gien van **C**lene nam die noert hollant in sine
 bestormnisse. ende dan tegen **G**ie van hene golve
Irsener van **L**idie naen die beuacris van **Z**uet
 hollant ende bleeff avouende ten berghe. **I**n van
 desen edynische was gret omste die meerde
 van dage te dagen. ende die volk van hollant
 want aldus onelle gedeelt en hadden ghenen
 rechten hein.

Van willem mechele den xli

In den seluen jaer **B**isshop **J**ohan **Z**ijrt
 is overfac van verrecht wemidisse de **S**ans
 en is **B**isshop gemact toe **T**ullense ende
 willem gheborn van oechele die se saken
 te horen. **P**lach in den **R**omestien haff is gheor
 dincert. **D**ie xli. **B**isshop **T**urp. **D**ese willem quam
Turp ende want al dat **B**isdom overladen en bo
 avonden mit manigshande beueringe dan hie seer
 omc arbeide in guden stete dat weder te maken.
 want dese **B**isshop ierst belach dat **C**astel toe amde
 mit avenerhoren wapeniers dat hie seer quet
 se mit alrehanden **I**ustrumieren. **D**ie dert in
Haerlem die dan **C**asteloyen was begheerde hem
 op te ghenen ende in wongnisse te gauen beholden.
 sine linc dat **C**astel vut oner te ghenen. **V**an
 desen gelike is **B**isshop willem ghemodich gellwisse
 ende vut in **M**axstancplanc. ende predicde dan
 tegen dat hollantische volk. **D**es **B**isshops aflact
 die wrefen wie oir alder gheuere waren hieft
 lic genoget. **D**ie der wederrehtinge. **W**ant
Bisshop willem hem vret te bestaen en bestoude
 vrefte wirt. **D**ie **C**astel. toe windenisse al omc
 en stormden wredelike sonder aflaren. **A**lso dat
Foldebyn van naeldebyr die **C**asteloyen dat
 van node op gaff den wrefen mit desen vor
 den. **D**ie hie gepudes linc mit sinen guede.
 dat hie dan op hadde mit waften vrede solde
 waren in hollant. **E**n sonder more destruerde
 die wrefen dat **C**astel. toe windenisse ende bracke
 dat **C**astel tot enigenborch en besaeten dat **C**as
 tel te aydenblie al omc ende verbunde dat
 steden te puluere. **F**lorens van **E**ymonde en
 die ander bechfaren wrefen die hie harde manlic
 tegen die wrefen en waren also handelic
 beseten. **D**ie sic alder puaude wrefen hie
 en onen ten lesten pendelinc van gien waerhont
Grene **J**ohan van hene goulken. als hie die ver
 hoerde quam mit gret heornact. **V**ien in wref
 lanc ende onsoete aydenblie. **D**an blene dert

Die **G**rene van **C**lene behaet **C**ronelozsch
 omc **G**ornic en welsen te hebben. **S**o wemid
 mit sinen hulperis en saken omc op een mit

ene treut. vresen ende hie spryde dat Castel
mit vele smanden / die hert van Arkel en die he van
Duete verbranden enghusen. en woumen dier grote
roeff ende voren van darme mit gten sepen dinge
strader weder in gerhanone

van ioncher ioha die xij gne

nde als dit geseet was her florens die regnel
die hert van Eymonde / die he van Frederede
Henric Castelen van leyden. In willem van Eymonde
hiddens waren ouer dieze in Englant / en baden de
Comie mit sijn ginsten dat ioncher Johan van hollac
moete mit hem ouer haren want dat lanc van hollac
sint met onberen en mochte die Comie edelwilt ont
feng dese boden hie vrentliche ende dede londen
con sijn mit alre groter sijnheit dan hie ioncher Johan
ende sijn doct mede sande in hollac / mer want hem
die wint niet wal mede en was. De quam hie in zelac
anc lanc dier nam her wolfert vander veer deson
ioncher Johan van hollac in sijn hoede en sarte al
die hollanders van hem. Indou naer onst hie. ay. cr.
p. ch. so walde ioncher Johan beddingen die west
vresen ende quam mit groet heerkiniche byme. Ar
ma. / dan tegen quam die vresen harde manliche
en hadden te samen gezogen al die machte van west
vreslant sine enen swaren strijt te versten. Ende
als berde partie te samen quamen mit blesheden
banieren en mit hromonden trompen want dier
alre groet con hias want vanden wape en gematte
van den luden want die hollanders wochten die
vresen en die in ellen becalien bestaort weren en
flogen die vresen doct sine treut nij. en dat
ander wolk veragden sie so ver dan sie hem on
tralen in hemeliken steden / vanden hollanste
heer blonen doct die he van Arkel een vrome vrede
her Johan van dorstogt en mit hom alle ander
wapentuers die sine manliche doger elliche te loue
sint / die blodige strijt geseede ap die vij. iii. van
Aprile in den jaer vonst te vone ap der plechier gest
En als willem bisscap die vernam dat die west
vresen den strijt verloren hadden / voor hie ouer
ij Oestvreslant en ydiede dan des vresen aflact
tegen dat hollanste wolk die vresen belofden de
Bisscap te helpen mit der hant en quame hoest
lic groet mit vele sepen te yonche dan die
peerters van haerlem en die konemors ende
se waterlander queme dan tegen mit groter
her naert mit orin banieren ende bestred stalc
lic dat vrisste volk. / mer iet lande keerde he
die vresen vanden stunde ende gengen haestliche
in oer sepe ende punden hem suellit van darme
te rizen / die de waterlanders vervolgeden en
flogen oer vale daert ende hebben den segh mit
kracht en mit machte verstragen. En alre bis
scap willem den strijt verloren hadde leet hie
sijn sijn dan bliuen en gont in con kleyne daert
en rize dan mede mit lanc van oncrisfel so
hie haestlyc mochte ioncher iohan van hollac
bedachte dat bisscap willem alle swaren stunde
tegen sine geuordert hadde en noch mit lanc
van oncrisfel te varen sine me hulpe te versamde

ioncher iohan ghen florens
zoue want vte engelie ghede

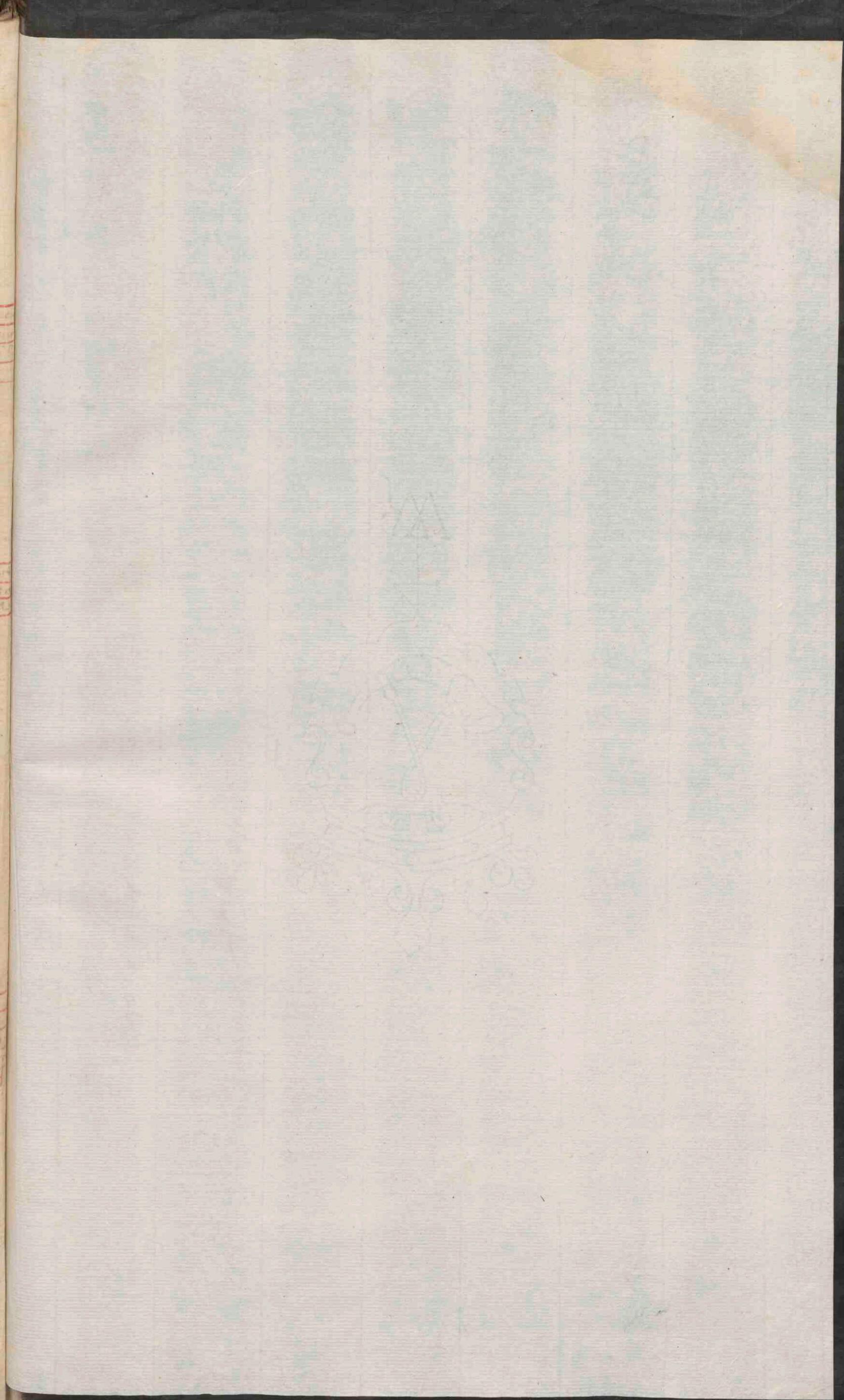
Die hollanders flogen doer mij
vresen / en sie flogen weder daer
de hie van Arkel mit ander
wapentuers

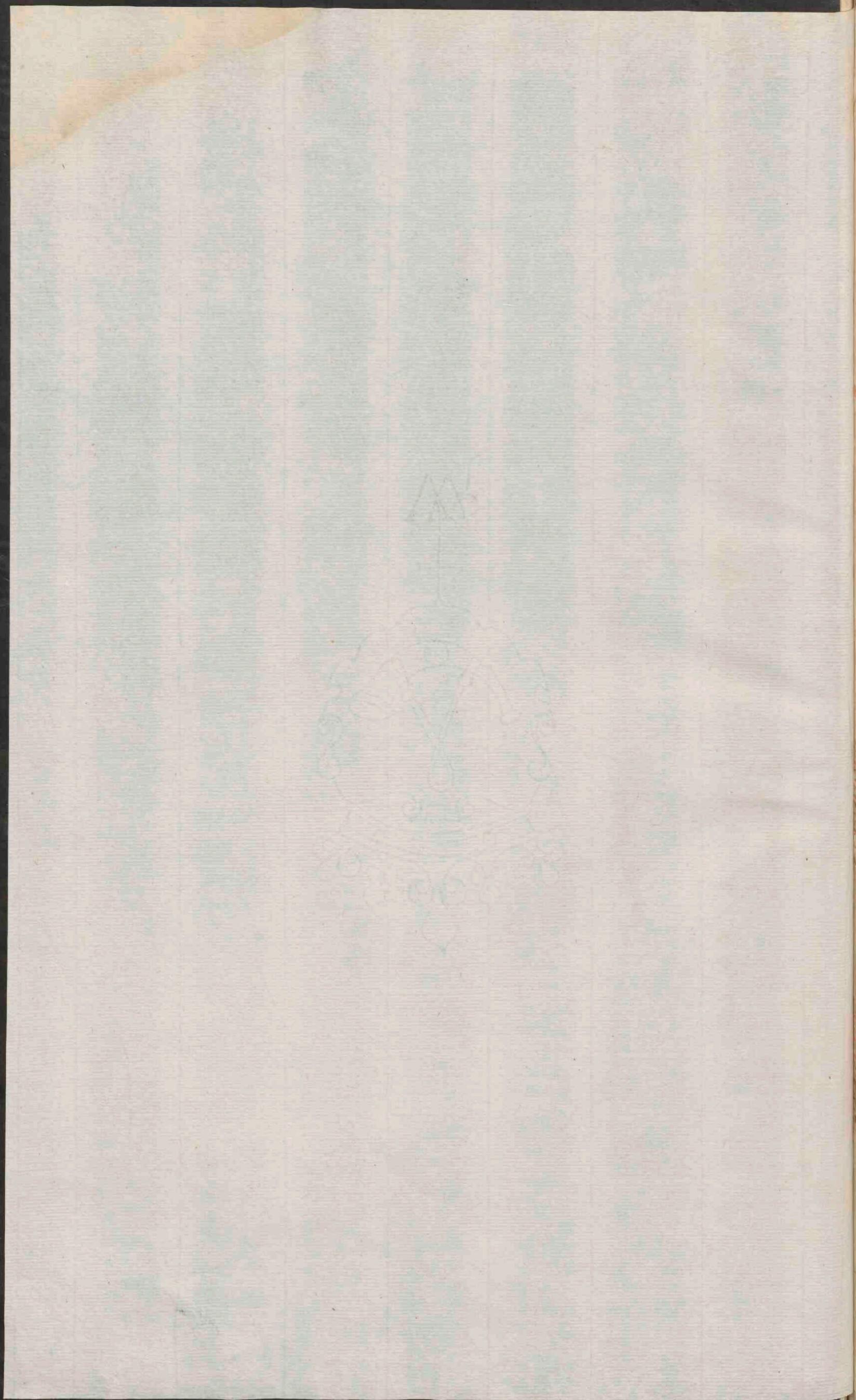
ytloer Bysker kinyfstrone die scoone lande
sijn Castel ene tyt en laren dan vresen
wapentuers vte hollant die den vresen
ten aenberken Bysker van vresen
die dat ghecomt wys doen wolde lanc
hie des bisscops amerscalc en sijn vresen
was gesat in den lande van vresen. En
hij sine dede ioncher Johan van hollac
desen Bysker vangen van sijn vresen
en dede sijn Castel beseten al die vresen
dagelike aenberken en ston
dan ioncher Bertrac sijn
bestemde dat Castel harde
sine treut een ier / also sijn vresen
sijn vresen clepne want / ende
ap in desser manieren dat sie ende
die gene die mit oer dan ap weren
den oer huff beholden / en ioncher
solde mit den andoz sijn vresen
En als die gedaen was van men
den Castel mit dan. so weeracht
mane en men onthoefde oer arch
lot ap vol. En als ioncher Johan
Castel verstragen hadde gaff hie
fer vander veer mit der heerscap
woerden te leone van hem te holden
ap dat hie dat hysdom te smaden
den bisscap mede verderuen solde /
nue geseede dat ioncher Johan van hollac
lanc ene dert holden solde tegen
Johan van brabant / dan her Johan
van Ryneste die woerde en die am
borde van ouer bracht / dan aff
her Johan waert angebrachte quame
toe den dage men solde sine vangen en dat
sine her Johan van Ryneste verrede hadde
/ dan sine ioncher iohan van hollac
vrede besarte hie vresen Castel te yonch
wamp dat dan neder en verdriff her
Johan vanden sijn / en als her wolfert
vander veer allene die ouerste by ioncher
Johan van hollac is / De bestwaerde hie
al lanc van hollac mit comt ver mo
te en mit nien rechte / dan sine hie byne
delft want doct geslagen / en nac sijn
doct want groet vruoer in hollac
danc die van dorstogt tegen vte en
beseten die van vresenstanc en dat
Castel te Elydrecht en werde ende alle
nen orin Behin dan van mit ander
die dan ap weren woerden sie te dandert
en flogen sie dan daert sijn vresen
en dan te sijn vresen. In den ier
onst hie. ay. cr. p. ch. so walde ioncher ioha
van hollac te haerlem en vate in ier

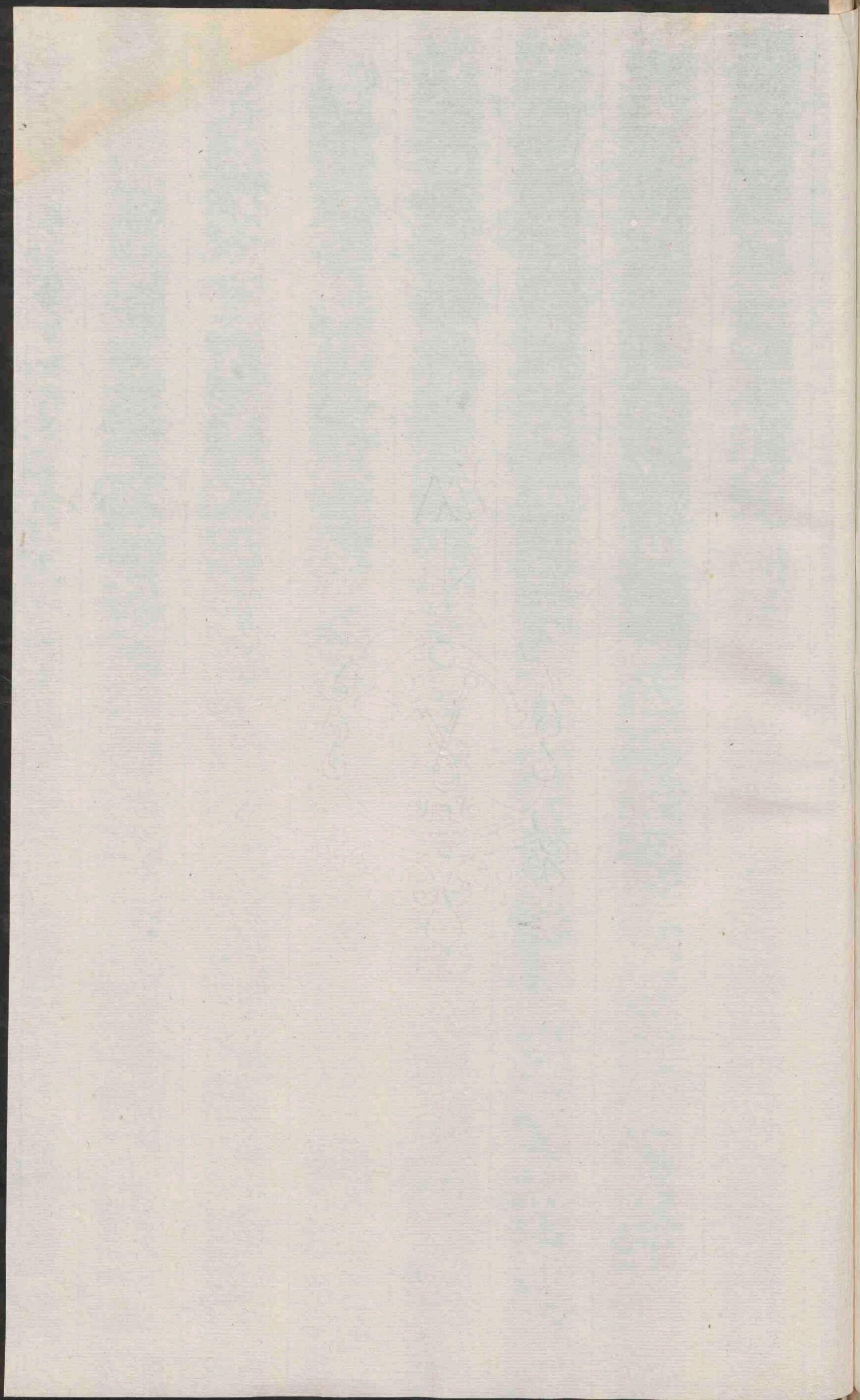
Handwritten marginal note in red ink.

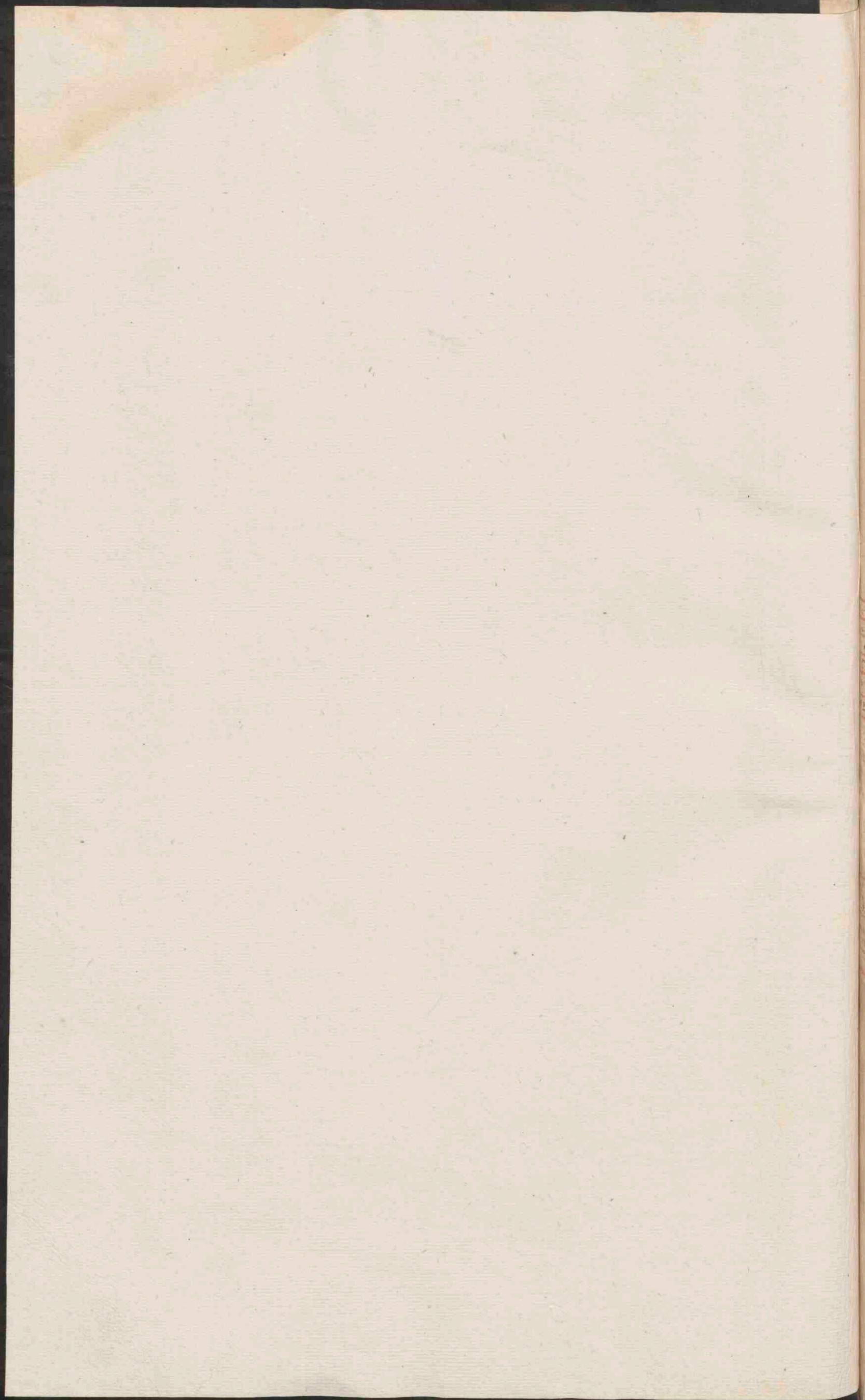
Handwritten marginal note in red ink.

Handwritten marginal note in red ink.

Die hallande ende die **Sydomers** die al
 sus weeten wt oren slape ghebeder warden
 gheen oer wapen en haesten hem hoer
 hande weder te staene en van oren tenten
 te veruaten mer dat en vorderde niet dat
 die d'ouder scheme der vermaledider nacht
 want so ontfenlic dat die ene vrient den
 anderen niet lieue en mochte so dat die ene
 maect den andere dert sloech en meende aer
 grande te staene. In den scrinde blonen doer
 walle van hoerne die dampweste **Turp**
Clare en sijn **Peric** van haerlem **Peric**
 van ziele ende **Fröder** van beuerbeerde
 seulle. **Peris** mit vele wapeniers br
 gens en nauclide behaluen ander lude die
 in der de vole verdronken. Die bisscap **Gye**
 want dan genangen mit vole wapen
 ers en **Widders** en ghemeent en is in was
 tede van danne in **flandere** gesant
Willem van hollant qua in een scap
 en nam tot **prince** ende is nauclit mit de
 linc ongaon. Dit gescede in der vasten
 naer wouff / des d'impdages nae paes
 sion die dan nae quam overnamen die
 van waf dat bisscap **Gye** in zelant ghe
 waren was / waren twe schelinge byme
 vrecht. Die onerdagen en sloren dat sie
 oer stad holden avolden mit vrecht ende in
 oren toerijt toe dat die bisscap weder quome
 in die louede hande schur gebirken want
 vander eenre partie die aldus ghesceue
 wera her **Lambert** die wese her herma
 tenclan **Hubert** sijn zone **Grote** gysse
 mellem sijn broder **Willem** ameliner **huyse**
 sijn broder **Germe** vanden wons **Willem**
schwart **Johan** bollant **Germe** vander
 mere **Hein** loeff **Coppyn** oielden van
 tenclan **Hein** wot en her herman van
 den welle / dese wouff mit oren hulper
 slogen doer heren **Germe** frenken **Wij**
 sijn selues **huyse** / ende do vengen sie hen
Jacop van lichtenberg / ende leyden van sijn
 huyse in weseberch / ende do vengen sie hen
Willem van **Wdenborch** die hen jacops bro
 der was ende sijn zone en hert **Werner**
 en brachten sie by hen **Jacop** in weseberch
 die leddeu sie in der nacht wt op seure
 kacken wete en slogen dan doer hen **Jacop**
 en hen **Werner** / en huyt aff is der stad van
 vrecht manige plage getome / want dan
 nae worden al dese wouff al landes ber
 drienem sallie op rade geleger / **Grene** **Gye**
 van flandere die hem seer verblyde sine
 der zelander zoge / want mit oncliken
Frepe oner die maeze / en by rade hen **Jo**
hans van **Wynesse** waert hem op gegene
 alle noerchollac stede en dorpz alle tot

Haerlem toe / die hroge **Johan** van **brabant** ver
 strech in sijnne macht seure **Gertinden** kerch en
 alle **noerchollant** behaluen **Dordrecht** allene en
 alse ginc **Gye** salten aldus **conspadich** werten
 en dat vernam dat **byme** der stad van vrecht
 aldus giet **Wdracht** was / qua hie dan **byme**
 en saete dan sijnen seulen die van sijnne wege
 dan te richte sac / en badt der **Erlesy** heruust
 like. Dat men **bisshop** **Gye** die dan genange
 was dat **bisdom** name en dat men **Willem** van
Gulic hoer in enen **bisshop** / dat hie herte salde wal
 verbrengen hebben en hadde her **Wichte** van heem
 steden die ginc **florus** bastart zone was
 van **prince** oner die besconide se niet getome
 tot zantfaende. mer nae dat dese stote **Widder**
 mit luctel wapeniers **byme** die steden van
 haerlem getomen was. Doer quam vrecht want
 die krenemers mit den wesen in sijnne hulpen
 en mit desen toech her **Wichte** te sepe ende tot
 peerde ende haelde al die gyssele weder die de
Grene gye ghesome hadde van stede en van
 dorpen en slogen die **vlaminge** doer **Wan** sic de
 wonden / **Wier** **nicolus** van **Wurten** die een **richer**
 in **walcheren** was toech wt mit den van **dor**
Drecht ende **wouff**gede den hroge van **brabant**
 wt **noerchollant** en verbrandt alle die dorpen
 tes hroge **bisshope** toe / en quam weder te seure
Gertinden kerche mit groten roue / En alse
 ginc **Gye** van flandere dit verhoerde / seerde
 hie **conspad** van waf verfaende een groet heer
 en belact die stad van **prince** noch **Dordrecht**
 mit alle sloren besicte dat hie mit **magnelo**
 wt boren mit kacken en mit euenhaghen
 dagelijc **Wredelike** stormde **sonder** **ruste** / **Wille**
 van hollant die een **beprcefflic** iongel mit was
 toech wt hollant een seone heer **Wapeniers**
 ap dat hie die stad dan mede overlofen mochte
 vanden **wreestiken** storme en vanden handen
 aenbechten. Die **Philippus** die **Comit** van
francinc van **Calys** onersande in sijnne hulpe
 tot en **h** groter sepe ende wouff **Kulien** die
 des **Comit** **amirael** mit **banieren** van **golde**
 ghebracht in mit **meysters** **trumpers** te stude
 brichte En aldus in den iaer onff hen **1304**
 en vier op den .v. dach in der maent van **Jun**
 gustus alse seure **Lamertus** dach ene hoechtyt
 was / verfaende die **scipheer** beide des **Comit**
 van **francinc** en des ginc van hollant op
 dat sie die **vlaminge** vanden besicte toe **prince**
verdrinc wolden ende der sepe in die depe ze
 den **verdrinc** / Die **vlaminge** berypden dan
 tegen een scap dat **wonderlike** groet was dat
 sie onstrake mit **strae** mit **Werte** mit **wasse**
 mit **poete** mit **salpeter** mit **specie** mit **stee**
 nele en mit **tere** op dat sie dat **bermede** scap

Grene **Gye** van flandere saete
 sijnne seulen **byme** vrecht en
 badt der **Erlesy** d'ur mit **bisshop**
Gye ontfenken **Walle** en **Wesen**
Willem van **Gulic**

Handwritten notes in the left margin, partially obscured by a red box.

Handwritten notes in the right margin, including the year 1304 and a red-bordered box containing text.

stuerden mit den winden den sie te hant hadden.
 stuerden ap dat hollandsche heer en die naesten
 strepe dair mede verbrande. **W**er seet dat sijn wyl.
 Wiers alst tot den hollanders daer se lieede de
 wint dme ende die wederulke wint vallende
 en dat sijn dreeff weder ap die vlamminghe ende
 die dat vernende sijn stuerden verbranden also
 seer dat sie leuendich in die zee sprongen ende
 verdrukke. **E**n vanderse wonderlike aentere
 veruzgen beide de hollanders en fransose gte
 noet te weeten en tegen do an die vlamminghe
 mit blinkeden lancen en mit schijnende ba-
 sinen en begonden te striden dair die vlamminge
 hem tegenwerden harde stochten enen dach
 en enen haluen dach. **I**nde lieerden die vijande
 van hem mit schotz en mit steen mit slingere
 en wederstaude oer wederzaken mit grote prijsse
In desen strijde dair breken die speeren ende dat
 klang vanden speerden dat geluet vande hel-
 man dat gromest vanden steuen. dat knappe
 vanden vromboisten en dat gromest der verstras
 was so groot dat men dat grote geluet vanden
 bestedeliken hoerde drie mile deer. **I**n desen
 worden die vlamminge seer seer vermocht dat sie die
 striden leuen die de hollanders daer slagten en
 wropte sic in die zee. **I**n desen strijde bleue doer
 van vlamminge en en ontallic volke hunderde en
 xi. strepe p. hospelike panlone. **I**n desen
 mit sligen niet verbliden dat een teken des hi-
 ligen. **E**nt dat wonderlike groot was gheuer-
 vet als quampriet openbar tot **E**gumonde.
 dair volke lude sigen in den lichte der wylan dat
 die strijt was tusschen den **P**riuceen dat wyl.
 een teken was van zeghe ende den blystrapp
 dair den hollanders wylst was dair hem bere-
 kende liff ende een en seghe want sie mit verhe-
 striden. **W**ier oer vander lant. **D**ie hollanders
 als sie tot den oren gecomen were. **H**aesten sic
 hi **J**ohanne van rynesse van bap te drinon
 ofte die stad mit darghe oenberchten te moye
 ende branden binnen der stad molen. en dorchone
 en naeden dair her **J**ohan van rynesse vter stad
 come solde en wreken den scaden vande brande
Wer die selue vader hadde dacht dair vernde
 wisse en recht al hemelike mit den sijnre ber-
 stad. en dan anpce van sijnre vijande die one
 veruolgeden walde hie oer die secke baren.
 en genc in een selome boet. **E**n die besotte
Kiddis die mit wapen verladen were ver-
 soude mit den strepe in den stroom en ver-
 drinke die dair nae oer vrende en oer
 minge mit segghene vanden mit grote valde.
In desen selue ier ginc **J**ohan van hollant
 verblide hem ome den zeghe den **W**illem sijn
 zone tegen die vlamminge gheuet hadde ende

In desen strijden bleue doer
 vlamminge en ongetallic. **C.**
 en xi. strepe en p. panlone die
 koflic weren en verdornen.

Her Johan van rynesse
 verdring mit vele vanden
 magen ende vrenden

vustz in onsen hien ap die. **I**nde in desen
 en waert beginen in die stad. **I**nde in desen
 mit betaeliker eren. **P**ese **J**ohanne wylst
 ginc van henegolben en berichte. **I**nde in desen
 van hollant. **S**me treut. **V**er. **E**n **I**nde in desen
 sijn wylst stant ap die. **G**inc **J**ohanne in **J**ohanne
 is beginen in henegolben by oren man. **E**nde
 als **F**ustap **H**ye weder tot sijnen lande. **I**nde
 was en sijn gesticht in sijn rusten. **I**nde
 en walde weren. oft yment hoerger. **I**nde
 byme des gesticht palen van bap. **I**nde
 aff **C**apitel leggen. **I**nde die ghe. **I**nde
 pitalare ouerdragen. **I**nde in desen
 men hoerger. **I**nde byme den. **I**nde
 on hadde. **D**an die **P**roefft van sijn. **I**nde
 toe gherecht. **D**oe dede die bisscop ma-
 leggen off dair alle die hi die byme
 sticht gheeren oueren. **G**eboden waren
 begerde hie aff een ordel van sijn. **I**nde
Dair ouerdragen sic gemeenlic. **E**n her. **I**nde
 berthe vanden **F**oye wylde dair ordel
 vande hoerger. **E**n hadde in desen
 te van vrede. **D**an die **P**roefft van
Johanne hie en mochte dair belouwen. **I**nde
Priuceen en mit breue. **I**nde in desen
 in den **J**ohanne ons hi. **A**y. etc. en vme. **I**nde
 her **J**acop van lichtebrige die her **J**acop
 was die stad van vrede verboden. **I**nde
 ome hie liden selue janz ap sijnre oertend
 anant in den wint mit sijnre magen. **V**an
 vanden en mit anders sijnre vrende ende
 longers van vrede. **D**ie vander stad
 vrede. **I**nde ome sijnre te halen
 vrede. **I**nde ome sijnre te ap
 uel. **E**n bestruet die borgers al dair. **I**nde
 strijt verlaes her **J**acop en die borgers
 gen mit zoge in oer stad. **D**air nae in den
Johanne ons hi. **A**y. etc. en. **B**y. **W**ant een ghe-
 del borgers gesant tot **O**ldubart ome pri-
 uande ende ander comenstap te gelden. **D**o
 quam her **J**acop van lichtebrige. **V**an sijnre mit
 sijnre magen. **V**an vande ap sijnre **P**oucia
 mit anent. **E**nde bestruet die borgers van
Johannes. **B**ider bruggen ende verlaes den strijt
 en die borgers waren mit blystrap in oer stad.
In den jaer ons hi. **A**y. etc. en. **B**y. **W**orden
 die **T**empeliers oer al doot geslagen.

Van **W**illem den **X**viii. ginc
 ten men den **G**uden gincen heyt

Willem want nae sijnre vader doer die
 xlviii. ginc van hollant en waert al
 te hant so grote vermocht onder
 alle den priuceen der lande. **D**air hie
 oer al was gheeren moyster der **P**iddersteyn
 en een wylst der priuceen en hie nam tot
 vande **J**ohanna van valseyde des **C**oninc sijnre

1888

III.

Van Francke die daer die by van Johan
 van der Maere de Romeynsche Conynck
 van die Conynck van Gulic Philippus
 die Conynck van Engeland Willem die
 vierde Conynck van Frankryck en Ladewich een ionc
 hant van onser Elisabeth. Dese Willem na
 begon sijnre heerlijckheit dede hie beropen toe
 hant van onse hogen Hofliken Hoff die p.
 ghen. Conyncken en. a. Ridder mit on-
 tallen ionckere feestlike halden ene valle
 wetering. Dese edele ginc was vermits de
 Romeynsche ghemact vicarius des keyser-
 licken was in sijnen tuden hant ginc
 vermits. Die van mit lincacht alle alte
 Castre in den gestichte van Colen.
 Invalde ende volmensteen. Dese edele
 ginc walde vermerde den dienst godes
 in aydelborch ene nye kerke dan
 hie. In onse in pucende mit milde ginc
 nen ende teuten en maecte sie rycke tot de
 eldigen lone sijnre gedentnisse. In doniaer
 ons. en. a. en. p. in den seluen ier. Wolde
 d' hie ginc tynnen een Castre te Stellingwerf
 en sijnre dan mit wysen werkliden end gaste
 ginc op dat hie dan aff die onhoersam vresen
 mochte d' bingen. In want dese selue Bisscop
 want ginc tot ene gemeine raede toe den
 hie. Was op die mit soe coech hie te byenne
 dan. omc hie die tynninge des Castre van
 onse moets laren. De pabbe Clemens die. G.
 a. de. ginc. onsefeng desen Bisscop Gien.
 in ginc weerdicheit. En omc des Comen wille
 van Franck. Wolde hie desen Bisscop gegene
 hie. Cardinaelstap mit onen voden hoede
 van dese Bisscop seide den pabbe ginc ginc
 hogen danc. en walde met hebben die erz
 van so ginc weerdicheit die hem dan gebo-
 den was. en hadde later Bisscop te blinc tot
 van ten ionde van sijnre hinc. Die come Phi-
 lipus die sijnre den die oerindicheit des onsefame
 vaders en ginc hem ellie jaers. G. p. p. p.
 vresen vanden sijnre vresen sijnre Camer
 op dat hie naemacht mit hem mit elvigher
 vresenstap gebonden weerd. En als die vresen
 hoedlic ginc was. Kom des Bisscop miede
 Comen te Pontefrage. Dan die Comen miede
 te vresen den ghen van flandere en de ginc
 van Hollant. alse vanden orloge dat sie on-
 der een gehade hadden. En der wyle dat men
 sijnre onse daende was in Franck qua die maer
 in vresen. Dat dese Bisscop Ginc soet weerd.
 Dan omc die vresen van Stellingwerf ver-
 saemde een marchant heer en lesante dat Cas-
 tel van vollenhae dat sie stormden mit manig-
 hant deenloep. Dan omc dat Bisscop Ginc hem
 in vresen. walde onderhalen. en in onse
 sande een Castre tynnen. Dan hie de vresen.

Van hie wonderliken onhoersamer mede mochte
 ledelingen hebben. Aler die wal behaerant dat
 onse sijnre dan sie behoeftic vresen wederstonden.
 der vresen ansteymen hant manlike die sie scoren
 mit logen en mit wapen. en worpe mit stene dat
 sie se hant manlike vresen den vresen wederstonden
 ten en vresen. Dan omc dese vresen tynnen
 een alrehoedlic werck dat drie stadigen hogen was
 dat sie wal besacten mit sterke wapeniers op dat
 sie vander onsefame sijnre vresen mochte mit be-
 selstene vanden mildesten mit sijnre sijnre ende
 vanden nedersten mit sijnre sijnre. Als die ginc
 werck gemaker was do sijnre die tynnen all
 omc vanden ende beneden mit offen hiden op dat
 et vresen mochte des omc vanden en hie taen
 der al omc mit hant tegen des vresen anstere
 die vresen vresen hant manlike dat sterke werck
 an dat Castre op vresen nae en arbeiden al
 mit de sijnre den hogen toen neder te wel-
 len. en die sijnre vander mied te vresen
 op dat sie dan sonder stadigen mochte comen in
 des Castre vresen. Aler Comen die praest
 van denent vernam sijnre sijnre vresen ginc
 noet en wer mit ginc haeste in vresen ende
 seiden den Bisscop Gien den vresen omc van
 sijnre vresen die op vollenhae sijnre van
 den vresen beseten waren. En die Bisscop son-
 der ment nam onsefame vande Comen van vresen
 en quam in Hollant en geloe heruaert en
 vresen vresen vresen en vresen onse tot vresen
 vresen. Die vresen sijnre vanden toerne
 vresen vresen van vresen vresen. vresen dat de
 Bisscop een ginc heer vresen Hollant bracht dat
 Castre mede te onsefame en hem te helpen.
 Dan omc die hant wapeniers vresen een ton-
 netre mit werke mit sijnre mit salpeter mit
 pette en mit vresen die sie al vresen vresen
 mit vresen vresen. en onsefame sie mit vresen
 so dat men sie mit leschen mochte ende wor-
 pen sie sijnre op dat werck dat vresen by he-
 stont. en in den tynnen waren sijnre vresen
 hant. Dan mede vresen vresen die hant en
 an dat hant. In die hant vresen vresen en
 vresen dat omc ende vresen onse al die sijnre
 van vresen omc vresen hant vresen hal-
 sen. en hant en wal. l. vresen. dat mens
 mit ginc vresen en hant. Die ander vresen
 die de hant des vresen omc mit hant
 en mochten vresen hant neder van den.
 vresen vresen ende vresen vresen ende
 vresen ende sijnre vresen der hant der
 onsefame. Herman die castelleon die mit
 vresen en was de sijnre des Castre der
 op de sijnre hant vresen en vresen vresen
 modigen sijnre. en vresen die sijnre
 den vresen sonder vresen en vresen vresen.

Dat Comen die praest van
 denent Bisscop Gien vresen
 vresen hant omc dat hant
 vresen vresen vresen den
 vresen.

de vresen
 vresen
 vresen

De vresen doet en leerde weder op die Capel
mit zege en mit groten loue. **E**n als die aldus
gescheet was quam dat hollandsche heer-ant hier
dair an versamde des bisschops wylt / **H**er florens
die daempreest van vresen en hier Johan here
van arkel die mede waren des wylts bisschops
Denit van biederode en nicolae vanputt die
mede waren des gruen van hollant / **A**ls die pau-
line gortker waren hielden sie hemelic met ende
speaken wo sie enon sekerz troyt mochte begynne
tegen die vresen. **E**n ten lesten avair dinc ding
dat men sryveerde elzen mane hem te wapen
in vreslant te treden en die naeste dorpen toe
bemen. **M**er die hope van dess wylts reyse gence
te male te niet. **D**air in der donker nacht want
een gret storm van wind en dair vel gret regen
water / en dat weder stormde so grubbelic dat de
pau-line scorden ende braken ud hyn ud. **I**er
sae dat die modige scipen omc die ongetempere
ende weder seer vermoet worden. **D**e anderen
dages als die sonne was op gegaan te halve mid-
dage versagen dese wylts pincen dat men deon
avort met reysen en mochte omc die gret regen
water en men in vreslant niet gaen en mochte
omc dat er winterlic was. **D**air omc dat sie ge-
beden die touren op te bryken te strepe te gaene
en weder te hys te waren. **A**ldus dat die scipen
lichten oren anker vanden oer der ze en vort
van dan want vlnae die ghemene driesen beger-
den vrede en londen beteringe te daene ende
quamc mit giselen dair vort te seten mer war
meer die giselen seer men quyt die hem berlyde
Want sie des gelve niet en vermoeden. **D**ie
bisschop Gye die seer overliden was mit der gret
kost. **V**ort in fumerie op dat hie een deel vre-
sine kost spiede ter tyt toe dat hie sine wryple-
gon seult volcomelic betaelde. **E**n van avort des
bisschops al was hie van hant sae en was ghee
vorer so hanc die int bydom dorste comen. **O**fte
die gheue die mit bydom woonden omc ghe-
welc dorsten doen. **I**n den iaer onst hie .ij. cc.
en vii quam die **C**onte lodewich mit groter heer-
senste in flandere by daernich en dede sine con-
ten ricten bidon vincer der linc den gruen Willem
van hollant in sine hulpe mit wale wapeniers
te strepe en geboet sine pauline te seten biden
vincer der seult. **M**er dese wylts **C**onte moeste
vlnae by noede vermits dat ongetempere
weder van regen en van wind en laren die bla-
minge ongenoyt blinc. **G**rene willem van hol-
lant als hie in der waerhot verhoerde die ma-
re dat die **C**onte van dan geroge was ver-
brande hie alle die dorpe die by den vincer ge-
legen were harde vyanelic ende is weder ge-
waren mit sinen luden ongestader en gesandec
lyffe in hollant. **I**n den iaer onst hie .ij. cc. vii

Bisschop Gye laer weder in
fumerie omc te sparen want
hie vermits den besiet van
vallenhoe seer ricten was

Want heyer hemc wryple van enen
valsten harapin die hem fume gaff mit
ons hie licham. **I**n den iaer onst hie .ij. cc.
en vii openbaerde in der lucht die
die men **C**onetti heet mit langen wylt toe
vort dene ener kamerlicher plage mit dese
wilt dair quam een strefflic hont
en want so vbaer dat vele armer die
oerloff is te seggen oren der doden sculden
en der beesten vleys alroe en oren die
dat op den velde was al ongetaden al vren.
Dese hongt oft plage was so gret
armen lude bryebidders stormen
in den velde in den woelde en in den onst
en men gret die deen licham op dat vort
dair men sie want sander sterfeliker
en legencnisse. **D**air omc dese kort
plage van Terennias den ypheren wren
en stelde dan allene dat die wine oer
lunde niet en haleden en oer vleys an vanc
niet en oren mer men vort die seer
sander ligen die salen oer doden moder
vort en hadden hem die pnen af gelnagen.
Mer de meeste plage was in den iaer onst
hie .ij. cc. xvi in den iaer dair nie ontfarnde
onsen hie des mensche kamerhede en gaff
milde gruen van sijn gubertienhede ende
gaff so gret vinct oer al certinlic dat
men een mude **R**oggen toste omc viff con-
noyse gret dat men des iaers te voren
omc .xl. alde connoyse gret. **I**n den iaer onst
hie .ij. cc. xvii quam bisschop Gye weder
vort fumerie en sact dat bydom alre male in
giden vrede ende corrigende alle die quier
daders mit harder wralic. **I**n den tyden
was Gysbert vren gye een iongelinc
van Culenborth ende **C**laes van luerse
vren hem te mombere gpart. **E**n van desen
elden begreide die bisschop rehenyng
vandes lundes guede dat sie ontfangen hadden
ofte dat sie die mombarstrap op gmid
Johan en **C**laes die harde luctel arden des
eersante bisschops gebot en walden
ghene rehenyng daen van oren
apboren. **N**och sie en walden
in ghecomre vren den iongelinc die
mombarstrap oer ghenon. **E**n hyn
omc versamde die bisschop
beide vort hollant en van sijn selues
magt een seone heer waly. **E**n besact
dat **C**astel ten Goye al omc op dat hie
mit magnele en mit storme die
coerne quersede en die wryth
saren dlonge dat sie walden.
Die wryth saren sagon des
bisschops gret medad
het en verneiden hem vanden
besiet des greten vlyc en
gamen dat **C**astel behabelic
oer linc en oer gudes en
sculden. **G**ij
licke quyt ende beloueden
dat te betid ende

Die wylt
van de
vresen

Die wylt
van de
vresen

Die wylt
van de
vresen

AD

te hulpe queme ende vermaende hem bi alsul
 fier crulle als hie one schulden. **W**an dar hie
 one dit onrecht hulpe wrochten mer die edel
 ghe rymalt want onlange dan nae gheua
 gen van sime selues zone. **W**an dme die bis
 stap sijnre begerliker hulpe onbetre moete ende
 hie dme so voer dese selue bisscap in hollant
 en vermaende ghe willem by crulle en by ma
 stap dar hie one te hulpe queme als hie schuldich
 over te doene en sinder merren dede ghe wille
 versame een crulle hermaert snellie. **D**an hie
 Johan den heu van kistel hoeft ma af makede
 en dese vonst Johan toet wye mit hollanderis
 en verbrunde honden. risten en haerden en
 die soupe die dan by lagen te pulue en bedde
 alle die ayande so vromelike dat sie niet alleou
 den wijs bisscap van ahr misdaet dedden mer
 dar sie mede dar Caprel te dullenborch dat sie
 gebroden hadden weder ap sijnenden ap oers
 selues hofst alst te voren was. **I**n den ier onst hi
 ay. etc. en xx. ap den santen dach Johanne en
 Pauli toe middesamer want die ier te sion
 geleger van sente aytrens toem. **E**n dair nae
 in den ier onst hi. ay. etc. lxxxij. in den ier
 so want dar Eric mit den wedershamc dan
 ap gesat en ap den toerne overgite. **I**n de ier
 onst hi. ay. etc. xxxij. ap die xx. sel van pulue
 broden die dijke vanden ap water en overhoef
 in den stichte van wye so grzet en inder be
 gullestap van rijnlant vande gien water al
 dar gesoid haem en dar gras in den weiden ver
 darff ende verquene. **W**an dme ghe Willem van
 hollat verbrunde die ecclesie. **C**laeste stichte
 mit beserue dorhanden. dar sie den rindye
 als wast maken solden dar die lude in hollat
 gheue seiden en leden vander vloet in gheue
 re mameren. **I**n den selue ier ap die vij. sel
 van Auguste. **W**an bisscap frederic kame den
 der ier te sion en stinff ter hofst nae dar hie. b.
 xion. **I**n die hadde bisscap geboest en sijn hie
 ham want Turc gebracht en begun in
 die doemstie mit betemliker vermaert

te hulpe queme ende vermaende hem bi alsul
 fier crulle als hie one schulden. **W**an dar hie
 one dit onrecht hulpe wrochten mer die edel
 ghe rymalt want onlange dan nae gheua
 gen van sime selues zone. **W**an dme die bis
 stap sijnre begerliker hulpe onbetre moete ende
 hie dme so voer dese selue bisscap in hollant
 en vermaende ghe willem by crulle en by ma
 stap dar hie one te hulpe queme als hie schuldich
 over te doene en sinder merren dede ghe wille
 versame een crulle hermaert snellie. **D**an hie
 Johan den heu van kistel hoeft ma af makede
 en dese vonst Johan toet wye mit hollanderis
 en verbrunde honden. risten en haerden en
 die soupe die dan by lagen te pulue en bedde
 alle die ayande so vromelike dat sie niet alleou
 den wijs bisscap van ahr misdaet dedden mer
 dar sie mede dar Caprel te dullenborch dat sie
 gebroden hadden weder ap sijnenden ap oers
 selues hofst alst te voren was. **I**n den ier onst hi
 ay. etc. en xx. ap den santen dach Johanne en
 Pauli toe middesamer want die ier te sion
 geleger van sente aytrens toem. **E**n dair nae
 in den ier onst hi. ay. etc. lxxxij. in den ier
 so want dar Eric mit den wedershamc dan
 ap gesat en ap den toerne overgite. **I**n de ier
 onst hi. ay. etc. xxxij. ap die xx. sel van pulue
 broden die dijke vanden ap water en overhoef
 in den stichte van wye so grzet en inder be
 gullestap van rijnlant vande gien water al
 dar gesoid haem en dar gras in den weiden ver
 darff ende verquene. **W**an dme ghe Willem van
 hollat verbrunde die ecclesie. **C**laeste stichte
 mit beserue dorhanden. dar sie den rindye
 als wast maken solden dar die lude in hollat
 gheue seiden en leden vander vloet in gheue
 re mameren. **I**n den selue ier ap die vij. sel
 van Auguste. **W**an bisscap frederic kame den
 der ier te sion en stinff ter hofst nae dar hie. b.
 xion. **I**n die hadde bisscap geboest en sijn hie
 ham want Turc gebracht en begun in
 die doemstie mit betemliker vermaert

**van frederick van znick
 den. xlii. bisscop . . .**

**van iacob van oldehoerne
 den. xliii. bisscop . . .**

Als bisscap sijnre begon was. want bis
 cap georen. frederic also gheonse die
 ander geboren van znick. **P**roefft van
 sente. **D**er Turc die plij bisscap. dese
 bisscap frederic want geconfirmeert in de
 hofst te Rome. **E**nde was seer belast van sijn sel
 ues schuld en hie want dar bisdom hardelike was.
 als vonst is en want arm in harten tyt. **W**an
 dme hie lude geacht was beyde van sijnen
 liden en van sijn onderfacen. **W**an de liden
 sacen van liden. des stichtes lude al in een
 besacten. en mayden verbrunde een gert deel
 van dullenborch ende quame by wylen wye
 oner den sijn vengen wagen en karron. **D**e
 don bisscap sijnre in sijn behaest brochten
 en dme dese mayniste soe bes bisscap frederic
 gen. **E**nden Reynale van Schren. dar hie one

Die dar bisscap frederic gestome was
 quam. **E**nde Willem Turc en lude
 der. **E**cclesij. **W**an bisscap iacob van ziden
 dar men one bisscap hieson wolden. **T**urc
 want dme dar Caprel in allen pisen gedeelt is
 dar meeste sel hieson. **I**n die van Oldehoorn
 de doemstien. **E**n dar mynre sel hieson. **B**isscap
 iacob van ziden. one suffragan. **E**n van deser
 abdyacht. **W**an een runder hymie der stad
 en onermit den dnerfende gaderloep des

van sente aytrens toem.
 Turc en vande wedershamc

emole in Schren want
 in selace zone genanghen

ghemene volk so want ghevallem en lictel gheve
ter. **W**ant sine dese selue **G**rene ghemede dan gheve
toerne / ende hie sine dese hie bernen de doemprecht
flaens selone avoninge toe dorne al sin guet dat hie
dun hadde alre male vernelen. Die bisscap van zuden
vernam dat vilnac al die placen hem tegen waren
en haren en hie tegen **J**acop van aldeshoerne die gheve
van was mit ghenen rechte niet border en mochte
leer aff sine lide want sine legherte niet schon ende
mochte en **J**acop van aldeshoerne bider confirmacie
hemis des eydbisscap van **C**alen is ghemacet die
plim bisscap **T**urc. En als die gedaen was die bisscap
van zuden also als samige lide seyden begerde noch
sonder aflaten bisscap **T**urc te wesen. En sach dese
confirmacie bisscap in ang van sieden die men
niet gheuse en honde / verbrecht sueltic and pans
dat hie dat bisdom van vrie verhelede toe sin camer
ten verren. dat oer open worde. **A**n hapede dat hie
vermied hulpe der werliker here dat konst bisdom
nach overlingen salde. **J**acop van aldeshoerne die ghe
ven was en confirmacet een man van eerliche pde
en die gheesteliker minde ruste in onsen hert in de
selue hare / op die .xxij. dit van **O**ctaber en want
beginen in die doemkerke bij teemliker vernaert

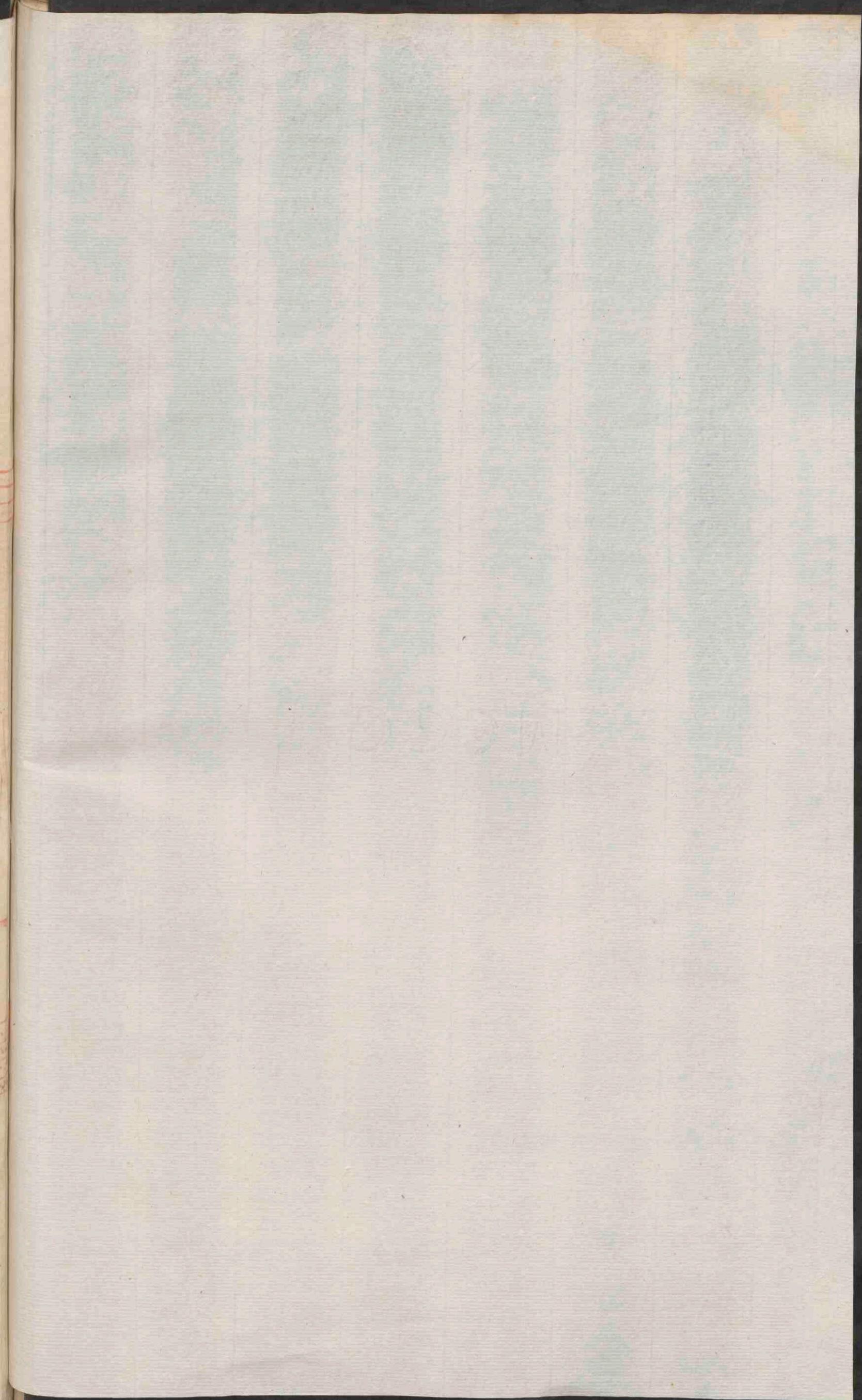
van tohan va dyest den xlv bis

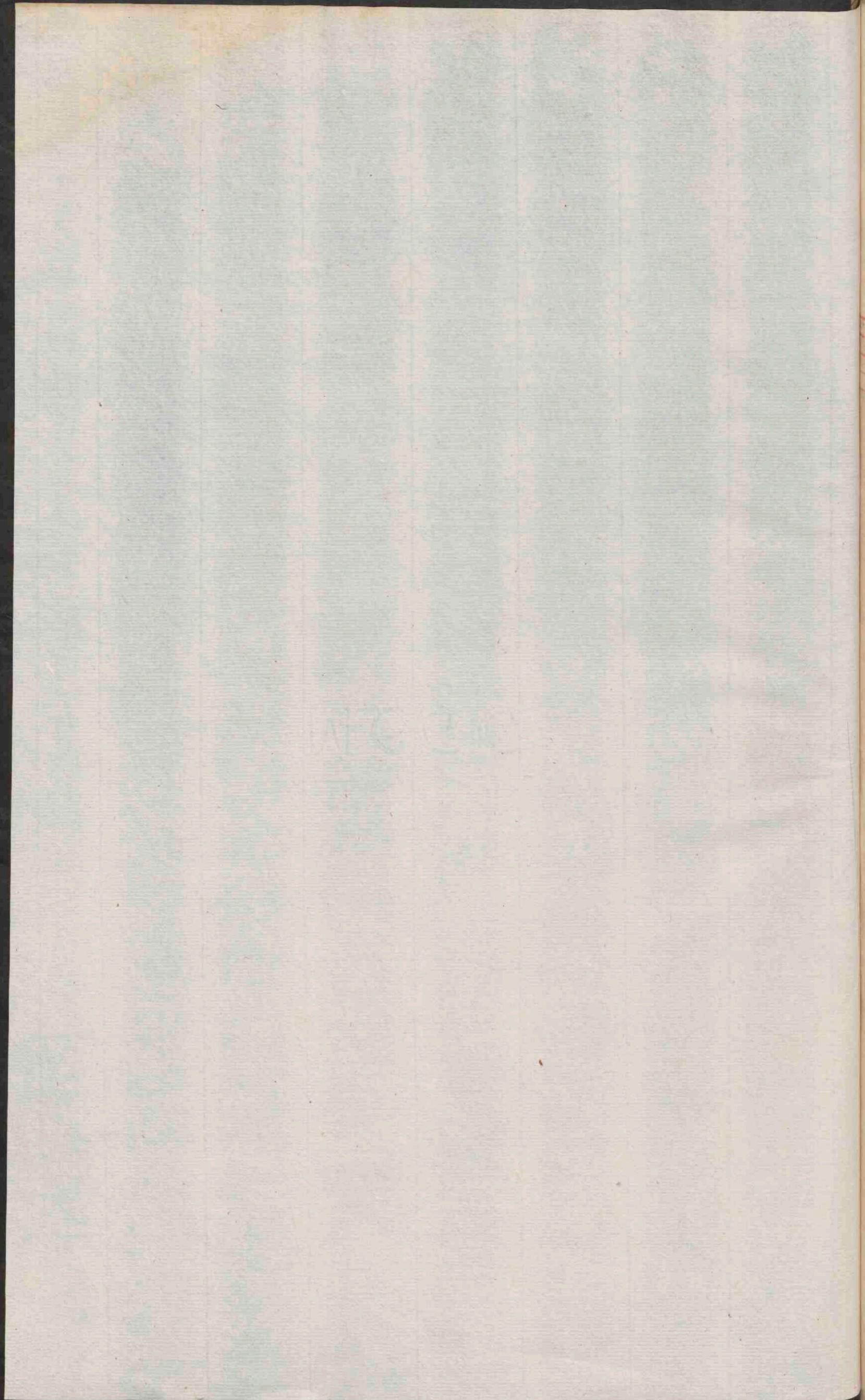
Als her **J**acop van aldeshoerne aflinich was. ver
slande dat **C**apitel van mes en horen condincht
lucien mit gemene willen **J**ohan van **F**ronc
hoist den **D**reest van **O**lmonste **T**urc
die alre hant begonde te beruhten dat bisdom /
die hogen mane der kerke van vrie. als die hroge
van **B**ralant **G**rene willem van **H**ollant **G**rene
peynale van **S**chon fanden boden in de **R**omesthe
hoff / ende leden sonderlinge vrie **J**ohanne va dieft
den doemprecht van **C**amerie die me one ver
seu walde mit den bisdom van vrie die **P**ans **J**ha
die .xxij. also gheuse / sine deser hert leden **W**al
vont / gaff desen **J**ohan van dieft dat ope bisdom
dat nochtant mit onrechte vanden selue palde
verhalden was als men seget. **E**nde aldus was
Johan van dieft in den hoff confirmacet / hieft
hem toe sine kinde ende vergaderde one alre selo
ne vriederchap en quam seclie in die stad en is
in den stad gesat / alre men pleget als **W**oerlic
is. **E**n **J**ohan van **F**ronc hoist een gemene / ma
is vanden bisdom gesat / dat hie one tyt besere
hadde. In den iaer onst hi. .xxij. was con
fide in henegallen begerde kersten doepel te
ontfane. den **G**rene willem gheve one grote
zone ter hylige **F**ancome nam / dese bekeende wense
de hem gelomst. gheve allene in een **C**loest dat
Camerie heet in henegallen dair hie allene
in derkerken was sach hie een lide dat sonder
linge selone was. nae **M**arien der maget **C**ome
vime des homels dat dese queredidighe **P**de stah
in sine kerke mit den scapen van sine gabel
te en gheve homelic van **D**anc en haeste hem toe
andere selo die he gelone was te doone. **E**n

alre hant vrie myer vanden
blode dair vrie beserener lide
die van manigont ande suerde
En als die van desen valsten
die salige maget benedict boin
baerde dat one sine die oelt
des nachtes in ene vision en verma
nerouslic dat hie desen ongelomg
conspiracie toe enen **C**ampe sine det
smaliet. **E**n also ghefteder want
nam an desen camp sine onf vrom
moder der ontfarmichter / en dese det
joden hien openbaerlic **P**ese misdaet en
die belin one en hong onom one galen
jaer one hi. .xxij. **P**roby **H**oest **J**ha
Foyren berede hem oner **W**ich te
one die hoyselike **G**rene te verbrin
begeerde hulpe van **G**rene **W**illem
sinen selver en sande one enen brief
done aldus. **J**ohannes by gans gona
messie **C**ome alre merende / one ede
Grene **W**illem van **H**ollant sine leu
sine gheve en alguer. want vermie
der mildicheit gheve **B**ale stede en **C**ast
en nae onst **W**alre en hulde hebben ghe
die one vofaen hoyselike **H**emre der gort
gedenonisse in vofydon onder **D**amich
also dat in onst hoyselike **G**rene toe
ne onst **W**ime hunder nach **S**clerker
Want sine **W**ime vername sine plagen
ende crade die du onst en onst on hoyselike
stulden bist dair **W**ime by een oner **S**clerker
dair du sonder merre mit **H**erichte van **T**ad
scap comest in **L**ombardien mit onst
fangen die palmen der hoyselike sege
onst **M**oyliche te ontfange **W**eer sonder dy
re. **E**n also gheve **W**illem desen brief blin
ken ontfange heest / nam hie in sine ghesel
den ghen van **S**cler van **P**lene van **S**cler
en den hagen vanden berge mit **W**ime
en haeste hem dair mede oner **W**ich te vriede
ende den **C**ome **W**alre tegen die den te vriede
als die **S**cler mit **W**apenkrutte by te stene
En also men dese selone aldus berede **W**alre
hem gemeden dair hie vof in den **R**omesthe
hoff toghe sine den **C**ome te vofone mit den
palde eer hie mit der heer **H**er **W**alre in
italien rede. **D**ie **P**ans die by snelle bode ver
nam. gheve / raet dair die bring oner die
Pans te **H**erken op dair die selone gheve. dair
de quethier oner queme ende gheve hem by
den banne der **W**alre maledixon. dair hie ve
der heerde in sin lant / ende dor **P**alton niet
enrede in des **C**ome hulpe. **E**n hie sine is
die **G**rene willem weder gheve / van sinen
begonne **W**eghe en bleest toe **P**ans samige
dair in des **C**ome mede dair hie mit de **C**o
mit **W**alre verbonden is tegen die **W**alre
die van mes hem tegen den **C**ome saken.
In den iaer onst hi. .xxij. **P**roby. die **C**ome
Philypus quam mit groet **H**erichte neder in
die **G**renescap van **F**lander ende in sin hulpe

Die
van
m...

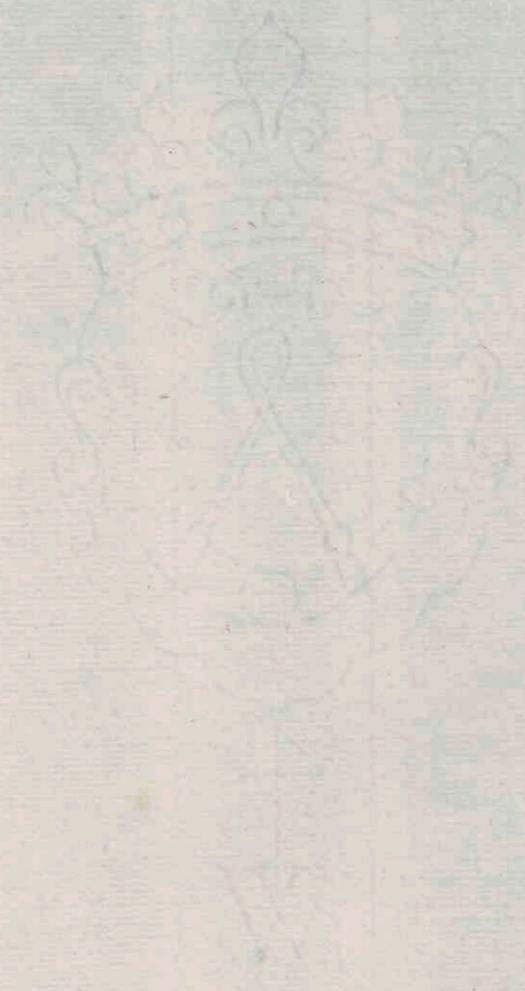
zeländers en die vresen onbiden mit ene groten
 heer van wapenere. En dan quome die brabande
 en die ankaminge te samen. En dan tegen bisscop Johan
 mit vele ridderschap en lingers. Dat was mit
 wapenkracht mit crampen en lancieren en haest hem
 desen willen aen sinen lande te dirnen oft teghe he
 ene blodigen strijt te weeten. Ende als die gesede
 in den gestriten van oris. quam ginc willen haestlic
 over henegauwen te dorrecht ende gheuet des dulle
 by sinre hulde te holden dat hie sonder manz alle
 dat heer gesont weder byaest ende dat hie in geen
 re wiss hem striden onderworde tegen de bisscop.
 want die selue greve in der tijt begonde te crampen
 tegen den herten van brabant. ende berode hem
 mit. vij. princen ten oren stride. En sonder manz
 als die ginc geladen hadde dede die ginc die teuten
 rechte voort opte nemen te brace te gaene en toe
 hinc te woren ende also wist gedaen. Want al wil
 lems hulpe van duinaerde en sine medelidicheit
 sint ellit tot den oren gheue. En die amant recht
 mit oren bisscop Johan sint mit gter oren weder
 gheue in der stad sonder striden. In den jaer ons
 hi. m. cc. xxxvij in der maent van november
 op seint clemens dat overhoeff dat zellere soe
 hoghe dat er oer alle dyse ginc soe groter stam
 wist van vande van dorre en van bluen dattet
 wale hude ende leste verdurde en wale dorre der
 ginge bidr zelange in flandere in zelant in hollat
 en in vrieslant. In den jaer ons hi. m. cc. xxxvij
 die greve van gelren ontfecde den vresen ende
 qua te walleho mit manigen stolcan manne gella
 pent dair die borge van waf alre ierst opte hinc
 woren. En hadden der teuten gerecht. eer die anden
 nae quene. Dan strijt die ginc van dert te ge
 die vresen toe dactesile dat vele vresen der blenen.
 En die ginc van den zoge en is weder getomen in sin
 selues land. In den jaer ons hi. m. cc. xxxvij apulder
 de in der hude ene stame die men Comera heet die
 sonderlinge clac. was. des seluen jaers ginc willen
 van hollant die seer gekrenker was vander arthen
 stamf schilke op die vij ydis vander maent Junius
 Jefe willen berichte die gincchap van hollant. xxxvij
 jaer harde corhiden. Des prince was segeit in stride
 gepriest in comoge vromc in danchoude en sonder
 linge gesellie die te walse vuster in onsen heren
 en dan beaemlic beginen Johanna sin wyff begaff
 hant dair nae dat vrie deser werlt en vorseuade
 alle sin her deser werlt en is none worden mit de
 deernen goies mit. Claster toe fontmelis in seint
 Jernardus seiden en stamf dair nae in jaer ons
 hi. m. cc. xlvj en dan corfamlic beginen

Van willem den. vii. greuen

Mhe willem den des gloriosen princen soe want
 nae hem gecoren willen sin zone die xvi. ginc
 van hollat en hadde te wine Johanna des hta
 gen dert van brabant. Des willem was.

alreod ter wapen berijt en hem dan
 sijnre heerlicheit so bryde hinc manen.
 In den jaer ons hi. m. cc. xlvj. In die Co
 ninc van Engelande inende d. wale
 onlogen op den Comte van d. en fande
 den bisscop van hincandij oer m. manen.
 en verselde lodebuch dancmen keyser. mit
 vele princen die hie anderade in sine
 den hie fande aldus dancbrue. In d. h. d. d.
 genaden goies gebeder der romane. d. d. d.
 merende den vreden liden meyster. In d. d. d.
 en ract der peerten van haerlan h. d. d. d.
 al guet oer hebben versocht en v. d. d. d.
 mit breuen ontf mogenthet mit bage. d. d. d.
 edelen princen greve willen va hal. d. d. d.
 ontf weder te lingen dat recht des h. d. d. d.
 tegen philippus die hem selue h. d. d. d.
 van frantrie dat hie ene eutliche. d. d. d.
 sinderho strichte van gelbependen. d. d. d.
 dair sine wij v vermaene en rad. d. d. d.
 eluer begerte vder trulle die g. d. d. d.
 en onffen keyser ier seubich sint. d. d. d.
 v mit wapende liden also beband. d. d. d.
 aen v. d. d. d. den v. d. d. d. g. d. d. d.
 heers geselchap machten seer en g. d. d. d.
 seker averen dat g. d. d. d. w. d. d. d.
 ogen seer willen. tot den eynde van. d. d. d.
 leuen. Des tot frantrie ende de. d. d. d.
 den jaer ontf hi was een groter stam. d. d. d.
 swin ruffte. den Comte van frant. d. d. d.
 ruffte den Comte van engelande. d. d. d.
 frantise verloren. In den jaer ontf. d. d. d.
 m. cc. xl. greve willom van hollant. d. d. d.
 andere princen sint versamenc biden. d. d. d.
 van Engelande en deden g. d. d. d. m. d. d. d.
 en brande wal. En m. d. d. d. in fr. d. d. d.
 hie lach ene wyle vor Camarit. d. d. d.
 greve vreden stam aen dede en lach. d. d. d.
 w. d. d. d. d. die hie seer moide verbr. d. d. d.
 een g. d. d. d. van Ambicus hie d. d. d. d.
 Abkarien ende aen dat Claster. In d. d. d. d.
 gesede een avonder in der stad van d. d. d.
 dat wal seggens weert is dair was een.
 v. d. d. d. die ontf heren passie mit alsoe
 g. d.
 men die teyzen vanden wonden beset d. d. d.
 fact in oren liden in oren hande en in oren
 woren gelut als aen den helte waren ende
 die ghemene hertraue lude loueden ende
 d. d. d. d. den g. d. d. d. h. d. d. d. d. d. d. d.
 sel aft wal reden was. In den selue jaer is
 bisscop Johan van d. d. d. g. d. d. d. d. d. d.
 des ghemene v. d. d. d. d. en sin h. d. d. d. d. d.
 beginen in die d.
 meliken ayraet. Des Johan berichte dat
 d. d. d. d. van v. d. d. d. jaer h. d. d. d. d. d. d.
 lize wane dat Castel te wedelant mit de
 d. d. d. d. die dair by lagen. g. d. d. d. d. d. d.
 van hollant toe oer onderp. d. d. d. d. d. d. d.
 en van v. d. d.

xxxiii.

verfachte hie den ginen van Gelren. Dinc ene
fome van gelde. En hie fachte by mombarm
den ftriche die laur van vrie mit luctel da
geden beirchten. en luctel dede hie dat fegges
weert was fonder die hie de Canonie pra
uen tot Onverfuerde maerde. en die hie de
grieftrap van diepenhem mit den Captele oner
mies hulpe den eartelien weder luech

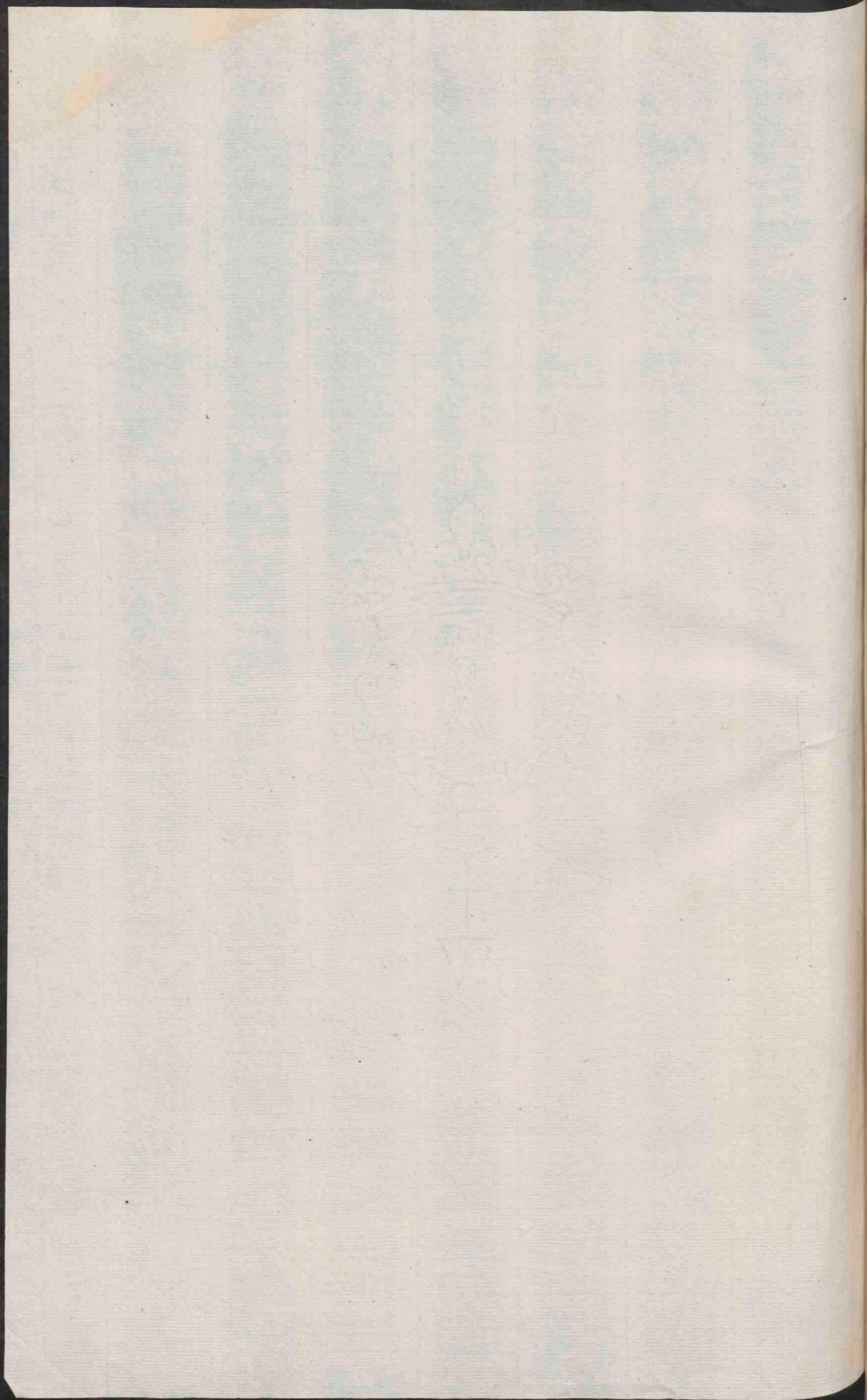
**van nicolaus de capocio ten
xlvii. bisscop. ende van Johan
vna artikel ten. xlvii. bisscop
tot vrecht . . .**

Als Byfchap Johan dieft beginde was so
alre vanden Canonie begerde Johan
van Gifel. Canonie vanden doem Turc
Dinc bede willen ftruen willems van hollar
ander Capiculaers horen Johan van binnhant
praefte van Oldenompe. Dinc bede was ginen
feinols van Gelren. Die pms benedictus
die. xij. also genoemt fachte des beide aff
en gaff dat Byfdom ene edelen Kameyne
die de fachte mit hoff te harenplach heer
wrokinge de Capocio. Men dese nicolaus in
den fchud laer gaff ouer die byfdom in Con
fistans openbaerlic. Dinc hie veruid byfij
nen Official. den hie mit ftriche van v
gafant hadde die geon Official in den by
dom vrecht doen moecher van hagen fache da
die byftrap fchue. En hie Dinc onre wader
die pms Clemens die by. die dair was een
nye hadde gemaect was gaff de ene wyf
esle mane hie Johan van Gifel wouff die
open byfdom van Ber. en want al dair inden
hoff fonsfmeert byhen Gencelijn Landmael
en byftrap van Almen. die gefede in de laer
one hie. ay. etc. xij. epseur merens achede dieft
En als dat gedaen was haefte han byftrap fcha
tot fime lande en quam beaemlic op den vrie dach
van meze mit laer van xlvii. in die stad van vrie
van hie nae der alder. getwaenten. heerlic in den
wel gefet is. Dinc Johan was in fime iongher
oyender iogge. en want die byfdom verladen.
mit maniger groet fende. en die laur van oner
fel was al verfat fonder. Campen allene mede
waren al die floet verfat an dese hie den yfde
In den ierften laer loefde byftrap Johan wouff
artikel te ftrandenborgh. dat her pment was
ne onder hadde en gaff hem dair boer
en vrie pone. In den ierften onre hie. ay.
wong gefede ene groet gte in der
vustadame die te mit fbyggen met
man. Die alre gefede eenmal laer
dair hem die pment gaff ons here
anal oft die fliche ier oner ganc
mit vrie gheron fald. Alanghe

als die priester van dan geguen was gaff die
felue man oner. dat hie ingenome hadde en me
groet mit vrie. Dinc hie. Dinc nae qua des fche
mans. Dinc en geon mit hie fichten by dat
vrie. en facht dat weerde luctam onff heren
vrie xpi luygen also heet in den vrie. en also
wort als dat van med gecomien weer. vande
flaer en dinc nye mensche gemect en hadde.
en pment tot fime. Dinc. te fe dat luctam onff.
hiet. Dinc xpi hie luygen in den vrie. Dinc
wouff nam onre hoef dacht. ende sprac oft hadt
iet hie yme. Die man cafte mit vrie. mifer
bloter hant en nam dat hie luctam onff hie
mit fime eben anigge. en leyde de. Dinc
aporen dacht. en hie leyde wort mit oit dach
mit fchren. Dinc facment behete ene fmitz
dair die man mit den vinger den gerast
hadde den men noch hiden des dages dair aen
feen mach. Dinc leen fiet den priester. vreen.
die dat facment dair gebuete hadde. Die
priester. quam en nam dat hemelic onder
hem. en bracht in die practe kerke in die
Cybore. Des anderen dages ginc dair wouff
in der luffte en want dat facment dair yme
Die dese hie den priester te wren. Dinc pment
priester den hie. wonderlike toe was besacht
fime Cybore dair hie in gedaen hadde ende
want des dair met. Dinc geon hie ander weene
en haelder hemelic en bracht in die practe
kerke. Des dorden dages quam dat wouff ouer
tot onre lufften. en want dat hie luctam onff
dair yme en dese den priester te wren. Die pment
die vrie was dacht. dat ge de dese gte ende dese
genaede openbaer hebben wolde. Dinc die te wren
allen priester en lulentie die in der fte de van
ferdame wren. Die alle geestlic abye me deden
en gingen mit Cruce en mit vanden tot der
huygen fte de dair dat hie luctam onff
was en bracht mit fange en mit gten loue
en mit groet weerdicheit in die practe kerke
dair ist geblenen chent an den dach van hiden.
Dinc nae gefede groet gte van war fieden.
die lude fiet waren. en on bedenaert dair loue
den die wren gefont. Dinc mede lude die onfal
diger wangifte lagen en aen bedenaert dair lo
ueden velen die lude van varen en van hande
en alle doren waren hem open. en ginge dinc
dair te wren wren. Dinc miracule vrie me
gale te fustadame volcomen bestrue. In
den laer onff hie. ay. etc. xij. Dinc. Des ande
ren dages vander maer. Dinc nae gefede
een eert bevinge in hollar die voreftenden in
faron. Dinc nae comende ene grauvelike plage
als gy hie nae wal horen fucht. In den ier
den onre hie. ay. etc. xlvii. wort byftrap Johan ay
fime lande te sparen in ene stad dair men ene

dat byfchap Johan vrie
wouff vrie lande vrie

vanden huygen facment
die dincme gefcheden

vertocht willeken oren zone die gueschap an hollan
te beincken ende coech weder in Feiren. In den
seluen tyden als in den jaer onff hii .m. cc. xlvij
apfente Bernacms ament legende bisscap Jo.
aan Arfel die stad Wienen te beincken mit sine
guede en volbructe sie als men noch fronde maect
Jaer nae in den jaer Linnoci en Amphoriti
was een strijt tot Cussi cussche den Comte
philippus van firmit ende den Comte Edouart
van Angelauc die daer den strijt wou. Daer
bleeff daer die Comte van Ymen en mit hem
xx. en vij. ridder en knechte als men segget
In desen jaer was Edouart de Comte die stracke
Salys daer hie. xlvij. weken wij laet. In desen
jaer apfente Cechien daer vechte bisscap
Johan her hubert van Inlenborch her Robrecht
aan Arfel her Jaer van meuelc Lant ap den
Plaetze tegen die Concorlinge die sie willeme
en verdruuen van stad der was sine treut in
In den jaer onff hii .m. cc. xlvij apfente paxede
daer den die van ludic tot hoefelt tege oit
Bisscap die die ludic verloren daer blenen
daer her hubert van Inlenborch en her Robt
Bisscap Johans broder van Arfel en vander
meener van ludic als men secht xvij man
Daer als her Robt van Arfel in den vord stude
daer geblene was bleeff bisscap Johan noch in gret
scule die hie gheerne becalen solde En facte in sijn
broder stude. vij. die hie best geloude die hie sine
scule vormalen solde en facte den vij. jaer lude
sine borge en linc te regelen dat waren dese her
Pweder vord loe Johan van Inlenborch her Jan
van vanden her Johan van woldenberg her
Engbert van stonkenborch her Jaer van lichte
kerck ende die Bisscap vord vord lude sine sine
scule te paxen in ene stad gheleken vord vord en
aan dan vord hie toe Hoers en daer bleeff hie tot
sente Johans dage baptisten tot andvmeer als
men scrift .m. cc. xlvij. papoude bisscap Johan
daer ot mitte war die hie tot sine lande weder
keerde want die vrede cusschen den stude en
den van hollant vord gonge ten naeste sene an
gareten dage. En als hie weder tot sine lande
quam want hie dat die .vij. vonff sine scule
ghomeert hadden en met ghemintre En byne
deser tyt die bisscap Johan buen landes was
aan her Pweder vander loe den buer vander sine
vord hie aff op des huligen Facmens daer ende
tymerde daer aff ene kerck In den jaer onff hii
m. cc. xlvij. des vij. dages nae sene Angaret
dage als die vrede einde ghemintre hadde cussche
hollant ende den stude coech bisscap Johan vord
in de stad van vord op een velc daer by En
neste gelegat is dat laepere heer. Am hem die
hollander stude tegen queme mer sie verloren
den strijt. Jaer bleeff daer her Salys van min
den ende vord gader lude mit hem daer die bis
scap vord sene aff hadde en vord blene daer daer

dat bisscap Johan legende die
stad van Wienen te beincken.

dat Bisscap Jo. vord tegen die
Concorlinge byne vord op den
plaetze

dat Bisscap Johan anderkerne
vord vord lude sine sine scule
willeken te vormalent

dat Bisscap Johan den strijt
aan tegen die hollanders

van Emmesse so dat sie by uode oren nien maem
mosten afaren dat sie Pesthollant heeren ende
neme oren alden namen weder en blene lude
mere als sie te vord vord In den seluen jaer
dan nae cusschen onff vord daer Affyrie
en vord quom herc Willem van vord
mit gret heerliche open nien vordam lude
daer. vij. dage en vord lude lude ende
die Bisscap vord vord gret vord
en vord daer lude van vord en van
vord lude En byne deser tyt die herc Willem
open nien lude was onfrecte her vord
van vord Bisscap Johan en vord lude
one off die vord te vord. vord dedingde die
herc van hord die vord van lude en
her. Johan van hord. one vord cussche
bisscap Johan en herc Willem dunde te sene
vord dage toe dan naest comende in de
vord En als die vrede gemaect was coech
bisscap Johan onerijfel en vord hem off
hii Engbert van vord lude sine
dorde ende Arfel In den selue jaer vord
te onff vord dage vord onfrecte her
vord vord van lude en vord sin bra
der den Bisscap en vord lude her
vord vord on vord sine hord
vord lude Bisscap Johan. hii vord vord
vord. Gallant. vord. en vord lude
hie dat onfrecte vord en dat lude vord
vord tegen die vord van lude ende
tegen den hii van vord lude ende des
Bisscaps hord vord die van vord In
den jaer onff hii als men scrift .m. cc. xlvij
want dat onfrecte gemaect en onfrecte
so quam die herc van vord on vord
dat hie die lude gemaect hadde in des Bisscaps
onfrecte van den hii te lude. vord. alde sene
En her vord vord vord vord lude
hie den Bisscap hadde vord lude en te sene
geluden in den onfrecte tegen die vord
xlvij. al sene on vord. Die Bisscap die dat gemaect
vord vord lude en die onfrecte
vord lude her hii vord vord vord
in simeen vord on vord lude ap die vord
In den seluen vord onfrecte die vord vord
vord den Bisscap hii Jo. vord vord
her Engbert lude her Johan vord vord
en daer toe maect vord en onfrecte
den Bisscap tot dat men scrift .m. cc.
hii tot vord vord lude vord
onfrecte vord lude vord onfrecte
vord her vord vord vord vord
vord lude in vord al sene hie hie
vord vord vord vord vord

dat herc
en vord
vord

dat die Bisscap
vord lude

dat herc
en vord
Bisscap
vord

Hier volgt blad 13.

Bisscap Johan doech d'air l'air op s'ent Lucas
 anent ende l'air d'air l'air. xlvij. w'elien. dat
 hie stormde mit beren en mit bliden. soe dat
 heer van op den iersten Paradijs in der w'ast
 en wong alle die d'air op l'air en w'aper neder.
 In den seluer tyt doe bisscap Johan l'air d'air
 woldenborch doech sin maerstrale mit een deel
 wapentuers voor mit deel. Dine d'air d'air sube
 freyt aff gedaen d'air in den strichte en w'ast
 dat mit stammeder hant. ende die bisscap be
 hield dat d'air jaer d'air nae d'air nae raster
 w'olte van annden v'ader. In den selue jaer
 als Bisscap Johan d'air woldenborch l'air
 quame in den strichte her Johan van Culen
 borch her v'ader van v'amen roueden ende
 brunden in des bisscaps lande r'onden en brun
 den v'ic Culenborch v'ic v'amen w'ide. Soe
 en v'ic markenborch. In den selue jaer onff
 h'ij. x. c. l. in op s'ent Fernaech anent doech
 Bisscap Johan w'ast anonsf'erde mit d'ale w'ape
 tuers en brichte mit hem een g'et werlt. dat
 hie d'air meende op te slaende. Dine d'air die
 d'air h'ij mit h'ij Johanne van Culenborch
 en mit her Gysbert van v'amen teghe hem
 geldeest hadde. En als her v'ader die borch
 gie dat s'ant d'air d'air mit den bisscap sine
 ene s'ame gelde en die bisscap ruemde an d'air.
 In den seluen jaer van h'ij d'air nae op des hi
 ligen d'air d'air w'ast een sonderlyc
 heer v'ader. D'air v'eer bisscap Johan mit ter
 stad van v'ic en van d'air s'uerde mit d'ale
 wapentuers voor markenborch dat hie stor
 mede mit bliden en mit euenhogen. w' l'ie
 hien lang eer hie van hie wong alle die
 d'air op w'ast ende onthoefde der een deel.
 en dedet neder w'ellen. H'ir nae in de her
 nest sende Bisscap Johan s'ine maerstrale
 mit der stad van v'ic mit d'ale wapentuers
 voor Holenstene en die d'air op w'ast ga
 uent den Bisscap op beholdelic oers l'ine
 en oers g'ude en hie dedet neder averpen.
 D'air nae loefde bisscap Johan dat h'ij te
 w'edelant van marg'aretten der hep s'ine
 die g'ue willems docht was van holl'ic
 dat Bisscap Johan van dieft in doertyd
 versat hadde den w'ast Grenon willems
 v'ic. h'ij. x. pont. en dat g'et onfong her
 lozons van v'ic d'air d'air w'ast.
 In den jaer ons heren m. c. l. h'ij in den
 hernest v'eer bisscap Johan mit der stad
 van v'ic mit d'ale wapentuers voor dat
 Castel ten Goye dat hie van en w'aper
 neder dat naemachs inder zone w'ast.

Goir nyneelt gesat was dat h'ij waemels
 her Gysbert van v'amen dat selue h'ij w'ede
 op t'ynorde op die selue stede mer die stad van
 v'ic d'air d'air h'ij. In den selue jaer
 onf'erde bisscap Johan h'ij v'ader v'ic
 sine die v'ic d'air. D'air w'ast dat ged'ent
 bider stad van v'ic en w'ast d'air s'uerde dat
 die selue her v'ader den Bisscap ouer g'off
 mit aff'ullen d'air d'air dat d'air alreos een
 lozger van v'ic. Castel'ic op w'ast salde op dat
 d'air n'immer g'heen h'ijder aff en g'hefde. In
 in den seluen jaer w'ast ouer d'air bisscap Joha
 mit h'ij. Frederic v'ander d'air en mit den h'ij
 van v'ic v'ander onredeliker v'ic d'air
 d'air h'ij te voren aff g'efreue is d'air d'air
 onw'isfel v'ic te p'ande stont en hadde d'air aff
 one redelike e'ffonng. loefde sin l'air en sin
 plote die naechant die selue Bisscap in v'ortyd
 geloeft hadde van den herrogen van h'ij. Con
 h'ij. gulden reale. In den jaer onff h'ij. x. c.
 h'ij sine d'air. In d'air v'eer bisscap Johan mit
 v'ic d'air h'ij d'air ouer op die van v'ic d'air. om
 dat hie den Bisscap onhoersam w'ast en van
 hem mer en hielden ende w'alden mit den w'ast
 w'ast. Die d'air hie seluen en v'ic d'air die d'
 Bisscap v'ic d'air d'air w'ast hoersam ende
 onder d'air. In den selue jaer van h'ij. her her
 man van v'ic die gesaten was in den strichte
 van v'ic d'air mit l'air van ouer v'ic.
 en strichte d'air v'ic ende b'ic die bisscap Joha
 die dat g'ant w'ast salde gel'ic d'air d'air
 s'ende d'air d'air g'ebapent te p'ede en v'ic
 in d'air strichte van v'ic. Dine d'air s'ine
 G'illen d'air v'ic dat h'ij te d'air d'air d'air
 dat h'ij te d'air d'air en v'ic d'air her h'ij
 h'ij sine w'ast w'ast en allent dat hie d'air v'ic
 d'air d'air d'air nae waere dat onf'oge gesent
 d'air nae in den seluen jaer van h'ij. op s'ent Ger
 rons d'air in den v'ic onf'erde herroge willems
 van holl'ic Bisscap Johan en sinen lande en
 mit hem onf'erde den Bisscap w'ast die meef
 te deel v'and' Bisscaps manen die in den strichte
 van v'ic d'air gesaten w'ast en h'eldent mit den
 w'ast v'ic d'air d'air d'air d'air d'air d'air
 w'ast d'air her Johan van v'ic d'air her
 Johan h'ij van Culenborch d'air woldenborch sine
 w'ast was. her Johan van herfor. her Johan van
 langraet. her Gysbert van v'ic d'air. her
 Johan van v'ic d'air. d'air v'and' van
 h'ij d'air van v'ic d'air. d'air v'and' van
 her Gysbert v'and' v'ic d'air v'and' van den v'ic
 h'ij d'air d'air d'air d'air d'air d'air d'air
 Bisscap onf'erde was. quame v'and' d'air
 h'ij d'air sinen lande in des herrogen willems
 h'ij d'air die oer des Bisscaps w'ast w'ast alle
 die h'ij v'and' d'air en die h'ij van d'air d'air
 en mit hem sine d'air. xl. g'ulden d'air.

Dat die G'ine van holl'ic
 mit d'ale strichte manen
 v'ic w'ast den Bisscap Johans

Dach Ende men segt dat in bouyden.
Dair ene bord te staene p[er]t d[er] d[er] g[ro]u[er] was
**van hertoch albert den
vii. greuen van hollant**

Tden jaer onst heit a[er]t en. **S**on G[er]g[er]m
waere hertoch willem die s[on]ne van hollant
sime sime smachtich dat men one facte
in seker hoede dair hie in bleeff tot sime d[er]
te dat was sine cruce p[er] jaer. Die k[on]ig
idus warden die vrouwen h[er]och willem
wyff hebben tot enen v[er]huier des landes
die h[er]och p[er]te en warden die vrouwe niet
waer sie gheon sime hadde by h[er]och willem
conss. dair die heerlicheit van hollant op
rouen mochte. **M**er sie onliden h[er]och **A**lbert
v[er]te **S**on G[er]g[er]m des conss h[er]ochen br[er]der. dair
hie queme in hollant ende berichte sime br[er]
der heerlicheit. **E**n als hertoch **A**lbert qua
in hollant. **W**ant one dringen dair hie solde
wesen v[er]huier van henegoullen van hol
lant en van zelant ende mede van b[er]stac
en hie solde der vrouwen sime br[er]der come
alle vier v[er]huier p[er] jaer. also solde te ore
suffrecht. en de p[er]tien h[er]och en **C**abelians
warden mede v[er]huier. dair sie onlange hel
den **W**ant ghe **A**lbert facte hi **J**ohan van
Flamstone vander beluif van sionemer
lant en beual sie **R**aloff des heit zone van
f[er]derode. de **C**abelians p[er]te want aff
gefac en hoer weder p[er]te dair aen leyde
sie h[er]och te **C**asterichem in den d[er]nen ome
den heit van br[er]derode en sime zone d[er]te
planc. die h[er]och van **F**irderode die h[er]och niet
aff en avste. sende **R**aloff sime zone mit een
deel h[er]och die **B**eluisap te onf[er]ne. **E**nde
als sie quame tot **C**asterichem opt **S**ant. **L**ua
kon die **C**abelians op v[er]te oren lagen ende
ruande tot **R**aloff die h[er]och aff gheue haede
en draecht. en als hie facte dair sie one mende
v[er]uende hie mit den sime tot **C**asterichem
in die kerke. **M**er die **C**abelians warden.
die vanden ochtersten die sie d[er]te slagen.
die h[er]och vanden dorpe queme te onf[er]ne
Raloff en die mit hom in der kerken **W**ant
p[er] dair dair niet meer aff en quam ap die cur
d[er]te dair gescheet was een deel der **C**abelians
die dair gedaen hadden reden tot hi walters
h[er]och van h[er]ochsteitke ende een deel reden
byme d[er]te. **D**air one cruce sent **A**gorteb
dair in den winter beret h[er]och **A**lbert hi
walters h[er]och van h[er]ochsteitke dair one dair

hie die ondadige h[er]och ap sime h[er]och onthouden
hadde. **D**air maecte hie hoest man van sime h[er]och
die dair want h[er]och bleuen hi d[er]te **A**ri palanc
die nae hie te **S**parn want die dair **C**orlach
p[er] welen lant. **H**erwalt die met h[er]och en mochte
dedinge mit den h[er]och en gaff hem sime h[er]och
ap in des h[er]ochen hant en w[er]te in zelant tot
g[er]tel des h[er]ochen segge dair af te halden byme
als men v[er]te hemsteitke lant quame bymen.
d[er]te her **S**ynbr[er]t van nyemede her **J**ohan van
kermonae hemte vander. **W**aert. **S**on **G**er
zone en ander v[er]te gaste. **D**ese rogen **S**yn d[er]te
mit een deel poerters in des g[er]te h[er]ochen ende
brunden in des h[er]ochen v[er]te en v[er]te die
geuange dair v[er]te en rogen weder bymen.
d[er]te. **E**n als die h[er]och **A**lbert die ap die cur in
zelant was vernam dair men aldus d[er]te fa
berie in sime h[er]och d[er]te en men van one al
d[er]te l[er]tel h[er]och en sime stad van d[er]te teghen
one was en dese ondadige h[er]och hielden bymen
ore v[er]te quam hie in den h[er]ochen en ghehoet
allen **H**erter en l[er]te h[er]och. die onder hom **W**ant
van leyden p[er]te sime m[er]te stede en h[er]och dair
sie by hem quame gelluier en v[er]te dair mede
v[er]te d[er]te. **D**es **A**nd[er]te dair **S**yn d[er]te als
men screeff ons hi gebuert. **A**er. h[er]och en
l[er]te dair v[er]te mit heerlicheit p[er] welen en
d[er]te dage. **S**on **A**lbert v[er]te en **S**ynbr[er]t
Wysen zoen mit oren gesellen dede manich
v[er]te. sie sekereden in dair heer byme d[er]te
t[er]te. die h[er]och dede dair ap slaen dair g[er]te
Werke dair hie die stad mede storme w[er]te
byme d[er]te cur quam her w[er]te van
borne en maecte een cond[er]te ruffte **C**
hertogen ende die van d[er]te. **D**air sie den
h[er]ochen ap gaven die stad behaldelic oere
h[er]och en oere gudes. **M**er sie s[er]den de h[er]och
gene dair oere misdact. **S**on **A**lbert die
quam die h[er]och byme d[er]te. **D**es **A**nd[er]te dair
nae **S**ynbr[er]t in den jaer **C**onss. **M**er her
Synbr[er]t van nyemede her **J**ohan kermonae
ende alle die gaste bleuen bymen. **D**es **C**or
w[er]te. en quame **S**on stad als sie h[er]och
h[er]och mochten en behelden al oere lufft sonder
hemte vander v[er]te. die want belapen
ap den **C**erthone dair hie aff mit storme
gelluier **W**ant en onf[er]ne. her **S**ynbr[er]t
van nyemede her **J**ohan van kermonae mit
oren gesellen opt h[er]och van h[er]ochen dair
sie oplegen warden een jaer lant. **D**es
h[er]och **A**lbert h[er]och een **W**ys die heer **A**ng
v[er]te en was des h[er]ochen d[er]te **C**or **S**yn
n[er]te g[er]te by p[er]te lant dair hie
by van **C**asterichem die h[er]och **A**lbert

Die hertoginne van Gelren Willem den Groten in
 Oesterrike Johanam die Coninginne van Bomen
 Alse herten in Beiren Johanne bisscop te lude
 van garet hertoginne van Fergone en Johanne
 hertoginne van septije. In den ier onff hie .m. cc.
 en .lv. toech bisscop Johan van arische mit her
 bracht in Gallanc tusschenweg stapel en herte
 dair dede hie op slaen ene borch van holz die hie
 naemada van stene maken dede en heer aniel
 steen die staet in eere wilrenisse dinc te verho
 den over daer. In den seluen iare ontfecde
 Gysbe van nertelhorst den bisscop en qua dair
 die borch ten hertel stene en weng dair wundes
 of bisscop liden .xxv. man nimen en bleeff dair
 doer en dair nae versende hie mit de bisscop
 In den selue iare op onff wunden dair of bisscop
 dede bisscop Johan rymoren een vlechtinis dair
 dar castel te sacerslac dinc die van sacerslac te
 dingen op dar sie minie ghene overlast souden
 doen dair want gedincet dar men so beide
 neder bracht. In den ier ons hie .m. cc. hie
 des ander dages nae .xxv. dair veer bisscop
 Johan mit heerbracht in ene borch in Scelling
 overff en strendwiker woel en in dinc lant
 want sie sime lide waren en wunden hem in
 avle jaren ome onderdancich wesen dair hie op
 die tye enen stant tegen borch den hie want
 en dinc stantwiker woel en dair dinc lant
 dair sie hem onderdancich worden en gimen
 dair hie onthae samter den bisscop. Als
 salde dair nae in den selue iare ontfecde
 versende bisscop Johan een gte heer ende
 veer weder in Scelling weder en verbunde
 bleeff dair en al dar dinc lant dair hem mer on
 derdancich en was en veer weder onbestede
 van danne

**van hertoch reynolt van Gelre en
 ioncher edwart sijnen broder**

In den ier onff hie .m. cc. hie waren
 alle partie in Gelre die ene heeren hertes
 en stonden mit hertoch Reynolt en die ander
 heeren Bronckhorst die stonden mit ioncher
 Gerware des herten broder. In dese partie
 van desen allen broders begonden In den ier
 ons hie .m. cc. hi so dar Gelre lant in dese
 .xx. jeren ingien dinc den stant. hertoch Rey
 nolt toech mit sime vriende dair die stede
 van Tyele en sate dair sime ruzen want
 sie mit ioncher Gerware sijnen broder
 partieden. En als ioncher Gerware die
 aemman qua hie bynne Tyele mit sijnen
 vriende en toech toe hem dair en stree
 tegen sijnen broder en van den stant.

Dar bisscop Johan den aniel
 steen rymoren dede en gysbe
 van nertelhorst one ontfecde

van den stinde wir Tyele

Dair blencu daer heer fiedere van dff
 her. Vless van zuechem her. Dair hi hene
 en anders wle ginder lide. In so stinc ghe
 stede op seue vrbams dair in den meye in
 den ier onff hie .m. cc. hie ioncher edwart
 sachte sime broder den herten in hangins
 dair hie .xx. jaer gime was en edwart
 berichte dair lant van Gelre .xx. ier lang
 en verlicte die quadren so handelic dair
 Gelre lant me en was so velich dair te mid
 alle was in ioncher edwart ruden Tude
 selue ier .m. cc. hie toe onff vronde dair
 nertelhorst ontfecde bisscop Johan den heren
 anwaerft dair onbestede dair men dande
 hie te hepel dede in den stichter van borch
 want sie vade willen dincen in den lant
 van onerijel dair die van dinc lant dair
 ren den bisscop te helpen mer die hi gence
 en van Campen velen dair alre traech sime
 bisscop Johan moste hem lant ruzen ende
 pnilogie geue dair dinc sie sime lant
 worden dair nae op seue Calixtus dair
 quame vande castel te verche dair heren
 vriende van waerft dair die stede van dinc
 en branden die hie die dair borch stant
 die borchers toegen reghem hem hie en
 overloren den stant dair blencu dair dinc
 vangen wal .xx. borchers lant bestan
 In den ier onff hie .m. cc. hie in der maer
 van sammarins op seue anielhorst nertel
 was een sonderling gte dair die alre gten
 staden dede hie dede vade hie neder alle
 kerke en oer hertel stant en vade lide
 vordincen die by der ze geseten ware
 vanden dinc lant en vade seue vordinc
 oer mede so dair nime dair te vordinc dair
 de heren seggen van onigen stant als
 gte dair dair nae in den seluen ier dair
 hie vordinc des donredages nae seue dair
 dair quame bisscop Johan mit gte
 sachte van Ridders en van knapen en
 borchers en belacht dair hie te voerst
 en sloech dair op drie grote dincende
 kerke die hie dede dair in die min
 voerst dair die alre nertelhorst stant
 borch dair al desen lant stant want
 sie hie dinc dinc gte en dair vordinc
 beiden ruden op gemmet. In den ier
 der ruzen dair .xxv. dair haecht
 en .xxv. dair dinc ende dair dair een
 vordinc dair dinc lant dair en alre stant
 dair dair men one aff mit stant dair
 dair dede bisscop Johan sime lant op hie
 vordinc ende sime kerke dair dair dair

Dair bisscop Johan
 den van dinc
 lant

Dair de
 dinc
 dair
 hie

Dair

en stier den meesten toren dar mede dar
 hic aen stricken neder vol die zale ende de
 muren nochtant wonden die aen bynne more
 list en merz konst dan ye op hyns genode
 want soe dar sie maerden arme va soler
 die ten eynde yseren waren dar sie des bys
 traps meester storne mede op hachden ende
 deden die sturkste weer en die meeste be
 hendicte mit manijer hande dingende
 se feseerden dar menij affhoerde sprake
 Jochim eynde dede men hem soe grote porse
 mit storne dar siet ap geman beholdelic
 aers linc op den ix dach van november
 so dar die bisscap dar vor lath. xli. dach
 en dede mede werpen tot eynden toe. In
 den jaer onff hi. a. cc. lviij. op den darden
 sif in februario want iher va lichtreut
 dar geslagen en dar dede hente die maluer
 hennic goner / Prova herdelbol. Pecer
 herdelbol en Jacap hize dar stad van
 Gericht wale onroffen en wale verdreets
 van quam dar nae in den jaer onff heren
 a. cc. lviij. dinges nae dinger straff
 her. Bieder he van boerst en onede dar
 onlogt weder sine oldesten zane dar
 nae tsonen dages nae seuz. Dulsphus dar
 q name bynne dende des heu linder van
 waert en weseude mit den bisscap. In
 djaer onff hi. a. cc. lviij. ap den. x. dach
 in februario. Dede bisscap Johan stach een
 velt aaf brop / dmi. hie van. xxxij. hant.
 sandes die hie den stichte van dar leet en half
 den Tienden en die ander helfte behouert den
 Capitel van deuent. De men serreff ons hi
 jaer a. cc. xliij. ontfeng bisscap Johan dar.
 Bydom van van aranden qoms deuent
 dar hie boerchte in jaer zren mit pluren
 onberde en mit graven onlogte en mit sorge
 te dar men serreff onff hi jaer. a. cc. lviij.
 cor dar hie dar bydom stoc linc ende ombachte
 bisscap Johan dar vorfar hadde in den selue
 jaer. a. cc. lviij. lviij. onff op den xviij. dach
 in April. Dede bisscap die v. also gewone
 berfacht den bisscap Engle. Gander apstic ge
 born van ludic te Colen en bisscap Johan da
 riel geboren van brie te ludic. En bisscap
 Johan van pthidre ludic bisscap was besat
 ic dar Castel van Anzel. en dar nae de
 reysertike borch tar Roman ende wamp sic
 seyde neder dar naelvan hie die borch toe
 frochem mer die leet hie staen en besat
 sie mit sine liden.

Vā iohā vā verneborch dē xliij

In den jaer onff hi. a. cc. lviij. onff
 op den. vij. dach van Februario. quet
 bisscap Johan van verneborch een edel
 man geboren dar hie certlicen ontfan
 gen want nae der alder manoren Turc hie
 melike in sinen stoel gefat en van al sine stoc
 ombachte open om en konerlos. dese bisscap so
 han was een vrede som man en maerde gheen
 onlogt dar hie dar stichte mede besat. Dar
 nae in den jaer onff hi. a. cc. lviij. linc die ge
 seeren waren in den stichte van anster die desen
 bisscap ontfachte hadden die van velen ende
 die van Brechtusen en deden staden in de lincde
 van onerijel. Dar sine die bisscap versende
 vij. dach en lincapen en veer in den meymaer
 in dar stichte van monster en lath dar alle dage
 en ene nacht en weseude hie sinre vande
 hize en seerde die boeme also dar hie mit der
 reyse tot guden bestede qua. die dan quers
 boerde wolsen hem niet gheen sinen Tollen
 nach sine giner en dor onbesteyt dar sic
 meer in den stichte deden. soe versende bis
 scap Johan onff een maerich heer van Wdden
 knechten ende borgeis en sloech van Amers
 boerde sine tenten. In den jaer onff heren
 a. cc. lviij. lviij. op sone margareten dach en lath
 dar. vij. dage. Dede want gedemut dar die
 van Amers boerde solden den bisscap simon
 Tollen geuen en giner als sie in gertiden an
 deren. Bisscapen gedaen hadden en te geuen
 plagen en dar mede tacht hie van dan. In de
 jaer onff hi. lviij. dach gestichter de Cam
 nesie te leyden. dar in geprohet sine xxxij. ja
 nomie dar meest beandeyde een graet ghe
 leet man gheheren moesten philippus da loide
 In den seluen jaer dede hiech allert den Prince
 van dninghen ontschoefden en sechde hem toe
 dar hie Infirmite ende ledertu ap sine hyns
 hadde dar hie den hagen sine stoc mede wolde
 afklemme. Dar wole onroffen in Henegouille
 van qua want die he van Wingen leet nae
 hom vij. brode dier ten hagen als nae bracht
 dar hie dar sone weder dede. Dar nae
 inden seluen jaer onff hi. a. cc. lviij.
 stichte die hiech allert tar sinre alliger
 meorien ene Camnesie in den hagen dar
 vij. Camonsie vime geprohet sint en
 mede sine des heren dach van dninghen
 want dar in der sone geset was Ende
 saw nae in den jaer onff heren. a. cc. lviij.
 op sone Simon en Jiden anent. Apostole
 was bisscap Johan vanff mit sine gesime
 te dar dar sie niet wyslic en hadden
 noch waerden hem want dar quamen
 inder nacht des bisscaps ontfachte qua
 de als Johan van Salms Engleert va zall.

Dar Bisscap Johan van verneborch
 ghevanghen want tar. Gaer

Wederhe
 onff
 linc der que
 sine en
 de bisscap

Want

Otto vander kenenade hennre scelde hondenber
 Simon van johans Simon van Tindels en belde
 men dat overhoerde stedeke vengen de bisscop mit
 hem. om. en sloegen daer hennre van entuichte
 mit hem do. den. Dair nae want bisscop Johan
 geroft vter bougnisse van. xlv. alde salde dair
 worden borgen her. Gysbert van Gynen. her. Jacap
 saldenkucht abt van Desfuzich her. Alwer van
 Gynen her. Frenen van muel. en her. Gysbert
 fruzie. en wou det bouff same geldes verpact
 die bisscop desen Gynen bouff al sine stote ende
 Ambachte den dese hie der ysele. en wullenhoe
 mit sinen tuchelhou dair toe. ter tye toe dair
 dese bouff same geldes betacle wou. pu mit
 desen ongenal qua dair bydom in gret scult
 en kome. In den selue jaer ons hi. ay. etc. heb
 stonden bimen dar stad van dair x. menschen.
 dair nae in den jaer onff hi. ay. etc. lxx. want
 ene man die stad van dair verboden die heet
 Gysbert gauer x. jaer by com. milen met
 nae te comen dair hie overbricht. dair ene man
 hem die stad overbricht. C. ier lang. dese Gys
 bert verbricht. gte biden. gnen van hallanc
 alse dair hie heugede dair dese bouff Gysbert
 nam der bouff gnet in hallanc en in zelanc dair
 dair hie kringen hande dair naemacht der stad
 van dair wale onrosten van qua. dair nae in
 den selue jaer onff hi. ay. etc. lxx. qua dese
 Gysbert gauer en had in sine hulpen de borch
 gnen luden. mit ander gefelle en namen
 den bouff van dair oer gnet tot tallofen by
 Jondrecht en dzuene by hi. vrend gnet
 en michte vander dussen en dair gnet want
 verbricht. dese hiech Albert die die miltacht
 van hallanc dair dair breue sprekende oer
 hie van vredelanc en op die gericht die dair
 toe haerden in halde. x. jaer. pont ene alde
 greten gericht wou. xl. peninge die & gud
 Irene Willem hiech alberts vader. alde. &
 Bisscop Johan van die dair op gekent had.
 dair des Bissops raec van vrecht op ont
 worde. dair bisscop Johan van hiech dair hiech
 te vredelanc geloeft hadde tegen die hiech
 rime des hertogen Alberts moder ende
 hadde dair wou betacle dij. pont. Ende
 dair hertoch albert die principiel breue
 noch hadde. se woude hie hebben dair hiech te
 vredelanc oft die same geldes bouff. ende
 van desen eden salien dorp wou gret. wist
 cussen hallanc en den gestichte van dair
 En alde hertoch Adeltant van Helren dair
 vrenam. had hie nae gesen omth onroch
 cussen den hiech sine slager en den bis
 scop van dair sinen neuen. quam hie neder
 en scelde sie op seue virens dair. In de ier
 onff hi. ay. etc. lxx. alse dair die bisscop van

Dair toe vrede stome p. m. p.

Dair Gysbert den gauer die stad
 van vrecht dair verboden.

Dair men vredelanc ander
 woude loefde.

van dair salde geuen den hagen die bouff same
 geldes. die sine breue hielden tot ener beuoen
 der tye en losen sine breue. En weert dair da
 den hagen dese bouff same geldes mit betacle
 en worde tot al sulken dage als die hiech van
 helre gesect hadde. so wouder hiech albert
 panden den bouff stichte van dair die hiech gelc
 mit der pen. en hie en salde Gysbert gauer.
 met veruolorden. dair hie sin man niet
 en was eer hie verdreue want. dair qua
 Gysbert gauer oner dair seggen en nam de
 borgen gnet in zelanc ende boerder. en gale
 dair die bouff woude totten in eer same
 van gelde in affortinge der somen gelc
 bouff die hiech Albert van vredelanc hebbe
 salde. En alde die kint van dair dair gelc be
 talen salde in den hagen. woude sie abijte
 ome dair gnet. dair gnet onroch af qua
 alde gnet nae wou horen salen. In de ier
 onff hi. ay. etc. lxx. op seue Johannes met
 Bapisten vntre bisscop Johan gelore dair.
 veruolorden in onsen hertoch in der stad van
 vrecht en starff hiech se dair men van
 van sine zucht niet en wou. En wou lude
 menden. dair hie vergene dair en wou
 ellendelike begnen. in die doemkerke van
 dair sonder betaculiker byuient. In den
 seluen tyden alde in den jaer ons hi. ay.
 etc. lxx. bouff op sine Jymont ende
 Symplorimus dair. dair een stry tot
 Japetliche cussen den hagen van luybar
 ende den hagen van Guler. dair bleeff dair
 hiech Jochert van Helren en Dale guder
 lude. dair bleeff genangen die hiech van
 Jribant die den stry verlaed die G
 ne van Jimpal ende Dale guder lude. En
 alde hiech Adeltant dair. oner dragen
 die pten van vredelanc. helre ende
 Jymont. en name hertoch Reynalt
 vter bougnisse dair hie. x. jaer. gnet ge
 seuen hadde ende muerden one weder
 hie van vredelanc.

**van bisscop Jrent van
 hoerne den. xix. bisscop**

Ende als Bisscop Johan van ber
 nclant begnen dair een deel &
 Capitulais koren tot ene bissc
 hi. Pader van berlae den daen.
 pzeff van dair Glnae een werke ma
 dair hie en houte singen noch lesen
 mer die metz deel vanden Capitulais
 en woude niet lesen. dair dair Cap

Wans
 Hra
 Gel
 en
 W
 n

Die toe wenen geblenen word vernam dat die
Bisshop in sulker noer was senden sie ebbe or borg
als Johan houbak en binem vanden gelde den die
ouersten van der stad van der mit deser boeschap
en als die ouersten dat vernamte menden sie orz
horen te ontfaten hiff ende giet dan sine te on-
toren slagen oer libeten wapenden hem en roge
haest liden byr toe wench sepeden sie ouer die let-
te en versacnden hem dan mit der sone onder-
gaur tegen doir ende verbmnde ene mofe ende
dar dorp toe vanden stede en rogen so al doir
bernde tot der lingen dan sie onerboden ende
quam sine erue doir. Tele ebbe byr eer die dach
op gench. En als die sone ene wyle was opp
gegen onerboden sie den hrogen van Gulic dat
hie vye walde comen ende stonden tegen die ca-
van den Bisshop den hande leue want als hie
sine lide sach qua vanden Tollnis traxte sijn
axll en stonde sie te stonden. Die hroge die van
byme der stad dat Galt. dat doir buen lachouer-
sach sprac toe sine liden. Si segt mi dat er
al pelsers en stomakers sijn er dinct mi alle
kiddens ende knechte wesen bleeff dan bymen
en quam niet te stonde. Dus sagen die van der
von Teel ten aneur toe. En als die hroch sach
dat sie niet in men en walden sie en hadde die
stad en byme der stad gheue priuande en was
en hie als belegen was dat hie niet byr ende
mochte sonder stuyt. Fesceid hie ene raer ende
ouker dat hie oyt comen walde en stonde mit
hem op een benoemt bel dat was nae der sone
ouder gaur. Die van der versacnden hem op
die benoemde stede vander ceure sijn. Er stad en
mende dat die hroge comen solde. En als die
hroge dat vernam dat hie ene poerte vrom had-
de dan nimmer wair en was niet hie dan byr
en rucnde die stad. Si als die hroge gerde
was. Dedu die van byme der poerten op ende
lecon den Bisshop ende die van van dan in
dan sijn die nacht blenen. Des ander dages.
rogen die van van weder byme der stad son-
der verlies en mit groet oren. Dan nae van
die Bisshop mit den hekers vencie en hender
wuch. Myr nae in den seluen ier quam die
hroch van Gulic die hie van byme on die
fronchorte mit hem in die stuyt ba van
mit heerkmacht ende vanden Amerongen
doerne ende zeeft al tot der bilt toe ende
reden weder in Ghebrant ongesaer ende
oubestzden. In den ier oust hie. d. c. c. lxxij
gredoff die stad van der een dyep vander
myer vaert tot der groet wade toe ende ley-
den ebbe slusen van halce op de nyonart
en tynorden end teizen apden beordrecht.

dat die stad van berrecht. Bisshop
Amende verhoefden.

dat die hroch van Gulic
Teel weder rucnde.

vander meinaert ende Guldenborch

Dair sie de slusen mede besceimien walden. Van
der vande dat men sie niet en vernede ende
noemde Guldenborch want die gilde des
tymers her. Fysbert van bymen den by-
sede toe was geuue worden die van van sine
vande sie mochten comen dair de slusen en
vernelen sine heerstapic. Si bracht den
hrogen Albert van hollant om die er genchte
van onrephort sijn. Die dan berrecht
ene sluse en enen toorn gelecht hadden ende
die Bisshop van van dan geen recht toe on had.
Die van der berrecht mende oer ende genchte
hem seer weder en walden den hem van by-
men helpen oer. Myr nae in den ier on-
hij. d. c. lxxij. d. c. lxxij. d. c. lxxij. d. c. lxxij.
die lette vlet sae gret. Si men mit stuyt
vrom mochte ouer dat vlet. Si dan nae van
die raer van van oner die vlet in de hroge
en berchte die vonst sine gelde van der
delont. Die worden sie ebbe sine dat pay-
ment en vrom weder hie onelmodich.
Tuit en brachten oer rade an wie hem
weder nae was. Van sine sie oner drage
ghenoulic dat sie walden anen in hollant
en panden so wole weder als hem duchte
dat hie ongenom was. Myr nae in der
vasten waren sie te waerden en mende die
te vergheselen en sie walden niet vergheselen
wesen. Toe die van van dat sagen bercht
den sie waerden en vrom die poerten ne-
der en vrom die sie vrom mochten ende
werden sie Tuit. (en raer kont dan nae
wonne sie kronenacht en vrom in den
grinen. Myr nae vrom sie en vergheselen
anden. Wesp. byme. Berrecht. die
Amende. byme. vrom. Berrecht. die
woerder en anders wole dorpe dan sie get
gelt aff stacteden. En doe die van van
vrom te vrom en te wesp sine die te ver-
gheselen hadde die hie van Gaepeke hollan-
ders op vrede lant gelaten en saer mit
dome lant op die stad van van. (en hie
vredelant vrom toe herrogen Alberts.
behoeff en bleeff des stichtes vrom all die
vrom dan. Berrecht sine breue segde en
ouerde die hie in waertiden dan aff
gegend hadde als vrom is. Myr nae in de
seluen ier van. byme des ander dan
nae vrom quam hercht. Albert mit
groet heerkmacht mit vrom die lette
op. (en hadde mit hem den vrom van den
den vrom van vrom en wole vrom.
vrom henegeuonden byr hollant en vrom vrom
en dan toe alle vrom en knechte vrom.

dat die vrom
van in den vrom
dat gelt van
lant bercht

hier volgt blad b

Ghelant en vye Cleerlant die omc sal-
 denen walden en die hie gelingen honden en
 sloech sine pindien en cenzen van Guldenborch
 en dede dair voir ap staen en gic sanderlinghe
 weite dar me vander Deterstede nederwart
 dreeff toe Guldenborch en een ander werck dar
 niet soe gret en was aen die westyde alfac
 dar ce myne werck genaerde den huse sicut
 die vanden huse dair ap mit come dombusse
 dair soe seer aff queefde dar me dar den
 huse niet waer bryngen konste. En als die
 hiech Albert dair. Vijn dage dair geleghen
 hadde gene her Gysbert van Gynen her hien
 mit he vander Ameyde her Gysbert van me
 roede en anders vake pdd en huape van
 Guldenborch sekermissen en bracht mit he
 vake sleynre dombussen dair sic lode mede
 sekeren ten huse wart. Deet doel en durt
 probe die hoeftmans ap den huse waren lere
 die bing neder en een deel wapenere sepe
 aff en bestreden dese volst hie en vengten
 hie Gysbert van mevrade en ene anderen
 deden mit vye sekermissen. Willem van naerde
 warden ende Willem van heermeester die wonen he
 aff. pdd. dombussen die sic al dair ap dar
 hie bryngen die herage dede dair ewe blyde
 voir bryngen die ene stant te viane ap saen
 en die ander stant. Amme die dair sic harde
 vrieftic stant dair sic mede woupe mar onfage
 die meeste bracht. do gene men haeste uerde
 greten weite aen te bryngt en brachtent ant
 vionborch dar was genaert van straken en
 wylgen en van plancken en doe sic mit kin-
 ger halben mochten. doe vonden sic selue
 En als dar warden mit vionborch come was
 hadden die hollanders ene hat gemaliet
 die vanden hie hadden gret duchte dar
 men hem mit der. Lacte gretten hunder doe
 mochte lepen aff hande stralcken ende ver-
 bunden die Lacten. doe drien die hollanders
 vout dar gret wout ap die gret her Gys-
 bert van viane die ap Guldenborch genaemt
 was ende de van sinen wonden genen was
 gene dair tufften dedingen also dar men de
 hiegan dar hie onergaff en alle die dair ap
 wren solden beholden aer. huff ende dar sic ap
 hie hadden solden sic vanden hie dinge
 velust in die stad voren. dair gane sic de
 ogen dar hie ap ap den versten dach van
 hie / en sie hadden ap den hie cten deden
 die neme sic van hem en warden sic in die
 stad van viane. Des ander dages dair me
 man die her van Gynen ende her hie

die hiech en hie
 van Guldenborch

van homoet mit vake wapenere vren heer
 van Guldenborch en vake perrere van hie
 en verbranden Turfac / en als die van viane
 dar vernamc togen sic vey stad mit onghie
 wondene hameren op den vinydich by Turfac
 dair die vorlapere van vial verbrun vane
 sic ellie den ander niet en verbeiden ende
 der lude niet te samen en hadden. dair blene
 vey stad van vial wal xlv man genamghen
 en xv man daer. die hollanders warden vernert
 ic en wret niet dair aff vane hem oer vande
 niet en volghden nachtime heerden sic ene ame
 en lepen in den dachstach en verdrenliche he
 Des ander dages dair nae beual hem die
 hiege den hie van viane Guldenborch te ver-
 waren en hie roech weder in hollant. In dese
 tiden dar die hiege dair Guldenborch lach
 togen die van vane mit vren biffap en soldenere
 in hollant toe viane. Danc toe en vengt
 vake lude en heerden weder in aer stad / en als
 hiech Albert van Guldenborch roech des amme
 dages des anden dages vachte vout dair nae
 vret biffap vret her Gofen van vander vial
 her willem van vee her vane vander lalbyc
 en anders vake guder lude en luyere en vey
 te peerde dair varden en haelden dair gre
 roeff ende vengten vye varden en van hal-
 landere die dair hie legten. hie vane vane
 dair nae des dorden dages nae mid somer
 vret biffap vret mit desen vone hie en
 mit desen vone luden. dair Olckvater ende
 haelde dair enen vreff en veng dair vye hie
 man. In den seluen jaer van hie op seure
 Tymone en Timphoriamus dair qua die
 stad van vane al stille waren mit seure
 vone Guldenborch en stormden al den dach
 en nacht vone des ander middages toe
 en doe brachten sic dair in vuer dar vachte
 vout onstrak. so dair die ap den hie varen
 ghene vret honden dair vanden vone die
 vanden vuer qua en gaven hem op in des
 biffapre ende stad handen en dair van me
 one aff. xv. vone vone vone vone en alle do-
 den dair gret de ap seure vone vone
 vone in den jaer dair ff. des xv. dages.
 dair nae dar die stad guldenborch hadde
 ghelonne was dair van een dach ghe-
 maect vander vone te vone vone dair
 die vone van hollant en van vone was.
 Ey dair en vone den dach vone hie
 die hiech van hollant die lach ap te vone
 hiech mit gret heer vone van vone
 dar mens Turfac en vone en me gene

dar die van viane Gulden
 borch weder warden

Wan die heerde bisscop florens die dat
 van amonster gidenten sijn sine me
 inge gerueme hadde (en vren strichte van
 mit den hein van Abonde mit den heren
 wamen en mit den andere. Adert ende
 pen die vander quere weren heerde die
 met bisscop van wa pmer comen en machte
 e van Arzel die he van yselstrome ster
 den bisscop florens alsoe dat he mit be
 quam vanden bisscop van vtrecht

**van florens van weuehu
 houe ten .l. bisscop**

Hie wane bisscop florens aldus ghe
 heert want d'vne sine bisscop sine
 trent een jaer lang sae quam hie doer
 ten lesten hinnen vren mit grot solomp
 metter van bawerfen. Adon en knape
 die mit hem quam dan hie hunde heerliken
 en betrouwe ontfangen want in de selue
 peol gesat nae der older manieren. In de
 jaer ontf hi .m. cc. lxxxv op seuce willebr
 dus dat de bisscop florens was een seer
 ok man doe hee Turp qua was beide wys
 selenic en vwer van raede dat hie mit sine
 werke bellypde hee was die vndeeste van
 der eeren te kanchen ende vander werke
 hie vane dat bisscop van vren in groter
 stant seer belast oner mied dat bisscop
 vren onlage hadde in belchme en die ren
 ren vanden strichte van vren slang gebaert
 hadde dan sijn tyt was als vren is ende
 bisscop sine vrellos van hie stredde dat
 bisscop florens wie betaelde en loede sine
 flore en impre die dan konn te pende sto
 den. Wan hie betaelde dan vollenho vren stoc
 xxviii .l. stoc. vren stalenborch .xv. .l. stoc
 en vanden hie ter sine vne .l. stoc. vren
 vrelclant dat stoc vren .xxx. .l. stoc. en
 betaelde vren dyepenhem .xv. .l. stoc. (Am
 nae in den jaer ontf hi .m. cc. lxxxv. Sine
 van Essen had een castel gemaect in den
 sande van onerijfel van stroue en va holte
 dat Erde heet alsoe stant dat hie dan op
 wolde verbeiden alle die hem toe tante walde
 en toech vole an hem. Bussch wolde en sande
 en hude in zallant. He den bisscop van der toe
 behoerden. en dede sae vole onbestrijdes in
 gallant beide steden en kneluden. dat gte
 stredde van bisscop florens qua. Wan sine die
 bisscop florens vren mit sine stredde lande
 van onerijfel. en bestalde oneris castel dat
 Erde heet dat hie vren quam op de hilige
 Sine dach Smedis en had in sine hulpe

den hein van Gromonde van yselstrome ende de
 ianchert van Arzel mit alle den die sie bren
 gen kanden en dan toe vole Adert en knechte
 en dede dan ap vntren one grote blide die
 wal. pme pme vengens clary en grote stren
 busen. Am man dagelip mede seer en storm
 se mer alle dat men seer en storme mocht
 te dat en stredde den blochise met vren die
 stene steyten dan weder after balle geveest
 hadden. Die style en die ballen. Wan sae gte
 ende dieke alsoe moloustrouder en stredde dach
 te die one bidon ander mer dat stredde
 wonden sie al te stredde. In als die bisscop
 dan van wal. G. warden gelegen hadde ende de
 kanden hie sigen die hem gheen onfer en qua
 als hem Sine dan essen gelouet hadde bedacht
 hem dat siet mit leste berlesen moesten en de
 dingden mit den bisscop en gamen hem dat castel
 sine wullen mede te done beholdelic hem oer
 lines. In stredde ap den domdach nae seuce
 Bonifacius dach in den jaer vren. Ende die
 bisscop dede dat Arzel neder wrenpen. mer
 dat holkent was so stark dat mens mit
 gheome kranst onsturen mochte en nie stark
 son vrant dan in en er brande ene granse
 maect lang. Sine dan essen qua naemaels te
 genaden en versende mit den bisscop. In de
 selue jaer toech bisscop florens van een castel
 dat heet ter molen dat mit hem ap gaff
 sonder storm. Ende een ander castel dat heet
 laghe dat men hem ap gaff sonder besien
 en waren beide quide raefhuse en dan om
 dede sie die bisscop beide neder wrenpen. In
 den jaer .m. cc. en. lxxxv op seuce Sine
 dach Sine stredde warden die gontelinge
 vren vren vren stad van ber en der wren
 sine trent. .x. man sonder vne ende kind
 In den seluen jaer ioncker Reynolt die
 des hie ioncke broder was van granen ber
 krecht van Sine sine pans van vren
 dat hie one gaff dat bisscop van vtrecht
 en Reynolt. wende hee salde mit sine wrenge
 ende vren den die hie in den vren strichte
 hadde wende mede te vren. Bisscop flo
 rens Wan sine die he van vren den bisscop
 florens sine vrienden nam. ende dede sie van
 mit Sine en anders dan hem gensechte en
 wolde sine broder mit knachte in dat don ff
 vren vren vren en holt hem nen den pans
 Sine dat nime van sine vren vren en
 dede nae van die Loue van frantye
 dan nae als bisscop florens van onerijfel qua
 want een dach gemaect toe Turfaes mder
 kerken. dan vren hie die vren van ber
 bisscop florens en den hein van vren

Dat Erde gelvome want

Dat die male ghehomo
 want ende laghe

Dat die gontelinge vren
 warden vne vtrecht

Dat Erdelusscap florens belact

van den salzen. **D**air die he van byanen ende
sime broders soneden. niet meer tegen den **D**ans
Orbanus noch tegen den **P**istap te doene en altes
gude crulle strichre niane te bliuen. In den iaer
onff hi .ay. cc. lxxxvij op des heiligen **C**irij dach
Innocentio streden die van **G**ent tegen hooch **L**ede
awilt van flander oren he in wome den stuyt
volgeden den bleenden **C**olle en awome die stuyt
van **P**ringe waer voort mede greue **L**odewich ont
veet nauke dat hie quam te **S**ypse bymen. **D**air
nae wome die van **A**ur die stuyt van **A**peron en
alt laur ende stede van **A**lander **A**ysse sechte
Velromonde **V**ienleer en **A**reneminge. In den
seluen iaer in den maent van **M**eye op den xxij.
dach was een eerbevinge in allen landen alse
veer als wy vernemen sonden die alre wonder
lic was want in vele steden en dorpen boue
den die huse grudeelic seer en die cuden huse
die ter naesten hant stonden en benede met
dach nae in den selue iaer **V**oirt op seure lude
dach hadden die van **G**ent enen stuyt tegen de
Conte van **F**ranck den sie vorbit toe **H**esleke
dair bleeff doer **P**hilippus van **A**rtuel oer
hoestman ende vanden **A**laming ende vanden
farnissen te samen **O**me trent **X**pon? man als
men naest gebeten liande. In den selue iaer
ay. cc. lxxxvij was **P**istap **F**lorens aenghebrant
dar her **G**ysbert van **A**bronde hoest gerichte
wilde hebben in sime gericht die byme den strichte
van **V**er gelegen sint **D**air **O**me hie **O**me onbaer
wair hem te comen byme **V**er dar hie **O**me drecht
mit **P**istap **F**lorens **S**oe dar die her van **A**bron
de **V**oirt behande den **P**istap al hoge gericht
in sime wairte **S**oe **D**air dar hie sie hadde byme
des strichre palen ende den **A**lchten slach sime
panderis dar te riden sime **D**agebrue **D**air te
gaene en anders vele ponten. **H**ir **A**uer
waren vele guder lude **V**idders **S**inap **C**erleij
en **B**argers die gestede byme **V**errecht inder
Vestmaent op des **P**istaps hie. In den sel
uen iaer **D**air nae ap den xxij dach van **B**ep
tember. **V**edinge her **S**plinter van **K**emstloer
mit **P**istap **F**lorens van sime misdac de
hien den strichte **G**edam hadde. **D**air hie de
Pistap **V**oirt gaff. by **C**ruide en **D**air **C**oe dar
hie des **P**istaps liden afgedruet hadde.
dar moete hie den liden **w**edenghanc ende
dair **C**oe tegen dar gestichte niet te doene sime
huid met **S**antzen te maken **D**air **S**oe was
en vele ander **p**onten als die **b**rieff in holt
den hie seluen **D**air op besegelt heeft. **D**air nae
In den iaer onff hi. ay. cc. lxxxvij des ande
ren dages nae soure **G**eorgius dach raech
Pistap **F**lorens **V**oirt **A**oufuerde **D**air die
Borghie **H**emric den **P**istap **F**lorens sime
hoestgerichte nam der **C**erleij oer **T**enden
en **G**raue der **B**orge van **V**er oer **G**uede en

andere vele onredeliker salien. die hie in de stuyt
te dede en oer sime onderfuer. **D**air die **P**istap
Voirt stelde ene **G**re blide die **A**ul. **X**pon? **P**istap
Voirt **A**oufuerde en **X**ij. **G**raet **S**treubussen **D**air
die **M**inre van **S**choet **X**ij. **P**ont **A**oufuerde **D**air
men **D**agebrue mede **S**raet en **V**oirt behalt
die **S**leue **S**treubussen. **D**air men hem oer
oer **D**recht mede **D**ede / en hadden oer **G**hem
van **T**een ende van **T**egen. **D**air men **P**istap
hoest **D**air se mede **G**engen ap die **G**raet **D**air
hem in **G**eschot van **S**treubussen **S**raet en **M**oer
en mede **H**as die **C**oe **W**erke **D**oen **A**pfacien **D**air
men **M**er **V**ole mede en **V**orderde. **H**ie **V**oirt
mit den sime **S**choet **V**erleijke **W**eder **A**yt
mit sime **S**treubussen en **L**oerbussen en in
Sleue **S**choet **D**air **V**ole **L**ude van **G**equesse
Worden **M**er die **V**oirt **L**ant seer **G**equesse
mit **B**lyden **S**truen **S**oe dar die **P**istap **D**air
Ome **T**rent. **X**ij **A**uere **L**ang / en **H**ymne **D**e
Tyt **Q**ua **P**istap **H**emric van **L**udic **S**oe een **A**
was des **V**oirt **H**emric **A**uere **D**ie **D**eding
one **Z**one **C**uffchen **P**istap **F**lorens en **D**on.
Voirt **H**emric en **S**echde **A**l **D**us. **A**uere
die **V**oirt **H**emric noch sime **V**oirt **M**er **G**een
hoest **G**erichte en hadden **N**och **V**oirt in **H**el
ben en **S**alon **M**er die **P**istap **V**oirt **D**air die **A**
is en **N**aemals **W**esen **S**alon. **S**al **G**eburten
al **H**oge **G**erichte in den **S**truyt van **A**oufuer
de en **A**lre **W**egen **D**air die **V**oirt **H**emric **G**erichte
heeft **H**ymne den **G**erichte van **V**er sime
Alchten **S**lach sime **P**anderis te riden **A**uere
Maecht **G**elde te **W**erke sime **D**age en **D**agebrue
te **S**enden en alle sime **S**alzen te **V**erleiden die
der **H**oger **H**eerlicher **C**oe **B**ehouen. **E**nde **D**e
Voirt **H**emric ende sime **N**aeromlinge **S**al **A**uere
Gude **S**trichre **L**ide **B**liuen **C**oe **E**llygen **D**agen **C**oe
en die **V**oirt ende die **S**truyt van **A**oufuerde
Salon **A**uere den **P**istap **A**oufuerde **B**liuen **H**em
mede te **H**elpen als **H**ies te **D**oene **H**est ende
vole **A**nder **P**onten als die **b**rieff **H**emric **H**olt
den die **V**oirt **H**emric **H**emric **V**oirt / ende die
Pistap **H**emric van **L**udic en die **V**oirt **A**uere
Pistap **H**emric **H**emric hebben en **D**air **C**oe. **X**
sime **M**age en **S**lage mit hem. **D**air nae
in den seluen iaer **C**on **M**an **H**est **S**alon in
Auere **A**uere **Z**one **S**lach ene **M**an **D**oer.
bymen **A**oufuerde ene **M**an **G**elien **S**al
die **S**chermer / des **P**istaps **A**uere **S**lach **H**est
de den **M**isdadigen **M**an **D**air **A**oufuerde en
Briechen **D**air **H**emric **A**uere **V**oirt **A**uere
mit **O**ide **D**er **M**ane in sime **H**est **A**uere
Slagen. In den iaer **A**uere **H**est. ay. cc. lxxxvij
Auere **C**on **O**nlach **C**uffchen den **H**est van
Voirt en den **H**est **V**oirt **A**uere **A**uere **A**uere
ene **S**ide / ende den **L**antzen van **A**uere **D**air
der **A**nder **S**iden die **E**lly den **A**uere **V**ole
Lude **A**pflogen / en **V**engen ende **B**randen.

Dar die van Gent streden
tegen hooch ledewich.

Dair Philippus van
Artuel doer bleeff

Dair her splinter van
kemstloer vedinge mit
brieff florens

Dair pistap florens raech
vor auoufuerde

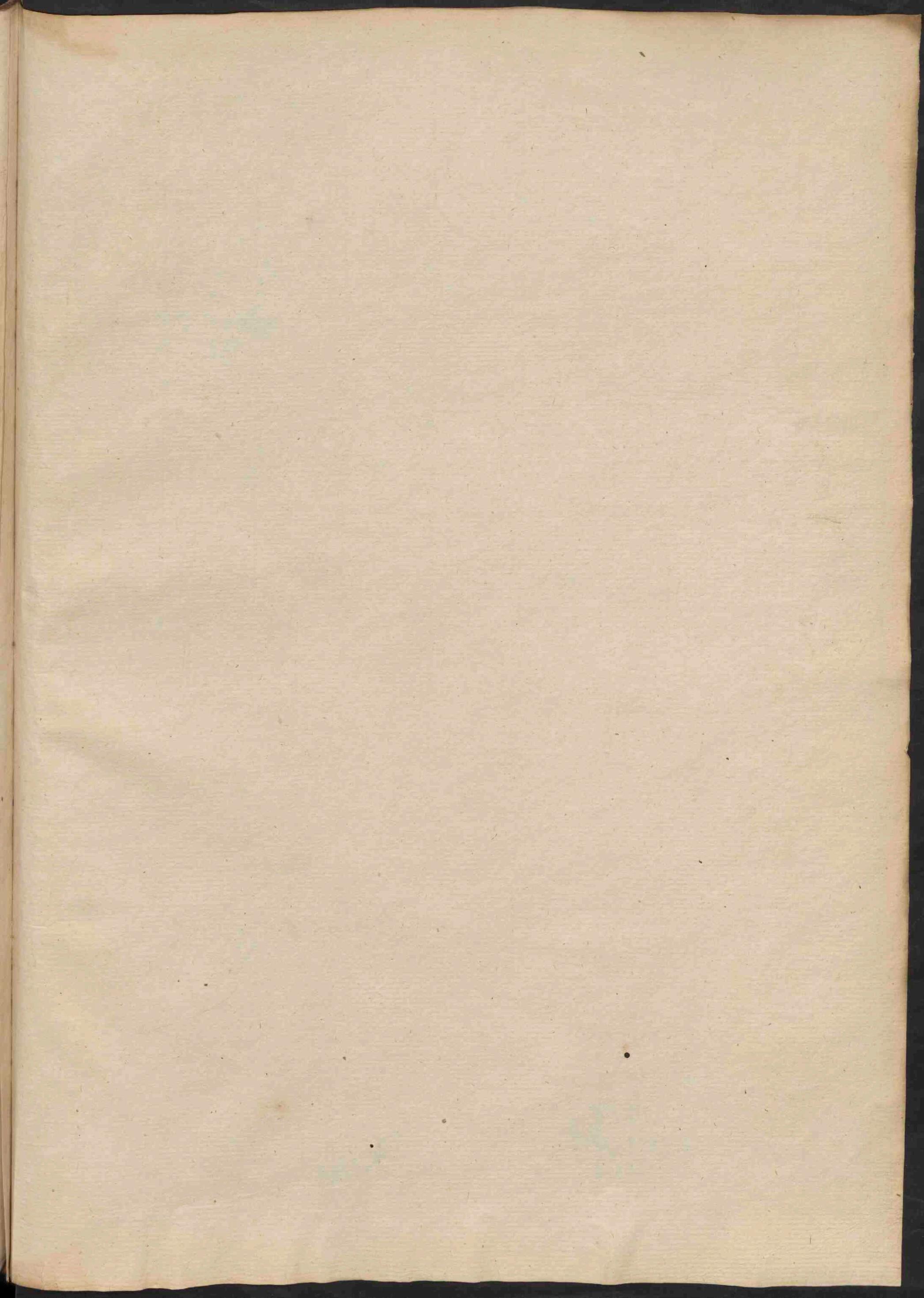
Hier volgt blad c.
Ludic
Ludic

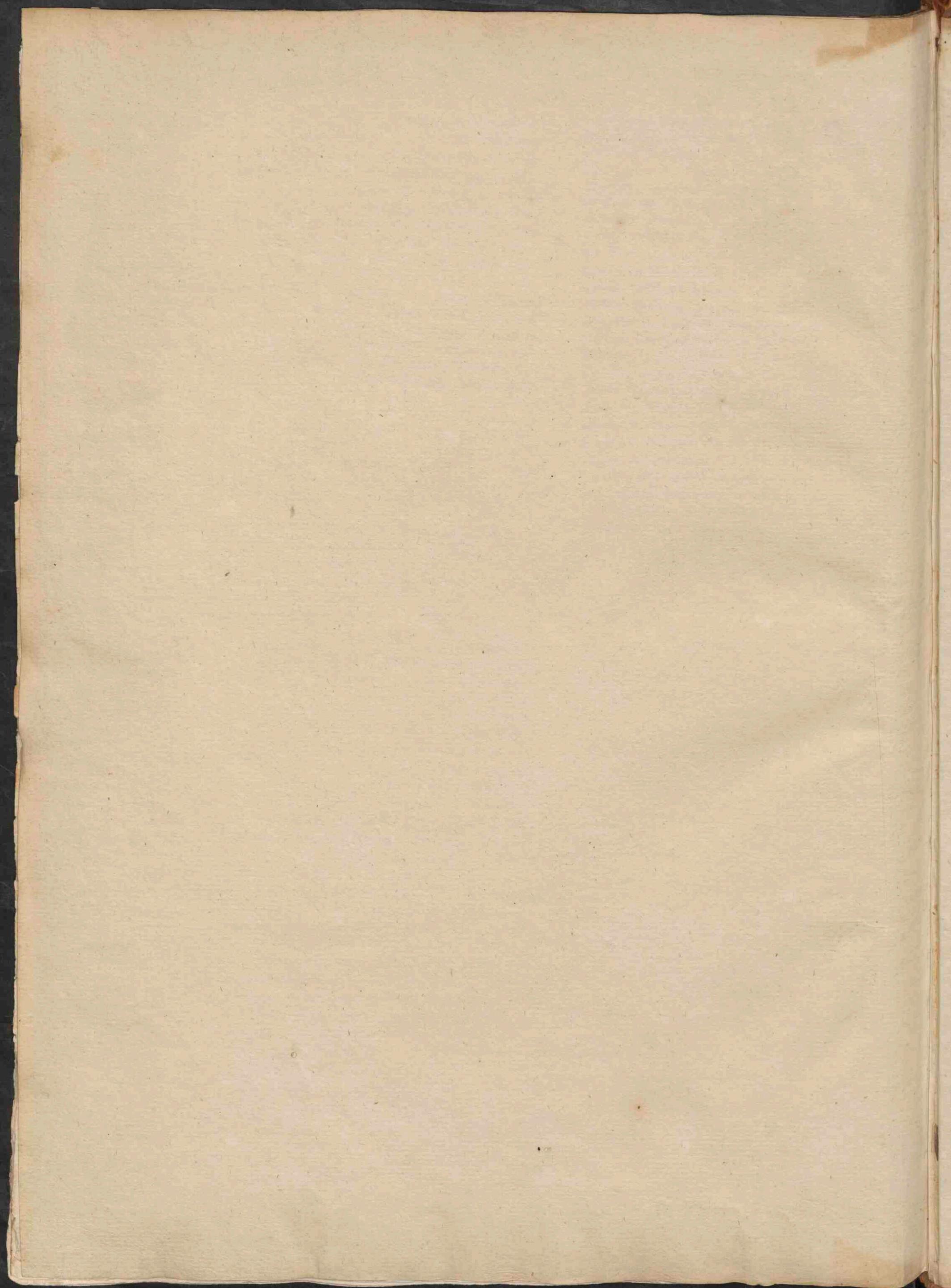
Con
den
vander
en den
van

den in den gestichte van vint aen dese hie
 den in den ier ons hie .y. cc. vij. off
 Derinllen dach. leide men den ierste
 onder Terroser cloest benede der
 van vint bider wecht. dar her **F**eder hie
 bespeltze stichtze besloede en reude by
 vmen grallert den prior vnder selner
 in **D**ie nach in den seluen ier vint qua
 alle knechte al vastre by stenen en Alou
 en ene **V**orgar van **K**enen ene seluete an
 dar want openbaer hime reuen **W**an
 me dar ne die knechte bungen wolde en sic
 velen opt hie ter horst dar die hie van hie
 in do onderhadde van ene sone geldes. **E**n
 es mukt **W**as dar ap een **C**astelleen.
 r **S**me bisscap **F**lorens dar van qua ap seur
Iulius auent en opstede dese ondedige lude
 aed hem met ghene en wold. **D**ie bisscap bleef
 dar van ligen en wold den roem stannen en
 wold die lude mit knichte dar aff **W**an **W**ar
 dar en want met meer lude ap dan vint man
 en vint vint **W**an **S**me sic dedingd mit
 den **B**isscap so dar naes mukt salde hebbe
 sijn ghet dar hie dar ap staende hadde ende
 die alle knechte gingen in des **B**isscapes hant
 te lancweder. die naemaels onclepen. vter
 vintgrisse **N**ous qua die bisscap ap die horst
 ap seur **I**sa **C**apristen dar te vintden sime
 dar nae in den selue ier ap seur **A**nnichus
 nach **W**ant ionifer **P**loy van **Q**olgreest die
 hiezen **W**bert amje was en wille die kuse
 die sijn **K**efmeest was doer gestagen in den ha
 gen **B**ymnd **H**era **W**bert houe dar naema
 les dale onroste van qua in hollant. **I**nden
 seluen ier vechte **W**ant dar nae ap seur
Perminus dar **W**ant **T**urp een priest **S**eg
 dient die **W**as vander mynbroder aerde
 hie **T**rap geloren vter stad van **E**ulie die
 seide dar hie **B**isscap was en **B**isscap **F**lorens
 hadde ene name tot enen **C**uffingnen. **S**ae
 dar hie **W**ede in den **W**iss **B**isdom. **A**erthe
 arthi **S**arom **S**ubdiacom **P**apen **A**laro.
In naemaels quame sime bullen dalt ghe
Wonne en geuonden. **W**an **S**me samige priest
 en hie hie die hie gader hadde doe sic der
 want dar hie geen vechte **B**is. en was dar sic
 vterden aff ontfangen hadden. stonden
 des aff ende **W**arden liche lude en namen
 volue en samige deden ham ander vechte **W**ie
 am ander **B**isscapen. **H**ir **S**me vechte
Pis. **F**lorens byraede en **Q**uedant **S**ae **P**is
 wes van **P**omen. **B**ij **B**isscapes **T**urp ende
 deden desen vechten **B**isscap als priesterlike
 gelvade an. **D**ar men misse mede doer ende
 deden hem weder vter **C**asus **M**ie die
 stede nae die hant vane nae den gardel.

onrecht
vint de.

nae die **A**lien. ende dar nae die **W**ant en de
 scoer men one aff sijn hant van sime houe en
 stropede hem sijn vol mit ene glase dar dar
Facment in vintiden aen gestreken was
 doe dede men hem stropede hleder an. en gaff
 one do over den vechten vechte den stude
 en den **F**rapene vander stad die **W**ant vechten
 one in den hiel. **D**ar men one in sate ier hie
Want. **W**er dan **G**rie name sic one **D**ar **W**ie
Want hie **W**ant en deden hem sijn hieft afflac
 en **P**is. **F**lorens gaff oerloff dar men one
 greeff ap den **K**erchoff. **I**n den ier ons hie
 .y. cc. vij. ap seur **A**mbrosius dar ap die
 ander monas van **H**erli dar was do **G**ude **W**ie
 dar. **D**er dale dar men dar hie **B**isscap
 in der hieken dede **B**isscap **F**lorens miste in
 gode in ene stede van onerijfel geloren **H**er
 denberth. nae dar hie dar **B**is. van **W**ant
 .y. **I**er en. v. maende **W**isslic ende **C**erlic
 hadde **W**ant **W**ant dar hem al de meeste
 vanden lude tegen **W**erzen. als hie te **W**ant
 gestreid. **I**n hie **W**ant van dan **G**ouoer **T**urp
 ende dar **B**egnen in die **W**ant vechte mit **W**ant
Want hiege **A**lerer hant **C**erfamlie mit
 groten **W**enon van sime **W**ant. **I**n dese
Pis. in sime doerbede lach **B**egnen sime
 mage die by hem **W**ant en sime **W**ant ghe
 loent **W**ant. **I**n hie **W**ant **W**ant dar hie one
 gontze had **G**edum in vintiden en dar hie
 sculdich was **W**ant hie **W**ant mede men
 betalen salde. en dar dar **W**ant **W**ant
 vanden **G**uden **S**ant **W**ant **W**ant **W**ant
 den **W**ant hie **W**ant en den **B**isscap de nae hie
 queme. **I**n sime hie mede **W**ant hie **W**ant
 slapen. **D**oe **S**ande hie sime mage en **W**ant
 vanden huse en **W**ant den **C**astelleen dar
 men sic met **W**ant ap en **W**ant **S**me dar
 hie **W**ant en **W**ant dar sime mage **W**ant
 dar **W**ant in enigen staden **W**ant **W**ant
Want hie **W**ant den **W**ant **W**ant
 hie te **W**ant en hie **W**ant **W**ant **W**ant
 die **W**ant **W**ant te **W**ant en alle den **C**aste
 lene die ap des **W**ant **W**ant **W**ant. dar sic
 te **W**ant **W**ant ende **W**ant sic **W**ant
Want **W**ant **W**ant **W**ant. **D**ie **W**ant **W**ant
Want hie **W**ant **W**ant **W**ant **W**ant
Castel van **W**ant en **W**ant ene **W**ant
Want **W**ant **W**ant **W**ant **W**ant. **I**n **W**ant
 hie dede den **W**ant **W**ant al om **W**ant
Want hie **W**ant **W**ant al des **W**ant **W**ant
Want **W**ant en **W**ant **W**ant **W**ant
 hie dale **W**ant an **W**ant **W**ant en **W**ant
 die **W**ant an dese hie **W**ant **W**ant **W**ant

1871/6

